

TRANSITIEVISIE WARMTE
GEMEENTE MEIERIJSTAD
Inhoudelijk kader en shortlist

Inhoud

Samenvatting 3
Begrippenlijst 5
1 Inleiding 6
Stapsgewijs 6
2 Inhoudelijk spoor 9
2.1 Analyse woningvoorraad 9
2.2 Koppelen warmtescenario 12
2.3 Analyse warmtebronnen 14
2.4 Koppelkansen 15
3 Publiek spoor: participatie en communicatie 16
4 Bestuurlijk spoor 20
4.1 Doel 20
4.2 Aanpak 20
4.3 Bepalen Longlist 22
4.4 Van longlist naar shortlist 23
4.5 Het vervolg: van shortlist naar startwijken (fase 3) 27
Bijlagen: 29
Bijlage 1: Toelichting warmtestrategieën PBL 30
Bijlage 2: Opties warmtebronnen per wijk 37
Bijlage 3: Koppelkansen in de warmtetransitie 38
Bijlage 4: Resultaten participatie 41

Samenvatting

Dit rapport beschrijft de resultaten van de analysefase van de Transitievisie Warmte van de gemeente Meierijstad. Het is de uitwerking van het plan van aanpak dat is vastgesteld door het college van B&W op 21 juli 2020 (zaaknummer 1948331951) en ter informatie is toegestuurd aan de gemeenteraad.

In de analysefase zijn 3 sporen uitgewerkt:

1 Inhoudelijk spoor
2 Publiek spoor
3 Bestuurlijk spoor

Het inhoudelijk spoor is vooral gericht op het nader uitwerken van de technische aspecten. De woningvoorraad, waarvan de informatie over de omvang en globale kenmerken ook al in het plan van aanpak was opgenomen, is verder geordend op basis van kenmerken (bouwjaren, woningtypes, bezit), geanalyseerd op energetische kwaliteit, de opbouw van de wijken is bekeken en geschikte warmtescenario's zijn gekoppeld aan de wijken en buurten. Een eerste verkenning van beschikbare warmtebronnen is in kaart gebracht. Op die manier hebben we een beter beeld gekregen van de oplossingsrichtingen die per wijk nader uitgewerkt kunnen worden. Voor de buitengebieden zijn in de meeste gevallen individuele oplossingen nodig. Deze zullen vaak op natuurlijke momenten worden toegepast. In wijken met veel woningen zijn collectieve oplossingen mogelijk in de vorm van warmtenetten. De warmtebron kan bestaan uit bodemenergie en warmte uit oppervlaktewater, beiden in combinatie met een warmtepomp.

Wijken die meer divers zijn opgebouwd kunnen deels een collectief systeem krijgen, maar sommige woningen vragen een individuele oplossing. In alle gevallen vraagt het maatwerk en slimme oplossingen, zoals het combineren van meerdere wijken of delen van wijken in de uitwerking van een wijkuitvoeringsplan (WUP).

Op basis van de technische analyses is een lijst bepaald van wijken die kansrijk zijn om in 2022 te starten met de uitwerking van een WUP. Dit is de longlist en die bestaat uit 24 wijken:

Veghel	Eerde	Schijndel	St. Oedenrode	Erp
Busselbunders	Eerde	Boschweg Noordoost	St. Oedenrode Centrum Noord	Erp centrum
Heibunders		Boschweg Zuidwest		Vlaskamp
Laarbunders		De Beemd 1		
Oranjewijk en Dorsveld		De Beemd 3		
't Ven Oost		De Borne 2		
't Ven West		Grevekeur		
Veghel Zuid 1		Hoevenbraak		
Veghel Zuid 2		Hopstraat		
		Hulzebraak		
		Plein 1		
		Plein 2		
		Plein 3		

Doel van het proces dat in deze analysefase is doorlopen is het bepalen van een shortlijst met wijken die in de volgende fase worden meegenomen om uiteindelijk enkele wijken te vinden die in 2022 willen starten met het maken van een WUP. Naast de technische analyses is hiervoor ook gekeken naar andere aspecten die relevant zijn in het selectieproces. De informatie uit de Leefbaarheidsmonitor, de gesprekken tijdens de bewonersavonden en de resultaten van de enquête is verzameld en meegewogen. We hebben vooral gezocht naar (indicaties van) draagvlak. Zonder draagvlak geen warmtetransitie. Uiteindelijk hebben zijn we tot de volgende shortlist gekomen:

Veghel	Eerde	Schijndel
De Bunders	Eerde	Hulzebraak
Oranjewijk en Dorsveld		Plein 1 en 3
De Scheifelaar		

In de volgende fase gaan we de gesprekken met de wijkbewoners van de shortlistwijken verder intensiveren. We onderzoeken of het draagvlak voldoende aanwezig is en inventariseren de wensen van de bewoners. Deze

vertalen we naar voorwaarden voor het vervolg richting WUP's. Uiteindelijk streven we naar 2 à 3 startwijken die aan de slag gaan met de WUP. Dit plan zal in twee stappen tot stand komen: nadere detaillering van informatie en oriëntatie op warmtetechnieken, dan een besluit of de wijk de vervolgstap zet om een concreet plan uit te werken en de warmtetransitie uit te gaan voeren.

In de uitwerking van de plannen nemen we kansen mee om de kwaliteit van de woonomgeving in de breedte te verbeteren. We benutten dan koppelkansen op het gebied van klimaatadaptatie en circulaire economie en we kijken naar aspecten die voor bewoners urgent zijn, zoals verkeersveiligheid, parkeren, groenvoorziening enz.

De gemeente Meierijstad is ambitieus en wil concrete resultaten behalen. Maar altijd met oog voor de belangen van haar inwoners en ondernemers. Eigen initiatief van hen wordt toegejuicht en zoveel mogelijk gefaciliteerd. Betaalbaarheid en betrouwbaarheid zijn belangrijke voorwaarden waaraan de oplossingen voor de warmtetransitie moeten voldoen. In de volgende fase werken we dit verder uit in een uitvoeringsstrategie. De bewoners en ondernemers nemen we hierin nadrukkelijk mee.

Begrippenlijst

Aquathermie	Aquathermie is de verzamelterm voor verwarmen en koelen (thermische energie) met water. Het gaat om warmte en koude uit oppervlaktewater – zoals kanalen, rivieren en meren – (TEO), afvalwater, zoals het riool (TEA) en drinkwater (TED) genoemd).
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Energiedrager	Een energiedrager is een grondstof die fungeert als bron voor energie, bijv. aardolie, aardgas, steenkool, elektriciteit, stoom en vormen van duurzame energie.
Geothermie	Geothermie, ook vaak aardwarmte genoemd, is warmte uit de aarde. Hiervoor wordt een diep gat geboord van gemiddeld 2 tot 4 km diepte. Warm water wordt hieruit omhoog gepompt om bijvoorbeeld water in een warmtenet te verwarmen.
Gestapelde woning	Een gestapelde woning maakt deel van een gebouw met meer dan een bouwlaag. Het gaat bijvoorbeeld over flats, appartementen en portiekwoningen. Ook boven-benedenwoningen vallen onder deze categorie.
Grondgebonden woning	Een grondgebonden woning is een gebouw dat uit één woning bestaat. Deze is toegankelijk op het straatniveau. Voorbeelden van grondgebonden woningen zijn rijwoningen, hoekwoningen, twee-onder-één-kapwoningen of vrijstaande woningen.
Hernieuwbaar gas	Hernieuwbaar gas is een overkoepelende term voor gas dat is opgewekt uit hernieuwbare bronnen (bijvoorbeeld duurzame elektriciteit of biomassa). Groengas en waterstof opgewekt uit hernieuwbare elektriciteit zijn voorbeelden van hernieuwbare gassen.
Nationale kosten	Nationale kosten zijn de totale kosten in Nederland van alle maatregelen die nodig zijn om ergens (bijvoorbeeld in een buurt) een strategie uit te voeren, ongeacht wie die kosten betaalt, inclusief de baten van energiebesparing, maar exclusief belastingen, heffingen en subsidies. De jaarlijkse kosten die gepaard gaan met investeringen (zoals afschrijvings- en rentekosten) worden daarbij bepaald op basis van de nationale discontovoet van 3 procent. Dit wijkt af van de marktrente die voor verschillende partijen van toepassing is. (Bron: Leidraad warmte; PBL)
PBL	Planbureau voor de leefomgeving
Restwarmte	Restwarmte is warmte die vrijkomt bij (industriële) processen en die niet meer gebruikt kan worden voor het proces zelf.
RVO	Rijksdienst voor ondernemend Nederland
Transitievisie warmte (TVW)	In de transitievisie warmte legt de gemeenteraad het tijdspad vast waarop buurten van het aardgas gaan. Voor de buurten waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, zijn ook de potentiële aardgasvrije warmtetechnieken bekend. Uiterlijk eind 2021 heeft elke gemeente een transitievisie warmte opgesteld.
Utiliteit	Onder utiliteit verstaan we gebouwen die niet bedoeld zijn om in te wonen, maar ook niet worden gebruikt voor industrie of glastuinbouw. Voorbeelden van utiliteitsgebouwen zijn kantoren, winkels, ziekenhuizen of sporthallen.
Warmtetransitie	De warmtetransitie is onderdeel van de energietransitie. De warmtetransitie is het loskoppelen van gebouwen van het aardgasnet. Isoleren en overschakelen op een aardgasvrije warmtetechniek zijn belangrijke stappen in de warmtetransitie.
Warmtebron	Een warmtebron is een locatie waar warmte geproduceerd worden voor een warmtenet.
Warmtenet	Een warmtenet is een netwerk van leidingen onder de grond, waar warm water doorheen stroomt. Dat warme water, afkomstig van een warmtebron in de buurt, kan worden gebruikt om huizen of andere gebouwen te verwarmen.
Woningequivalent (weq)	Woningequivalenten zijn een methode om de warmtebehoefte van kantoren en ander vastgoed (utiliteit) op te kunnen tellen bij die van woningen. Een woningequivalent is gelijk aan één woning of 100 m^2 utiliteit.
WKO	WKO staat voor warmte-koudeopslag. In een warmte-koudeopslaginstallatie wordt bodemenergie gebruikt voor het verwarmen en koelen van gebouwen. Het is ook mogelijk om een WKO-installatie aan te leggen voor een groep van woningen of gebouwen. In dat geval is er sprake van een WKO-net, een specifieke vorm van een LT-warmtenet.

1 Inleiding

De gemeente Meierijstad werkt aan de Transitievisie Warmte (TVW). Dit is de uitvoering van de afspraak die gemeenten hebben gemaakt in het kader van het Klimaatakkoord. Doel is dat in 2050 alle gebouwen in Nederland een duurzame warmtevoorziening hebben en we geen gebruik meer maken van aardgas. Deze transitie is nodig omdat we in 2050 95% minder CO_2 moeten uitstoten en we stoppen met de gaswinning in Groningen.

De TVW geeft richting aan de wijze waarop alle wijken en buurten in 2050 van het aardgas zijn overgegaan naar een duurzame warmtevoorziening. Het geeft een voorlopig beeld van de alternatieve warmtevoorziening, gebaseerd op de kennis van nu. Door de TVW periodiek te herijken kunnen we nieuwe inzichten en technieken een plek geven in de visie. De warmtetransitie is een zoektocht naar oplossingen die voldoen aan belangrijke basisvoorwaarden:

- Duurzaam
- Betaalbaar
- Betrouwbaar
- Samen met bewoners en ondernemers

Het uitwerken van de TVW doen we niet als gemeente alleen. We betrekken ketenpartners, zoals de woningcorporaties, de netbeheerder en de waterschappen. Maar nog belangrijker is het draagvlak bij bewoners. Daarom vormt participatie een cruciaal onderdeel van het traject.

Stapsgewijs

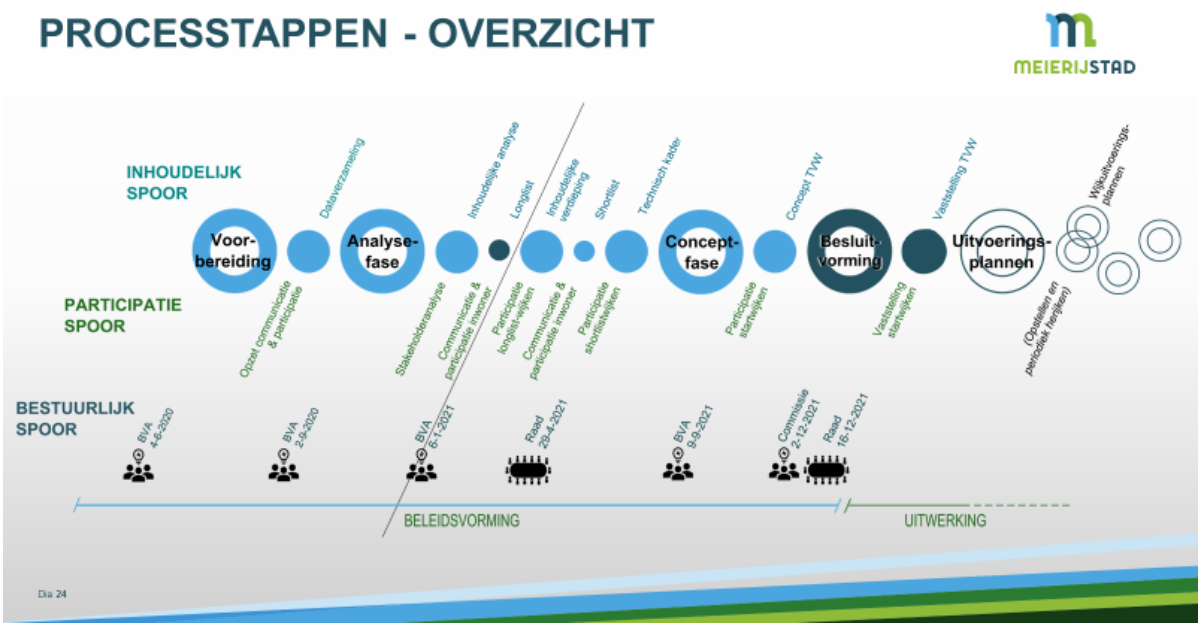
De route naar een Transitievisie Warmte verloopt in 3 fases:

1. Voorbereiding: deze fase is afgerond met het vaststellen van de eerste versie van de TVW. Deze bestond uit een eerste overzicht van de gebouwenvoorraad in de gemeente (woningen en utiliteit) en het reisplan richting visievorming. De eerste versie is op 21 juli 2020 vastgesteld door B&W (zaaknummer 1948331951) en ter informatie gestuurd naar de gemeenteraad.
2. Analysefase: dit is de fase die in dit rapport is uitgewerkt en waarin we de wijken en buurten nader onder de loep hebben genomen, passende warmtescenario's hebben gekoppeld, eerste verkenningen hebben uitgevoerd over de warmtebronnen en we via participatie potentiële medereizigers hebben gesproken.
3. Conceptfase en Besluitvorming: als vervolg op de analysefase werken we op basis van de analyses en via intensieve samenwerking met bewoners en ondernemers aan definitieve transitievisie warmte. Deze stelt de gemeenteraad in december 2021 vast.

In dit rapport beschrijven werken we de aanpak van de analysefase verder uit via 3 sporen:

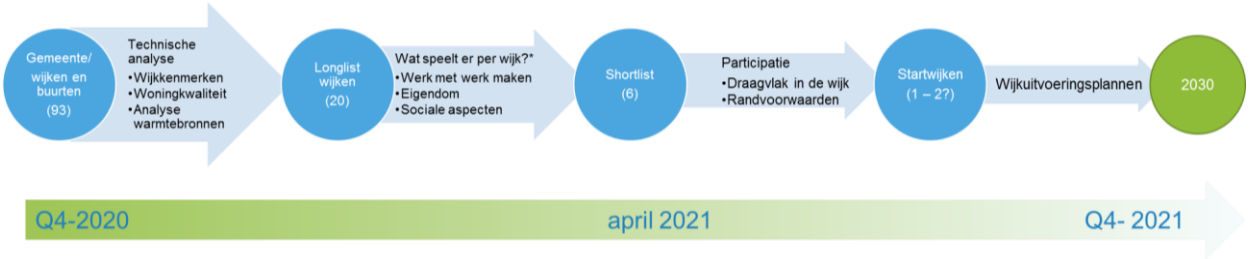
- Inhoudelijk spoor: technische analyses van de woningen en de warmtebronnen; beschrijving koppelkansen
- Publiek spoor: activiteiten die zijn uitgevoerd en de resultaten ervan
- Bestuurlijk spoor: een toelichting op het proces longlist – shortlist en onderbouwing van de keuzes

Onderstaande afbeelding laat de 3 stappen zien in de tijd en in relatie met de 3 sporen waarlangs de TVW wordt uitgewerkt.

In deze analysefase hebben van alle wijken een eerste verkenning uitgevoerd en een passend warmtescenario bepaald. Op basis daarvan is zijn 22 wijken geselecteerd die het meest in aanmerking komen om als eerste een plan uit te werken voor het afschakelen van aardgas. Dit is de **longlist**. Van die wijken hebben we extra informatie verzameld en zijn we gestart met bewoners te informeren over het traject en het proces van de TVW en hun bereidheid om mee te werken gepeild. Hiervoor is een enquête uitgezet en zijn bewonersavonden georganiseerd. De analyses leverde inhoudelijke criteria op voor een afwegingskader, die we hebben aangevuld met informatie uit gesprekken, enquêtes en de Leefbaarheidsmonitor. Op basis van de uitkomsten daarvan, gecombineerd met al bestaande kennis over de wijken, hebben we een selectie van wijken bepaald uit de longlist waarmee we in fase 3 (concept en besluitvorming) vervolgstappen willen zetten. Dit noemen we de **shortlist**. De vervolgstappen betreffen vooral participatieve activiteiten en het toetsen van de technische aspecten per wijk. Doel is enkele wijken te vinden die vanaf 2022 als eerste willen meewerken aan een wijkuitvoeringsplan (WUP). Dit noemen we de **startwijken**.

In onderstaande afbeelding is het selectieproces zoals hierboven beschreven verbeeld:

Het traject van de WUP die na vaststelling van de TVW eind 2021 zal starten betekent overigens niet dat de wijken verplicht zijn in te stemmen met de uitvoering van de warmtetransitie in hun wijk. In de definitieve TVW nemen we een uitvoeringsstrategie op waarbij we heldere randvoorwaarden meenemen waaraan de WUP's moeten voldoen voordat gestart wordt met de uitvoering.

Ontdekkingsreis

Op basis van de eerste versie van de TVW weten we wat het eindpunt is van de ontdekkingsreis richting warmtetransitie, maar hoe we daar gaan komen en welke obstakels we daarvoor moeten overwinnen is nog onduidelijk. We zijn in deze vervolgfase gestart met de route verder te verkennen en hebben mogelijke medereizigers gesproken die willen helpen de route verder uit te stippelen. We vragen gedurende de hele reis regelmatig of we op de juiste route zijn, stappen soms op een rijdende trein om sneller vooruit te komen en blijven zo nu en dan staan om goed om ons heen te kijken hoe het landschap zich vormt. Want er zijn meerdere expedities onderweg (alle gemeenten) en sommigen daarvan zijn al goed op pad. Anderen volgen nog, maar met elkaar vinden we het juiste pad.

Leeswijzer

Deze tweede versie van de TVW van de gemeente Meierijstad schetst de eerste etappes die we hebben afgelegd en waar we uit zijn gekomen. In hoofdstuk 2, het inhoudelijke spoor, beschrijven we de inhoudelijke analyses die we hebben uitgevoerd van de gebouwen, de wijken en de planningen van de gemeente en de ketenpartners. Het gaat in eerste instantie over de technische aspecten van woningen, passende warmtescenario's (warmtedistributie en levering) en mogelijke warmtebronnen (warmteproductie).

In hoofdstuk 3, het publieke spoor, is de aanpak beschreven van de participatie en communicatie. We zijn in december gestart met het versturen van een brief naar alle bewoners en dat heeft veel op gang gebracht. De hoofdlijnen van de resultaten van de bewonersavonden en de enquêtes zijn verwerkt in dit hoofdstuk. Meer gedetailleerde informatie is opgenomen in drie deelrapporten die apart zijn toegevoegd aan dit rapport.

In Hoofdstuk 4 is het bestuurlijke spoor uitgewerkt. Het beschrijft het selectieproces richting shortlist waar wijken in zijn opgenomen waarmee in de volgende fase die in mei start de participatie verder wordt geïntensiveerd.

De bijlagen 1 t/m 3 bij dit rapport bevat extra achtergrondinformatie over warmtescenario's, duurzaamheidsthema's die integraal meegenomen worden in de uitvoeringsplannen en detailinformatie over de resultaten van de enquêtes.

2 Inhoudelijk spoor

Zoals in de inleiding al is aangegeven is het doel van de analysefase van de TVW te komen tot een selectie van wijken, de shortlist, die in fase 3 worden meegenomen in het vervolg richting een selectie van startwijken. Om tot een shortlist te komen hebben we van de 93 wijken en buurten eerst een longlist bepaald van ruim 20 kansrijke wijken. Vervolgens zijn uit deze selectie 6 wijken bepaald voor de shortlist.

We hebben daarbij 3 acties uitgevoerd:

1 Analyse uitgevoerd van de woningvoorraad
2 Nadere analyse uitgevoerd van beschikbare en toekomstige warmtebronnen
3 Afwegingscriteria uitgewerkt voor het selectieproces van de wijken

In dit hoofdstuk beschrijven we vooral de technische aspecten in relatie tot de warmtetransitie. Het betreft analyses van de woningvoorraad en een verkenning van beschikbare warmtebronnen.

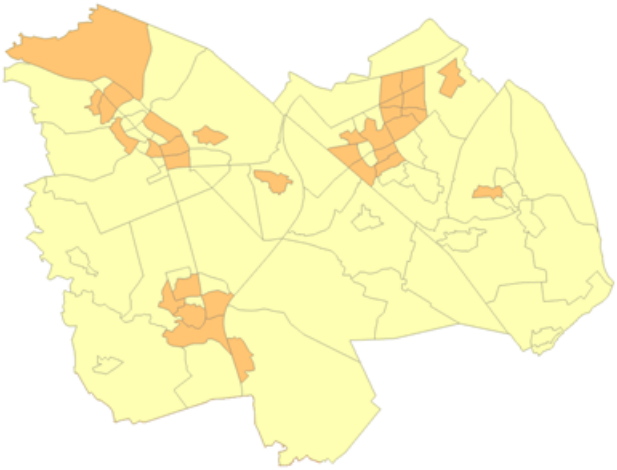
We starten met de technische analyses van de wijken en de onderbouwing van de selectie van de longlistwijken. Daarbij gaan we uit van de wijkindeling die het CBS hanteert.

Wijken en Buurten: een nadere toelichting

De Transitievisie gaat over de toekomstige warmtevoorziening voor wijken en buurten. Het CBS heeft voor elke gemeente een indeling gemaakt waarin deze wijken en buurten worden beschouwd. Deze vormt ook de basis van de analyses die in het kader van de Transitievisie worden uitgevoerd.

In de afbeelding hiernaast is de wijk- en buurtindeling van de gemeente Meierijstad opgenomen.

Deze benadering van het CBS past niet helemaal bij de aard van de gemeente: 13 woonkernen en veel buitengebied. Bij de verdere uitwerking van de Transitievisie hanteren we vooralsnog wel de termen wijken en buurten, maar we bedoelen daar ook het buitengebied mee zoals ze zijn weergegeven in de afbeelding.

Indeling wijken en buurten gemeente Meierijstad (oranje delen > 1000 inwoners; gele delen < 1000 inwoners.) (Bron: CBS)

2.1 Analyse woningvoorraad

In de eerste versie van de TVW is een eerste beeld geschetst van de gemeente Meierijstad. We hebben vooral gekeken naar het aantal en het type woningen, hoe deze op dit moment worden verwarmd, de definitieve energielabels van de woningen (voor zover beschikbaar) en hoe het beeld is van de utiliteitsgebouwen. Deze eerste verkenning leverde een globaal beeld op van de opgave.

In de analysefase is opnieuw gekeken naar de wijken. We hebben een selectie gemaakt van woningen die representatief zijn voor de woningvoorraad van de gemeente Meierijstad. Deze referentiewoningen zijn gebaseerd op kenmerken die door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn vastgesteld. Dit noemen we “archetypen” van woningen: ze simuleren in feite de werkelijkheid en geven een gedegen inzicht in de kwaliteit van de woningen toen zij werden gebouwd. Werken met archetypen woningen levert basisinformatie op over de mate van isolatie, bouwkundige kenmerken, installaties en dus de energetische kwaliteit van de woning. Aan de hand van meerdere archetypen hebben we een nadere analyse uitgevoerd van de basiskwaliteit van de woningen. Deze archetypen leveren een representatief beeld op van de woningvoorraad in Meierijstad. Veel woningen zijn de afgelopen decennia echter verbouwd en verbeterd. Daarom is het nodig om bij de uitwerking van de WUP de werkelijke kwaliteit in beeld te brengen. De analyses aan de hand van de archetypen biedt echter wel een betrouwbaar beeld op basis waarvan de longlist van wijken bepaald kan worden.

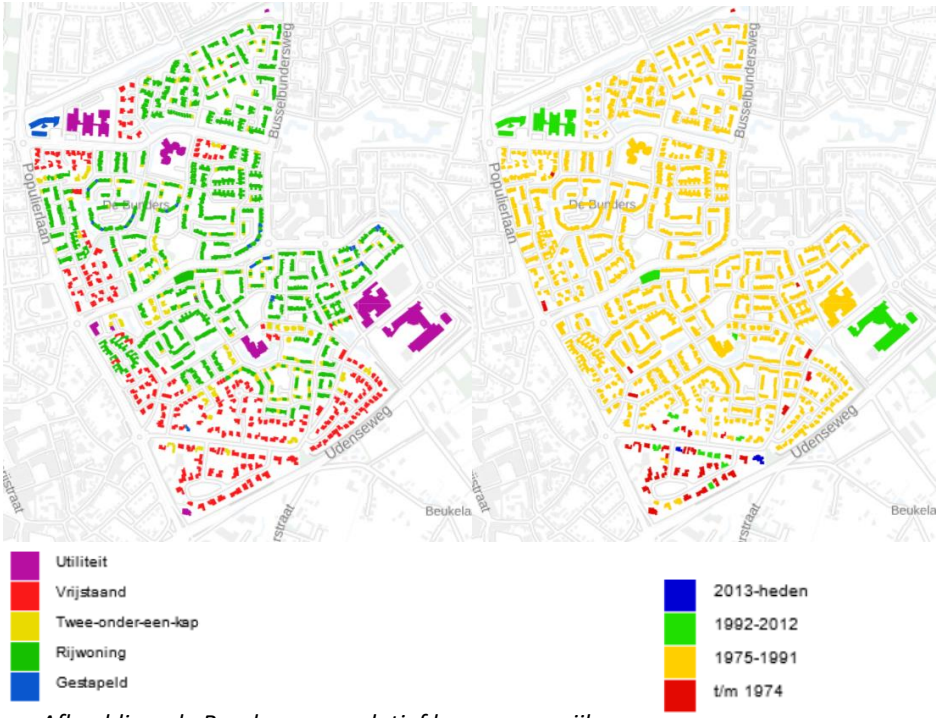
De utiliteitsgebouwen zijn in de analyses meegenomen, maar zijn vertaald naar woningequivalenten (weq). Daarbij is 100 m2 utiliteit die in de wijken aanwezig is vertaald naar 1 wooneenheid.

Voor de woningen/weq's hebben we de volgende aspecten bekeken:

- Woningtype (5): rijwoningen (tussen- en hoekwoning), 2^1-kap, vrijstaand, gestapelde bouw en utiliteitsgebouwen[1]
- Bouwperiodes per type woning (4): t/m 1974, 1975-1991, 1992-2012 en 2013-heden

Deze aspecten geven basisinformatie over de energetische kwaliteit van de woning, of de woning geïsoleerd kan worden en welke aanvoertemperatuur van de warmteoplossing gebruikt kan worden. Isoleren van woningen die zijn gebouwd voor 1975 is over het algemeen erg kostbaar, terwijl hoge aanvoertemperaturen vaak nodig blijven. Vanaf 1975 tot en met 1991 is het wel mogelijk de woningen te isoleren, maar de kosten zijn vaak relatief hoog. Vanaf 1992 zijn de woningen al beter geïsoleerd. Na-isolatie is in sommige gevallen nog wel mogelijk. Vooral het vervangen van dubbel glas voor HR++- of triple glas levert extra besparingen op. Ook kierdichting kan zorgen voor verdere vraag beperking. Voor nieuwbouwwoningen in de bouwperiode 2013-heden is LT-verwarming (of zelfs ZLT) goed toepasbaar. LT is met kleine aanpassingen goed mogelijk voor woningen in de periode 1992-2012, en MT voor de periode 1975-1991. Woningen t/m 1974 zullen in de meeste gevallen met HT-verwarming uitgerust worden.

We hebben per wijk het archetype van de woningen bepaald en op die manier deze belangrijke karakteristiek per wijk in beeld gebracht. In onderstaande afbeeldingen zijn 2 voorbeelden gegeven van wijken met de verschillende archetypen gebouwen.

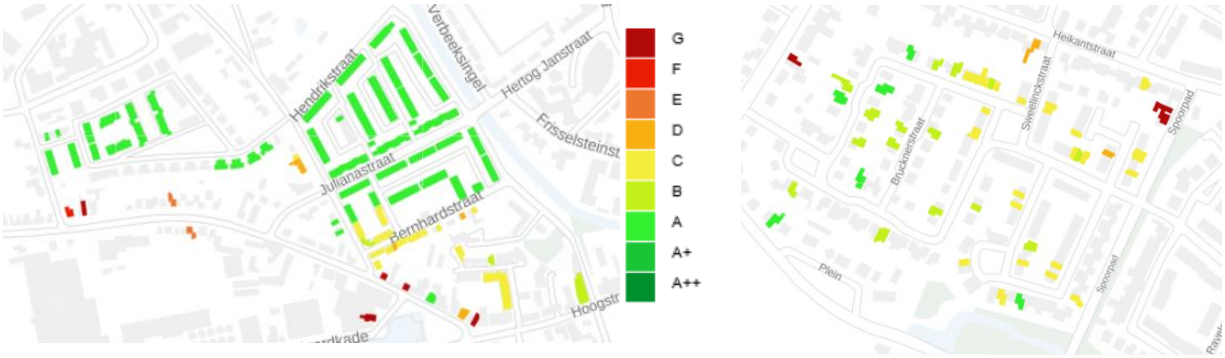

Afbeelding: de Bunders, een relatief homogene wijk

De analyses op basis van archetypes geeft zoals gezegd een eerste beeld van de energetische kwaliteit van de woningen. Woningeigenaren hebben echter in de loop der jaren allerlei aanpassingen gedan aan de woningen, waardoor dit basis beeld niet meer overeenkomt met de werkelijkheid. Het definitieve energielabel van de woningen geeft een meer actueel beeld van de energetische kwaliteit. De afgelopen jaren is de verplichting voor het aantonen van de energetische kwaliteit van woningen bij verkoop aangescherpt. Daardoor zien we een forse stijging van het aantal definitieve labels.

[1] Voor utiliteit hanteren we de regel 100m2 utiliteit = 1 woningeenheid. In de data zijn de bedrijfsgebouwen die in de wijken zijn gevestigd opgeteld als een wooneenheid in de aantallen huishoudens per wijk

In de twee voorbeelden hieronder zien we echter dat per wijk de informatie over de energielabels sterk verschillen. In de fase van de wijkuitvoeringsplannen is dus nader onderzoek nodig om het beeld van de actuele situatie compleet te maken. In Fase 3 werken we op basis van voorbeeldwoningen de kostenaspecten uit die samenhangen met de noodzakelijke aanpassingen aan de woningen om ze geschikt te maken voor de passende warmtevoorziening.

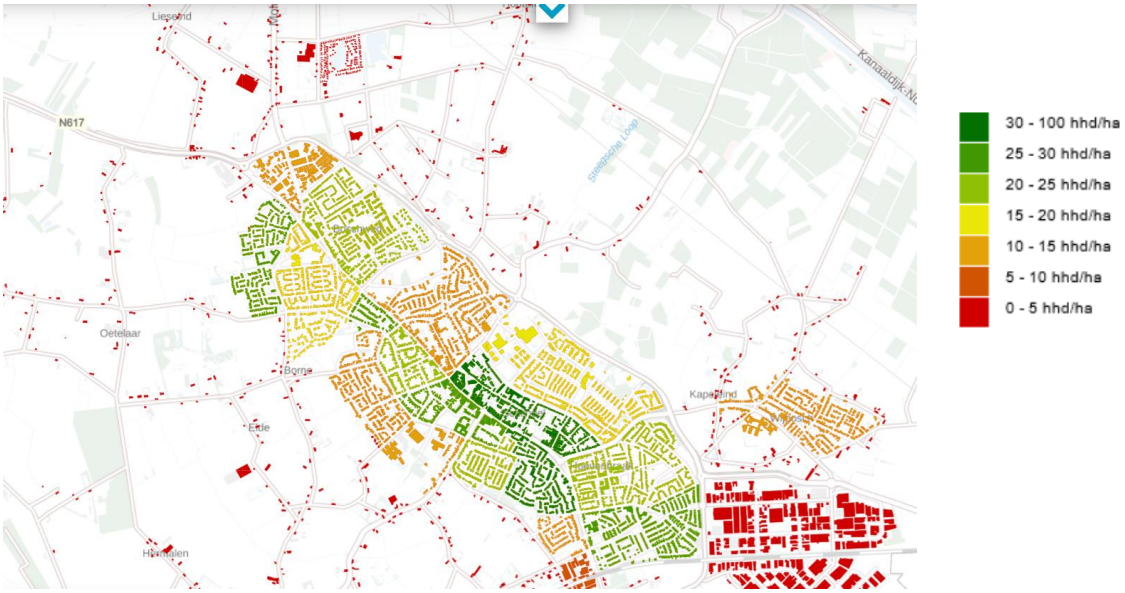
Afbeelding: voorbeelden van wijken met afgemelde energielabels

Diversiteit en woningdichtheid

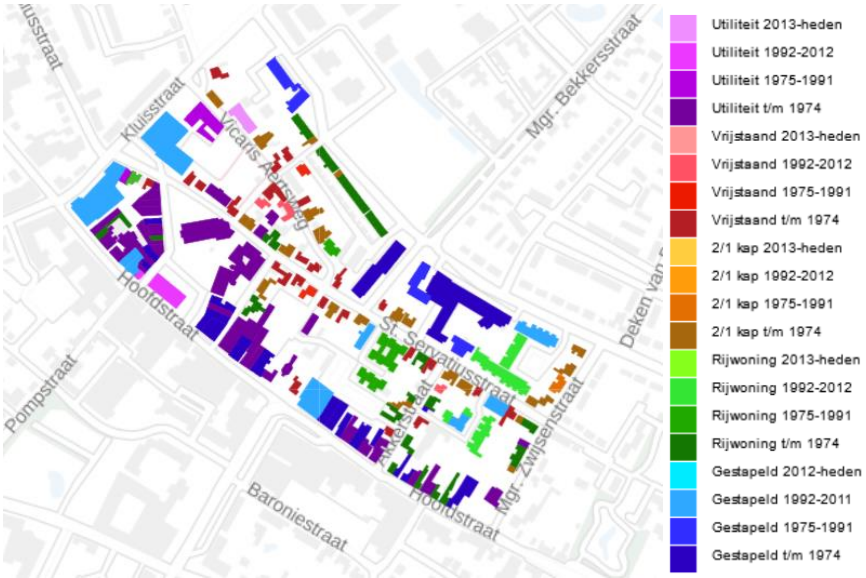
Naast de woningtypes is ook gekeken naar de opbouw van de wijk. Zo kunnen we op basis van het aantal woningen per hectare een eerste inschatting maken van een passende warmtevoorziening voor de wijk. Daarbij geldt in algemene zin het volgende:

- Veel woningen per hectare is kansrijk voor een collectieve warmtevoorziening
- Weinig woningen per hectare vergt in de meeste gevallen een individuele oplossing
- In wijken waar sprake is van een gemêleerd beeld zijn combinaties van collectief en individueel mogelijk.

Hieronder is een kaart van Schijndel opgenomen. Daarin is het aantal woningen per hectare op kaart gezet en zien we de verschillen tussen de wijken. Een tweede voorbeeld is van een wijk met veel variatie qua gebouwtypen en bouwjaren.

Afbeelding: dichtheid woningen gemeente Schijndel

Afbeelding: zeer gevarieerde wijk, Schijndel Centrum 1

2.2 Koppelen warmtescenario

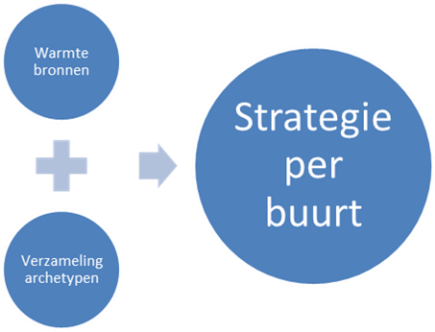
Een volgende stap is het koppelen van warmtescenario's aan de woningtypes. In bijlage 1 is een toelichting gegeven op de mogelijke warmtescenario's. Deze bijlage is gebaseerd op de Startanalyse van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) die een basismodel heeft ontwikkeld waarin alle scenario's staan opgenomen met de relevante informatie zoals inpassingsmogelijkheden in het energiesysteem en globale kosten (Nationale kosten[2]). Hierbij is gekeken naar de totale kosten en baten over een periode van 30 jaar. Dit noemen we de levensduurkosten; in vaktermen ook wel Total Cost of Ownership (TCO) genoemd.

Bij de warmtescenario's onderscheiden we 2 oplossingsrichtingen met ieder 3 varianten:

	Collectief	Individueel
Hoge temperatuur > 70^0 C	Warmtenet gevoed via centrale op basis van biomassa, groen gas, waterstof, diepe geothermie	Gasketel op basis van groen gas of waterstof
Midden temperatuur 40 – 70^0 C	Warmtenet gevoed op basis van geothermie, restwarmte	Hoge temperatuur warmtepompen kunnen ook warmte van 50 - 70°C leveren
Lage temperatuur < 40^0 C	Warmtenet gevoed op basis van geothermie, thermische energie uit oppervlaktewater (TEO), thermische energie uit afvalwater (TEA)	Individuele warmtepomp op basis van bodemwarmte of lucht

[2] **Nationale kosten:** zijn de totale kosten in Nederland van alle maatregelen die nodig zijn om ergens (bijvoorbeeld in een buurt) een strategie uit te voeren, ongeacht wie die kosten betaalt, inclusief de baten van energiebesparing, maar exclusief belastingen, heffingen en subsidies. De jaarlijkse kosten die gepaard gaan met investeringen (zoals afschrijvings- en rentekosten) worden daarbij bepaald op basis van de nationale discontovoet van 3 procent. Dit wijkt af van de marktrente die voor verschillende partijen van toepassing is. (Bron: Leidraad warmte; PBL)

De keuze voor hoge, midden of lage temperatuur is afhankelijk van de kwaliteit van de woning. In algemene zin geldt dat naarmate de woning ouder is een hogere temperatuur nodig is om voldoende comfort te kunnen leveren. Dit heeft te maken met de mate waarin de woning geïsoleerd kan worden:

- Woningen voor 1975 zijn lastig te isoleren, waardoor in deze woningen hoge temperatuur warmtevoorziening nodig is
- Bij woningen tussen 1975 en 1992 is na-isolatie meestal goed mogelijk, wat gepaard gaat met een midden temperatuur warmtevoorziening
- Woningen tussen 1992 en 2012 zijn al redelijk tot goed geïsoleerd en kunnen uitgerust worden met een lage temperatuur warmtevoorziening
- Woningen vanaf 2013 tot heden kunnen zonder ingrepen al een (zeer) lage temperatuur warmtevoorziening toepassen

Bij de analyses van de wijken hebben we dit aspect meegenomen in het bepalen van de geschikte warmtevoorziening. We hebben de gemeente ingedeeld in 4 verschillende gebiedstypes en op basis van 2 kenmerken de best passende warmtevoorziening bepaald. De gebiedstypes vragen elk weer een specifieke benadering:

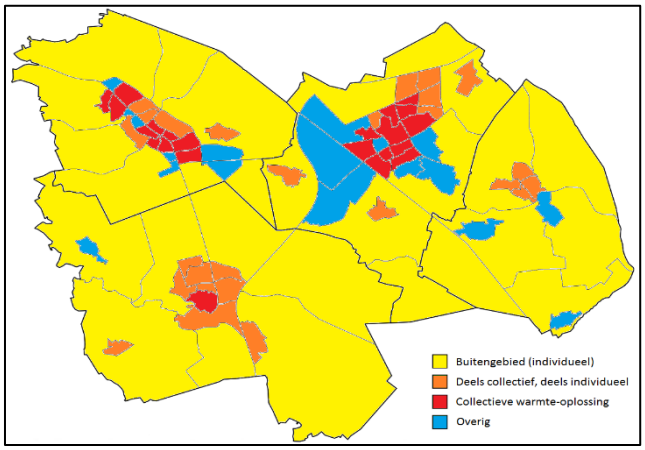
1 Buitengebied (individueel): in deze “wijken en buurten” staan weinig woningen en ook nog eens ver uit elkaar. Gezien de kenmerken past een individuele oplossing het beste in deze gebieden. Woningeigenaren gaan individueel aan de slag met het isoleren van hun woning en het kiezen van de juiste warmtevoorziening. In de meeste gevallen lijkt een individuele warmtepomp het meest geschikt. Ook kunnen ketels die op alternatieve vormen van gas (groen gas, waterstofgas) wellicht uitkomst bieden, wanneer de beschikbaarheid van deze alternatieven gegarandeerd is.

2 Deels collectief, deels individueel: het betreft wijken waar onder andere appartementencomplexen staan, maar ook grondgebonden woningen, van rijwoningen t/m vrijstaand. Hier kan een combinatie van een collectief warmtenet in combinatie met individuele oplossingen nodig zijn. Wanneer de afstand van vrijstaande woningen tot een cluster groot is (enkele honderden meters en meer) dan lenen deze zich vaak niet om aan te sluiten op een warmtenet. Bij de verdere uitwerking van de WUP voor zo’n wijk dient de haalbaarheid van deze gecombineerde oplossing nader te worden uitgewerkt.

3 Collectieve warmtevoorziening: dit zijn wijken met meer dan 20 woningen per hectare en relatief homogene opbouw van een groot aantal woningen dat geschikt is om te voorzien van warmtelevering. Een collectief warmtenet is in deze wijken vaak de beste oplossing, zowel milieutechnisch als economisch.

4 Overig: de blauwe gebieden op de kaart zijn deels bedrijventerreinen, waarvoor een specifieke oplossing soms voorhanden is, zoals uitwisseling van restwarmte. Maar het betreft ook wijken waar een grote mate van diversiteit is qua woningtypes en overige gebouwen. Ook staan in deze wijken vaak monumentale panden die lastig aan te passen zijn voor een warmtenet. Voor bedrijventerreinen voert de gemeente een apart traject uit samen met Platform Ondernemend Meierijstad (POM) en de betrokken bedrijven. Voor wijken met veel verschillende en monumentale panden zijn specifieke oplossingen nodig die per situatie moeten worden afgewogen.

In de kaart hiernaast zijn deze 4 gebiedstypes weergegeven.

2.3 Analyse warmtebronnen

Voor de warmtescenario's die in de vorige paragraaf zijn beschreven hebben we een nadere verkenning uitgevoerd voor een geschikte bron. In de eerste versie van de TVW is in een bijlage een toelichting opgenomen over de kenmerken van de mogelijke bronnen. Deze bijlage is opnieuw toegevoegd aan dit rapport (bijlage 1).

In de afgelopen periode hebben we aanvullende informatie verzameld over de mogelijke warmtebronnen die toepasbaar zijn bij collectieve warmtescenario's. Met deze informatie hebben we een beter beeld gekregen van de toepasbaarheid van de verschillende opties per wijk. In bijlage 2 geven we per bron aan voor welke wijken deze op basis van de beschikbare informatie toe te passen is. In sommige wijken zijn meerdere opties mogelijk. In de wijkuitvoeringsplannen bepalen de bewoners samen met de gemeente en andere betrokken partijen welke optie het beste past.
Deze analyse wegen we mee in het bepalen van de wijken die als eerste een wijkuitvoeringsplan kunnen uitwerken (zie hoofdstuk 4).

Naast de bronnen voor grootschalige toepassing in warmtenetten zijn er ook technieken nodig voor kleinschalige oplossingen. Naast individuele woningen kan het ook gaan om een cluster van enkele woningen of een woongebouw. Zoals eerder is aangegeven zijn ook voor monumentale gebouwen vaak specifieke oplossingen nodig om het gewenste comfort te kunnen bieden. In onderstaande tabel hebben we alle mogelijke technieken die op dit moment bekend zijn kort beschreven. We delen ze in twee categorieën:

- *Bewezen technieken*: het betreft hier oplossingen die zich in de praktijk hebben bewezen op technische betrouwbaarheid en economische haalbaarheid. Ze zijn met andere woorden marktrijp, er zijn voldoende aanbieders en er zijn veel voorbeelden van wijken waar deze technieken zijn toegepast.
- *Bestaande technieken*: het betreft hier technieken die nog in de ontwikkelfase zitten. Sommige opties zijn technisch bewezen, maar economisch nog niet haalbaar of opschaalbaar. Andere opties moeten technisch nog doorontwikkeld worden voordat ze op een betrouwbare manier kunnen worden toegepast. Veel van deze technieken zullen op de langere termijn toepasbaar zijn. Wanneer een wijk of buurt bereid is te fungeren als proeftuin voor innovatieve technieken dan nemen we dat mee in de uitwerking van de WUP.

Bewezen technieken:	Bestaande technieken:
Bodemenergie: warmte uit watervoerende zandpakketten wordt met behulp van een warmtepomp opgewaardeerd naar een temperatuurniveau wat nodig is om voldoende comfort te leveren aan de woning. In de zomer kan het proces worden omgedraaid en wordt warmte uit de woning opgeslagen in de bodem en op die manier gekoeld. Dit is een vorm van warmte koudeopslag.	**Diepe geothermie**: In diepere aardlagen (vanaf 1500 meter diepte) is warmte aanwezig hoge temperaturen (vanaf 50^{0}C en hoger). Naarmate je diepe de bodem ingaat stijgt de aanwezige temperatuur (tot meer dan 100^{0}C). Water van deze temperatuur kan direct worden toegepast in woningen. Het vraagt echter grote aantallen woningen (vanaf 2000 – 2500 woningen) om het economisch haalbaar te maken. Over de beschikbaarheid zijn alleen globale data beschikbaar. De boringen zijn erg kostbaar.
Warmtepomp: een techniek die met behulp van elektriciteit warmte produceert. Vaak is bodemwarmte de bron, maar er zijn ook lucht-warmtepompen. Deze gebruiken ventilatielucht of lucht van buiten als bron. Het nadeel van lucht-warmtepompen is de bijdrage die zij leveren aan de opwarming van de omgeving in de zomer en in sommige gevallen het geluid die ze produceren.	**Groen gas**: groen gas wordt gewonnen uit dierenmest en uit oude stortplaatsen voor afval. De beschikbaarheid is beperkt en de toepassing bevindt zich nog in een pilotfase. Economische risico's zijn groot en daardoor lastig op te schalen.[3]
(Industriële) restwarmte: wanneer een gebouw warmte over heeft kan dit worden benut voor verwarming van andere gebouwen. Het betreft vaak industriële restwarmte uit energiecentrales, restwarmte uit productieprocessen, maar kan ook stromen van hoge temperatuur in oude gebouwen naar lage temperatuur in nieuwe gebouwen. Dit noemen we cascaderen van warmte.	**Waterstof**: waterstof is een energiedrager die op dit moment vooral wordt gemaakt uit aardgas. Dit noemen we blauwe waterstof. Daarnaast spreken we van groene waterstof wanneer het wordt geproduceerd uit duurzame energie, zoals wind en zon. Bij de productie van waterstof en de omzetting van waterstof naar warmte treedt veel energieverlies op. De kosten zijn op dit moment nog hoog en er zijn ook nog veel technologische uitdagingen (opslag, distributie en logistiek) die nog in een pilotfase verkeert. Beschikbaarheid voor warmtevoorziening is zeer beperkt. Mogelijk vanaf 2050 een optie voor opschaling.
Biomassa: dit is de verzamelterm van het inzetten van hout of houtachtige producten voor de warmteproductie. In Nederland wordt dit onder andere toegepast als bijstook in kolencentrales en er zijn in meerdere gemeenten centrales gebouwd die volledig	**Aquathermie**: dit is een verzamelterm voor thermische energie uit oppervlaktewater (TEO), uit afvalwater (TEA; rioolwaterzuivering) en drinkwater (TED). Het is vergelijkbaar met bodemenergie: warmte uit deze bronnen wordt opgewaardeerd

[3] Bron: https://groengas.nl/wp-content/uploads/2020/12/Innovatieagenda_Groen_Gas.pdf

Bewezen technieken:	Bestaande technieken:
draaien op biomassa (Purmerend). Gezien de warmtevraag In Nederland kan biomassa niet volledig in de vraag voorzien. Bovendien loopt op dit moment een discussie over de wenselijkheid van het produceren van hout specifiek voor grootschalige warmteproductie. Daarnaast blijkt biomassa veel schadelijke stoffen en fijnstof te veroorzaken.	met behulp van een warmtepomp. De techniek is veelbelovend maar moet qua toepassing nog worden doorontwikkeld. Daarbij is aandacht voor de ecologische effecten belangrijk. Ook mag het niet ten koste gaan van de waterzuiveringsprocessen die ook warmte vragen.
	Seizoensopslag: warmte in de zomer opslaan in speciaal aangelegde buffers en deze in de winter benutten. Dat is het idee en is inmiddels in meerdere vormen beschikbaar. De komende jaren moet blijken welke bijdrage deze optie kan leveren aan de warmtetransitie. Meerdere varianten zijn inmiddels beschikbaar zoals Ecovat[4] en Hocosto[5]. Voordeel is de schaalbaarheid van deze optie: het kan voor kleinere clusters van gebouwen worden toegepast. Nadeel zijn de hoge kosten. Bij verdere opschaling kunnen de kosten dalen, maar dit is onzeker.
Van de technieken die hierboven staan beschreven zijn bodemwarmte, aquathermie en warmtepompen de technieken die het meest geschikt zijn om toe te passen in de wijken. De gemeente Meierijstad sluit de overige technieken niet uit, maar is wel terughoudend om deze toe te passen. Restwarmte die beschikbaar is op bedrijventerreinen zal in eerste instantie via warmte-uitwisseling binnen het bedrijventerrein worden benut. Het toepassen van restwarmte in woningen is gezien de beperkte beschikbaarheid geen optie. Biomassa zien we als onwenselijk vanwege de ethische discussie en de schadelijke emissies. Groen gas is qua beschikbaarheid op dit moment geen optie. Waterstof is nog te onzeker qua techniek, kosten en beschikbaarheid om vol op in te zetten. Op termijn kan het wel een belangrijke rol vervullen voor bijvoorbeeld monumenten.	

Ook de komende jaren zullen meer nieuwe technieken worden ontwikkeld. Deze innovaties volgen we als gemeente nauwgezet en zodra deze beschikbaar komen worden ze meegenomen wanneer we de TVW herijken. Dit zal zo vaak als nodig gebeuren om de TVW goed te laten aansluiten op de actuele kansen.

2.4 Koppelkansen

De warmtetransitie vraagt grote aanpassingen in de woningen en de wijk. Forse verbouwingen zijn soms nodig om woningen geschikt te maken voor de alternatieve warmtevoorziening en straten moeten vaak open om leidingen aan te leggen. We willen als gemeente slimme oplossingen ontwikkelen waardoor bij de warmtetransitie tegelijk ook andere zaken worden opgelost of meegenomen die zorgen voor een integrale verduurzaming en verbetering van de leefomgeving. Dit zijn koppelkansen die soms inhoudelijk van aard zijn, maar vaak ook een heel praktische insteek hebben. Inhoudelijke koppelkansen hebben betrekking op het voorkomen van wateroverlast, droogteperiodes en hittestress. Dit zijn thema's die gericht zijn op het omgaan met klimaatverandering, ook wel klimaatadaptatie genoemd.

Een tweede inhoudelijk thema heeft betrekking op het verstandig omgaan met schaarse en schadelijk grondstoffen door zoveel mogelijk materialen te hergebruiken en het voorkomen van afval. Dit noemen we circulaire economie.
In bijlage 3 werken we de inhoudelijke koppelkansen klimaatadaptatie en circulariteit wat verder uit.

Een derde categorie koppelkansen hebben vooral betrekking op specifieke zaken die in de wijk spelen, zoals de verkeersveiligheid, speelvoorzieningen, groen en water in de wijk en de veiligheidsbeleving. Allemaal zaken die maatregelen vragen om waar nodig te zorgen voor verbetering. Door deze tegelijk op te nemen in de WUP zorgen we voor slimme oplossingen die minder kosten vergen.
We kijken ook naar geplande werkzaamheden van ketenpartners en wanneer de warmtetransitie en bijvoorbeeld de renovatiewerkzaamheden van woningcorporaties goed op elkaar aansluiten dan maken we werk met werk.
In hoofdstuk 4 beschrijven we alle aspecten die zijn meegewogen in het bepalen van een lijst met wijken die in het vervolg (fase 3) worden betrokken in de verdere uitwerking van de definitieve TVW. De bewoners en ondernemers in deze wijken denken dan mee over een concreet plan voor hun wijk. Bewoners uit andere wijken informeren we via allerlei kanalen en wij bieden hen ook de gelegenheid input te leveren.

[4] Meer info over ecovat is te vinden via: https://www.ecovat.eu/
[5] Meer info over Hocosto is te vinden via: https://www.hocosto.com/en/news/

3 Publiek spoor: participatie en communicatie

Parallel aan het inhoudelijk spoor loopt in de aanpak een publiek spoor, dat zich richt op het betrekken van belanghebbenden en belangstellenden. In dit publieke spoor zijn participatie en communicatie activiteiten uitgevoerd. De inbreng die op deze wijze is opgehaald is als criterium meegewogen in het bepalen van de shortlistwijken. Ook in de vervolgstappen tot aan vaststelling van de Transitievisie zullen nog activiteiten in dit spoor gaan plaatsvinden. Tot op heden zijn de volgende activiteiten ondernomen:
Nadat de longlistwijken zijn bepaald hebben we de volgende participatie-acties uitgevoerd:

1 een *bewonersbrief* verstuurd naar alle bewoners (december 2020, met een toelichting op het project Meierijstad Aardgasvrij en hoe men hierbij betrokken wordt.
2 *Live-vragenuur:* bewoners hebben de gelegenheid gekregen vragen te stellen over de warmtetransitie aan de gemeente.
3 *Publicaties* in de lokale pers en via *social media* zijn geplaatst met als doel bewoners te informeren over de warmtetransitie.
4 de *duurzaamheidssite* van de gemeente is als centraal punt in de informatievoorziening ingezet: https://www.meierijstad.nl/duurzaamheid/ .
5 een *enquête* opengesteld: voor de bewoners van de longlistwijken is een specifieke vragenlijst uitgewerkt; voor de overige bewoners een wat meer algemene.
6 Twee *bewonersavonden* zijn georganiseerd voor particuliere woningbezitters.
7 een *klankbordgroep* samengesteld uit verschillende maatschappelijke belangen reflecteert op de inzichten die tijdens dit proces worden opgegaan en geeft de gemeente suggesties mee vanuit hun eigen perspectief.

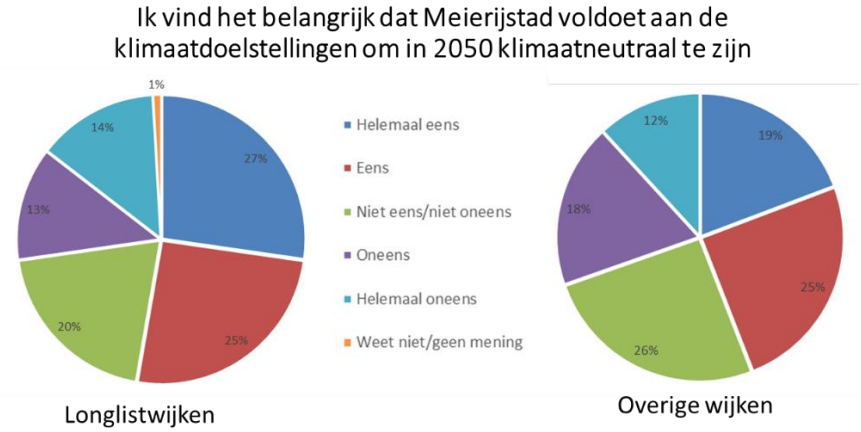
Vanwege de coronamaatregelen hebben alle bijeenkomsten digitaal plaatsgevonden. Om dezelfde reden konden geplande fysieke activiteiten om inwoners bij de transitievisie te betrekken, zoals pop-up straat actie en enquêtes, helaas niet doorgaan. Ondanks deze beperkingen hebben veel inwoners van Meierijstad aan een of meer van de participatiemomenten deelgenomen.

De resultaten van deze communicatie- en participatieactiviteiten zijn als volgt:

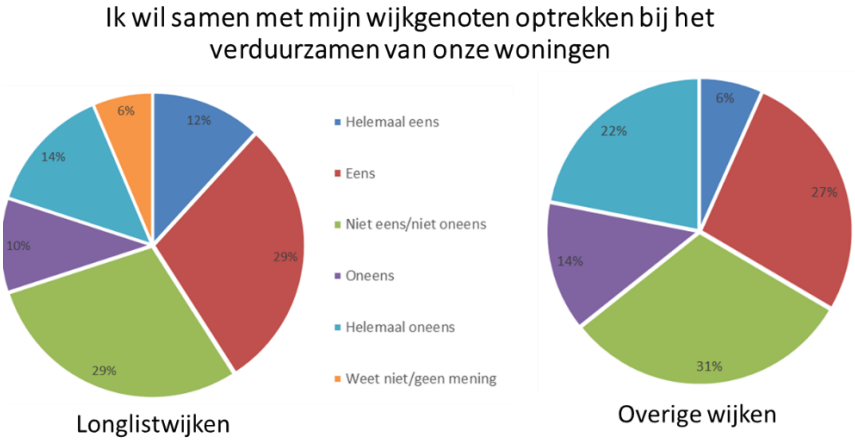
1. Naar aanleiding van de *bewonersbrief* hebben meerdere bewoners zich bij de gemeente gemeld. Sommige bewoners willen concreet stappen zetten in hun wijk. Enkele reacties bestonden uit aanbod van experts om bepaalde oplossingen voor de warmtevoorziening te promoten. Ook hebben enkele experts uit de gemeente zich aangeboden om te helpen in het proces. Daarnaast meldde zich ook veel inwoners met vragen en zorgen. Met alle personen die zich hebben gemeld is telefonisch contact geweest. De gemeente zal vervolggesprekken inplannen om na te gaan op welke wijze bewonersinitiatieven ondersteund kunnen worden.
2. Het live-vragenuur op Youtube en Facebook trok ongeveer 200 deelnemers. Zij stelden vragen over de alternatieven voor aardgas, de aanpak en vooral wat het hen als bewoners gaat kosten. Binnen de beperkte tijd van het vragenuur is op een deel van de vragen antwoord gegeven. Alle gestelde vragen (ook die niet tijdens het vragenuur aan bod zijn gekomen) zijn na afloop per onderwerp gebundeld, beantwoord en in een Q&A-lijst op de duurzaamheidswebsite van de gemeente gepubliceerd.
3. Door middel van communicatie is bijgedragen aan het informeren van inwoners over de transitievisie en is de opkomst bevorderd van de digitale informatieavonden die voor hen werden georganiseerd. Naast de gemeentelijke duurzaamheidswebsite en de gebruikelijke gemeentelijke publicaties is het live-vragenuur digitaal op Youtube beschikbaar gemaakt en is met een vlog van de wethouder verwezen naar de informatieavonden voor bewoners.
4. Op de gemeentelijke duurzaamheidswebsite is alle informatie over Meierijstad Aardgasvrij permanent beschikbaar gemaakt en voortdurend geactualiseerd. Zo konden hier alle antwoorden op gestelde vragen worden teruggelezen, werden de bijeenkomsten hier aangekondigd en was het mogelijk zich aan te melden voor een van de bijeenkomsten en te bewonersenquête in te vullen.
5. Via een online enquête is gedurende drie weken in februari het draagvlak gepeild onder de inwoners van Meierijstad. Daarbij is gebruik gemaakt van de inmiddels beschikbare selectie van longlistwijken. De enquête is via de gemeentelijke communicatiekanalen onder de aandacht gebracht. Via een postcodecheck kwamen inwoners van longlistwijken in de uitgebreide versie van de vragenlijst terecht. Hierin werd hun mening gevraagd over de beleving van hun wijk, hun visie op aardgasvrij in het algemeen en hun individuele voorkeuren en woonomstandigheden. Deze drie aspecten tezamen geven een eerste indicatie van het draagvlak in de longlistwijken om van het aardgas af te gaan.

Inwoners die niet in een longlistwijk wonen kwamen vanuit de postcodecheck in een verkorte versie van de vragenlijst terecht, die alleen bestond uit vragen over hun mening t.a.v. aardgasvrij.
In totaal hebben 270 respondenten de algemene vragenlijst ingevuld en 113 respondenten de longlist-vragenlijst. Van de longlistrespondenten hadden 110 inwoners een koopwoning en slecht drie een huurwoning. Deze laatste groep hebben we als niet significant uit de verwerking gehaald.
De eerste algemene conclusies uit de analyse van de enquêterespons zijn:

- De respondenten uit longlistwijken hechten iets meer waarde aan het belang van de klimaatdoelen dan respondenten uit de andere wijken

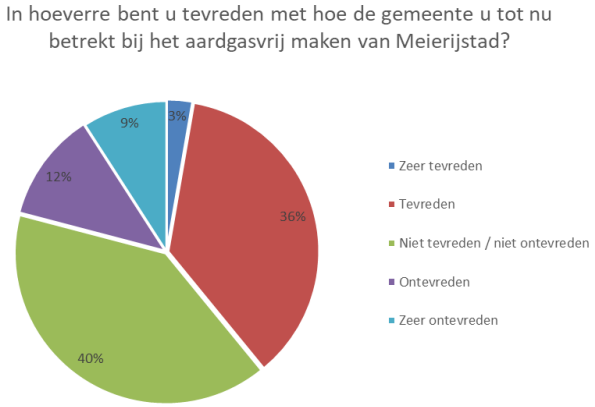
- De bereidheid van de respondenten om zelf de eigen woning aardgasvrij te maken ligt in longlistwijken op vergelijkbaar niveau als in de overige wijken
- Deze bereidheid ligt in het geval dat aardgasvrij samen met de hele wijk wordt opgepakt in de longlistwijken iets hoger dan in de andere wijken

- De belangrijkste redenen voor de longlist-inwoners om te overwegen hun woning aardgasvrij te maken is voornamelijk een duurzame toekomst (35%) of omdat het ‘nu eenmaal moet’ (20%).
- Onder inwoners van de longlistwijken leeft veruit als belangrijkste zorg de betaalbaarheid van aardgasvrije alternatieven, zowel voor wat betreft de investeringskosten als de gebruikskosten. In de open vragen komt het thema ‘betaalbaarheid’ veelvuldig voor. 46% van de antwoorden bij ‘wat zijn uw zorgen’ gaan over de betaalbaarheid en de kosten van overstappen op aardgasvrij. Ook gaat 50% van de antwoorden bij ‘waar moet de gemeenteraad rekening mee houden’ over betaalbaarheid en kosten. Mensen zijn benieuwd naar subsidies en vinden het van belang hiervan op de hoogte te worden gehouden.
  Daarnaast vragen veel respondenten zich af of de gemeente niet te snel wil: 19% geeft graag mee dat de gemeente niet voorop hoeft te lopen. Liever wachten op goede, betaalbare en duurzame alternatieven, dan een project starten wat niet succesvol blijkt. Al helemaal als dit

ook financiële consequenties kan hebben voor de inwoners zelf. Aspecten als comfort en overlast bij aanleg worden in mindere mate genoemd.

- Over het algemeen zijn de respondenten uit de longlistwijken (redelijk) tevreden over hun wijk. Een kwart vindt hun ideale wijk over 30 jaar er uitzien zoals het er nu ook uitziet. Qua verbeteringen wordt verkeersveiligheid veelvuldig genoemd. Zowel bij verbeteringen in de wijk en bij de vraag welke koppelkansen men ziet als de straat wordt opengebroken, antwoordt zo'n 35% dat de verkeersveiligheid verbeterd mag worden. Tenslotte, als men aanvullend wordt gevraagd naar hun ideeën over het aardgasvrij maken van de eigen wijk, noemt meer dan een kwart van de respondenten 'waterstof' als het ideale alternatief.
- Over het algemeen is men redelijk tevreden over hoe de gemeente nu communiceert. Het belang van goede communicatie wordt wel benadrukt, met name omdat de informatie nu nog als erg abstract wordt ervaren. Het belang van informatie over waar aardgasvrij precies over gaat wordt onderstreept door de reacties op de open antwoorden: er worden nu nog allerlei aspecten bijgehaald die niet van belang zijn voor de transitievisie, maar wel verstorend kunnen werken op het verdere gesprek over het aardgasvrij maken van wijken.

- De bereidheid om als eerste wijk(en) rond 2030 van het aardgas af te gaan ligt in het algemeen niet hoog en varieert per wijk. De inzichten per wijk zijn in het volgende hoofdstuk als indicatie gebruikt bij het selecteren van mogelijke shortlistwijken.

6. Van de drie geplande bewonersavonden zijn twee bijeenkomsten voor particuliere woningbezitters georganiseerd. Voor de derde avond speciaal voor huurders was onvoldoende belangstelling. Op deze avonden zijn de inwoners van alle longlistwijken geïnformeerd over de huidige inzichten en was er voor hen gelegenheid tot het stellen van vragen en om met de gemeente in gesprek te gaan. De inzichten die op deze avonden zijn opgehaald zijn in een deelrapport van dit rapport weergegeven (*Meierijstad Aardgasvrij; Verslag bewonersavonden langlistwijken*). Hier volstaan we met de conclusies die aan het einde van alle deelsessies met de deelnemers zijn geformuleerd.
   Aan de bewonersavond op 4 februari 2021 voor de wijken in het westelijk deel van de gemeente Meierijstad namen 20 inwoners deel. De tweede bewonersavond vond op 11 februari plaats voor de wijken in het oostelijk deel van de gemeente. Hier namen 50 inwoners aan deel.
   Uit de bijeenkomst op 4 februari is geen algemeen geldende conclusie te trekken. De deelnemers geven aan dat zij eerst meer en concretere informatie willen. Vooral het belang van goede voorlichting wordt benadrukt. De indruk is dat aan deze bijeenkomst relatief veel mensen deelnamen die voorop lopen en die het onderwerp belangrijk en interessant vinden.
   Van de bijeenkomst op 11 februari is de algemene conclusie in de deelsessie Oranjewijk/Dorsveld, 't Ven Oost en 't Ven West dat inwoners van deze groep wijken niet de behoefte hebben om als eerste rond 2030 van het aardgas af te gaan. Men heeft bedenkingen ten aanzien van de technische en financiële haalbaarheid, verwachtingen over positieve technologische innovaties en behoefte aan individuele keuze vrijheid.
   Op beide bewonersavonden is tot slot de bereidheid onder de deelnemers gepeild. Daarvoor konden zij kiezen tussen de volgende twee stellingen: "Aardgasvrij? Noteer onze wijk maar als laatste in 2050" (1) en "Aardgasvrij! Natuurlijk zijn we nu al geïnteresseerd in wat mogelijk is" (2).

In de deelsessie voor Erp, ’t Ven en Bunders kozen de deelnemers overwegend voor de eerste stelling. In de deelsessie voor de wijken Busselbunders, Heibunders, Laarbunders en Veghel Zuid 1 & 2 stemde iedereen voor de laatste stelling.
Deze algemene conclusies behoeven wel de nuancering dat tijdens de avond diverse stellingen zijn besproken en dat de stellingen (soms zeer) uiteenlopende reacties opriepen. Dit onderstreept het belang om de inzichten uit deze participatieronde als een indicatie voor draagvlak te zien, dat in de volgende fase in de shortlistwijken nader getoetst moet worden onder een bredere groep inwoners uit die wijken.

7. Naast de directe acties richting bewoners is een klankbordgroep gevormd. De rol hiervan is feedback te geven op het proces dat de gemeente uitvoert. De consultatie van de klankbordgroep gebruikt de gemeente om het eindadvies dat in december wordt vastgesteld verder aan te scherpen.
   De leden van de klankbordgroep zijn gevraagd vanwege hun betrokkenheid bij de gemeente en de gemeenschap en op basis van hun inhoudelijke expertise.
   Op de eerste bijeenkomst zijn de klankbordgroepsleden meegenomen in de opzet van de visieontwikkeling en de voorbereidende stappen om tot de longlistwijken te komen. Ook is het proces toegelicht hoe we via een shortlist tot door de gemeente raad vaste stellen startwijken komen en zijn vragen over de reikwijdte van de visie en de rol van de klankbordgroep beantwoord. In een eerste reactie gaven de leden het belang aan van:
   - het benutten van lokaal beschikbare expertise en de kans om nieuwe expertise op te doen,
   - het behouden van ruimte voor innovatieve technieken, ook al worden rond 2030 de eerst wijken met bewezen technieken van het aardgas afgekoppeld,
   - de betaalbaarheid en de leveringszekerheid en het beschikbaar houden van een terugvaloptie en
   - duidelijke communicatie en zorgvuldige participatie met het oog op het verkrijgen van vertrouwen en het bouwen aan draagvlak.

4 Bestuurlijk spoor

In dit hoofdstuk schetsen we het keuzeproces om te komen tot een selectie van wijken die we als startwijken opnemen in de Transitievisie Warmte (TVW) van de gemeente Meierijstad. Startwijken zijn wijken die mogelijk als eerste in aanmerking komen om rond 2030 aardgasvrij te maken. Welke wijken dat zijn stelt de gemeenteraad eind 2021 vast met de TVW. Deze visie gaat nog niet in op welk vervangend energiesysteem voor die wijken gekozen wordt. In paragraaf 4.2 zijn de stappen geschetst die leiden tot de startwijken.

De keuze voor vervangende energiesystemen wordt pas na vaststelling van de TVW uitgewerkt in wijkuitvoeringsplannen. Tijdens zo'n traject zoomen we verder in op de wijk of buurt, onderzoeken we welke warmtevoorzieningen beschikbaar zijn en bepalen in overleg met de bewoners welke het beste past. Ook kijken we welke maatregelen nodig zijn in de woningen om aan te kunnen sluiten. Na deze stappen nemen de betrokkenen in de wijk een besluit over een vervolg:

- We gaan door en werken een business case uit (GO)
  of
- We stoppen want het blijkt op dit moment niet haalbaar te zijn om een warmtetransitie uit te voeren die voldoet aan de voorwaarden (NO GO).

Het resultaat van een WUP is een basisdocument waarin de technische en economische eisen zijn uitgewerkt en waarmee de gemeente in samenspraak met de wijk of buurt een marktpartij kan selecteren die de uitvoering van maatregelen voor zijn rekening neemt.

Op dit moment richten we ons alleen nog op de visievorming van TVW. We beschrijven in dit hoofdstuk het doel, de aanpak en de stappen van het afwegingsproces die uiteindelijk moet resulteren in de lijst met startwijken die vanaf 2022 worden uitgewerkt in een WUP.

4.1 Doel

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat in 2030 de eerste 1,5 miljoen woningen en gebouwen van het aardgas gaan. Andere gebouwen zijn bijvoorbeeld kantoren, scholen en andere maatschappelijke voorzieningen. Voor deze gebouwen geldt dat zij worden omgerekend naar wooneenheden: 1 woningequivalent is het aantal m^2 van een gebouw gedeeld door 130. Het doel is dus 1,5 miljoen wooneenheden van het aardgas af in 2030.

Dit is een landelijke afspraak. Voor de gemeente Meierijstad onderzoeken we in hoeverre hier een bijdrage aan geleverd kan worden. Echter: zorgvuldigheid ten aanzien van de haalbaarheid en betaalbaarheid en het maatschappelijk draagvlak staat voorop en de deadline van 2030 is in die zin niet bepalend.

4.2 Aanpak

Bij het bepalen welke wijken uiteindelijk geschikt zijn volgen we een proces waarin we stapsgewijs per wijk dieper kijken. Dit selectieproces, waarbij onderweg wijken zullen afvallen, verloopt van een longlist via een shortlist tot uiteindelijk startwijken. De stappen zijn:

1. Analyse woningvoorraad en koppelen warmtescenario: we willen weten wat de kwaliteit is van de woningen in de gemeente en welk warmtescenario het beste past: individueel of collectief, hoge-, midden- of lage-temperatuur.
   a. We bepalen welke archetypen de woningvoorraad representeren. Dat doen we op basis van de openbare informatie uit de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de kenmerken van de referentiewoningen van de RVO
   b. Op basis van de kenmerken van de archetypen en de mogelijkheden voor verbetering van de energetische kwaliteit bepalen we welke warmtestrategie het beste past.
   c. De uitgewerkte archetypen en warmtestrategieën koppelen aan de wijken. We kijken hoe de wijk is opgebouwd (dichtheid), clusters van (gestapelde) woningen en welke archetype woningen er voorkomen.
2. Analyse warmtebronnen
   a. We inventariseren welke warmtebronnen binnen de gemeente beschikbaar zijn, welke belemmeringen er zijn (vooral van toepassing op bodemenergie) en wat het technisch potentieel is.

b. We koppelen de mogelijke warmtebronnen aan de wijken waar ze bij passen. Soms zijn meerdere bronnen mogelijk

De eerste 2 stappen leveren een overzicht op van de best passende warmtescenario's per wijk

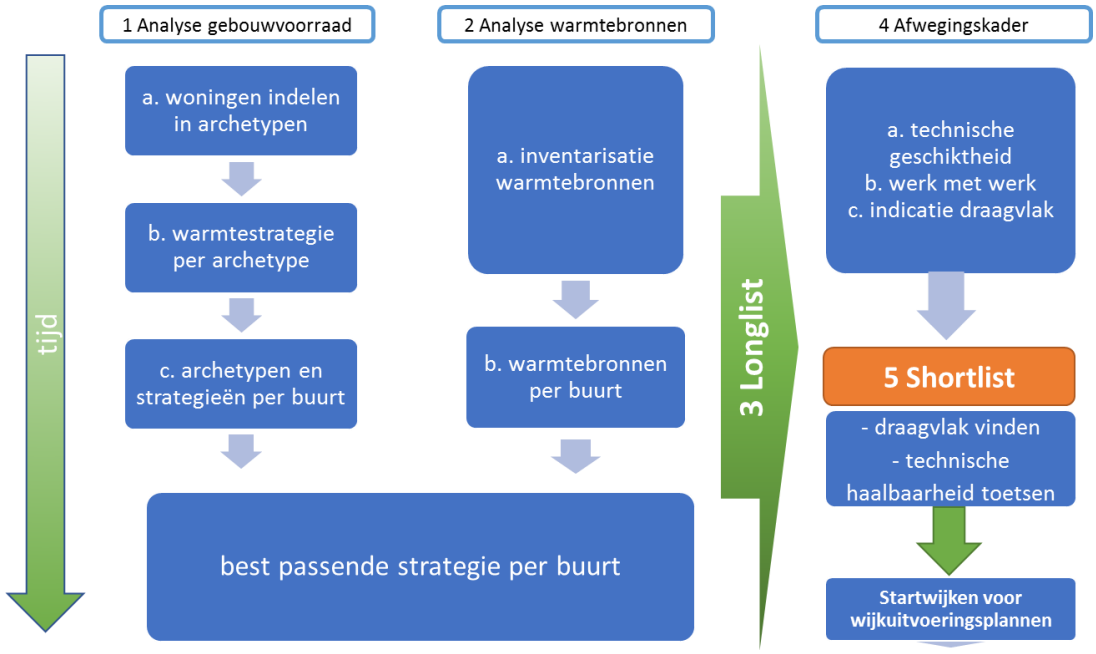
3 Longlist bepalen: wijken die vooral individuele oplossingen vragen nemen we niet op in de longlist, want hiervoor geldt dat de bewoners een eigen afweging maken voor hun situatie. Voor de longlist kijken we dus vooral naar wijken waar een collectieve warmtevoorziening kansrijk is of een combinatie van collectief en individueel. De technische analyses bieden hiervoor voldoende informatie

4 Afwegingskader:

a. Technische geschiktheid: we kijken extra kritisch naar de technische en economische haalbaarheid om te bepalen welke wijken van de longlist het meest kansrijk zijn voor een warmtetransitie voor 2030;
b. we verzamelen informatie over wat er speelt in de wijk en welke projecten op de planning staan bij ketenpartners. Deze informatie nemen we mee om zoveel als mogelijk projecten te koppelen in de uitvoering en zo werk met werk te maken;
c. we onderzoeken of er draagvlak is bij de bewoners voor de warmtetransitie. In deze fase blijft dit beperkt tot indicaties daarvan.

5 Shortlist bepalen: op basis van de informatie die is verzameld bepalen we welke wijken we opnemen in de shortlist.

In onderstaande figuur zijn de stappen schematisch weergegeven:

Bij het beschouwen van de wijken zijn we uitgegaan van de wijkindeling zoals deze wordt gehanteerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Dit is de indeling die ook door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) als basis is gebruikt voor de eerste grove analyses van warmtescenario's. Hieronder is een en ander nader toegelicht.

In de volgende paragrafen werken we de stappen naar de longlist en van de longlist naar de shortlist verder uit.

4.3 Bepalen Longlist

Voor de keuze van deze wijken hebben we gekeken naar kenmerken van de woningen en de wijk: welke type woningen zijn er aanwezig in de wijk, wat is het bouwjaar en hoeveel woningen staan er in de wijk. Dat laatste aspect is van belang bij het bepalen of de wijk geschikt is voor een collectieve oplossing of dat er individuele warmtevoorzieningen beter passen. Wanneer grote aantallen woningen (enkele honderden) dicht bij elkaar staan is het voor bedrijven aantrekkelijk om een warmtenet aan te leggen. Het zorgt ervoor dat een collectieve warmtevoorziening economisch haalbaar wordt. Dit zijn de harde, feitelijke kenmerken. Op basis van deze uitgangspunten is in december 2020 een eerste voorlopige selectie bepaald van ruim 20 wijken die geschikt zijn om als eerste in aanmerking komen om als startwijken te worden aangewezen. Dit is de **longlist.**

In onderstaande tabel zijn de longlist wijken opgenomen:

Kern	Buurten (CBS-indeling)	Veel voorkomende archetypen (% van totaal)	Aantal woningen
	Positief middentemperatuur warmtenet, beperkte aanpassingen aan woningen nodig.		
Veghel	Heibunders, Busselbunders, Laarbund	rijwoningen 1975-1991 (70%) + schoolgebouwen	2.000
Schijndel	Plein 1	rijwoningen 1975-1991 (63%)	630
Schijndel	Plein 3	rijwoningen 1975-1991 (42%) en rijwoningen 1992-2011 (16%)	320
Schijndel	Grevekeur	rijwoningen 1975-1991 (56%)	630
	Positief lage temperatuur warmtenet, beperkte aanpassing aan woningen nodig		
Veghel	Oranjewijk en Dorsveld	rijwoningen 1992-2011 (35%) en gestapeld t/m 1974 (20%)	580
Schijndel	Hulzebraak	rijwoningen 1992-2011 (47%) en gestapeld 1992-2011 (20%)	790
Sint-Oeden	Centrum-Noord	500 gestapelde woningen 1992-2011	500
	Neutraal middentemperatuur warmtenet, meer aanpassingen (isolatie) aan woningen nodig.		
Veghel	Veghel Zuid 1	rijwoningen t/m 1974 (35%) en gestapeld t/m 1974 (35%)	650
Veghel	Veghel Zuid 2	rijwoningen t/m 1974 (79%)	825
Schijndel	De Beemd, Hoevenbraak, Boschweg	rijwoningen t/m 1974 (35%)	2.700
	Ruimer opgezette buurten, positief voor lage temperatuurverwarming, individueel		
Schijndel	De Borne 2	div. woningtypen 1992-2011 (60%)	100
Schijndel	Hopstraat	div. woningtypen 1992-2011 (70%)	380
Schijndel	Plein 2	vrijstaand 1992-2011 (>75%)	100
Veghel	't Ven West	div. woningtypen 1992-2011	880
Veghel	't Ven Oost	div. woningtypen na 2000	750
Eerde	'Eerde	div. woningtypen 1992-2011 (40%)	450
Erp	'Vlaskamp	div. woningtypen 1992-2011 (55%)	480
Erp	'Erp Centrum	100 gestapelde woningen 1992-2011	100

Bij de verdere uitwerking van de TVW en later de WUP's kijken we voortdurend naar mogelijkheden om slimme combinaties te maken tussen wijken of delen van wijken. Wanneer bijvoorbeeld een wijk bestaat uit een enkele clusters van gestapelde bouw die grenzen aan een vergelijkbaar cluster van een andere wijk en het ander deel van de wijk vooral bestaat uit twee-onder-één kap woningen, dan ligt het combineren van de gestapelde woningen van de twee wijken wellicht voor de hand. Wijken die aan elkaar grenzen en veel overeenkomsten hebben qua opbouw, woningtypen en bouwperiodes koppelen richting uitvoering zoveel mogelijk aan elkaar. Zo zorgen we voor schaalvoordelen en worden bepaalde oplossingen economisch aantrekkelijker.

4.4 Van longlist naar shortlist

De volgende stap is het bepalen van een **shortlist**. Belangrijk uitgangspunt daarbij is welk doel de gemeente voor ogen heeft met de startwijken.

In grote lijnen zijn er 2 mogelijkheden:

1 *de gemeente wil succesvolle voorbeelden*. Op die manier toont de gemeente aan dat de warmtetransitie werkt. Door in de eerste wijken successen te boeken kan het draagvlak groeien – ook in andere wijken. Voorwaarde is dat er volop draagvlak is in de gekozen wijken, waardoor het proces in de betreffende wijken soepel verloopt en dat vooraf al een goede inschatting kan worden gemaakt over de technische en economische haalbaarheid. In deze strategie staat het eindresultaat centraal: een door de bewoners gedragen, betaalbare en betrouwbare oplossing voor de warmtetransitie. Is deze niet te realiseren voor 2030 dan stellen we de realisatie uit.

2 *De gemeente wil verschillende lessen leren over een effectieve aanpak*. Dit vraagt een diversiteit aan wijken en trajecten. Door naast relatief makkelijke wijken ook relatief complexe wijken te kiezen leert de gemeente samen met de bewoners op meerdere manieren. Die lessen zorgen voor meer inzicht wat in de verschillende wijken voor bewoners belangrijk is en helpen de gemeente om de effectiviteit te vergroten voor het vervolg richting 2050. Via deze strategie staat het leren samen met de bewoners centraal.

We kiezen voor de eerste strategie en streven naar het creëren van succesvolle voorbeelden. Reden hiervoor is dat het leidt tot een goed beheersbaar proces voor de gemeente (capaciteitsvraag en complexiteit is minder groot dan bij optie 2). Bovendien is het vinden van draagvlak op de korte termijn van het grootste belang. Daarbij geldt echter dat snelheid nooit ten koste gaat van de kwaliteit van het plan, ook als dat betekent dat de planning van 2030 niet wordt gehaald. We voorkomen op die manier dat bewoners met te grote onzekerheden te maken krijgen of te maken krijgen met complexe oplossingen.

Heldere randvoorwaarden stellen aan het eindresultaat is belangrijk om te zorgen voor een betrouwbare warmtevoorziening.

4.4.1 Afwegingen: technische geschiktheid en sociale aspecten

Tijdens de inhoudelijke analyses hebben we een groot aantal gegevens over de woningen en de wijken verzameld. Op basis van deze informatie kregen we een beter beeld van de opbouw van de gemeente Meierijstad en wat er op korte termijn aan belangrijke ingrepen op de planning staan.

Naast inhoudelijke informatie hebben we ook gekeken naar sociale en maatschappelijke aspecten, zoals leeftijdsopbouw, sociaal weefsel en aspecten uit de Leefbaarheidsmonitor. Niet alle geïnventariseerde informatie is direct relevant om mee te wegen in het selectieproces naar de shortlistwijken. Op alle aspecten hebben vooral gelet op uitschieters: wanneer een wijk bovengemiddeld scoort één of meerdere criteria dan is het een kandidaat voor de shortlist. Gecombineerd met informatie over specifieke omstandigheden is de uiteindelijke keuze gemaakt.

In onderstaand overzicht hebben we de onderwerpen opgesomd die bij we hebben bekeken en besproken.

- <u>Opbouw van de wijk</u>:
    - *Aantal woningen per hectare*: meer woningen per hectare maakt de kans op een economisch haalbare oplossing eenvoudiger. Hoe meer woningen per kilometer warmteleiding zijn aangesloten, des te lager de investeringen per woning en vaak ook lagere energielasten voor de bewoner.
    - *Omvang van de wijk*: wijken met relatief weinig woningen scoren hier minder gunstig. Met grote wijken kan meer impact worden bereikt. Wanneer echter in een kleine wijkbewoners zelf initiatief (willen) nemen dan nemen we die wijk wel mee naar de shortlist.
    - *Aantal verschillende type woningen per wijk*: voor een wijk met veel dezelfde type woningen is het uitwerken van een haalbare WUP stukken eenvoudiger in vergelijking met een wijk waar heel veel verschillende woningtypen staan.

  - *De leeftijd van de woningen*: wanneer de gemiddelde ouderdom van de woningen hoog is kan dat reden zijn om de wijk niet mee te nemen naar de shortlist. De investeringen in de woningen zijn op dit moment dan een groot struikelblok.
  - *Verdeling bezit tussen woningcorporaties en particuliere eigenaren:* relatief veel bezit van woningcorporaties scoort gunstig. Wanneer een woningcorporatie recent een grote renovatie heeft uitgevoerd kan dit echter ook reden zijn om de wijk niet op te nemen in de shortlist.
- *Haalbaarheid warmtebron*: bewezen technieken lenen zich nu al voor een concrete toepassing. Wijken waar warmte-koude opslag kansrijk is scoren daarom gunstig. Het is een veel toegepaste en bewezen techniek. Wijken die geschikt zijn voor warmte uit oppervlaktewater (TEO) scoren ook gunstig, mits deze redelijk dicht bij de bron liggen. Een warmtebron van de toekomst is diepe geothermie. Dit is warmte op hoge temperatuur (>70^{0}C) die direct toepasbaar is in woningen. Op basis van zeer algemene informatie lijkt diepe geothermie bij meerdere wijken toepasbaar. In de uitwerking van de WUP's kan deze optie nader worden bekeken, net als andere alternatieven zoals groen gas en waterstof. Deze laatste opties zijn net als diepe geothermie nog niet breed beschikbaar.
- *Leeftijdsopbouw van de bewoners*: relatief hoge leeftijd is vaak een reden om een wijk niet mee te nemen. In de enquêteresultaten is regelmatig aangegeven dat men vanwege de hoge leeftijd niet bereid is mee te werken. Wanneer echter sprake is van een hoge leeftijd door aanwezigheid van een senioren- en zorgcomplex dan kan dit alsnog kansrijk zijn.
- *Leefbaarheidsmonitor*: in de leefbaarheidsmonitor is op heel veel verschillende onderwerpen door de gemeente geïnventariseerd wat de bewoners ervan vinden of hoe zij bepaalde zaken ervaren. Drie onderwerpen uit de leefbaarheidsmonitor hebben we meegenomen in de afwegingen van de keuze voor de shortlistwijken:
  - Inzet voor de buurt
  - Tevredenheid over het functioneren van de gemeente
  - Onderlinge verbondenheid
- *Enquêteresultaten longlistwijken*: in februari 2021 hebben 110 bewoners van de longlistwijken de vragenlijst ingevuld. Daarin zijn twee belangrijke vragen gesteld die iets zeggen over draagvlak voor de warmtetransitie:
  - Wilt u snel overstappen of helemaal niet?
  - Maakt u zich zorgen over de warmtetransitie?

Al deze aspecten zijn geïnventariseerd en besproken. Dat heeft een shortlist opgeleverd en deze lijst is qua samenstelling bij de buurtambassadeurs gecheckt of de keuzes logisch zijn. Zij kunnen zich vinden is de selectie.

4.4.2 Afwegingen: werk met werk

Bij de stappen die hebben geleid tot de shortlist is op verschillende manieren de omgeving betrokken. Bij de selectie van de longlistwijken hebben vooral de inhoudelijke analyses een rol gespeeld. Daarbij is ook aan de ketenpartners input gevraagd: welke projecten zijn gepland voor grote ingrepen en zijn er recent al ingrepen uitgevoerd? Beide aspecten zijn belangrijk om te weten: in het ene geval kan het een reden zijn om juist in die wijk te starten. Maar wanneer net een grote renovatie of ingrijpende wegwerkzaamheden hebben plaatsgevonden dan zou het een reden kunnen zijn om nog even te wachten.

De huidige planningen van de gemeente zelf en van de woningcorporaties, de netbeheerder en de waterschappenbieden leveren op dit moment geen doorslaggevende aanleiding op een wijk wel of niet mee te nemen naar de shortlist. Gezien de te verwachten doorlooptijd van de planvorming zijn de huidige planningen ook niet goed te synchroniseren.

Ook bewoners is gevraagd welke concrete ingrepen in de wijk volgens hen urgent zijn en aanleiding kunnen zijn om de warmtetransitie direct mee te nemen. We hebben daarbij vragen gesteld over verkeersveiligheid, groenvoorziening en speelvoorzieningen. De reacties vanuit de bewoners leverden geen concrete aanleiding op om de warmtetransitie in de wijken te versnellen.

4.4.4 Afwegingen: indicatie draagvlak en overige aspecten

Draagvlak is bij het selecteren van de startwijken een belangrijke voorwaarde. Daarom is in de afgelopen maanden gestart met het onderzoeken van de bereidheid van bewoners mee te werken aan de

warmtetransitie. Verschillende participatieacties hebben indicaties opgeleverd van draagvlak in wijken of bij groepen wijkbewoners. Die indicatie leiden we af van de volgende zaken:

- Bewoners en bewonersgroepen die concrete belangstelling hebben getoond naar aanleiding van de brief die naar alle bewoners is gestuurd
- De reacties tijdens de Q+A sessie en de bewonersavonden
- Signalen vanuit de woningcorporaties en de buurtadviseurs van de gemeente
- Resultaten uit de enquête.
- Resultaten uit de Leefbaarheidsmonitor

De eerste resultaten van de hierboven benoemde bronnen en acties geven hiervoor nog geen definitief beeld, maar leveren dus wel belangrijke indicaties voor een mogelijk draagvlak binnen enkele wijken. In het selectieproces van longlist naar shortlist is kennis die is verzameld over het draagvlak meegewogen Ook is een extra wijk (De Scheifelaar) toegevoegd aan de shortlist, omdat enkele wijkbewoners zich naar aanleiding van de eerste bewonersbrief hebben gemeld bij de gemeente. Deze initiatiefgroep wil concrete stappen zetten en de gemeente neemt deze wijk daarom mee naar de shortlist. Ook vanuit Eerde is heeft een bewonersgroep zich gemeld met interesse in concrete acties.

De enquête over de longlistwijken is door 110 bewoners ingevuld en ongeveer 80 bewoners hebben deelgenomen aan de bewonersavonden. Tijdens de bewonersavonden hebben meerdere deelnemers uit verschillende wijken positief gereageerd op de vraag of zij bereid zijn mee te werken aan de warmtetransitie. In de enquête reageert ongeveer 18% positief op deze vraag. Dit geeft dus weliswaar een eerste indicatie, maar het is duidelijk dat we op het vlak van draagvlak nader onderzoek moeten doen voordat een wijk als startwijk kan worden opgenomen.

Hieronder zijn twee tabellen opgenomen: de eerste geeft een overzicht van de wijken die niet worden meegenomen naar de shortlist. De tweede is de shortlist. Bij elke wijk is een korte toelichting gegeven over de afwegingen die hebben geleid tot de keuze om de wijk wel of niet mee te nemen.

Wijken die niet meegaan naar de shortlist	
Wijknaam	**Motivatie**
Erp	
Erp Centrum	- Meerdere warmtescenario's nodig vanwege afwijkende typen woningen - Klein qua omvang - Draagvlak onbekend
Vlaskamp	- Qua situatie sterk overeenkomend met Erp-Centrum
Schijndel	-
Boschweg Noordoost	- Relatief oude woningen dus vraagt hoge investeringen van bewoners - Er loopt een wijkaanpak gericht op verbeteren leefbaarheid, dus er gebeurt nu al veel, daar willen we niet kort achteraan een wijkuitvoeringsplan uitvoeren. - Geen reactie ontvangen op enquêtevragen, dus interesse lijkt beperkt
Boschweg Zuidwest	- Relatief oude woningen dus vraagt hoge investeringen van bewoners - Binnenkort vervangt Enexis een deel van de gasleidingen, dus qua planning en doorlooptijd voor wijkuitvoeringsplan sluit dat niet goed aan op elkaar
De Beemd 1 en 3	- Grote diversiteit aan woningtypen en overige gebouwen - Relatief oude woningen - Relatief hoge leeftijd bewoners - Enquêteresultaten duiden op ontbreken draagvlak
De Borne 2	- Diverse soorten woningen - Deels nieuw maar ook deels oud (voor 1945) - Kleinschalig en lage dichtheid
Grevekeur	- Kleinschalig en diversiteit aan woningtypes - Enquêteresultaten duiden op ontbreken draagvlak
Hoevenbraak	- Binnenkort start een grote renovatie door woningcorporatie. Qua planning is het niet haalbaar tijdig een WUP uit te werken die aansluit op de planning van de woningcorporatie.
Hopstraat	- Scoort heel gemiddeld op alle aspecten - Relatief kleinschalig en daardoor minder geschikt als startwijk
Plein 2	- Veel vrijstaande woningen en daardoor minder geschikt voor collectieve oplossing
St. Oedenrode	
St. Oedenrode Centrum Noord	- Zeer gemêleerd qua gebouwtypen met relatief veel verschillende vormen van utiliteitsgebouwen - Gemiddelde leeftijd is relatief hoog
Veghel	
't Ven Oost en West	- Deze wijk heeft in het verleden een slechte ervaring gehad met een aardgasvrije warmtevoorziening. De woningen zijn alsnog voorzien van een HR-ketel. Daardoor ontbreekt het op dit moment aan draagvlak.
Veghel Zuid 1 en 2	- De opbouw van de wijk is divers, de woningen zijn relatief oud (grot deel voor 1974), waardoor de investeringen voor de woningeigenaren groot zijn - Gezien de gemiddelde leeftijd van de woningen vergt het hoge investeringen van de bewoners om een warmtevoorziening mogelijk te maken

De Shortlist	
Wijknaam	**Motivatie**
Schijndel	
Plein 1 en 3	- Voornamelijk rijwoningen dus redelijk homogeen qua opbouw - WKO kansrijk, dus relatief eenvoudig qua warmtescenario - Beperkt aantal oudere bewoners
Hulzebraak	- Gunstig qua woningtypes - Gunstig qua leeftijdsopbouw - Indicatie voor voldoende draagvlak op basis bewonersavonden en enquête
Veghel	
Oranjewijk en Dorsveld	- Relatief jonge woningen, waardoor kosten voor de bewoners relatief beperkt blijven - Veel corporatiebezit - Kansrijk voor TEO
Bunders - Busselbunders - Heibunders - Laarbunders	- Veel woningen en daardoor grootschalige aanpak mogelijk - Relatief veel corporatiebezit - Gunstig qua leeftijdsopbouw
De Scheifelaar	- Bewoners hebben zich naar aanleiding van de bewonersbrief gemeld, dus er lijkt draagvlak te zijn
Eerde	
Eerde	- Bewoners hebben zich naar aanleiding van de bewonersbrief gemeld, dus er lijkt draagvlak te zijn

4.5 Het vervolg: van shortlist naar startwijken (fase 3)

Met de bewoners van de shortlistwijken starten we in de mei 2021 een traject waarin we via een intensief participatieproces komen tot een selectie van startwijken. We doen dat onder andere via gesprekken met bewoners en onderzoek naar behoeften die bij de uitwerking van de WUP meegenomen kunnen worden. Draagvlak is uiteindelijk de belangrijkste factor om te bepalen of een wijk wordt aangewezen als startwijk of niet. Draagvlak ontstaat wanneer bewoners vertrouwen hebben in het traject.

De participatiestrategie moet hieraan bijdragen. Door meerdere acties in te zetten zorgen we enerzijds dat de bewoners beter geïnformeerd raken over de warmtetransitie. Dit moet leiden tot een beter begrip en meer vertrouwen in de veranderingen.
Anderzijds verzamelen we meer informatie over de wijk en de wensen van de bewoners en ondernemers. Op basis daarvan kunnen we heldere voorwaarden bepalen waaraan de warmtetransitie moet voldoen, willen de bewoners hieraan meewerken. We onderzoeken dus wat er speelt, welke behoefte men heeft rondom het verbeteren van de woonomgeving en formuleren de randvoorwaarden waaraan de uitwerking van de plannen moeten voldoen. De lijst met de startwijken bestaat naar verwachting uit 2 tot 5 wijken. In augustus 2021 moet deze fase zijn afgerond.

Het aantal startwijken is, naast de bereidheid van de bewoners, ook afhankelijk van de omvang van de inzet die nodig is vanuit de verschillende partners. De gemeente zal de regierol moeten invullen en dit vergt veel personele capaciteit. Ook de ketenpartners moeten in voldoende mate hun bijdrage kunnen leveren.

Uitvoeringsstrategie

Zoals hierboven is geschetst is het draagvlak bepalend of een wijk als startwijk wordt opgenomen in de definitieve TVW. Draagvlak ontstaat wanneer mensen vertrouwen hebben in het traject en in het resultaat. Informatie over de warmtetransitie en de techniek die straks in de woningen gerealiseerd moet worden is daarom belangrijk.

Ook willen bewoners en ondernemers weten wat het hen gaat kosten. Daarom brengen we op basis van voorbeeldwoningen de financiële aspecten in beeld. Wat zijn de investeringen in een woning en welke

besparing leveren die op? De doorrekeningen geven een indicatie. De werkelijke kosten en baten zijn afhankelijk van de specifieke omstandigheden en de technische staat van de woningen.

Een uitvoeringsstrategie moet ervoor zorgen dat het uitwerken van WUP's op een gestructureerde wijze verloopt. Het bevat een stappenplan en een lijst met onderwerpen die aan de orde moeten komen tijdens het traject. We doen suggesties voor een procesaanpak en een projectorganisatie. Dit kan per wijk verschillen. De gemeente vervult een faciliterende en soms regisserende rol. Ook dit werken we verder uit in de definitieve TVW.

Tot slot

Met deze uitwerking van de TVW hebben we een belangrijk tussenstation bereikt op weg naar de eindbestemming. De weg is nog lang, maar het basiskamp is in zicht. Vanuit het basiskamp kan straks concreet gebouwd worden aan een toekomstbestendige gebouwde omgeving. We doen dat samen en weldoordacht. We maken pas op de plaats wanneer dat nodig is en versnellen wanneer dat kan, want we beseffen dat we vooruit moeten.

Bijlagen:

Bijlage 1: Toelichting warmtestrategieën PBL

Inleiding

In deze bijlage beschrijven we de warmtestrategieën zoals gehanteerd door het PBL in de Startanalyse. Per strategie geven we een beschrijving van de aanpak van het PBL, de consequenties voor de woningen en energie-infrastructuur en formuleren we onderzoeksvragen voor de volgende fasen van de TVW. Ook benoemen we een aantal andere strategieën die in Meierijstad relevant zijn.
Tenslotte geven we een tabel met een samenvatting. Al deze scenario's toetsen we de komende maanden op haalbaarheid, beschikbaarheid, betaalbaarheid en toegankelijkheid.

De strategieën

De Startanalyse van het PBL gaat uit van isolatie van alle gebouwen naar 'schillabel B'. De kosten daarvoor zijn meegerekend in de studie.

Strategieën die in de Startanalyse door het PBL zijn opgenomen:

- S1: Individuele elektrische warmtepomp
- S2: Warmtenet met midden- tot hogetemperatuurbron
- S3: Warmtenet met lagetemperatuurbron
- S4: Hernieuwbaar gas met hybride warmtepomp (individueel)
- S5: Hernieuwbaar gas met hoogrendement ketel (individueel)

Daarnaast:

- Waterstof, als variant op S4 en S5
- Warmte uit afvalwater, als variant op S3e
- Zonnewarmte: is te combineren met S2 en S3

Per strategie is een aantal varianten mogelijk. We behandelen vooral de strategieën die voorkomen in de Startanalyse van het PBL voor Meierijstad en benoemen de overige strategieën kort.

Verdeling strategieën naar woningaantal in Meierijstad.

Tabel 1. Aantal woningen per strategie in Startanalyse PBL.

	Totaal	**Per kern**			
	Woningen per strategie	**Veghel**	**Schijndel**	**Sint-Oedenrode**	**Erp**
S1a	5.510	976	1.759	1.212	1.563
S1b	1.746	1.093	223	204	226
S2a	4.219	1.797	1.146	1.276	-
S2b	3.879	3.390	-	-	489
S2c	-	-	-	-	-
S3b	223	223	-	-	-
S3e	461	-	-	-	461
S4	12.427	2.934	4.575	4.918	-
S5	5.565	3.060	2.505	-	-
	34.030	**13.473**	**10.208**	**7.610**	**2.739**

S1a individuele elektrische lucht-/water warmtepomp

Per woning of gebouw is een elektrische warmtepomp nodig die warmte onttrekt aan de buitenlucht. De warmtepomp levert warmte met lage temperatuur, dat vergt bij veel bestaande woningen extra isolatie en vaak ook aanpassingen aan de warmteafgifte. In de woning wordt de warmtepomp geplaatst, buiten de woning de 'buitenunit' met ventilator. Bij deze strategie en bij de andere strategieën met een individuele warmtepomp is het ruimtebeslag in de woning groter dan bij de andere strategieën.

De buitenunit kan geluidsoverlast veroorzaken, al is er steeds meer kennis en techniek om dat te beperken. In een bestaand gebied waar deze strategie gekozen wordt, is verzwaring van het elektriciteitsnet noodzakelijk. De warmtebron (buitenlucht) is overal beschikbaar.

Een andere consequentie is de waremteafgifte door de warmtepomp aan de omgeving. Gezien de problematiek van hittestress in de bebouwde omgeving vraagt dit aspect aandacht. Is er voldoende schaduw in de omgeving wat hittestress beperkt?

De luchtwarmtepomp komt vaker voor als optie met de laagste maatschappelijke kosten dan de bodemwarmtepomp in de Startanalyse voor Meierijstad (32 resp. 17).

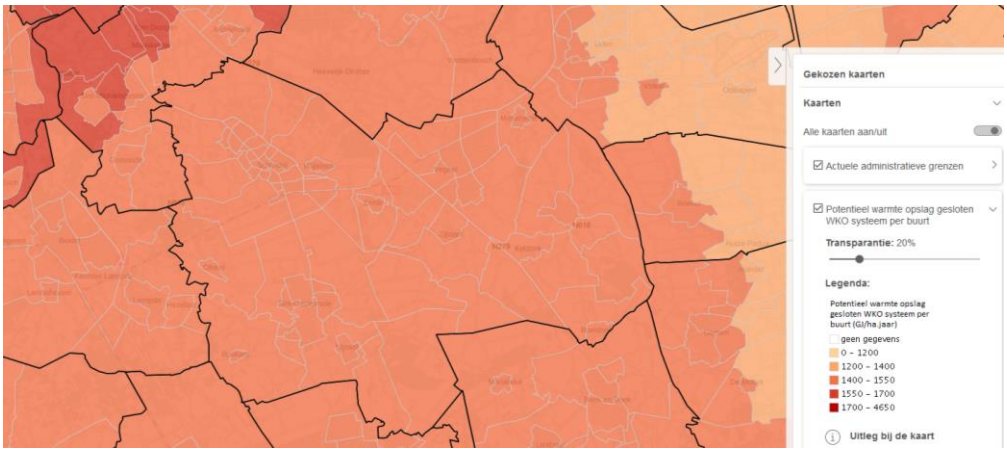
S1b individuele elektrische warmtepomp met bodembron

Per woning of gebouw wordt een elektrische warmtepomp toegepast die warmte onttrekt aan een gesloten bodembron, een sonde in de bodem waardoor water (met antivries) stroomt. De warmtepomp levert warmte met lage temperatuur, dat vergt bij veel bestaande woningen extra isolatie en vaak ook aanpassingen aan de warmteafgifte. In de woning wordt de warmtepomp geplaatst, buiten de woning is ruimte nodig voor (het boren van) de bodembron of -bronnen. Bij deze strategie en bij de andere strategieën met individuele warmtepomp is het ruimtebeslag in de woning groter dan bij de andere strategieën. In een bestaand gebied waar deze strategie gekozen wordt, is verzwaring van het elektriciteitsnet noodzakelijk.

Een warmtepomp met bodembron vergt een hogere investering dan een lucht-/waterwarmtepomp. Daar tegenover staan een lager elektriciteitsgebruik en gelijke of lagere kosten voor onderhoud en vervanging. De keuze voor het een of ander is, zeker voor woningeigenaren, individueel per woning of gebouw te maken.

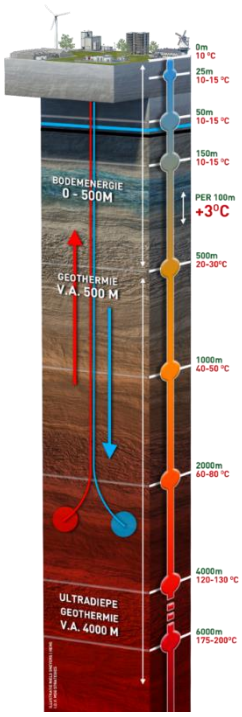
Een geschikte ondergrond is voorwaarde voor het gebruik van bodembronnen. Dat is in de studie van het PBL niet meegewogen. In Meierijstad is de bodem geschikt voor het gebruik van gesloten bronnen, maar op een aantal plaatsen zijn beperkingen (o.a. drinkwatergebieden, zie Afbeelding 3) waardoor het gebruik mogelijk niet toegestaan is. In die figuur is ook te zien dat in verschillende aandachtsgebieden zowel open als gesloten bronnen gebruikt worden.

Een extra voordeel van een warmtepomp met bodembron is dat het geen warmte afgeeft aan de omgeving. Daardoor is een bijdrage aan eventuele hittestress niet aan de orde.

Afbeelding 1. Kaart bodemgeschiktheid gesloten bronnen. Bron: www.nationaleenergieatlas.nl

S2 Middentemperatuur warmtenetten, algemeen

De warmte wordt geleverd op 70°C en dit noemen we middentemperatuur of MT. Daarmee kunnen veel bestaande (gedeeltelijk nageïsoleerde) woningen en gebouwen verwarmd worden zonder aanpassingen aan de installatie in de woningen. Ook kan hiermee warm tapwater gemaakt worden. In de woning is ruimte nodig voor een afleverset, die wordt vaak dicht bij de voordeur geplaatst, of bij eengezinswoningen op zolder op de plaats van de CV-ketel. In de straat wordt een warmtenet aangelegd, het gasnet wordt verwijderd. In verband met elektrisch koken moeten de woningaansluitingen in veel gevallen verzwaard worden en kunnen aanpassingen aan het elektriciteitsnet nodig zijn.

Bronnen restwarmte en geothermie. Alternatief, niet genoemd in PBL-studie is HT-warmtepomp met WKO en omgevingslucht (of oppervlaktewater). Vooral geothermie is een optie die alleen mogelijk is wanneer dit zeer grootschalig wordt toegepast. Zoveel mogelijkl woningen aansluiten op korte termijn is wenselijk om de financiële haalbaarheid mogelijk te maken. Dat vergt wel een plan voor alle 'warmtebuurten' die dicht bij elkaar liggen, waarbij er bijvoorbeeld eerst lokale warmtenetten zijn met tijdelijke warmtebronnen, die later gekoppeld worden en op een geothermiebron aangesloten. Bestaande bronnen kunnen dan dienen als back-up.

S2a Restwarmte met MT-warmtenet

Restwarmte van industriële processen of elektriciteitsopwekking wordt gebruikt om de gebouwen op te warmen.

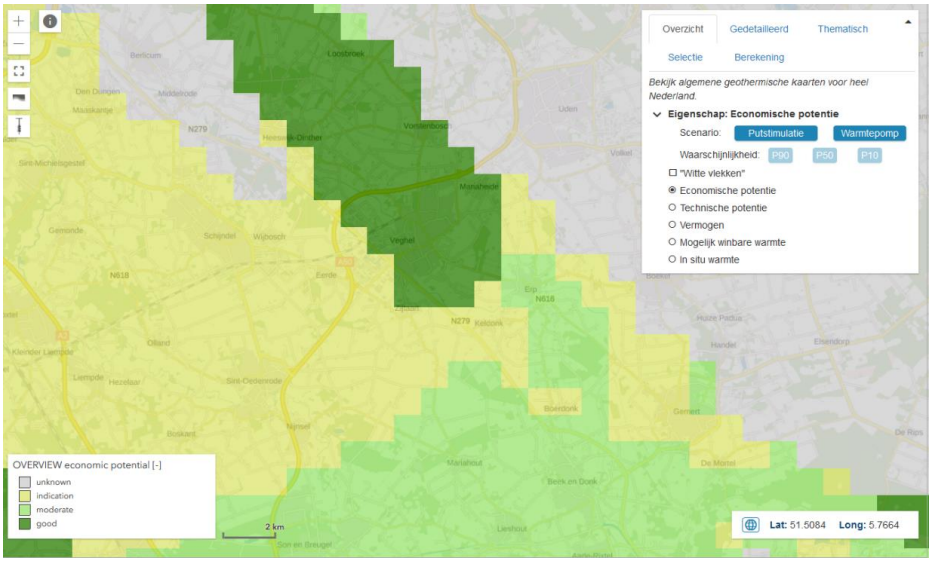
Het PBL houdt rekening met de beschikbaarheid van restwarmte op de locatie én gaat ervan uit dat die restwarmte ook beschikbaar blijft. In Meierijstad, met name in Veghel is volgens de Startanalyse potentie voor warmtenetten met gebruik van restwarmte. Dat is ook zo volgens de warmte-atlas van RVO. De eerste ervaring van de gemeente is dat veel van die restwarmte al benut wordt door bedrijven zelf en uitwisseling van warmte tussen de bedrijven onderling. [Onderzoek gemeente Meierijstad] Nader onderzoek moet uitwijzen of er restwarmte beschikbaar voor levering aan gebouwen, wat de leveringszekerheid daarvan is en tot op welke termijn.

S2b Geothermie met MT-warmtenet

Bij deze techniek heeft het PBL rekening gehouden met de beschikbaarheid op de locatie. Op basis van de informatie in https://www.thermogis.nl/mapviewer. Ook RVO Warmteatlas laat dat zien. Deze bronnen laten zien dat met name rondom Veghel de kans redelijk groot is (30-50%) dat geothermie inderdaad bruikbaar is. Het is dus nog niet vanzelfsprekend dat deze bron beschikbaar is. Het SCAN (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland) onderzoek van EBN en TNO zal weer meer duidelijkheid verschaffen[6]. In 2019 is onderzoek gedaan in Veghel Noord [bron?], in 2020 worden boringen verricht op een lijn van west naar oost door de gemeente.

De investering voor een geothermiebron is hoog, dus grootschalige toepassing noodzakelijk, tenminste 4.000 woningequivalenten. Op basis van de huidige kennis is de kans redelijk groot (30-50%) dat geothermie gebruikt kan worden, maar niet op de korte termijn. Er is meer onderzoek en uiteindelijke een (proef) boring nodig om dat definitief vast te stellen. Het PBL wijst buurten in Veghel aan die geschikt zijn voor middentemperatuur warmtelevering met in totaal ruim 5.000 woningen. Daarmee zou in één keer een groot deel van de woningen duurzaam verwarmd kunnen worden. Daarvoor is een planmatige aanpak nodig, met (voor)investeringen in onderzoek, (met voorrang) aanleggen van warmtenetten in de geschikte buurten en indien nodig tijdelijke warmtebronnen.

[6] https://www.ebn.nl/scan/

Afbeelding 2. Economische potentie benutting geothermie gemeente Meierijstad. bron: www.thermogis.nl

S2c Geothermie met MT-warmtenet, los van beschikbaarheid

PBL heeft ook scenario 2c doorgerekend, waarbij men er vanuit gaat dat geothermie overal beschikbaar is. In dat geval is die optie in Schijndel voor 3 buurten met totaal meer dan 1.700 woningen de beste optie, terwijl dat anders een individuele strategie zou zijn, S1a, S4 of S5. Mogelijk dat voor deze buurten ook andere warmtebronnen met middentemperatuur warmtenet haalbaar zijn.

S2d MT-warmtenet met bio-WKK

Een wamte-kracht installatie gestookt op biomassa (biogas, hout) levert warmte aan een MT-warmtenet. De installatie wekt warmte en elektriciteit op door de verbranding van biomassa.

Deze optie is in de analyse van het PBL voor Meierijstad niet als beste, één na beste of twee na beste scenario teruggekomen. Bovendien is een brede discussie gaande over de toepassing van biomassa voor energieproductie. Dilemma's zijn vooral de hoeveelheid hout die nodig is voor de warmteproductie. De Nederlandse bossen kunnen niet voorzien in de potentiële vraag en dat kan er toe leiden dat hout uit andere landen wordt geïmporteerd om te verstoken in biomassacentrales. Een SER-commissie onder leiding van Ed Nijpels brengt hierover advies uit.

S3 Warmtenet met lagetemperatuurbron, algemeen

Bij deze strategieën is de bron warmte van lage temperatuur (LT), 30°C of minder. Mogelijke bronnen zijn restwarmte van industriële processen, buitenlucht of omgevingswarmte, oppervlaktewater en afvalwater. Een warmtepomp is nodig om die warmte op te waarderen naar een bruikbare temperatuur. Daarnaast is een opslag of seizoensbuffer nodig, omdat de bron in de winter vaak onvoldoende is om de warmtevraag te dekken. De opslag kan zijn een groot buffervat of in de bodem of grondwater (warmte- koudeopslag, WKO). De warmtepomp kan centraal of in de woning opgesteld worden. In de meeste gevallen bij deze strategie gaat het om collectieve warmtepompen. Het warmtnet levert dan warmte van 50 of 70°C. In de straat wordt een warmtenet aangelegd, het gasnet wordt verwijderd. In verband met elektrisch koken moeten de woningaansluitingen in veel gevallen verzwaard worden en kunnen aanpassingen aan het elektriciteitsnet nodig zijn.

Bij levering van 50°C moet er lage temperatuurverwarming aanwezig zijn in de woning: vloerverwarming of lage temperatuurradiatoren. Om dat mogelijk te maken is een hoog niveau van isolatie nodig (niveau nieuwbouw vanaf 2006). Voor warm tapwater is een booster-warmtepomp in de woningen nodig, met het formaat van een flinke (elektrische) boiler.

Bij levering op 70°C kunnen veel bestaande (gedeeltelijk nageïsoleerde) woningen en gebouwen verwarmd worden zonder aanpassingen aan de installatie in de woningen. Ook kan hiermee warm tapwater gemaakt worden. In de woning is ruimte nodig voor een afleverset, die wordt vaak dicht bij de voordeur geplaatst, of bij eengezinswoningen op zolder op de plaats van de CV-ketel.

Het voordeel van een laag temperatuurniveau is dat het warmteverlies in het warmtenet beperkt is en dat de warmtepompen op een hoog rendement kunnen draaien. Het voordeel van een hoog temperatuurniveau is dat minder in de woningen of gebouwen geïnvesteerd moet worden voor isolatie en warmte-afgifte.

S3a LT-restwarmte, buffer, LT-warmtenet en individuele warmtepompen

De restwarmte (30°C) wordt via een warmtenet aan de woningen geleverd. In de woningen en gebouwen is een elektrische warmtepomp aanwezig die deze warmte opwaardeert om te kunnen gebruiken voor ruimteverwarming en warm tapwater. Deze optie komt niet voor in de PBL Startanalyse voor Meierijstad. Een variant hierop die vaker voorkomt in nieuwbouwwijken is dat de warmte in het warmtenet afkomstig is uit een warmte- koudeopslag systeem, waarin 's zomers omgevingswarmte of zonnewarmte opgeslagen wordt.

S3b LT-restwarmte, buffer, MT-warmtenet

Deze optie veronderstelt de beschikbaarheid van een bron van lage temperatuur restwarmte, ca. 30°C. Met een centrale warmtepomp wordt die warmte opgewaardeerd naar 70°C en via een warmtenet geleverd aan de woningen. Deze optie komt één keer voor in de Startanalyse voor Meierijstad, in Vijverwijk in Veghel. Bij een nadere inventarisatie van de beschikbare restwarmte moet aan het licht komen of deze optie haalbaar is op deze locatie.

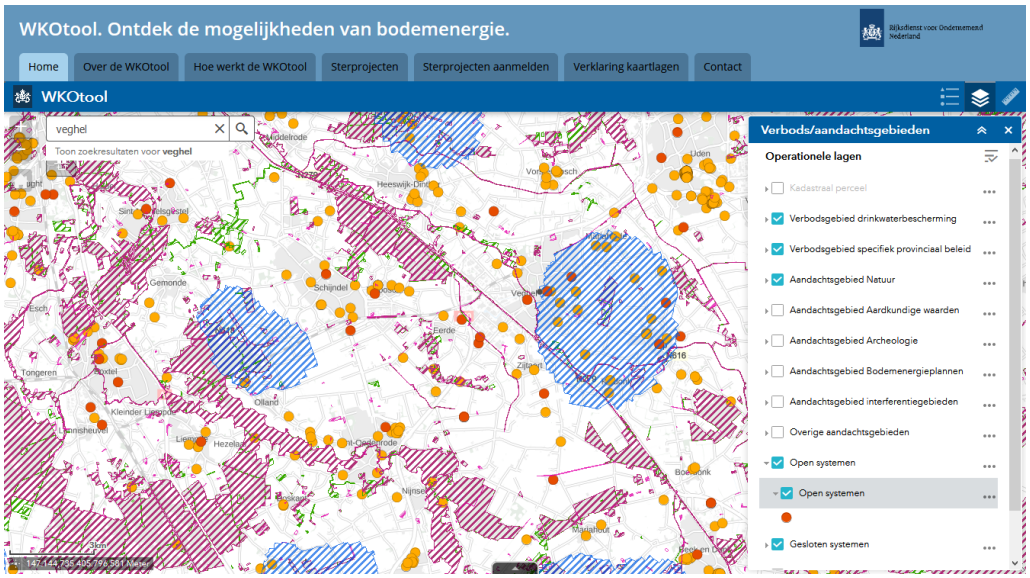
S3c LT-restwarmte, buffer, MT-warmtenet

Deze optie ligt tussen S3a en S3b in: de warmte wordt aan de woningen geleverd op 50°C. De warmte is daarmee bruikbaar voor ruimteverwarming. Voor warm tapwater is een boosterwarmtepomp per woning nodig. Deze optie komt niet voor in de PBL Startanalyse voor Meierijstad.

S3d WKO i.c.m. warmte uit de lucht, levering 50°C

Met dit type warmtenet wordt vooral in de zomerwarmte onttrokken aan de buitenlucht met zgn. dry-coolers. Die warmte wordt opgeslagen in grondwater met een warmte- koudeopslagsysteem. Een centrale warmtepomp waardeert die warmte op naar 50°C voor levering aan de woningen. In de woningen is lage-temperatuurverwarming nodig en bijbehorende isolatie (niveau nieuwbouw 2006) en en een boosterwarmtepomp voor het warm tapwater.

Een belangrijke voorwaarde voor deze strategie is dat de ondergrond geschikt is voor warmte- koudeopslag (WKO) en dat daarvoor een vergunning van de Provincie verkregen kan worden. Op basis van de beschikbare informatie (RVO Warmteatlas en WKO-tool) is de ondergrond voor Brabantse begrippen goed. Dat is ook te zien in Afbeelding 3: Er zijn enkele tientallen open bron systemen (WKO) in gebruik in de gemeente, ook in zogenaamde 'aandachtsgebieden' waar voorwaarden gelden vanuit o.a. drinkwaterveiligheid.

Afbeelding 3. Bestaande WKO-systemen en eventuele beperkingen voor boringen. Rood: open systemen, geel: gesloten systemen. Blauwe arcering: drinkwater gebied. Daarin is WKO wel onder voorwaarden mogelijk. Bron: www.wkotool.nl

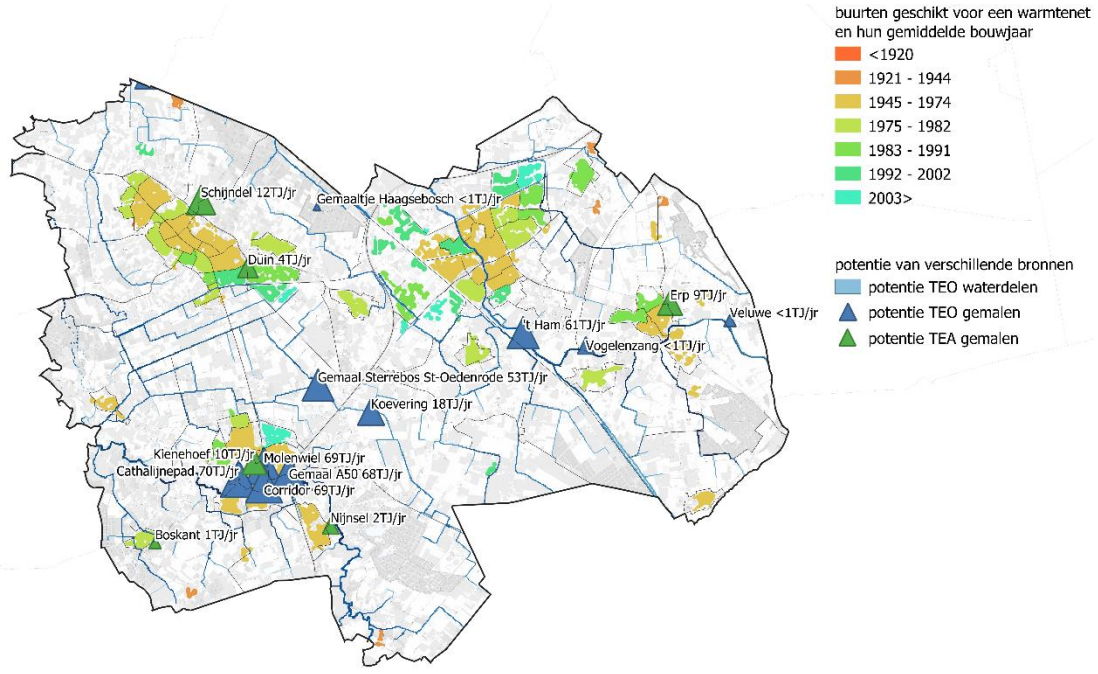
S3e WKO i.c.m. TEO, MT-warmtenet

Net als S3d maakt deze strategie gebruik van WKO. TEO is thermische energie uit oppervlaktewater. Warmte uit oppervlaktewater wordt 's zomers opgeslagen in de bodem (WKO) en m.b.v. een warmtepomp opgewaardeerd voor de verwarming van gebouwen via een warmtenet op 70°C. Daarmee kunnen veel bestaande (gedeeltelijk nageïsoleerde) woningen en gebouwen verwarmd worden zonder aanpassingen aan de installatie in de woningen. Opties met WKO komen opvallend weinig voor in de Startanalyse voor Meierijstad (1 buurt, en een aantal malen als 2e of 3e keus), gezien de relatief gunstige bodemgeschiktheid (o.b.v. kaarten potentieel en het aantal bestaande WKO-systemen, Afbeelding 3). Bij gebrek aan restwarmte of onzekerheid over geothermie is dit een goede terugvaloptie zijn voor meer warmtenetten. Er zijn meerdere warmtebronnen mogelijk, zie ook S3d en de volgende paragraaf met alternatieve warmtebronnen.

S3 varianten: temperatuurniveau en warmtebronnen

In de studie van het PBL zijn niet alle mogelijke bronnen en combinaties van bron en warmtenet genoemd. Alle hiervoor genoemde warmtebronnen en warmtenetten (temperatuurniveau) zijn mogelijk. De meest geschikte optie is afhankelijk van de lokale situatie: beschikbaarheid van een bron en de geschiktheid van de woningen voor verwarming op een bepaald temperatuurniveau.

Afvalwater is een warmtebron die in de gemeente beschikbaar is, met name in Sint-Oedenrode. Zo blijkt uit de inventarisatie die in het kader van de RES is opgesteld (Concept RES, februari 2020). In die plaats is een aantal wijken aangewezen als geschikt voor een warmtenet met gebruik van restwarmte. Als de beschikbaarheid van restwarmte beperkt is, is afvalwater een te onderzoeken alternatief.

Afbeelding 4. Potentie van TEO (thermische energie uit oppervlaktewater) en TEA (thermische energie uit afvalwater) in Meierijstad. Bron: Concept RES, feb. 2020.

Een andere bron voor warmtelevering die door het PBL niet genoemd is zijn zonnecollectorvelden. Zowel in de RES als in het onderzoek van de gemeente (De toekomst van zon en wind in Meierijstad, 2019) is het potentieel en de ruimte daarvoor onderzocht. Voorwaarde is dat de locatie van een collectorveld in de directe nabijheid van een warmtenet ligt. De zonnewarmte kan zowel gebruikt worden om een buffer of WKO 'op te laden' als om direct lage- of hoge temperatuur warmte te leveren aan een warmtenet.

S4 Hernieuwbaar gas met hybride warmtepomp

Deze individuele strategie gaat uit van het gebruik van hernieuwbaar gas: gas uit biomassa of synthetisch gas (power-to-gas). Dat is niet afhankelijk van beschikbaarheid op locatie, maar gaat uit van distributie op regionaal of *landelijk niveau. Deze strategie gaat dus niet automatisch uit van mestvergisting in Meierijstad. "Dierlijke*

mest is ruim voor handen in Nederland maar uitbreiding van de vergistingscapaciteit wordt gehinderd door de afzet van digestaat, het restproduct van vergisting, en door vertraging bij de verstrekking van vergunningen." (Startanalyse PBL 2019, p50)

Het potentieel in Nederland (ook tot 2050) voor toepassing van hernieuwbaar gas in de gebouwde omgeving is relatief beperkt: 1,5 miljard m^3 individueel en 0,5 miljard m^3 voor collectieve installaties. In de Startanalyse is berekend waar gebruik van dit gas de meeste winst oplevert t.o.v. andere strategieën. In de Startanalyse van het PBL voor Meierijstad komt deze strategie voor meer dan de helft van de woningen (zie Tabel 1). De vraag is of deze hoeveelheid hernieuwbaar gas beschikbaar zal zijn. Ons inziens moet deze warmtebron daarom vooral gebruikt worden voor moeilijk te isoleren woningen en monumenten of plaatsen waar aanpassingen aan de infrastructuur moeilijk haalbaar zijn. Dat kan leiden tot een veel lager aantal woningen dan waar het PBL nu op uitgekomen is.

Bij keuze voor deze strategie anticipeer je op toekomstige vergroening van het bestaande aardgasnet. Die vergroening is grotendeels een autonome ontwikkeling die niet in de gemeente Meierijstad plaatsvindt en waarop wij minimale invloed hebben. Er hoeft aan de infrastructuur niets aangepast te worden: het gasnet blijft liggen, het elektriciteitsnet hoeft niet verzwaard te worden, omdat de warmtepompen een beperkt vermogen afnemen.

In de woning wordt naast de bestaande CV-ketel een elektrische warmtepomp geplaatst met buitenlucht of ventilatielucht als bron. De warmtepomp neemt een deel van de ruimteverwarming over van de CV-ketel en leidt zo tot een reductie van het gasgebruik. In de toekomst kan bij voldoende beschikbaarheid de CV-ketel gebruik maken van hernieuwbaar gas. Deze techniek is geschikt voor (gedeeltelijk) na-geïsoleerde woningen, zodat de afgiftetemperatuur van de verwarming verlaagd kan worden voor toepassing van de warmtepomp.

S5 Hernieuwbaar gas met HR-ketel

Deze strategie is vrijwel gelijk aan de voorgaande (S4), met dit verschil dat de woningen alleen gebruik maken van een gasgestookte CV-ketel voor verwarming en warm tapwater. Deze strategie is vooral geschikt voor woningen die niet of moeilijk beter geïsoleerd kunnen worden, en op locaties liggen waar een warmtenet niet mogelijk is en of verzwaring van het elektriciteitsnet kostbaar is.

Waterstof

Het is technisch mogelijk om waterstof in te zetten voor verbranding in een aangepaste CV-ketel of omzetting in een brandstofcel. Met de vrijgekomen warmte kunnen woningen en gebouwen verwarmd worden. Het waterstof kan, al of niet na aanpassingen, via het bestaande aardgasnet getransporteerd worden.

Op dit moment is echter de beschikbaarheid van waterstof, opgewekt met hernieuwbare energie, nog zeer beperkt en vooral nog in onderzoeksfase. Naar verwachting zal deze energiedrager eerder toegepast worden in vervoer en industrie dan in de gebouwde omgeving. Deze techniek is nu nog te onzeker om daar op te anticiperen.

Bijlage 2: Opties warmtebronnen per wijk

Geothermie hoge temperatuur (diepe aardwarmte > 50°C	Geothermie lage temperatuur (Warmte-koude opslag)	Thermische energie uit oppervlaktewater (hoge potentieel)	Thermische energie uit oppervlaktewater (mogelijk)	Thermische energie uit Afvalwater (TEA)
Boerdonk	Boschweg Noordoost	Keldonk	Empeldonk	Boerdonk
Bolst	Boschweg Zuidwest	Eerschot	Erp Centrum	Bolst
Empeldonk	De Beemd 1	Sint-Oedenrode Centrum Noord	Erp Zuid	Erp Centrum
Erp Centrum	De Beemd 3	Sint-Oedenrode Centrum Zuid	Armenhoef	Keldonk
Erp Zuid	De Borne 1	Amert en Binnenveld	Kienehoef Noord	De Beemd 1
Keldonk	De Borne 2	Bloemenwijk	Kienehoef Zuid	Duin 1
Vlaskamp	Duin 1	Dubbelen	Nijnsel	Hoevenbraak
Amert en Binnenveld	Grevekeur	Leest	Hoogeinde	Hulzebraak
Bloemenwijk	Hoevenbraak		Leest Noord	Armenhoef
Bunderse Hoek Noord	Hopstraat		Oranjewijk en Dorsveld	Boskant
Bunderse Hoek Zuid	Hulzebraak		't Ven West	Nijnsel
Busselbunders	Molendijk		Veghel Centrum	Olland
De Scheifelaar	Plein 1		Veghel Zuid 1	Sint-Oedenrode Centrum Noord
Erpseweg Zuid	Plein 2		Veghel Zuid 2	Sint-Oedenrode Centrum Zuid
Heibunders	Plein 3		Vijverwijk	Amert en Binnenveld
Hoogeinde	Rooiseheide			Koolenkampen en Iepenlaan
Koolenkampen en Iepenlaan	Schijndel Centrum 1			Mariaheide
Laarbunders	Schijndel Centrum 2			't Ven West
Leest	Schijndel Centrum 3			
Leest Noord	Schijndel Centrum 4			
Mariaheide	Wijbosch			
Oranjewijk en Dorsveld	Amert en Binnenveld			
Oude ontginning	Dubbelen			
't Ven Oost				
't Ven West				
Veghel Centrum				
Veghel Zuid 1				
Veghel Zuid 2				
Vijverwijk				

Bijlage 3: Koppelkansen in de warmtetransitie

In het rapport "*Concept Transitievisie gemeente Meierijstad; plan van aanpak*" hebben we geschetst hoe we omgaan met koppelkansen. Deze zijn er vooral op het gebied van klimaatadaptatie en circulariteit. Dit zijn inhoudelijke koppelkansen die we op praktische wijze willen meenemen in WUP's. In dit hoofdstuk geven we aan wat de kaders zijn, op landelijk en evt. gemeentelijk niveau en we geven enkele concrete voorbeelden. We hebben de eerste analyse van warmteopties en woningtypes uitgevoerd. In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste uitkomsten ervan beschreven. In hoofdstuk 4 is aangegeven welke wijken in aanmerking komen om als eerste te starten met het traject richting uitvoering. Bij die uitwerking, waarbij de bewoners intensief zijn betrokken gaan we ook de kansen meenemen voor het tegelijk oplossen van knelpunten op het gebied van de woonomgeving. Dit is een derde categorie koppelkansen.

Klimaatadaptatie: kaders en voorbeelden

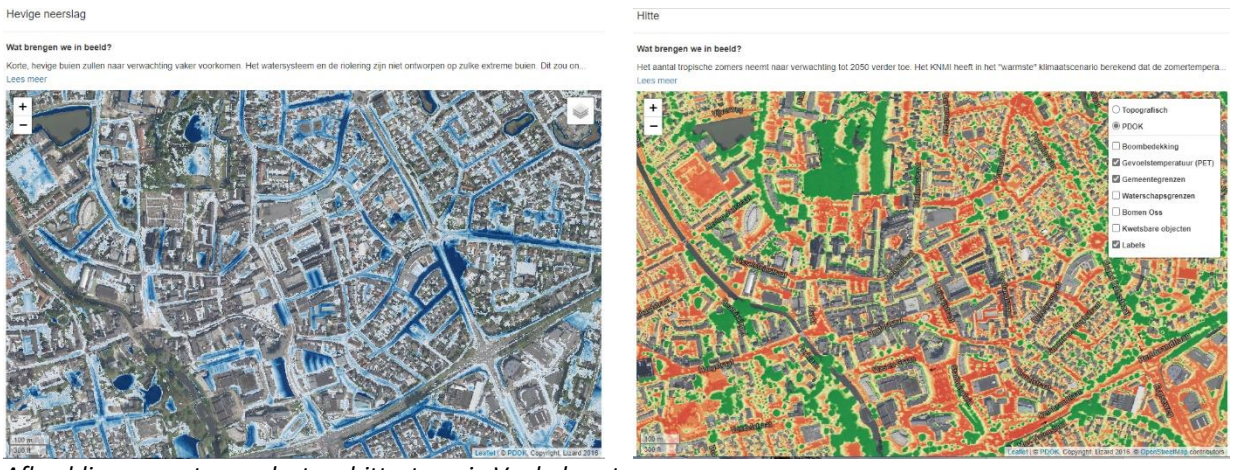
De Nationale Klimaatadaptatiestrategie 2016 (NAS), brengt de meest urgente klimaatrisico's in beeld, waaronder: wateroverlast, hitte, droogte en overstroming. Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 is opgesteld door gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Daarin staan uitvoeringafspraken over: stresstest, risicodialoog, uitvoeringsagenda en koppelkansen. De Regionale adaptatiestrategie (RAS) is in ontwikkeling, zie https://www.klimaatadaptatiebrabant.nl/over-ons.

De gemeente Meierijstad werkt het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) uit. Hierin is met de waterschappen een koppeling gemaakt tussen aanpak van het rioolstelsel en het inspelen op klimaatverandering. De speerpunten uit het plan zijn:

- Klimaatbestendig inrichten openbaar en particulier gebied;
- Verhogen waterbewustzijn en stimuleren waterbewust handelen;
- Verduurzamen afvalwaterketen;
- Behalen waterkwaliteitsdoelen (Europese Kaderrichtlijn Water);
- Doelmatig verwerken afvalwater in het buitengebied;
- Verhogen belevingswaarde en benutten water voor natuur en recreatie;
- Verder professionaliseren van het stedelijk waterbeheer; en samenwerken

Analyse

Informatie over de klimaatrisico's in Meierijstad is onder meer beschikbaar via de klimaatatlas https://as50.klimaatatlas.net/. Deze geeft de mogelijkheid om voor de belangrijkste klimaatthema's op gebiedsniveau in te zoomen op kwetsbare plekken. Onderstaand zijn ter illustratie de kaarten opgenomen van hittestress en wateroverlast in Veghel-centrum.

Afbeeldingen: wateroverlast en hittestress in Veghel centrum.

De kaarten helpen om kwetsbare plekken in beeld te krijgen. In de afbeeldingen kleuren deze respectievelijk donkerblauw en rood. Dit is een aanzet tot een stresstest. Er is meer nodig: een integraal gebiedsonderzoek met gedetailleerdere onderzoeken (bijvoorbeeld naar de regenwaterstructuur) en een inzet op de risico-

dialoog (afstemming tussen de verschillende gebiedsprofessionals). Deze activiteiten vinden plaats in het kader van de uitwerking van het thema klimaatadaptatie. Hierin werkt de gemeente samen met de waterschappen Aa en Maas en De Dommel.
De informatie die deze kaarten opleveren zijn op dit moment nog niet meegewogen in de selectie van wijken voor de longlist of de shortlist. Pas wanneer we aan de slag gaan met het opstellen van wijkuitvoeringsplannen is deze informatie belangrijk. De knelpunten die we signaleren moeten in de plannen worden meegenomen. Met inwoners van de 'shortlist-wijken' gaan we in op kansen om de omgevingskwaliteit te verbeteren. Wellicht komen inwoners met verbeterpunten voor hun buurt, bijvoorbeeld waar precies is wateroverlast bij een zware regenbui, en hoelang blijft die overlast na zo'n bui in de straat aanwezig? En waar willen we meer groen of speelplekken, of een andere afwikkeling van verkeer en parkeren.
Op plekken waar een warmtenet is voorzien ontstaan extra kansen, omdat als gevolg van het realiseren van een warmtenet de straat opengaat, dit biedt een mogelijkheid om werkzaamheden in deze straat te combineren.

Voorbeelden

Klimaatthema	Lokale doelen en agenda	Koppelkansen warmtevisie
Hittestress	Gezondheid en aangename leefomgeving	Minder steen, meer groen. Minder koelbehoefte (gebouwen energie). Maken van schaduwplekken
Wateroverlast	Verminderen wateroverlast, vasthouden regenwater in de wijk	Afkoppelen hemelwater Opgang van water in de wijk (bijv. wadi's) Circulair gebruik van water
Droogte	Aanvullen en aanpassen van bestaande groen- en waterstructuren	Ander (natuurvriendelijk) beheer openbare ruimte; waterbuffering aanleggen; Groene daken

Circulariteit

Circulariteit is een relatief nieuw begrip in de beleidsontwikkeling waar gemeenten een rol in vervullen. In de basis gaat het over grondstoffen, de schaarste ervan en de impact die grondstoffen en producten hebben op het milieu. Doel is materialen zoveel en zo lang mogelijk in het systeem beschikbaar te houden. Dat kan door hergebruik of door materialen te recyclen. Ook in de warmtetransitie kunnen we op verschillende manieren het thema circulariteit invullen. In deze paragraaf werken we hiervoor enkele kaders uit en bieden we een aanpak die helpt bij het afwegingsproces voor de keuze van maatregelen.

Kaders

Nederland is grondstoffenneutraal, oftewel circulair in 2050. In januari 2017 ondertekenden marktpartijen en Rijksoverheid het Grondstoffenakkoord. In 2018 is o.a. de Transitieagenda Bouw opgesteld. In 2019 gevolgd door het uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023. Sinds 1 januari 2018 is de milieuprestatie gebouw (MPG) opgenomen in het Bouwbesluit. Deze wordt bepaald met de Bepalingsmethode Gebouwen en GWW-werken (januari 2019) met toepassing van de actuele versie van de Nationale Milieudatabase [NMD].
De provincie Brabant trekt de komende jaren geld uit om de Brabantse economie verregaand circulair te maken. Aanjaagprojecten in de bouw en maakindustrie worden hiermee gestimuleerd. Ook binnen de warmtetransitie zijn hier kansen. Er zullen woningen en straten worden aangepakt. Goede ideeën om dit op een circulaire wijze te doen kunnen goed aansluiten bij dergelijke stimuleringsprogramma's.
Ook in het Duurzaamheidsakkoord Meierijstad (2020) is circulariteit opgenomen als een ambitie die gemeente, woningcorporaties en huurdersvereniging gezamenlijk willen oppakken.

Analyse

Voor de uitwerking van circulariteit hebben we uitgesproken om ons te richten op circulair bouwen. We maken gebruik van de vijf strategieën voor circulair bouwen om circulariteit bespreekbaar te maken. Deze zijn:

1. Benut het beschikbare
2. Gebruik hernieuwbaar
3. Minimaliseer milieu-impact
4. Creëer voorwaarden voor een lange levenscyclus
5. Creëer voorwaarden voor toekomstige cycli

Met name in de eerste drie strategieën zien we aanknopingspunten. Deze strategieën richten zich op (1) het sluiten van de kringloop, (2) de inzet van gezondere materialen en (3) kiezen van oplossingen met de laagste milieubelasting. Wanneer we met inwoners in gesprek gaan over aanpak in de wijk zullen we circulariteit op dit niveau meenemen, en zo peilen waar voorkeuren en interesses liggen en welke initiatieven op het gebied van circulariteit.

Voorbeelden/ideeën:

Binnen de warmtevisie zien we circulariteit als een koppelkans. Dit betekent dat als zich bij de uitwerking van een wijkuitvoeringsplan (WUP) kansen aandienen om bij te dragen aan een circulaire economie we deze zullen grijpen. Deze kansen doen zich voor bij de concrete uitwerking van ingrepen aan woningen en aan de straat. Maar ook nu al kunnen er circulaire initiatieven spelen in de wijk, dat biedt kansen om hierop aan te sluiten.

Voorbeelden van circulariteit in de TVW gemeente Meierijstad			
Niveau	**Voorbeeld**	**Strategie**	**Link.info**
gedrag	Repair-café in de wijk, evt uit te breiden met energiebesparing	1	(MS links opnemen)
	Ruil of kringloop-initiatieven, bijv. tweedehands bouwmaterialen	2	Gebruiktebouwmaterialen.com (sint Oedenrode)
woning	Energie-advies particuliere eigenaren	1, 2	(link naar BrabantWoontSlim) Adviezen aanvullen met materiaalaspecten
	Renovatie-aanpak woning archetypen (materiaalstromen)	1, 2, 3	Referentie project BrabantWonen
gebied	GWW circulaire aanpak	1, 2, 3	Stadswerk, CROW, ambitieweb, RCC methodiek
	Groen en water (zie klimaatadaptatie)		

Overige koppelkansen

De hierboven beschreven koppelkansen zijn inhoudelijk van aard en hebben ook een beleidsmatige context. De gemeente Meierijstad werkt aan beleid voor de beschreven thema's. Met de TVW lopen we hier enigszins op vooruit. We maken het zo concreet mogelijk zodat we de warmtetransitie optimaal benutten voor een integrale verduurzaming.

Naast deze beleidsmatige aspecten kunnen ook zaken spelen die door bewoners als urgent en relevant worden ervaren. Het betreft zaken zoals:

- Veiligheid in het algemeen en Verkeersveiligheid in het bijzonder
- Het voorzieningenniveau in de wijk, inclusief speelvoorzieningen
- De kwaliteit en kwantiteit van groen in de wijk
- De sociale cohesie die in meer of mindere mate aanwezig is.

De gemeente Meierijstad heeft oog voor deze aspecten. Daar waar dat mogelijk is nemen we zaken mee in de verdere uitwerking van de WUP's. De eerste analyses (Leefbaarheidsmonitor, enquête, input tijdens de bewonersavonden) hebben al concrete suggesties opgeleverd die we in het vervolgtraject nader willen onderzoeken. Overigens blijkt uit zowel de Leefbaarheidsmonitor als de verzamelde informatie via bewonersavonden en enquêtes dat de bewoners over het algemeen zeer tevreden zijn over hun woonomgeving.

Bijlage 4: Resultaten participatie

De resultaten uit het participatieproces zijn in drie deelrapporten opgenomen en onderdeel van deze rapportage:

4a: Meierijstad Aardgasvrij; Resultaten algemene vragenlijst

4b: Meierijstad Aardgasvrij; Resultaten vragenlijst longlistwijken

4c: Meierijstad Aardgasvrij; Verslag bewonersavonden longlistwijken

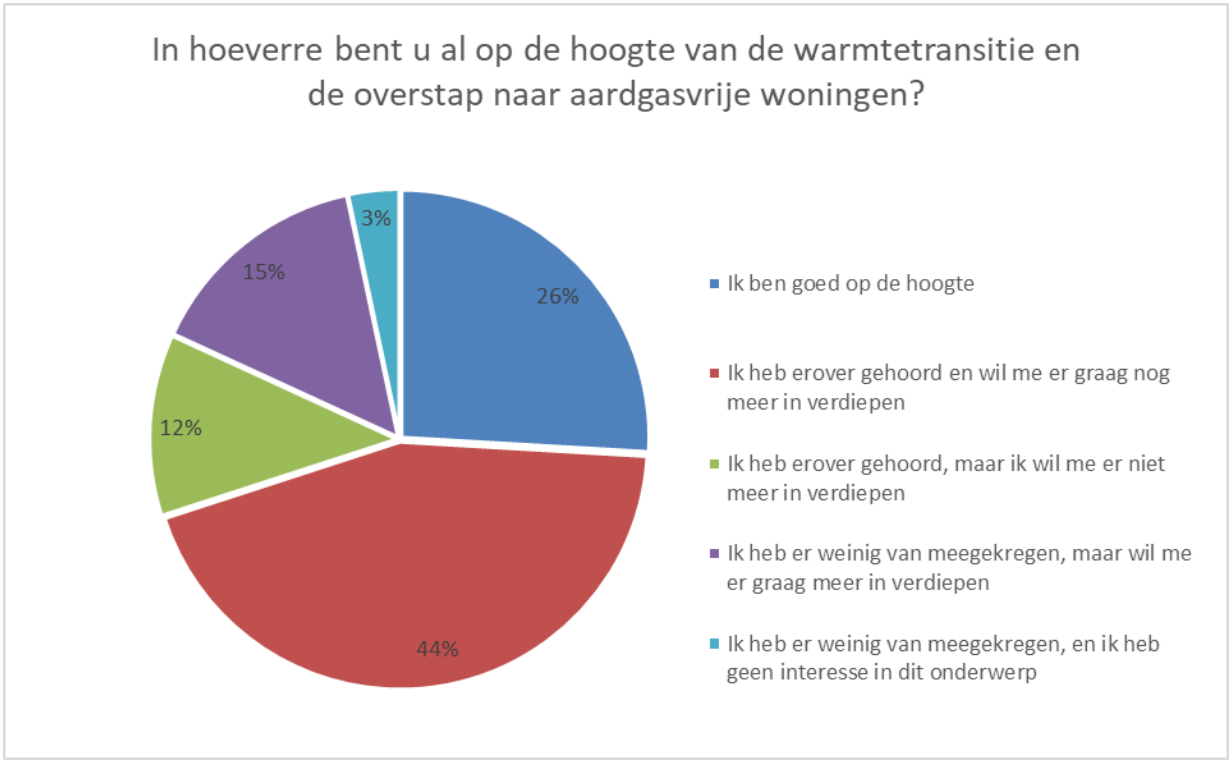
AWARENESS

Meierijstad Aardgasvrij

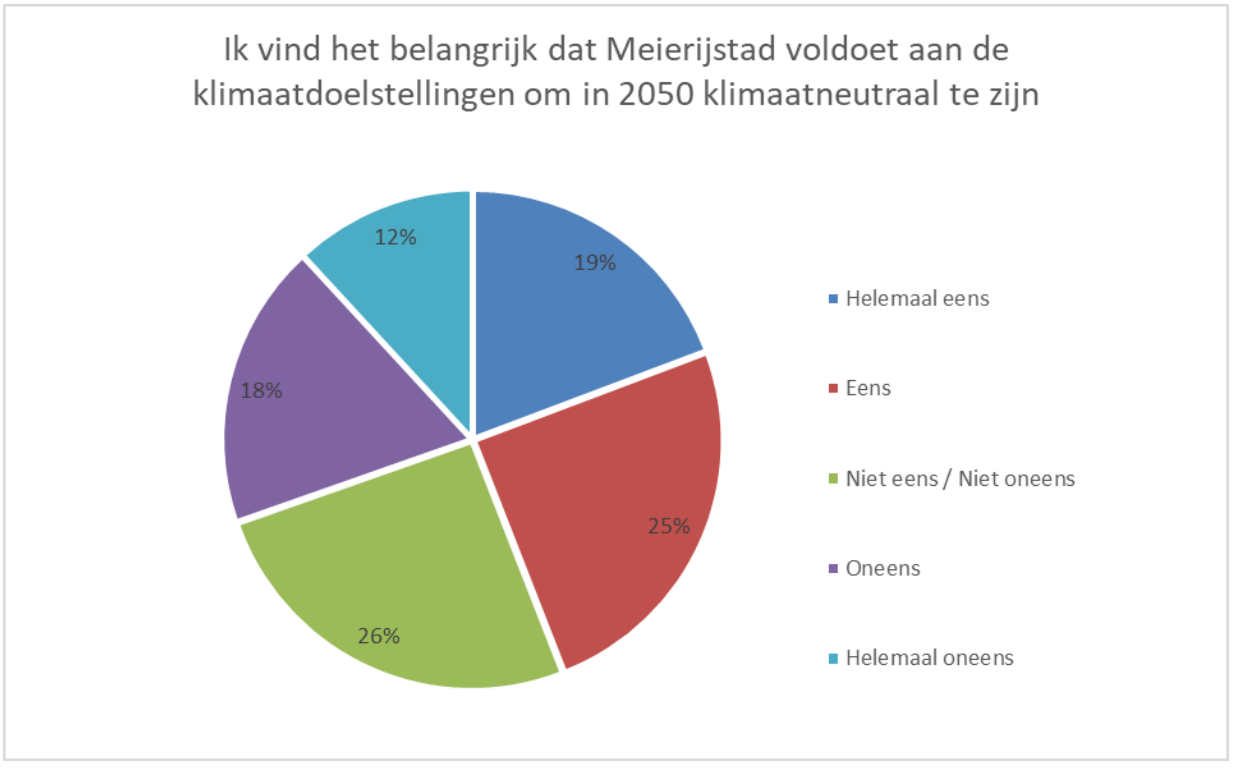
Resultaten algemene vragenlijst

Tabellenrapport | 12 maart 2021

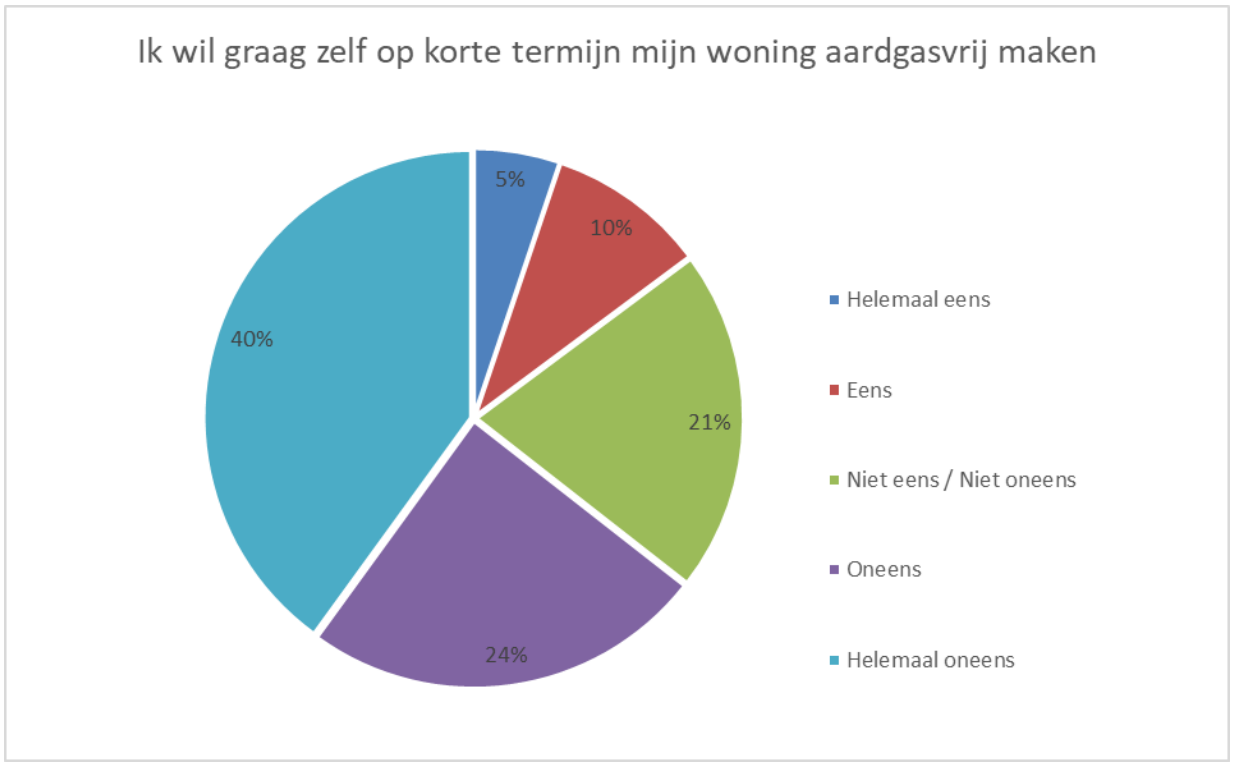
Vraag 1 **n = 270**

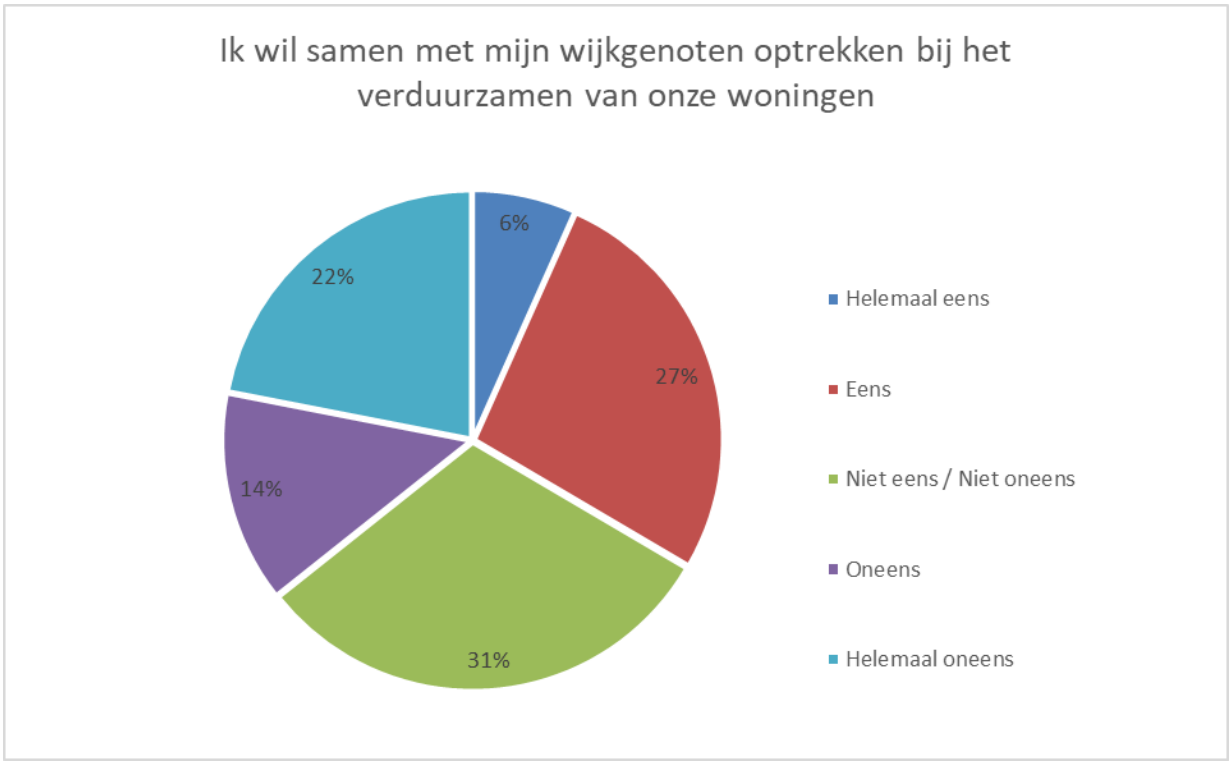
Vraag 2 **n = 270**

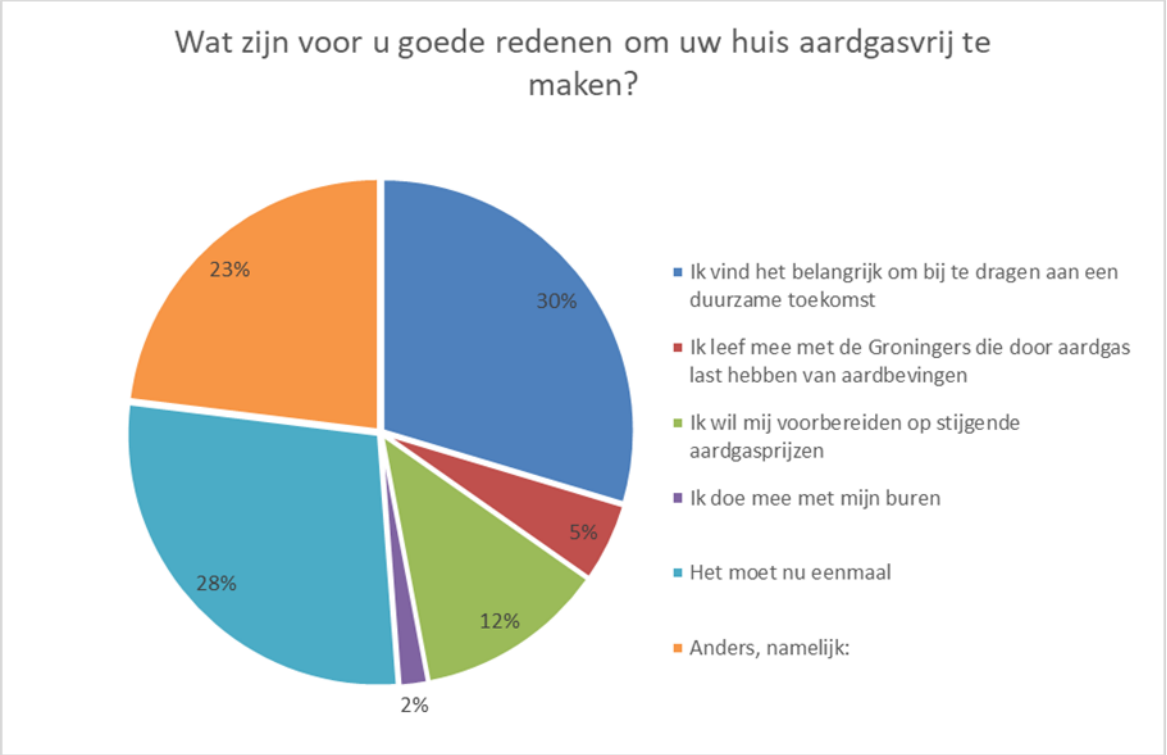
Vraag 3 **n = 270**

Vraag 4 **n = 269**

Vraag 5 – meerdere antwoorden mogelijk **n = 229; aantal antwoorden = 334**

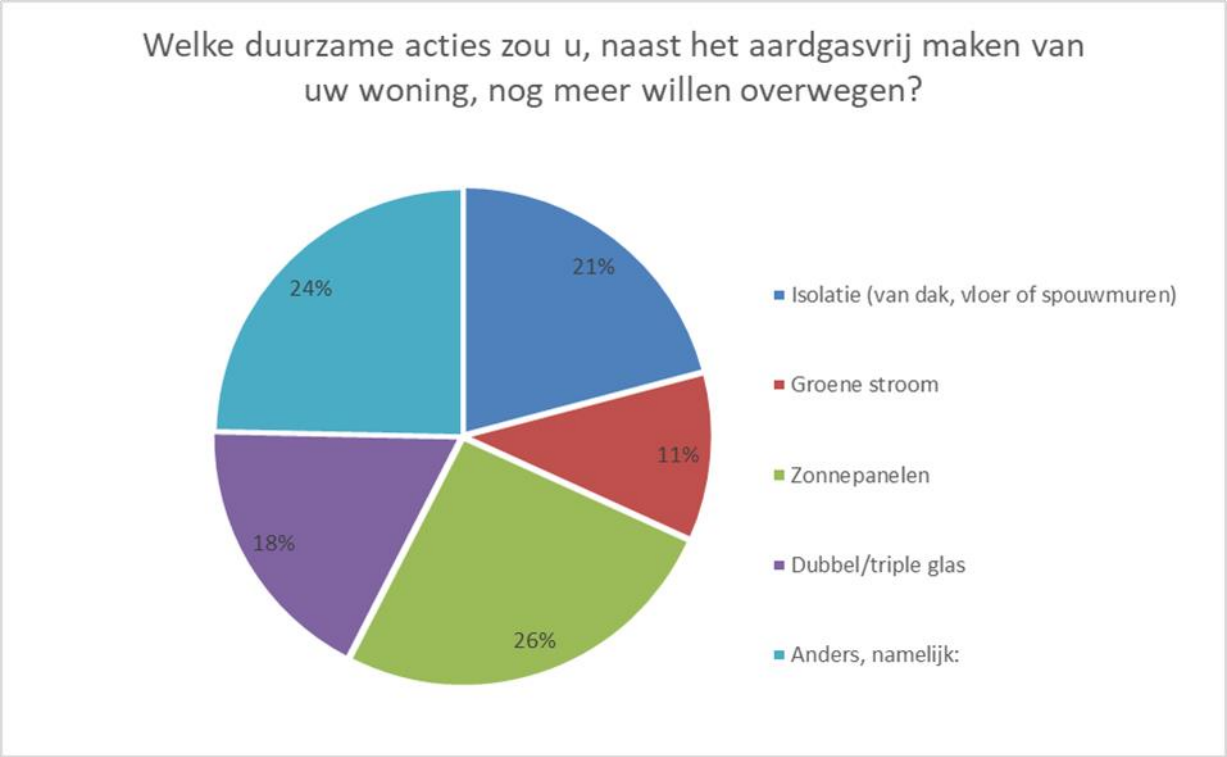

Anders, namelijk: 75 reacties

- ik zie nog geen echte voordelen voor consument
- Het wordt verplicht gesteld door de gemeente !?
- Geen goede reden om van het gas af te gaan
- niet goed doorgedacht
- Bij voorkeur niet. Aardgas is prima bron
- Ik wil graag overstap naar kernenergie of behoud aardgas dat relatief schoon is. Zie ook subsidie Duitsland. Ik ben tegen biomassa verbranding en tegen vernietiging van onze omgeving doorvwindmolensven zonnepaneelvelden
- Ik zou liever overstappen op biogas of een andere vervanging waardoor de gasleidingen gewoon blijvend kunnen worden gebruikt.
- Zorg eerst maar dat er betere systemen komen. Bij de meeste mensen is het dramatisch en zuur duur. Niet iedereen heeft er geld voor klaar liggen.
- ben nu 75 moet dus ver over de 100
- Geen behoefte aan verandering, maar we zullen er toch niets over te zeggen hebben.
- Geen goede redenen. Hebben reeds energielabel A
- blijbaar moet het maar ik ben het er niet mee eens
- Wil niet aardgasvrij maken. Zeker voorlopig niet
- niet aardgas is een zeer milieu vriendelijke brandstof ..in Duitsland krijg je subsidie als je er naar over gaat.
- Geen reden, aardgas is het meest milieu vriendendelijk! Na kernenergie
- Ik heb geen goede reden, vind het niet nodig
- Niet gas is milieu vriendelijker dan electra
- Geen reden om te doen
- Geen enkele reden
- Vindt het grote onzin
- Voor mij is aardgas nog steeds het schoonste wat er is.
- Geen, alles werkt nu goed, Milieu kan ook anders worden opgelost en niet, de besluitvorming door de Overheid en de rekening voor de burgers
- Geen reden. De alternatieven zijn veel te kostbaar.
- Ik wil niet aardgas vrij. Ik verbruik al zeer weinig en ben zuinig met energie. Ik betaal 85 euro per maand voor gas en elektra. Dat kan volgens mij niet beter. Ik heb geen vloerverwarming maar wel overal nieuwe vloeren. Die ga ik niet openbreken im vloerverwarming aan te leggen. Ik wil het werk en de kosten niet. Laat mensen zelf de keuze! Voor mensen met een zeer laag gasverbruik zal het nooit rendabel zijn
- Energiebesparen en daardoor lagere kosten en winst voor het milieu
- Gas is een schone brandstof. Andere alternatieven zijn nog niet goed genoeg uitgezocht. Positief is de discussie over duurzame alternatieven. Kosten aardgasvrij maken van bestaande woningen van van inwoners en overheden wegen nog niet op tegen de baten. Zowel financieel als duurzaam.
- ik ben tegen aardgasvrij maken en wil niet meedoen, zeker niet investeren

- Ik wil helemaal niet!
- Als er een goed werkend, betaalbaar alternatief is
- Wil het nie
- Ik wil dat niet, aardgas is uitsteken groen alternatief. Buitenlanden geven juist subsidie om over te stappen op aardgas! optioneel waterstof gebruiken
- ik ben nu bijna 62 en zal het in deze woning niet meer mee maken
- Niet....in Duitsland krijg je subsidie als je aardgas gebruikt, vreemd toch
- Zolang er geen goed alternatief is blijf ik aan t gas
- Wil het nie
- Ik wil dat niet, aardgas is uitsteken groen alternatief. Buitenlanden geven juist subsidie om over te stappen op aardgas! optioneel waterstof gebruiken
- ik ben nu bijna 62 en zal het in deze woning niet meer mee maken
- Niet....in Duitsland krijg je subsidie als je aardgas gebruikt, vreemd toch
- Zolang er geen goed alternatief is blijf ik aan t gas
- Geen enkele reden om dit te doen. Ga wel met gasflessen lopen sjouwen.
- De eerste 20 jaar nog niet. Heb net een 1 jaar een nieuwe ketel
- Geen behoefte aan, wacht op andere energievormen.
- BENG zodat we mogelijk onafhankelijk worden van de NUTS
- niet. aardgas is duurzaam. ik ben nog niet overtuigd van alle enorme investeringskosten, onderhoudskosten, ernergieverbruik en kosten energieverbruik. Als dit reëel is dan is het een goede oplossing mits de buitenschil van de woning geschikt is. Nederland wordt aangasvrij voor Groningen en niet voor duurzaamheid. in duitsland krijgt men subsidie om op aardgas te gaan. Tevens is ons middenspanningsnetwerk al overbelast voor afname en terugleveren van elektrische energie. Aardgas vrij is voor mij een onlogische keuze.
- niet van t gas af. er is genoeg
- Binnen een VvE maak je die beslissing met andere eigenaren. Wanneer wij als vve zover zijn, wordt het een gezamenlijke actie
- Vervanging ketel
- Niet van het gas af. Duitsland gaat zelfs over op gas
- Geen goede redenen voor. Helaas wordt je gedwongen.
- het moet van de gemeente, als je naar omliggende landen kijkt, moeten wij weer voorop lopen
- Niet nodig
- ik vind het grote onzin. Duitsland sluit woningen aan op gas. Ik zal er alleen aan mee werken als de overheid de kosten betaald en ik wil zeker geen warmte geleverd hebben omdat energie bedrijven onbetrouwbaar zijn. Zie voorbeeld Tilburg waar mensen jarenlang teveel hebben betaald
- geen reden om van aardgas af te gaan dit is schone energie kijk naar ons buurland Duitsland krijgen subsidie om op aardgas te gaan en wij moeten er hiervan af leg dat maar eens duidelijk uit.
- Indien het rijk de kosten draagt en niet de woningeigenaar.
- pas als er betaalbare en goede alternatieven zijn. die zijn er nog lange niet
- Beslissingen zijn zonder ons burgers iets te vragen genomen
- Ik vind dit een suggestieve enquete want ik wil helemaal niet van het gas af.
- Aardgas is een schone energiebron. We zijn niet goed bezig om dit af te schaffen.
- wij hebben propaangas
- Er is geen goede reden
- Geen reden, aardgas is prima, waterstof ook, zie Eric Rath
- geen
- Geen, pas als er een goed alternatief is zoals bijvoorbeeld waterstof.
- Het wordt door je strot geduwd.
- Gas is de schoonste energiebron die er is. De hele wereld gaat over op gas, maar wij moeten zonodig weer iets doen dat niet werkt
- Minder kosten voor energie betalen
- waterstof is een interessant alternatief
- geen reden
- Het zou daadwerkelijk moeten toevoegen aan een beter klimaat
- Maandelijkse kosten naar beneden brengen
- Dit wilde ik. Mijn huis is in2020 opgeleverd. De gemeente heeft mijn verzoek om aardgasvrij geweigerd in 2018.
- Prijs voordeel
- Is het huis geschikt?
- Gewoon NIET. Onnodig dure onzin is het
- Dat het nergens op slaat. Zijn meer wegen. En niet alles naar het stroomnet verplaatsen
- Eerst betaalbare alternatieven
- Het wordt opgelegd, geen eigen keuze
- Ik heb geen reden om aardgas vrij te worden
- Combinatie ‘het moet’ en ‘klimaat’
- Geen enkele reden om dit te doen.

Vraag 6 - meerdere antwoorden mogelijk **n = 181; aantal antwoorden = 450**

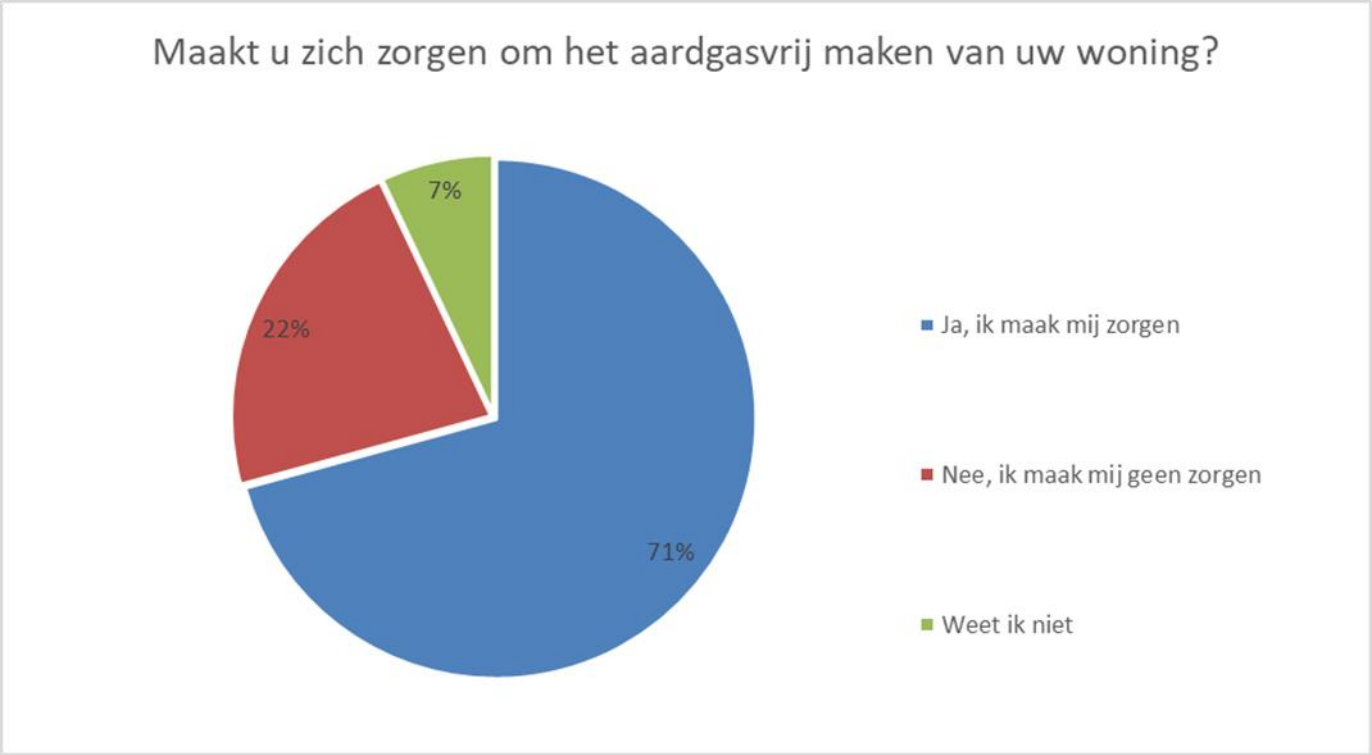
Anders, namelijk: 106 reacties

- Niets
- Niks
- Al de genoemde aspecten heb ik al
- niets
- Geen
- Geen
- Reeds zonnepanelen
- Kernenergie
- Niks. Ons huis is goed geisoleerd
- Behalve aardgasvrij, is de woning al compleet verduurzaamd.
- Bovenstaande reeds gedaan
- hebben we alle 4
- Geen en ook geen aardgasvrij
- Heb dat al
- Gewoon aardgas houden!!
- isolatie (volledig) zonnepanelen en dubbe glas zijn al aanwezig
- IK heb zonnepanelen. Opbrengst wordt wel gehinderd door bomen langs de weg. Gemeente wil niet meewerken met extra snoeien van die bomen. Althans dat is mij schriftelijk door de gemeente Meierijstad medegedeeld.
- Mijn huis is geïsoleerd. Ik heb overal nieuwe kozijnen met HR ** glas. Daar houd het bij op. Ik investeer niks meer met mijn lage energiekosten!
- Mogelijkheden voor een oud huis
- Kernenergie, waterstof
- Geen andere acties want die zijn al gedaan.
- ik heb al zonnepanelen en heb mijn huis al geïsoleerd
- Geen. nieuwe duurzame woning
- Heb ik
- bijna alles al doorgevoerd
- Heb bijna alles al doorgevoerd
- Nagaan wat is in onze situatie het meest doeltreffend en het beste toekomstgericht
- hebben al zonnepanelen
- Heb reeds zonnepanelen
- Geen. Niet betaalbaar
- Geen
- Duurzame warmte. Al deze maatregelen zijn reeds uitgevoerd
- Voorlopig geen omdat dit financieel voor mij niet haalbaar is.
- Zonnepanelen op industriepark
- bovenstaande zijn reeds uitgevoerd
- niets
- Warmte pomp
- geen
- Ben bezig met aangevinkte onderdelen maar heb gas behouden
- Is al goed zo

- Geen
- PVT panelen
- trippleglas echter hebben we hr++ dus geen toegevoegde waarde. Schil aanpakken is een betere optie. passief zaken oplossen dan pas met techniek.
- niks
- Niets meer is al gebeurd
- zonne boiler
- Niks. Heb al dak en muurisol a tie en dfubbelglas heb ik ook
- Steunen van de aanleg van een kerncentrale
- Geen
- groene stroom is een wasse neus, die kunnen echt niet alles leveren voor nederland. Zonnepanelen eerst de daken vol leggen bij bewoners zelf opwekken, niet bij grote energie goeroes dit wegleggen zodat zij al onze landerijen vol legt. wij en gemeentes verdienen daar niet aan. Alleen ergenis van de burgers
- Niets
- Alles is al gedaan hier
- Wij zijn op leeftijd. We hebben het huis geisoleerd en dubbel glas HR++ laten aanbrengen. Verdere invested intent laten wij over aan de volgende be wonders.
- waterstof of propaan
- geen
- Graag een waterstof installatie in huis
- Ik heb dit al
- Niets zonnepanelen hebben we al
- Niets
- Geen, heb al groene stroom en dubbel glas
- lokale wind windenergie, waterstof oplossingen
- tzt mijn HR gasketel vervangen voor een alternatief
- Warmtepomp
- Geen
- Rds gedaan
- Warmtebron (warmtepomp of alternatief), overige voorzieningen al getroffen.
- waterstof toepassen
- Waterstof door de gasleidingen
- Groen dak, regenwater (beter) benutten
- geen
- Elektrisch rijden
- luchtwarmte wisselaar we hebben al veel geïnvesteerd in isoleren en in zonnepanelen
- Heb al zonnepanelen
- Houtstook
- Vloerverwarming aanleggen
- Aardgas behouden
- bovenstaande hebben we allemaal
- Geen, want genoemde zaken zijn al gedaan
- Warmtepomp
- Groen dak
- Huis al voorzien van dak-, spouw-, vloerisolatie en groene stroom.
- niets
- Ik wil mijn woning verwarmen d.m.v. waterstofgas indien mogelijk.
- Geen
- Geen
- voorgestelde acties heb ik al gedaan
- hebben alle genoemde varianten
- heb bovenstaande al gedaan
- Al het bovenstaande al gedaan
- Al bovenstaand al gerealiseerd
- huis is reeds energieneutraal.
- Ik overweeg nog even niks
- Nog niet want heb geen geld hiervoor
- Slimmere thermostaten / meerdere temperatuurzones in huis
- Sedumdak
- serre / kas als extra schil
- Geen, reeds moderne woning.
- Hangt vd kosten af, want rendementen die door gemeenten en bedrijven aangegeven wordt zijn nooit maar dan ook nooit reël.
- Geen we zijn al aardgas vrij
- Bovenstaande de hebben we al
- Alles behalve aardgas vrij maken.
- Glad en isolatie al laten doen in 2020
- Geen
- Niets heb al zonnepanelen
- Niets kost teveel terwijl ik niet weet hoelang ik nog in deze woning woon
- geen heb al zonnepanelen en dubbel glas en isolatie en groene stroom

Vraag 7

n = 270

Heeft u zorgen? Zo ja, welke? *157 reacties*

- De kosten
- voornamelijk de kosten en de rommel die dit met zich meebrengt. net zoals vroeger, weer vast aan 1 energiebedrijf.
- Ja. Mijn woning is niet ontworpen als lage temperatuur-woning. Deze aanpassingen zal de gemeente dan bekostigen ?!
- Financiële gevolgen
- Kost een hoop geld en dat geld kan je beter aan iets anders uitgeven dan aan aardgasvrij
- Wat is het kostenplaatje?
- met deze koude temperaturen kan de warmtepomp niet genoeg leveren
- Balans bewaken tussen (politiek) idealisme en objectief effect/resultaat. Dus geen grote investeringen die onder de streep geen resultaat geven (zoals biomassa verbranden dat per schip uit de VS wordt aangevoerd)
- is gekkenwerk
- Als eerste de kosten, vooral als je verplicht zou worden van het gas af te stappen.
- Mijn warmtepomp krijgt het nu niet warm zonder hulp van aardgasgestookte CV ketel !
- financiele plaatje
- de kosten die daarbij komen kijken
- soort oplossing, beschikbare ruimte t.b.v. techniek nieuwe oplossing, kosten, geluidsoverlast (afhankelijk van oplossing), esthetisch oogpunt
- De kosten
- Vernietiging van een prachtig en relatief milieuvriendelijk systeem. Maak mij ernstig zorgen over volstrekt onnodige kapitaalvernietiging
- Kosten, geen geschikte vervanging
- Dat de alternatieve opties niet voldoende werken. Het is bar slecht die nieuwe systemen.
- Wat is t alternatief, wat zijn de kosten en gegarandeerd dat de kosten niet hoger worden en altijd kunt beschikken over voldoende warmte en warm water
- Geld
- Prijs ervan.
- de kosten worden afgeschoven naar de eigenaar, nieuwe technieken zijn nog lang niet uitgekristalliseerd, tempo te snel niet eerder beginnen dan 2035. gebruikmaken van huidige infrastructuur dus waterstofgas ipv aardgas kleinschalige oplossingen
- Geen geld voor investering. En zijn op leeftijd, dus zitten op die veranderingen niet meer te wachten.
- Geen garantie dat een warmtepomp goed functioneerd
- Wie gaat dit betalen? Nog vrij jonge dure combiketel
- Ik denk dat het heel duur is en ik vind aardgasvrij onzin
- capaciteit stroomnet

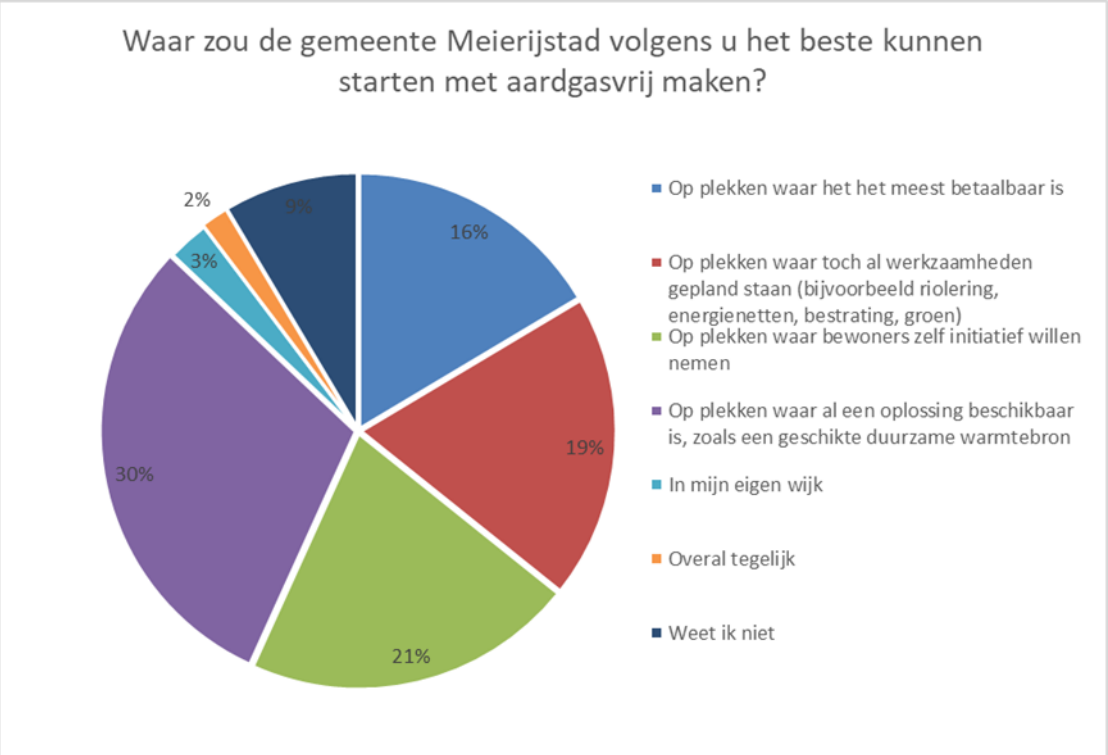
- gaat niet gebeuren
- Ik wil best investeren in zuinigere en schonere apparatuur, maar financieel moet het wel redelijk blijven.
- Ik wil het niet maar ben bang dat het moet
- Dat ik kou moet leiden en waarom ik van gas af terwijl ze in duitsland aan het gas gaan
- Mijn woning is goed geïsoleerd maar zou toch 70.000 euro kosten
- De kosten, en krijg ik m'n woning wel warm
- Ja wie gaat dat betalen ik nie
- Te veel kosten en waarvoor, aardgas lijkt mij nog steeds het schoonste wat er is.
- Oude woning met veel hout, niet geschikt voor warmtepomp. Vloer en muren zijn niet te isoleren. Hoge kosten waarvoor we geen financiën hebben. We hebben zonnepanelen. Regelingen voor subsidie zijn gericht op mensen met een spaarpot: je moet 2 maatregelen nemen voor subsidie. Niet haalbaar. Wegvallen van werk en inkomen nu door Corona helpt al helemaal niet. In buitengebied daarnaast al veel zelf moeten bekostigen ; riool en glasvezel. Ik zie niet hoe
- De kosten
- Zijn er goede en betrouwbare alternatieven en wat kost het? Wie gaat het betalen?
- Ons huis is niet geschikt, kost daardoor veel te veel geld, investeringen die wij op onze leeftijd er niet meer uit kunnen halen.
- Dat we in de kou komen zitten en ons blauw betalen. Tevens verplichte leverancier voor te vele jaren contract !
- financiële consequenties van overheidsbesluiten (hoe dan ook en hoe duur dan ook) worden nu onverkort neergelegd bij de burger (die overigens in de besluitvorming geheel niet wordt betrokken).
- Over de kosten
- Kostenplaatje
- Dat gaat nooit lukken met een huis van voor 1980
- Onze woning is gebouwd voor aardgas en het kost veel geld om het aan te passen bv qua isolatie.
- Kosten en effectiviteit warmtepomp
- Betaalbaar omschakelen
- Mijn huis is reeds aardgasvrij
- ik wil het niet, wil niet gedwongen worden, wil hier niet in investeren en wil niet dat mijn huis minder waard wordt als er geen aardgas meer is in mijn wijk
- moet ik me zorgen maken ?
- Kosten en verbouwing
- De berichten dat de alternatieven dikwijls ontoereikend, onzeker en erg kostbaar zijn voor de gemeenschap en voor het individu.
- Kosten en bouwwerkzaamheden
- Hoe ga ik dat nou weer betalen
- Kosten
- Wanneer, wat de mogelijkheden zijn en wat het ons gaat kosten
- Grote zorgen want er is geen geld voor.
- Wat gaat het kosten, moeten we dan veel verbouwen/aanpassen. Kan het ook zijn dat er waterstof door de gasleiding gaat komen?
- Kosten: wie gaat dit betalen. Als ik de verhalen mag geloven ligt de investering tussen de 10k - 20k. Dit kun je een bewoner niet verplichten. Is een enorme kostenpost.
- Bizarre kapitaalvernietiging die door de BV Nederlkand in gang wordt gezet terwijl buurlanden juist subsidies verstrekken om over te stappen op deze schone brandstof. Bizarre kosten mee verbonden, gebruik waterstof ivm infrastructuur!
- Ik denk niet dat mijn woning uit 1968 straks goed comfortabel te verwarmen is, voor de prijs die ik nu betaal aan gas en stroom. Ik denk aan isoleren,nieuwe kozijnen met isolatieglas ect ect
- Er is nu totaal niet duidelijk wat de strategie is voor het aardgasvrij maken en wanneer welke wijken aan de beurt zijn, of er nog subsidies komen etc.
- wat zijn de goede alternatieven voor bv gashaard en cv-ketel
- Bijkomende kosten, voor aanpassingen in de keuken / gasfornuis
- Wil een goed alternatief, ik wil geen grondwarmte systeem, veel te ingrijpend in deze woning.
- Kosten kan dit niet betalen, comfort in huis
- De kosten die dit met zich mee brengt
- Hoe ingrijpend is dit in huis, wat gaat het allemaal kosten
- Kosten, timing, ROI op huidige investering gasinstallatie
- Hoe te betalen, wij hebben dat geld niet!!
- ik weet niet waar ik het geld vandaan moet halen
- Net nieuwe ketel. Gas koken wie gaat dat betalen
- Betaalbaarheid
- Zie reactie vraag 4. we worden dadelijk gedwongen voor deze oplossing. wordt en melkkoe
- Betaalbaarheid
- Draagvlak binnen een vve met hoofdzakelijk starters. Het vraagt om een grote bijdrage er eigenaar, die niet iedereen zal kunnen betalen.
- Isolatiewaarde van woning te verbeteren!!
- Financieel
- Heb namelijk hete lucht verwarming. en daar kan alleen een warmte pomp tussen geplaats worden, maar dit als ondersteuning. Ook mijn badgeiser vervangen door een zonneboiler kan niet omdat die altijd wordt aangesloten op een cv systeem voor bij verwarming. Als dit elektrisch zou kunnen dan dan laat ik dat morgen nog installeren.
- Hoe ik dat moet bekostigen.
- Willen niet als een van de eersten van het gas af.
- Betaalbaarheid en de niet volwassen zijnde technische oplossingen

- Wie gaat dat betalen. Er zijn andere oplossingen
- Of alles wel goed gaat en betaalbaar is
- Is een huis uit de jaren dertig
- wie gaat het betalen er is totaal geen infra om alle huizen aan een warmtepomp te hangen
- wie gaat het betalen ik niet
- de kosten en de dwang van de overheid en dus gemeente. Ik bepaal dat zelf.
- Kosten
- De kosten, net een nieuwe cv-ketel. Ik ben voorstander van waterstofgas, en kernenergie
- Ja grote zorgen wie gaat dit allemaal betalen? de burgers natuurlijk. Ik ben ook niet van plan om op mijn leeftijd nog grote onkosten/schulden te gaan maken hiervoor.
- Ik ga dat pas doen als er betaalbare en goede alternatieven zijn. Die zijn er nog lange niet
- Planbureau's weten zelf niet wat de kosten zijn voor ons burgers. Die gekte moet ophouden daar die op valse gronden genomen zijn. Periodes van opwarming en ijstijden komen al 4,5 miljard jaar voor op de aarde.
- Klimaatneutraal maken kan ook zonder de verplichting van het gas af gaan.
- Mijn huis is al geisoleerd (1990), maar het kan natuurlijk beter. Echter de prijs/rendement verhouding is daardoor lastig.
- Om de kosten, en omdat er nog nauwelijks succesvolle voorbeelden zijn
- We wonn in het buitengebied hoe gaat dat over?
- Kosten en rigoreuze ingrepen
- hoeveel gaat me dat uiteindelijk kosten? Welke problemen gaat dit straks geven (werkt het alternatief naar wens?)
- Wil.helemaal niet van het gas af. Veel te duur om op stroom over te gaan en ook niet goed voor het milieu , zonneparken windturbines worden van onze centen gesubsidieerd en vervolgens gaan buitenlandse bedrijven met de gelden ervandoor. Deze zouden ingezet moeten worden om weer terug te laten vloeien in duurzame investeringen in je eigen land.
- Over de financiering, wij kunnen alternatieven niet betalen
- Volwaardig alternatief zonder grote nadelen
- Geldzorgen, het is gewoon ontzettend duur
- Hoge kosten die op onze leeftijd nooit rendabel zullen zijn
- Financiële redenen
- De rompslomp van het geregel en ontzettend duur
- Vooral wat de financieele kosten zijn!!!
- Betaalbaarheid, terugverdientijd
- Wie gaat het betalen? welk effect heeft deze landelijke maatregel op de
- De kosten, als eigenaar van een koophuis zou ik niet weten waar ik dat van moet betalen (meerkosten als de gewone reguliere vervanging van de CV ketel
- Dat er te weinig prioriteit is voor mijn wijk, dat woningeigenaren onvoldoende ondersteuning krijgen, dat private bedrijven misbruik van ons gaan maken en dat het allemaal heel veel geld en moeite kost
- Andere alternatieven zijn of slecht voor het milieu en in bestaande huizen onuitvoerbaar technisch en ookdoor de prijs
- Geen aardgas, wat dan? Hoe zorg ik dat mijn huis aangenaam warm blijft? Wat gaat me dit allemaal kosten, zowel financieel als de rompslomp rondom al deze veranderingen
- Over de kosten die het met zich meebrengt, wie gaat dat betalen en of het uiteindelijk ook wel echt zin heeft...
- Impact van de ingreep en de hoge kosten
- Kosten en haalbaarheid is nihil , een sprookje
- Hoe moet dat betaald gaan worden.... en er is geen extra ruimte om dit te kunnen realiseren.
- Inpasbare oplossing vinden
- Dat Nederland vol komt te staan met windmolens.
- Dat het erg veel geld gaat kosten
- Gezien het bouwjaar van mijn huis is optimaal isoleren moeilijk en wellicht te kostbaar rendabel te zijn
- hoe ga je dan je huis verwarmen? warmtepomp? da's een lachertje
- De enorme hoge kosten die de isolatie en aanbrengen van nieuwe installatie met zich meebrengen (bouwjaar woning 1947).
- wat is de beste oplossing voor mijn situatie, die betaalbaar en uitvoerbaar is
- wat is een betaalbaar alternatief. Opruimen gas kost de burger heel veel geld
- dat het onrealistisch is en de totaalprijs van de kosten totaal niet opweegt tegen de baten
- Kosten zijn veel en veel te hoog, staan niet in verhouding met de winst die het voor het milieu oplevert
- de overstap naar houtkachels waardoor onzettende overlast en vervuiling
- Kostenplaatje
- De kosten die er bijkomen om je huis energieneutraal te maken. Ons huis is van 1936, weliswaar in 1986 volledig verbouwd en geisoleerd volgens de toen geldende normen. Nadien ook verschillende ingerpen gedaan o.a vloerverwarming maar de totale isolatiewaarde is veel te weinig voor aardgasvrij. Dus vloer, wanden en dak zouden volledig opnieuw geisoleeerd moeten worden.
- er is genoeg aardgas, in duitsland krijg men subsidie om aan aardgas te gaan
- Financiering
- De kosten

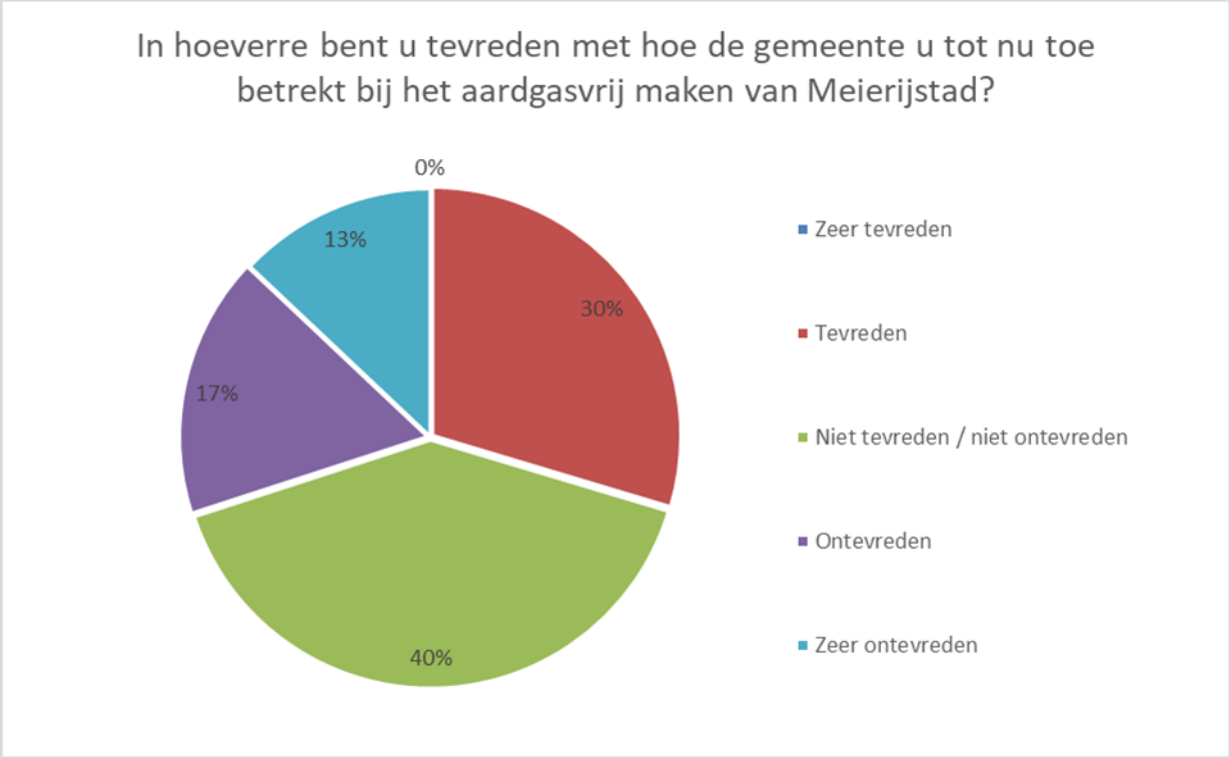
- Wij hebben een oud huis wat we grotendeels al geïsoleerd hebben, maar dat is nooit genoeg voor een warmtepomp. Wat is dan een geschikte manier voor ons huis. Waterstof door de huidige gasleidingen of komt er een warmtenetwerk voor onze wijk?
- Kosten
- Dit plan is een absurd politiek gedrocht... gebaseerd op verkeerde sentimenten rond Groningen en onbetrouwbaar “wetenschappelijk onderzoek” door milieu organisaties. Uiteindelijk zullen we over gaan naar andere energiebronnen, maar deze geforceerde stap is compleet idioot. Gas is juist de betere van de (fossiele) bronnen die we nog een tijd nodig hebben. Heropen gas en kolencentrales van na 2005. We hebben daar de topcentrales van Europa. Stop biomassa. Besteed geld niet aan deze politieke stap voor korte termijn gewin, maar investeer in nieuwe technologie die wel helpt.
- Net alles nieuw op gas. Omdat de gemeente dit toeliet
- het is allemaal nog in ontwikkeling, de eerste systemen zullen sneller afgeschreven worden dan latere! Ik denk dat de gasleiding moet blijven en eerst met hybride oplossingen gewerkt moet worden
- Dat de overheid/gemeente de verkeerde beslissing maakt, die uiteindelijk onbetaalbaar blijkt voor de "gewone man".
- Wat voor cv ketel
- Kosten, en dan de werkelijke besparing want die is nooit werkelijk.
- Waarom we moeten betalen om de gasmeter af te laten sluiten
- Ik heb weinig opties
- Wil niet naar volledig elektrisch
- Dat het niet te betalen is.
- Kosten
- Ik wil geen hoop dure aanpassingen. Gas kan ook anders gemaakt worden.
- Aardgas is een fijne reguleerbare warmtebron die beter is dan vele “groene” alternatieven
- Kosten lopen in de tienduizenden euro's, wie gaat dat betalen?
- Elektriciteitverbruik en afhankelijkheid daarvan, elektranet veel plekken niet voorbereid om die hoeveelheid energie te leveren. Veel huizen niet geschikt voor zonnepanelen.
- Kosten.
- Geen eigen keuze, de keuze die opgelegd wordt is niet mijn keuze
- Financieel,
- kan ik niet betalen
- Hoe veel hoger zal mijn huurprijs gaan worden?
- Kosten/ financiële lasten
- In een oud huis leidingen gaan vervangen, kan dat en wat kost dat al niet?

Vraag 8 - meerdere antwoorden mogelijk

n = 270; aantal antwoorden = 456

Vraag 9 **n = 270**

Heeft u nog suggesties voor de gemeente om u beter te betrekken? *74 reacties*

- Duidelijkheid over de kosten en eventuele subsidie
- de digitale info is niet voor een ieder beschikbaar/haalbaar en/of begrijpelijk.
- De informatie verstrekking vanuit de gemeente t/m heden is erg gebrekkig. Het initiatief om informatie te krijgen moet van de inwoners komen. Hetgeen geheel on-acceptabel is voor een 'opgelegd' bedluit vanuit de gemeente.
- Meer betrokkenheid in de keuze welke wijken het eerst aardgas vrij moeten worden
- Leg beter uit wat de gemeente wil en hoe dit betaald gaat worden en wat dit oplevert
- Belangrijk dat inputs uit de online informatieavonden niet klakkeloos als representatieve bron voor hele wijken worden gezien
- goede informatie comenukatie
- Groter en prominenter in de Stadkrant. En belangrijke dingen, zoals deze enquête via een brief of mailing bij de inwoners afleveren.
- persoonlijk mailen
- bewoners laten kiezen of ze wel of niet aardgas willen blijven gebruiken...en zo snel mogelijk kerncentrales bij bouwen en direkt stoppen met biomassa centrales
- Naar je inwoners luisteren
- Zorgen voor hele grote zak geld zonder voorwaarden anders is het voor de gewone werkende man niet te overleven
- Stop met oude woning op kosten te jagen
- Mensen zijn niet snel geneigd om zich in te lezen. Men roept alleen en praat elkaar na. Waarom gaat Duitsland juist op aardgas over en gaan wij ervan af? Je vervolgens hierover inlezen is te veel moeite waardoor de weerstand blijft. Het zit voor een deel in gedrag van mensen. Maar hoe je dat gaat verbeteren? Zo duidelijk en eerlijk mogelijk communiceren denk ik.
- Per post informeren
- Heb het idee dat ze al percies weten hoe ze het gaan doen. Onder het mom van dat de bewoners inspraak hadden. Was ook zo met herindeling straat " stad om land "
- Informatie per brief met daarbij oplossingen voor complexere, landelijke gebieden met panden
- Plannen helder bekendmaken
- ik zou het logisch vinden te starten bij nieuwbouw wijken en huizen. Niet bij bestaande bouw
- Snel aangeven waar gestart wordt
- Kleiner maken bijv buurtbijeenkomsten
- de brieven op tijd te bezorgen, brief over het vragenuur kwam 2 dagen na het vragenuur
- Er zouden initiatieven beschikbaar gesteld moeten worden door de gemeente om tegen zeer lage kosten over te kunnen stappen op een alternatieve energiebron (b.v. zonnepanelen)

- Beter beeld geven van de uitkomsten van onderzoek. Centrum noord lijkt mij vreemd om te beginnen. Alternatieven als waterstofgas, warmteopslag in steen etc. Er is zoveel mogelijk zelfs in oudere wijken
- Informeren per post per adres
- betere vragenlijsten bedenken om een beter beeld te krijgen wat er écht gevoelsmatig speelt onder bewoners
- focussen en aanbieden goede alternatieven
- Meer communicatie op papier. Ik zit niet de gehele dag op mijn telefoon of achter de pc.
- Stuur nog meer info kan niet genoeg zijn en betrek mensen uit de wijk om mee te denjen
- Denk aan de portemonnee van de gemiddelde bewoner, die is niet dik gevuld.
- Op vrijwillege basis de transitie laten maken. Binnen nu en 30 jaar (2050) worden de huidige technieken goedkoper en/of worden er betere alternatieven of aangeboden. B.v. waterstof
- Ik zie het artikel op kliknieuws staan . Van de gemeente zelf heb ik nog niets vernomen
- Ik heb alleen ooit een brief gehad begin december Meer info heb ik niet gekregen
- Er worden al wijken gekozen door de gemeente, terwijl de woningeigenaren niet willen en/of financieel niet kunnen. Pas eerst de wijken met de duurste grootste woningen aan, waarvan de eigenaren het makkelijk kunnen betalen.
- altijd op kliknieuws.nl zetten
- Over de ontvangen brief in januari hoor ik nog wel eens wat terug. De lokale kranten en berichtgeving op de website niet.
- Wijk indelingen. Meeste inwoners weten niet bij welke wijk een straat behoort. Dit heb ik bij verschillende personen nagevraagd. Zelf heb ik inmiddels de juiste site gevonden om hier achter te komen.
- Brieven zelf rond brengen. Ik had de mijne pas half januarie
- Ik ben een techneut en zit niet te wachten op al die vragen uurtjes, maar wil gewoon een keer met iemand op technisch niveau kunnen praten over dit soort dingen.
- Je maakt een kans, de meeste mensen kunnen het niet eens betalen, of rekent de Gemeente af. Dus je maakt een kans, is dit een loterij
- Ja niet iedereen snapt het dus duidelijk in gewone taal vertellen en niet al die moeilijke termen
- Bewoners opzadelen met kosten van 30 tot wel 60 duizend euro zonder te kunnen zeggen wat voor vergoedingen er tegen overstaan is een schandalige minachting van de bevolking. Je verbergen achter Den Haag kan je niet maken. Eerst er volledig mee instemmen en dan je burgers hun mening vragen is triest. Geeft de onmacht van de politiek aan. Kijk naar de invulling van de klimaattafels het grote geld was er vertegenwoordigd de burger zelf werd niet toegelaten door Ed Nijpels.
- doe eerst de sporthallen en het gemeentehuis als voorbeeld en leerschool
- Denk breder, sluit niets op voorhand uit. We hebben b.v 14 zonnepanelen en een zonneboiler maar die helpen in de winter niets.
- Via huis aan huis folders.
- Meijerijstad zet in op aardgas vrij in plaats van alternatieven. Er zijn vele daken van industrie waar zonnepanelen op kunnen ipv weilanden er aan op te offeren. Ik mis een plan waarbij de leefbaarheid centraal staat.
- Door een ja/nee sticker krijg ik de Stadskrant Veghel zelden. Graag nog meer digitale info per mail
- Ben benieuwd naar uiteindelijke praktischen en financiële support.
- Breder/groter uitdragen van (lopende) projecten en de vorderingen/(on)mogelijkheden
- Beter informeren, niet zomaar een brief van we gaan van het gas af.
- worden kosten die particulieren maken om van het gas af te gaan in het buitengebied ook ondersteund (of worden ze zoals met glasvezel op hoge kosten gejaagd in verhouding met de binnen de bebouwde kom)
- De stap naar een longlist is al helemaal buiten mij om gedaan, dat is al een essentiele stap. Zie dat maar goed te maken.
- Tijdens Corona is communicatie onvoldoende mogelijk, dus uitstel en daarna informatie op meerdere wijzen met de mogelijkheid er buiten te blijven en geen gedwongen invoering met gedwongen kosten
- Inwonersbrief van december 2020 pas in januari in de brievenbus ontvangen, ná het vragen-uur van 5 januari
- Ik heb er vanuit de gemeente nog nooit iets over gelezen/gehoord
- Gevoel dat t opgedrongen wordt. Eerst is er besluit en dan pas worden burgers betrokken
- Stel een burgerpanel in per wijk. Zij kennen de wijk en weten wat er speelt.
- Graag eerder contact over bijv. informatie - avonden
- Warmte transitie en aardgasvrij zijn nog een ver van mijn bed termen. Hoe kun je het voor mensen aanspreekbaar maken
- de communicatie is weinig concreet, er is juist maatwerk nodig. dus snel en klein beginnen
- Blijf mensen uitdagen om met voorstellen en ideeen te komen en verspil je tijd en geld niet aan rariteiten zoals het uitdelen van een paar ledlampen en tochtstrip. Inwoners willen serieus genomen worden en velen zitten al vanuit hun professie in zo'n traject. Gebruik die ambassadeurs.
- Gratis adviseur langs de deuren om per woning te kijken wat het beste plan is om aardgasvrij of klimaatneutraal te worden.

- via emailing en workshops
- M.i werkt het organsieren van informatieavonden op locatie het beste. Mensen die echt interesse hebben kunnen dan ook al hun vragen stellen. Verder denk ik dat het veel herhalen van de boodschap, het onder de aandacht brengen mensen aan het denken zet.
- De gemeente heeft haar zeggenschap weggeven door in res regio's te werken, dat is ondemocratisch omdat we er nu partijen niet op kunnen afrekenen
- Maak het financiële plaatje duidelijk. Plannen zonder kostenplaatje bevordert de medewerking niet
- Jazeker. Het wordt nu gepresenteerd als een voldongen feit: We doen dit want het moet. Geef burgers de optie om als hele gemeenschap te zeggen: Maar wij doen niet mee aan deze onzin. Die keuze staat nergens.
- Geef de bewoners de beslissingsbevoegdheid. Dit is de enige manier om draagvlak te creeren.
- De ene krijgt wel subsidie, de ander niet of het budget is op. De verdeling van subsidies is niet eerlijk.
- Een betaalbaar alternatief zoeken
- Er wordt een “oplossing” doorgedrukt die geen oplossing is op de toekomstige vraag. Mensen worden bang gemaakt met onbekende maatregelen
- Info avonden organiseren in deze corona tijd?? Te gek voor woorden
- heb het gevoel dat ons weer iets door de strot geduwd word

Vraag 10

Waar moet de gemeenteraad volgens u echt rekening mee houden bij de beslissing over de verschillende opties om Meierijstad aardgasvrij te maken?

- Comfort, betaalbaarheid, bewezen technieken
- Betaalbaar voor iedereen inclusief subsidie
- Kosten en op welke manier
- met name kosten en meer keuzes v.w.b. leverancier.(marktwerking)
- De de bewoners zelf laten bepalen en niet door de gemeente
- Rendabel zijn
- Dat oudere woningen niet zijn ontworpen voor een lage-temperatuurverwarming (hetgeen een warmtepomp is). Een woning daarvoor aanpassen is maatwerk, hetgeen dan ook betekend dat die woning voor een bepaalde periode niet bewoonbaar is. Alle kosten die de ‘ombouw’ van een bestaande woning met zich meebrengt zijn voor de gemeente. De verplichting wordt ook door de gemeente opgelegd. Ook een actief beleid vanuit de gemeente om bewoners op allerlei manieren te informeren zou erg prettig zijn.
- Met de financiële gevolgen voor mensen en zijn de alternatieven zoveel beter voor het milieu?
- Kosten, geluid, comfort

n = 263

- Met de toekomstige ontwikkelingen die de volgende decennia zeker zullen ontstaan zoals bijvoorbeeld Waterstof
- Betaalbaarheid Haalbaarheid Draagvlak Dus niet net als nu met al die zogenaamde duurzame biomassa centrales. Te snel en ondoordacht aangepakt en de grote spelers steken de centen in de zakken en intussen stoten ze alleen maar meer co2 uit
- Meer overleg en luisteren naar de bewoners ook als deze niet in VEGHEL wonen
- Of de duurzaamheid werkelijk zo is! Hoort teveel over duurzaamheidsprojecten die uiteindelijk niet de verwachte resultaten geven.
- Het moet de bewoners niet te veel gaan kosten/niks kosten anders doen ze niet mee
- De juiste balans tussen (zeer forse persoonlijke) investering en een significant objectief resultaat/effect onder de streep.
- is het financieel haalbaar
- er is niet goed over nagedacht en voor de toekomst geen eletriecitijd genoeg voor alles te lopen
- Kosten
- Het mag niet duurder worden voor de bewoners en laat die leidingen wel liggen voor als we later waterstof oid naar woningen willen brengen
- Het rendement van het alternatief

- Om vooral ook te kijken waar oplossingen het meeste impact hebben. Oudere wijken/huizen die het meeste verbruiken kan je beter aanpakken als jongere huizen. Bij de oudere huizen is meer te halen. Daarnaast is het misschien niet onverstandig om te zorgen dat het huidige gasnet intact blijft, dus niet te slopen in geval van nieuwe oplossingen. Er zijn namelijk meerdere onderzoekers die zeggen dat we het huidige gasnetwerk prima kunnen gebruiken voor alternatieve gassen om huizen te verwarmen, zoals waterstofgas. Misschien is het ook waardevol om hier informatie over in te winnen?
- Het mag niet duurder worden voor de bewoners en laat die leidingen wel liggen voor als we later waterstof oid naar woningen willen brengen
- het financiele plaatje, niet elk huishouden heeft even de mogelijkheid om 50.000 euro te investeren, hier moet een oplossing voor komen, daarnaast hoop ik dat de wijken niet te snel van stapel lopen en de eerste wijken een proefkonijn worden waar van alles mis kan gaan en verkeerde keuzes worden gemaakt en de wijken die later aan de beurt zijn hiervan profiteren.
- ik maak me erg veel zorgen om de kosten die er bij komen kijken. Ik hoop dat ze er rekening mee houden zodat het betaalbaar blijft of dat er een tegemoetkoming in de kosten komt
- De betaalbaarheid. De positie van appartementencomplexen. De mate van wil van de bewoners.
- Laten leiden door deskundigheid, niet door gemeentelijke of partij politieke voorkeuren.
- Zoals zo vaak, is het maar de vraag of genoemde alteratieven via andere kanalen niet net zo vervuilende of overlastgevend zijn.
- haalbaarheid én kosten van de oplossing overlast tijdens implementatie/uitvoering (zowel in de wijk, als in de woning) zie ook vraag 6
- Isolatie, isolatie, isolatie. Zorgen dat de woningen zo min mogelijk energie verslinden. Dat betekent ook dat het sociale aspect moet worden aangepakt, want energie verbruik ligt ook aan de gebruiker zelf.
- Kosten die het de bewoners gaan maken. Begin eerst bij alle huizen van de gemeente en niet bij mensen die hun koophuizen net kunnen betalen. ‘Verplicht’ mensen die een verbouwing doen aan hun huis over te stappen van gas naar elektrisch. En denk aan gemeentelijke kortingen. Denk niet aan wijken maar aan heel Veghel. En ga niets verplichten.
- Gemeente moet naar beta experts luisteren. Niet naar al of niet goedbedoelende amateurs
- Kijk naar goede aardgasvervangers die via de gasleidingen aangeboden kunnen worden.
- Dat zij niet beslissen wat ik wil. Dat bepaal ik zelf. En dat ik dan niet de dupe word qua kosten.
- Garantie op continue voldoende warmte en warm water, binnen een redelijke kostprijs en niet met volop klachten zoals regelmatig bij programma van Kassa onder de aandacht komt
- De uitvoering betaalbaar maken voor de bewoners. Subsidies toegankelijk maken voor iedereen. En daarbij geen sancties of restricties maken. Ook de subsidie voor iedereen, en niet een aantal bewoners uitsluiten omdat "het potje" op is. Tevens de subsidie al toekennen en uitkeren op basis van uitgebrachte offerte. Na de betaling van de factuur kan de subsidie "administratief" gereed gemeld worden. Op deze manier hoeft de bewoner dan niet alles eerst te betalen en daarna proberen deze terug te vorderen. Wanneer de infrastructuur moet worden aangepast, dit niet in meerdere aaneengesloten wijken doen. De wegen en toegangspaden worden dan opengebroken en men zal via andere wegen (bijvoorbeeld vanaf de andere kant) een route moeten bepalen. Daarbij niet kilometers om rijden.
- Meedenken met oplossingen en prijzen.
- Dat er al een bestaand aardgasnetwerk is, dus waarom niet gebruiken voor waterstof. Anders moeten de leidingen zelfs uit de grond gehaald worden zegt men. Bij nieuwbouw kan men het beste kiezen omdat er nog niets aangelegd is.
- betaalbaarheid en ouderdom van de bewoners
- betaalbaar, nieuwe technieken moeten uitgekristalliseerd zijn, kleinschalig beginnen en eerst ervaring opdoen, waterstof als eerste oplossing is tevens opslag buffer van onregelmatig opgewekte elektriciteit door zonnepanelen en windmolens. Zo min mogelijk kosten voor nieuwe infrastructuur dus niet ene verzwaren (elektra net) en andere (gasnet) opdoeken.
- Geen verplichting voor de geplande eisen van de regering
- Beginnen met huizen met energie label d en e. Niet alleen gasvrij maar ook zonnepanelen en isolatie
- Met de bewoners en het financiële aspect.
- Dat de rijksoverheid van mening verandert als ze inziet hoe onzinnig dit plan is en hoe duur
- ouderdom huizen, en mogelijkheden van het elektra netwerk
- Meestal met nieuwe technieken duurt het jaren voordat deze optimaal zijn. Bewoners niet opschepen/verplichten nieuwe technieken aan te schaffen die niet uit ontwikkeld zijn, bv warmtepompen.
- keuzevrijheid bewoners
- Van het plan afstappen en de actuele ontwikkelingen in de gaten houden
- Woning situaties
- Betaalbaarheid
- Mening van de huiseigenaren en betaalbaarheid
- Het moet betaalbaar zijn
- Dat ze het niet doen niet aardgas vrij
- De kosten voor de eigenaren

- Met het gezonde verstand van de mensen, wij laten ons niets opdringen en niet voor de gek houden. 70.000 euro voor mijn woning voordat het mogelijk is. Kom op dat is zo krom en door niemand recht te praten.
- Alleen bij nieuwbouw
- Betaalbaarheid voor de burgers.
- Kosten die ze de mensen mee opzadelen
- De mensen niet onnodig op kosten jagen omdat Meierijstad zo nodig haantje de voorste moet zijn
- Draagkracht en draaglast van burger. Wat voor de situaties waarbij het niet lukt? Is het alternatief duurzaam of slechts op papier (zoals met biomassa/hout uit Estland verstoken waarbij je juist CO2 uitstoot)
- Wie de kosten gaan betalen. Hoe moeten de inwoners duizenden euro,s ineens betalen
- Het moet echt goed werken en betrouwbaar zijn. Er moet draagvlak zijn. Het moet financieel haalbaar zijn voor mensen (subsidie?).
- Niets want het gaat gewoon niet gebeuren. Het akkoord van de klimaatdrammers zal voor 2030 in de prullenbak verdwijnen
- Vooral financiële gevolgen voor iedereen
- Dat ook huurwoningen mee genomen worden.
- Zich niet gek laten maken maar goed kijken naar de haalbaarheid. Het is namelijk niet haalbaar volgens vele geleerden
- Dat het rendabel is qua warmte in huis tevens de kosten per maand.
- Al te starten met de juiste vragen stellen. O.a. vraag 7: Waar kan de gemeente het beste start.."--> wat mij betreft nergens. Dit antwoord wordt niet als keuze gegeven, daarnaast wordt ook niet aangegeven wat de alternatieven zijn. --> Waterstof?? Elektra is geen alternatief immers dan een verbruik van tenminste zo'n 20.000 Kwh per woning. Hiervoor liggen geen leidingen in de grond en er zijn onvoldoende verdeelstations. Of wordt de rekening daarvoor ook bij de burger gedropt?
- Dat het betaalbaar blijft misschien gebruik maken van het gasnet en daar het waterstofgas doorheen, is volgens mij een redelijke oplossing.
- Bereidwilligheid vd bewoners en het kostenplaatje
- Laat mensen hun eigen keuze maken. Zeker degene die al heel zuinig met energie omspringen. Vloerverwarming aanleggen is voor velen geen optie. Zorg voor een goed alternatief voor verwarmen met radiatoren
- Is het haalbaar, financieel, voor de bewoners. Dus richt het niet op de wijken van voor 1980
- Kijk ook naar alternatieven. Het doel moet niet zijn aardgasvrij worden maar minder belasting voor het milieu.
- Dat de mensen het niet zelf kunnen betalen omdat de meeste woningen niet gebouwd zijn hiervoor.
- Kosten en combinatie van werkzaamheden in de wijk
- Monopolisten buiten de deur houden. Alternatieven beschikbaar houden
- Gezond verstand gebruiken. Het klimaat accoord is een ruchting, geen zaligmakende doelstelling. Misschien zijn over enkele betere alternatieve voor bestaande woningen. Bij nieuwbouw is het al goed mogelijk om eea toe te passen.
- Probeer niet geforceerd om het opwekken van duurzame energie in Meierijstad zelf plaats te laten vinden. Daar leent het landschap van Meierijstad zich niet voor. Concentreer je vooral op Isolatie van woningen. En laat de markt met de oplossingen komen voor gasvrije huizen.
- Wat de kosten voor de bewoners hierbij worden.
- Kijk groter dan Nederland
- Betaalbaarheid en realiseerbaarheid per woning.
- Snelheid
- de kosten mogen niet voor de huiseigenaren zijn, ook niet de waardevermindering van de woningen. Dit moet volledig gecompenseerd worden
- Gemeentelijk warmte net ipv particuliere initiatieven
- bewoners en hun financiële leven
- Beginnen war mogelijk is en duidelijk de kosten voor bewoners aangeven
- helder aangeven welke opties er zijn en hoe deze onderbouwd werden. Tevens aangeven dmv financiële onderbouwing, dat er een win-win situatie is voor alle betrokken partijen
- Helder aangeven welke opties er zijn en hoe deze onderbouwd werden. Tevens aangeven dmv financiële onderbouwing, dat er een win win situatie is voor zowel gemeente als inwoners.
- Wijk of straatgerichte aanpak en reserveren van geld voor tegemoetkoming
- Voldoende garantie dat de nieuwe warmtebronnen doeltreffend, haalbaar en betaalbaar zijn en blijven. Daarnaast voldoende controle en inspraakmogelijkheid om het beleid in dezen haalbaar en uitvoerbaar te doen zijn.
- ruime bereidwilligheid van de bevolking en goede voorlichting
- De wensen van de inwoners
- Kosten voor inwoners
- Kosten voor de bewoners zo laag als mogelijk
- Dat het betaalbaar is en dat het een goed werkend beproefd systeem is
- Duurzame oplossing die echt gericht is op de toekomst. Langer dan 4 jaar vooruit denken en zaken die moeilijk zijn (zoals het openbreken van wegen) toch durven doen voor onze toekomst
- Kosten en vooral niet te snel plannen opstarten. We hebben nog een kleine 30 jaar en in die tijd zullen er waarschijnlijk heel betaalbare en makkelijke oplossingen zijn.
- Betaalbaarheid voor burgers, die nu al zwaar worden belast, zoals windmolens

- Het zal onze tijd wel duren. Maar voor de komende generaties is het belangrijk om vooral door te pakken.
- Informatie, meer informatie. Ik heb meer dan een jaar geleden al gevraagd wat er kan in de kienenhoef. Na een we weten het nog niets, niets meer. Maak een digitale nieuwsbrief o.d.
- De financieële positie , draagkracht van haar burgers.
- Wat zijn de alternatieven en kunnen deze extra kosten gedragen worden door de bevolking
- De kostenpost voor de bewoners. War draagt de overheid of de gemeente bij
- betaalbaar alternatief
- 1. Dat de BV Nederland NOOIT aan kapitaalsvernietiging van bestaande infrastructuur voor gas moet doen, en op waterstof alternatieven moet sturen. 2. dat geheel aardgasvrij niet mogelijk is
- De optie waterstofgas of verwarming middels inductie.
- Ook denken aan opties die nu nog niet rendabel zijn zoals waterstof en biogas die straks dan gewoon via de bestaande gasleiding aangevoerd kunnen worden.
- Een duidelijke plan welke wijk en welke huizen wanneer aan de beurt zijn en wat dit precies betekent.
- bij noodzakelijke vervanging van oude gasapparatuur, deze kunne laten vervangen door duurzame apparatuur / financiele aspect/draagkracht mee laten wegen
- dat bewoners geen groote rekening krijgen voor de ombouw
- Letten op de kleintjes, er zijn mensen met een klein budget. Die geen buffer hebben voor nieuw keuken apparatuur.
- De kosten die dat voor de bewoners. Het wordt opgelegd met het mes op de keel. Wie zegt dat mensen zomaar €20.000,- (voorbeeld) kunnen ophoesten...
- De mogelijke kosten voor oudere gepensioneerde huiseigenaren die voor hoge kosten komen te staan. En daar vaak onvoldoende spaargeld voor hebben.
- Communicatie mbt de werkelijke kosten en opbrengsten. Vorige woning warmtepomp gehad, door aannames en valse beloftes vanuit de woningcorporatie. Mensen willen duidelijkheid en weten waar zij aan toe zijn. De gemeente heeft niet de reputatie dat zijn goed informeren naar de burger.
- Kijken of het mogelijk is om dezelfde huizen via een advies te kunnen bedienen ipv dat ieder huis individueel advies moet vragen.
- Effectiviteit: bijv. huizen met slechte isolatie eerst Financieringsmogelijkheden (leningen) om maatregelen te bekostigen
- Mogelijkheden van de mensen
- Wat de bewoners kunnen of willen missen en vooral de nadelen goed belichten van de keuze die de bewoner / gemeente wil.
- betaalbaarheid voor de consument en kostenbeperkend waar mogelijk mbt infrastructurele werken
- Draagkracht van de huiseigenaren. Toekomstige technieken en alternatieven. Verandering van visie op "aardgasvrij", zowel politiek als wetenschappelijk.
- De kosten die het voor de bewoners met zich mee brengt
- Financiering
- Welke wijken eerst
- Betaalbaarheid bewoners
- Subsidies voor huiseigenaren. Centrale collectieve aanpak per straat ; straten bestaande uit Huurwoningen. eerst.
- Subsidie geven!
- zie opm. bij vraag 8. Eerst de grootste en duurste woningen van Meierijstad aan laten passen, waarvan de woningeigenaren het makkelijk kunnen betalen.
- De kosten
- Haalbaarheid en Betaalbaarheid
- Andere vormen van energie, ander gas.
- Techniek staat nog in de kinderschoenen. De ontwikkelingen volgen elkaar in een rap tempo op.
- dat het echt duurzaam is onder andere in vervangingskosten (footprint), betaalbaar, realistisch, behaagelijk., geen politieke beloften maar doen.
- Goed luisteren naar je inwoners en niet te snel willen.
- De financiele draagbaarheid
- betaalbaar is
- Er wonen veel mensen zelfstandig met geestelijke beperkingen en psychische problemen. Maar ook andere doelgroepen voor wie het veiliger zou zijn om bijv elektrisch te koken. Wanneer deze mensen wonen via organisaties, hoop ik dat die dit versneld gaan realiseren.
- Collectieve bron. Bufferen dmv accu's per woning is naar mijn mening totaal niet interessant ivm van capaciteitsopslag van accu's. Ik vergelijk dit met een regenton om hemelwater op te sparen voor beregening bij droogte. Bij warm weer is die ton met een bepaalde inhoud(capaciteit) leeg. Mocht het een tijd niet regenen dan blijft mijn ton leeg. Dit vergelijk ik met een accu. Als deze leeg en de zon schijnt voorlopig niet of onvoldoende.....
- met het toepassen van waterstof als alternatief
- Dat er veel mensen zijn die dit gewoon niet kunnen betalen. Had de nieuwbouw aan de sluisstraat maar gasvrij gebouwd
- Moet een vrije keuze van de bewoners zijn wanneer zij van het gas afgaan.
- Het gasleidingen niet waardeloos verklaren, door klakkeloos achter al die mensen aan te lopen die roepen over warmtepompen en aardwarmte. Kijk maar naar dat fiasco destijds op Het Ven met die appartementen van Area.
- Kostprijs, onderzoek naar andere energiebronnen zoals bijv. waterstof
- Wie gaat dit betalen?

- Luchtverontreiniging van andere energiebronnen
- De kosten voor de consument
- met enexis aan tafel of dit kan
- . gross van de mensen heeft geen geld om deze kosten te dragen Het terugverdienen is een fabel gemeenten en rijk veranderen de spelregels of gaan het aan derden(zakelijke) partijemn uitbesteden kijk maar naar de zonnepanelen het kost het rijk geld en dus stopt men er mee
- kostendekkend in pakweg 7 jaar et als zonnepanelen en geen centraal punt want dan ben je afhankelijk van anderen. Dat wil ik niet. Wacht op stand alone waterstof installaties in huis in combinatie met zonnepanelen.
- De kosten
- Waterstofgas
- Met mensen zoals ik die weliswaar een afbetaalde eigen woning bezitten, maar van een minimum inkomen leven, geld noch energie hebben om veranderingen aan hun huis aan te brengen.
- de Kosten en nog eens de kosten voor de inwoners het wordt een duur grapje voor iedereen
- Hoe de gemeente of overheid dit gaat financieren.
- pas overgaan als er betaalbare en goede alternatieven zijn. Betaalbaar wil zeggen dat je de investering moet kunnen dragen als woningeigenaar. Niet iedereen heeft de diepe zakken net als een overheid Verder zet je in voor kernenergie centrales. Dat is de enige weg naar duurzaamheid waarbij we voldoende capaciteit kunnen genereren
- Optie waterstof
- Burgers nooit na een voldongen fijt om hun mening vragen. Als politiek geef je daarmee je eigen onvermogen aan. De rede dat het vertrouwen van burgers zo laag is in de politiek. De toeslagenfraude nu en straks de zogenaamde energietransitie zijn er voorbeelden van. We waren er met zijn alle bij zijn verantwoordelijk maar hebben geen schuld.
- Alternatieven
- Duurzame langetermijn oplossingen,
- De oudste en minst geisoleerde woningen/wijken het eerst.
- Er mag van mij veel geïnvesteerd worden in gezamenlijke opties om te verduurzamen.
- Ik vind het belangrijk dat er, ondanks de politieke druk, niet overhaast en met gezonde scepsis begonnen wordt.
- Budget van verschillende inwoners
- Ruimhartige financiële ondersteuning om doelstelling ook daadwerkelijk te bereiken, en zo mogelijk veel eerder dan 2050.
- Kosten
- Kosten! Mijn inziens is het milieu helemaal niet belangrijk meer voor de meeste burgers als dit grote financiële gevolgen heeft.
- Stimuleer het gebruik van (betaalbaar) waterstof, want alle leidingen liggen er al.
- Met de realiteit en haalbaarheid niet uit het oog te verliezen. Doelen zijn mooi maar moeten ook uitvoerbaar zijn . Succes ....
- Kosten, kijken naar mogelijkheid in verwarmen op waterstof of een warmtenet aanleggen vanaf de industie
- Niet roomser zijn dan de paus
- Dat het voor bewoners betaalbaar blijft, dus niet allerlei politiek goed bedoeld oplossingen, maar structurele oplossingen, zoals bijvoorbeeld waterstof via bestaande gasleidingen.
- Inspraak bewoners
- Waterstof. Kan getransporteerd worden door het leidingnet vh gas
- De motivatie van de bewoners. In België wordt juist overal aardgas aangelegd en wij moeten er van af? Belachelijk!
- of er geen betere alternatieven zijn dan aardgasvrij maken
- Dat er geen financiële voordelen ontstaan voor mensen met koopwoningen ten opzichte van huurders
- Kijken naar de betaalbaarheid van alle kosten wat betrekken heeft bij de bewoner om Meierijstad aardgas vrij te maken!
- Betaalbaarheid
- alle gebieden van meierijstad dus ook buitengebied vanaf het begin meenemen in de plannen anders zijn de kosten voor het buitengebied niet te overzien in de toekomst
- Welk effect heeft dit op de CO2 reductie en is dat het geld waard
- Kosten voor eigenaren bij overstap. (On)mogelijkheden bij isolatie
- De betaalbaarheid van die plannen voor de bewoners van koophuizen
- Maak het uitvoerbaar voor de inwoners.
- Laat grote bedrijven hun dak volleggen met zonnepanelen. Er worden nog steeds vergunningen gegeven voor grote hallen zonder zonnepaneel verplichting. Dit MOET anders. Verplicht op elke nieuwbouw. Huizen en ook industrie-hallen. Dat schiet op Zo kun je landschap en natuur ontzien bij plannen zonneweides.
- Corona uitstel tbv optimale communicatie. Niet met aardgas beginnen maar met zonne energie en isolatie. Laat ook leeftijd een factor zijn alstublieft!
- Haalbaarheid en betaalbaarheid.
- Hoeveel zin het daadwerkelijk heeft. Onnodig hoge kosten maken kan niet de bedoeling zijn. Eerst zeker weten wat het oplevert voor je zo'n traject opstart.
- Kosten voor inwoners
- De alternatieven die er zijn. Loop niet te hard, er is nog zoveel in ontwikkeling.
- De kosten voor de inwoners. Niet iedereen beschikt over financiële middelen
- Zo snel mogelijk informeren zodat we van mogelijke subsidies kunnen profiteren en nu alvast starten voor mensen die willen beginnen

- Dat t niet alleen voor de rijken is, dat we niet het beste jongetje in de klas hoeven te zijn, met de vraag of t echt brengt wat gewenst is, of het op woningniveau aanpassingen doen niet slechts een hele kleine bijdrage is en focus niet beter op een ander grotere en makkelijkere optie gericht moet zijn..... etc
- Luisteren naar de bewoners
- De kosten, dat mensen dit niet kunnen betalen!
- Waterstof. Dit is de meest inpasbare oplossing voor bestaande huizen en appartementen.
- De technologische ontwikkeling kort volgen en alle mogelijkheden openhouden. Voorkom een tunnelvisie
- Niet blind staren op volledig aardgasvrij maken. Gas netwerk ligt er en kan dus gebruikt worden om eventueel over te schakelen op waterstof in de toekomst.
- Dat er vooral betaalbare alternatieven komen.
- Het bouwjaar van de huizen en de mogelijkheid om met minimale middelen de huizen geschikt te maken hiervoor. De kosten wegen niet op tegen de baten.
- Kijken naar de woningen. De meeste woningen zijn niet geschikt.
- Kosten
- De optie om waterstofgas toe te passen. Nieuwbouwhuizen hebben volgens mij nu de toekomst. Deze krijgen met het huidige BouwBesluit geen gasaansluiting.
- De haalbaarheid voor woning eigenaren. Voor 90% van deze groep zal het niet renderen om een aanzienlijk bedrag te steken in het huis om deze energie neutraal te maken, zelfs na aftrek van eventuele subsidies
- betaalbaarheid voor de inwoners Innovatieve alternatieven zoals waterstof, lokale winning
- Met het onkosten plaatje voor de bewoners. En met evt alternatieve tussenvormen, dus niet geheel van het gas af.
- inwoners moeten zelf eigenaar kunnen worden, zodat winst ook bij de inwoners terecht komt ipv netbeheerders energiebedrijven en investeerders, zo krijg je ook draagvlak
- Hoe ga je om met al die woningen die nu nog een hoog temperatuur cv systeem hebben. Dat is misschien wel 90% van de huizen. De zijn onlangs nog nieuw gebouwd in Sint-Oedenrode. Had niet meer mogen gebeuren.
- betaalbaarheid
- of het betaalbaar blijft voor de bewoners niet overdreven duur maken door ellen lange discussies over niks
- weet de kosten zijn tegen over de baten
- Kosten zo laag mogelijk houden. Volgens mij is de oplossing heel simpel: aardgas vervangen door een duurzamer gas met behoud van huidige infrastructuur. Dan hoeft niemand veel kosten te maken. Waterstof in plaats van aardgas door de leidingen!
- dat er geen vertragingen opgelopen worden en/of dat het niet blijft bij mooie plannen maar dat er echt tot actie overgegaan wordt
- consequenties voor de bewoners
- Goed kijken welke alternatieven er beschikbaar zijn, en of deze duurzaam zijn, lang mee gaan, en te betalen zijn door inwoners (of komt er een subsidie?)
- houtstook is GEEN alternatief
- Geen kosten voor de burger, overheid financieert
- zeker geen zonneparken svp (onnodig ruimteverslindend) maar zonnepanelen op daarvoor geschikte huizen en bedrijfspanden. en ook: windparken horen op zee en/of langs de kust/rand Ijsselmeer etc, niet in of nabij woongebieden. Technische mogelijkheden worden steeds groter, bv groene waterstof draagvlak onder burgers/goed uitleggen/subsidie voor de zwakste schouders. Goede samenwerking met andere gemeenten, provincie,rijk
- M.i willen we allemaal te vlug en teveel. We willen het beste jongetje van de klas zijn en dat baart mij zorgen. We moeten vooral ook de ontwikkelingen durven af te wachten. Ik denk dat er nog zoveel technische ontwikkelingen komen dat wat we nu in gang zetten en realiseren over 10-15 jaar is achterhaalt. En aardgas is volgens mij nog steeds een van de zuiverste bronnen i.v.m andere energiebronnen
- Dat alles logistiek ook uitgevoerd kan worden.
- Bekijk of de alternatieven echt veel beter zijn dan aardgas.
- Aandacht op scholen of andere gemeentelijke panden en deze successen delen. Ook daken van gebouwen of andere gebouwen gebruiken als energievoorziening voor de wijk. Goed voorbeeld doet volgen. Mijn huis is momenteel al volledig energieneutraal. 29 zonnepanelen en een warmtepomp.
- Uit die RES regio's stappen, we hebben zg moeten fuseren om zelfstandiger te zijn. Nu zijn we gefuseerd gaan we alsnog de zelfstandigheid verkwanselen.
- Probeer het zo goedkoop mogelijk te houden voor de inwoners
- Betaalbaarheid
- De kosten voor de woningbezitter
- Een zo duurzaam en best passende oplossing vinden tegen zo laag mogelijke kosten.
- Betaalbaar houden en waar mogelijk meerdere keuzes bieden per wijk
- Waterstof
- Kosten van de investering.
- Het mag de burger niks kosten, en nergens (gemeente, provincie, landelijk) mag er ook maar een euro gemeenschapsgeld in gestoken worden. Dat kan niet (dat weet ik), dus moeten we stoppen. Tijd om geld te besteden aan zorg, onderwijs, politie, efficiënte natuurproducten, innovatie (nieuwe energie!) etc
- Nieuwe woningen goed voorbereiden
- Hoe de mensen dit moeten betalen
- Dat het op een duurzame manier gaat.
- De financiële kant voor de bewoners

- Visie op toekomst van energie voorziening voor warmte, alleen elektrisch of ook bio/waterstofgas. Laat naast woningen ook zien dat bedrijfsleven en overheid dit ook concreet uitvoeren. Nieuwe techniek, snellere afschrijving, financiële ondersteuning. Bufferen Accu/Warmte/waterstofgas van zelf of in eigen omgeving overtollige energie voor eigen gebruik.
- Prijs voor energie. Waterstof lijkt naast duurzaamheid ook de meest betaalbare optie in de toekomst te zijn. Neem geen overhaastte besluiten. Laat gas aanleggen om waterstof mogelijk te maken (loze leidingen).
- Echte duurzame alternatieven, niet vervangen door iets niet duurzaams.
- Kosten voor burgers zijn gigantisch, op veel plekken zijn zonnepanelen niet mogelijk, mijn huis ligt bv volledig in de schaduw van de veel te hoge en niet onderhouden bomen van mijn buren. Ik kan niet eens betaalbaar van het gas af, zelfs als ik het zou willen
- Dat men kijkt naar de afgesproken doelen waar wij als bewoners niet bij betrokken zijn geweest maar betrokken zijn gemaakt. En nu moeten wij de kosten dragen. Maar wij hebben geen topinkomen of extra vergoedingen via werk overheid.
- Dat het mensen ooit niet kunnen betalen om vervangende spullen aan te schaffen bijvoorbeeld ander fornuis en nieuwe kachel en bedrijftechnische onderdelen.
- Mogelijkheden van woningen, betaalbaarheid.
- Of het betaalbaar en haalbaar is voor iedereen.
- Leeftijd woning
- Kosten voor inwoners
- Om niet volledig te gaan voor elektriciteit ipv aardgas. Denk ook eens aan waterstof.
- Met de belachelijk hoge kosten voor huiseigenaren
- Kosten van huiseigenaren
- De kosten. De ruimte die nieuwe apparatuur in beslag neemt. Dat het netwerk ook geschikt is voor alternatieven zoals de mestvergister. Zonde om een goed bestaand netwerk niet meer te gebruiken. Net zoveel comfort biedt. Alles op stroom lijkt me zeker niet de oplossing. Zet ook in op thorium vele malen beter als wind/zon parken.
- Kosten en negatieve impact van alternatieven
- Dat mensen betrokken zijn
- Luisteren naar wat de inwoners willen, open staan voor alle alternatieven en niet te snel iets opdringen. De ontwikkeling voor alternatieve energie is nog volop in ontwikkeling.
- De laatste stand techniek
- Als je bewoners dwingt om kosten te maken dan dient de gemeente deze ook grotendeels te vergoeden
- Betaalbaarheid
- Kosten voor bewoners. Geluidsoverlast door alternatieve bronnen. Makkelijk aan te passen
- Niet te snel het gasnetwerk verwijderen, maar ook rekening houden met een eventuele overstap op waterstof via de netwerk
- Staat van de huizen, isolatie daarvan. Beschikking over andere verwarmingsmethodes, warmtepomp wordt niet zo warm als een ketel. Beter alternatief bieden voor bestaande verwarming.
- Onderzoek waterstof, kan gebruikt worden in het huidige aardgassysteem met wat (goedope(re)) oplossingen
- Dat veel inwoners niet willen
- de kosten ivm mensen die onder bewind staan en zo die kunnen dit niet betalen
- Dat de huurwoningen nog wel goed betaalbaar blijven
- Aardgasvrij? Dan nu alsjeblieft ook Zsm een verbod op houtstoken, houtkachels, pelletkachels, open haard enz. In woonwijken. De fijnstof en ultrafijnstof en alle andere schadelijke stoffen in Houtrook veroorzaken ernstige gezondheidsschade. Wij kunnen ons huis niet ventileren, geen raam openzetten, omdat de rook van houtstokers inde straat bij ons naar binnenkomt. We zijn er letterlijk ziek van: benauwd, hoesten, hoofdpijn. Er wordt hier steeds meer in de buurt gestookt om zo minder gas te gebruiken. De luchtkwaliteit is al slecht in Brabant, laat het niet nog slechter worden alleen om aan de klimaatdoelstelling te voldoen.
- Geld, wie gaat dit betalen?
- Dat huidige regelingen, zoals teruglevering opbrengst zonnepanelen en stimuleringsregelingen in stand blijven.
- Dat mensen dit wellicht niet willen door de onrendabele investeringen.
- ieders portemonnee, leeftijd deelnemer(s), ouderdom pand, buitengebied.

Vraag 11

Heeft u nog adviezen, opmerkingen of mededelingen die u de gemeente graag wilt meegeven?

- Met regelmaat duidelijke informatie
- Inwoners op de hoogte houden
- info duidelijker, via alleen stadskrant komt dat niet altijd "binnen
- Laat dit aan de bewoners zelf over
- Een coulante opstelling mbt verbouw van een oudere woning, eens een keer afwijken van de strikte regels die welstand hanteert. Zodat een oudere woning al gedeeltelijk volgens de nieuwe norm wordt verbouwd. Vraagt wederom maatwerk en inlevingsvermogen van 'de gemeente'.
- Meer communicatie naar burgers. Als gemeente zich meer verdiepen in toekomstige ontwikkelingen
- Druk het niet zomaar erdoor maar overleg met de inwoners en probeer iedereen erbij te betrekken. Ook degene die bijvoorbeeld fel tegen aardgasvrij zijn.
- Zie voorgaande vraag! Het blijft moeilijk, wat is wijsheid! Vooruitkijken is heel belangrijk. Veel succes gewenst. Willen wij nog gebruik kunnen maken van deze kostbare aarde zullen we snel moeten handelen!
- Zorg voor voldoende draagkracht, ben transparant op alle vlakken
- geen wendmolens en geen zonnen parken meer
- Betere en duidelijkere communjcatie
- Denk er vooral over na dat de gekozen oplossingen werken voor een langere periode, en dat we niet na 10 jaar weer iets anders moeten doen. Kies ook alsjeblieft niet voor de goedkoopste optie. De meest duurzame optie is het belangrijkste. Misschien ook belangrijk om te denken aan de luchtkwaliteit. Het bouwen van een biomassa central zorgt voor veel vuile uitstoot, die de luchtkwaliteit alleen maar verslechterd. Want de lucht is hier al minder schoon door zowel de industrie in Veghel, als al de industrie in Eindhoven.
- Vendor lock-in moet je voorkomen want ik wil wel energieleverancier kunnen kiezen
- De berichtgeving met name de filmpjes is knullig. Er staan volop fouten in, met name taalfouten. In de e-mail van 10 februari staat een niet-werkende link. Na laten lezen is een must.
- laat de Dorpsraden mee denken.
- Opmerkingen (voor mij individueel) zijn afhankelijk van de gekozen oplossing in mijn straat/wijk: bv. - Iedereen aan een individuele warmtepomp (kosten, geluid, esthetisch - alle wegen zwaar) - Gezamenlijke oplossing (onvoldoende technische ruimte beschikbaar - meterkast is vol met andere techniek - hart van de CV op zolder, dus hoe technische koppeling vanuit gezamenlijke oplossing tot individuele woninginstallatie)

n = 152

- Onze wijk is al redelijk aardgasvrij, op de woningen na die al eerder een vergunning hadden (levert wat scheve gezichten op). Het lijkt mij daarnaast goed om naast aardgasvrij ook aandacht te besteden aan houtstook vrij, want dat is natuurlijk geen goed alternatief, maar een alternatief die ik steeds vaker voorbij zie komen.
- Wees open en transparant. Stop met er druk op te leggen. We weten allemaal dat we allemaal van het gas af moeten. (al gaat iedereen in België aan het gas, dus het is nog wat discutabel) Kijk naar het grote bedrijventerrein hier in veghel. Begin met die bedrijven te enthousiasmeren.
- Gooi het huidige plan in de prullenmand en luister naar echte wetenschappers. Stop kapitaalvernietiging
- Kijk naar bv. biogas of andere initiatieven waardoor de gasleidingen gebruikt kunnen worden en mensen niet voor enorme kosten komen te staan. Warmtepompen ed. werken vaak niet goed en zijn onnodig als er overgestapt kan worden op bv. Biogas.
- Wacht nog eens 10 a 15 jaar hiermee.
- Bezind eer je begint
- Neem contact op met gemeente die al een stap verder zijn!
- Goede eenvoudige communicatie.
- Zoek het eens goed uit van te voren en niet iets doen (bv. leidingen uit de grond) waar men later weer op terug komt, zie bv. groen afval chip, hoewel dit nog relatief weinig weggegooid geld was, of 3x straat opnieuw verbouwen/aanpassen zoals op de leest.
- Kleinschaliger coördineren niet per wijk maar zelfde type woning. Ruim de tijd nemen.
- Zelf de keuze houden welke warmte leverancier we willen.
- Nee, daarvoor hebben we door ons gekozen raadsleden
- Kijk naar het overvolle elektriciteitsnet.
- Wie gaat dat betalen
- Doe het niet blijf gas behoudenis beter voor het milieu
- Probeer er geen project van te maken waar alleen B&W blij van worden. Maar gebruik jullie boerenverstand, doe het niet.
- Denk na! Jaag de burger niet op kosten.
- Transparantie in opties en afwegingen gedurende het proces
- Gewoon op aardas blijven ipv energie verslindende centrales te bouwenn voor elektriciteit en alleen maar omdat jullie er beter van willen worden niet de gewone werkende man en dan heb ik het niet over de zogenaamde Jan modaal
- Ga in deze financieel lastige jaren geen tempo maken en ambitie najagen om de ambitie. Begin met daar waar t kan en bewoners de mogelijkheden hebben en bij nieuwbouw
- Het rendement van het alternatief
- Regelingvoor financiering

- Succes!
- Nee, want mocht mijn woning ooit aardgasvrij gemaakt worden, dan vertoef ik al lang en breed in het hiernamaals.
- De haalbaarheid en noodzaak nog eens heel goed onder de loep nemen en niet het braafste jongetje van de klas willen zijn. Het is namelijk niet compleet haalbaar! Er is niet genoeg capaciteit om over te gaan op enkel stroom! Bovendien zijn andere landen, neem Duitsland juist bezig met gas, juist omdat enkel stroom niet kan! Gas is van levens belang en kan ook duurzaam gemaakt worden. Er moet gekeken naar wat daar nog mogelijk is.
- Zint eer gij begint !! Niet haantje de voorste willen zijn. Verstandig besluiten.
- Er de alternatieven uitwerken en de financiële consequenties aangeven alvorens in gesprek te gaan. Nu is alles een open end, waarbij nog steeds onduidelijk is wat dit betekend en wat de mogelijkheden zijn. Alleen van het gas af gaan is geen keuze en een doelloze beslissing of actie.
- Persoonlijk, gratis onafhankelijk advies door expers
- Kijk naar het verbruik van mensen en zorg voor een mogelijkheid on gewoon met radiatoren te verwarmen!! Waterstof???
- Geduld, er komen oplossingen.
- Kijk of het in stapjes ingevoerd kan worden. Bv eerst zonnepanelen dan isolatie en dan cv eruit
- Helder en transparant over mogelijkheden en onmogelijkheden
- Rekening houden met financierings(on) mogelijkheden van inwoners. Eerst daken voor landbouwgrond voor zonnepanelen
- Probeer niet geforceerd om het opwekken van duurzame energie in Meierijstad zelf plaats te laten vinden. Daar leent het landschap van Meierijstad zich niet voor. Concentreer je vooral op Isolatie van woningen. En laat de markt met de oplossingen komen voor gasvrije huizen.
- begin alleen bij nieuwbouw en nieuwbouwwijken
- Kan de gemeente niet de andere warmtebron aankopen zodat de inwoner profiteert van de korting de de gemmente kan bedwingen
- blijf communiceren en maak dit onderwerp veel makkelijker vindbaar op de website
- Blijf communiceren en maak het makkelijker om op de website dit onderwerp te ontdekken.
- Straatgerichte aanpak en excursies, ervaringsverhalen delen van andere gemeentes
- Veel contact en duidelijkheid inzake de consequenties van de transitie en de inspraakmogelijkheden hiertoe.
- op 11 februari heb ik al een digitale vergadering, hierdoor is niet mogelijk om deel te nemen aan de digiitale bijeenkomst.
- Goede kosten baten analyse en vooral uitvoerbaar en betaalbaar voor huiseigenaren , ook voor die met een kleine portemonnee
- Denk lang vooruit en wees niet bang om grote beslissingen te nemen. Probeer voorruit te lopen in Nederland ipv er achteraan. Betrek iedere woning in het plan, niet alleen de makkelijke of de goedkope oplossings woningen
- Opmerking n.a.v. het filmpje; wat me opvalt bij de longlist is dat Sint-Oedenrode nagenoeg niet meedoet in het plan.
- Wees niet de eerste, maar leer van ervaringen elders
- De enorme nieuw bouw in om meierijstad verplichten de nieuwe technieken toe te passen. Het zal een enorme voorsprong geven.
- Zie vorig antwoord en wanneer is onze wijk wel aan de beurt? Is investeren in een warmtepomp zinvol? Of wordt dat over een paar jaar een desinvestering. Ik weet best dat het antwoordt zal zijn dat dit nog niet duidelijk zal zijn, maar een paar scenario's zou mooier zijn.
- Dit alles geeft zorgen, je zal financiëel niet meekunnen en daardoor je huisje uit moeten, je moet hier toch niet aan denken
- Goed bekijken wat mogelijk is vooral ook voor de minder bedeelde bevolkingsgroep. En evt een subsidieregeling voor de lagere bevolkingsgroepen.
- Wacht wacht wacht...zo lang mogelijk, zodat je t.z.t. gebruik kunt maken van de beginnersfouten van elders, geen kinderziektes krijgt, en gebruik kunt maken van de meest actuele technologische mogelijkheden op dát moment. Ontwikkelingen gaan heel snel. Stop met dat overhaaste gehypte denken en acteren en kom eerst met een goede totaalvisie binnen dit land.
- Ik vind het goed dat de gemeente meierijstad de inwoners al vroeg in dit stadium betrekt en ik vind het ook fijn dat je alles op YouTube terug kan kijken en de presentatie ook. Top
- we zijn in afwachting voor een goed alternatief voor onze bestaande gashaard
- Zie bovenstaande
- Graag wat meer communicatie in de vorm van een informatiebrief. Niet alleen in huis aan huis bladen of website/social media
- Goed communiceren!
- Kunt u ook eens kijken naar een vorm van stads/wijk verwarming
- Denk van uit de bewoner, niet uit het belang van de gemeente handelen. DE bewoner draait uiteindelijk op voor de kosten en de nadelen als het niet goed werkt.
- Sluit in ieder geval geen mensen af van het gas indien ze transitie niet willen of kunnen maken.
- Niet polderen. Wees duidelijk en slagvaardig en hout het voor iedereen betaalbaar. Pak het effectief aan om te voorkomen dat straten meerdere keren opengebroken moeten worden.

- Om te beoordelen welke wijken eerst aan de beurt zijn zou het wellicht handig zijn te inventariseren (mocht dan nog niet gedaan zijn) naar het gemiddelde bouwjaar, in mijn ogen hoe ouder hoe intensiever/lastiger te realiseren, van de betreffende woning.
- Veel succes
- niet van het aardgas afgaan. Aardgas is een duurzame oplossing. alternatief zou kunnen zijn door gebruik te maken van waterstof. Dit is een zeer duurzame oplossing die de toekomst heeft. de elektrificatie is enkel een tussenstap.
- Maak gebruik van bv wijkplatform.
- Begin met 1 wijk en test dan
- niet te hard van stapel lopen
- Informeer mensen over regelingen, waar ze mogelijk gebruik van kunnen maken
- Geef de bewoners meer informatie zoals ik eerder heb aangegeven. Welke straten bij welke wijk horen deze.
- Luisteren en luisteren. Ga des noods persoonlijk langs
- Ik zou gaan voor waterstf door de gasleiding, een nieuwe CV ketel van bijvoorbeeld €5000,- wil iedereen wel doen, dan staat ook niet het hele huis op z'n kop. Als er bouwkundige aanpassingen moeten plaatsvinden is de motivatie snel weg en is het voor veel mensen al snel veel te duur.
- Leg eerst de daken vol. Bij bedrijven en burgers met zonnepanelen. Geef je geld niet weg aan die energie goeroes. Geef de subsidie hiervoor aan de burger. Ook van het aardgas af, een paar kilometer verder in bv Duitsland stoken ze nog op bruinkool en Belgie op masut(diesel) dus zo verkeerd en vies is aardgas nog niet, of ga over op waterstof. hoef je niet veel aan te passen
- Nu even nog niet ;)
- eerst zorgen dat de voorwaarden er zijn om van het aardgas af te kunnen
- denk even na over geld uitgeven aan technieken die niet bewezen zijn(warmtepompen kosten ontzettend veel geld aan electra de besparing is nagenoeg zero in de portemonnee
- De gemeente doet dit omdat de centrale overheid dmv wetgeving afdwingt. De meeste CO2 uitstoot is te verminderen bij de industrie. Er wordt aan de verkeerde kant begonnen waar niets te halen is. Slaat helemaal nergens op.
- Start een online openbare database, waar iedereen die zijn huis al verduurzaamd heeft vrijwillig kan uitleggen hoe ze dat gedaan hebben. Indelen per bouwjaar/soort woning. E. t. aanvullen met details van betrouwbare bedrijven en deskundig advies
- ja maar dit is wel landelijk en gaat over zonnepanelen. van de grote zonneparken met zonnepanelen zijn voor 78% in bezit van investeerders(buitenland) en lekker die gaan met al die subsidie strijken ik neem aan dat dit toch niet de bedoeling is laat onze regering hieraan wat doen!
- Ga niette snel, bezint eer ge begint.
- Er leidt geen weg voorbij kernenergie.
- Wees eerlijk naar je burgers kom met een goed onderbouwd kosten plaatje. Geen beslissingen nemen alvorens je een goed kosten plaatje kunt overleggen.
- Kijk naar de breedte in plaats van alleen naar het verplicht van het aardgas afkorten. Dit is iets wat u bij de inwoners zou moeten laten, behalve dan de huurwoningen, daar kunt u wel uw gang gaan. De eigenaren van de eigen woningen zouden zelf hun plan moeten kunnen trekken. Daarbij is 2050 nog erg ver weg en is de kans groot dat een nieuwe regering tot nieuwe inzichten komt.
- Mijn wijk is voorlopig nog nog niet aan de beurt, maar het zou mooi zijn als er wel aandacht voor deze wijken is zodat men al wel voorbereidende keuzes kan maken om te verduurzamen.
- Rekening houden met mogelijkheden inwonerd
- Zorg er voor dat je goed in gesprek blijft met de burgers en betrek ons! Ga de komende jaren ervaring opdoen met landen die al zaken hebben doorgevoerd.
- Hoe meer je burgers erbij betrekt , hoe meer gedragen of hoe meer juist duidelijk wordt wat wel of niet haalbaar is.
- Niet roomser zijn dan de paus
- zie vorige vraag, structurele oplossingen, geen politieke stokpaardjes.
- Opbrengst van panelen in de zomer in de winter ook rendabel houden
- Loop vooral niet voor de landelijke troepen uit maar wacht tot de technieken meer volwassen zijn
- Nog meer en duidelijk informatie verstrekken. Ik vraag me af hoe de Gemeente Meierijstad bewoners bereikt die niet Digitaal zijn!
- Mijn wijk staat volgens bericht in media op shortlist en deze enquête verteld anders.
- maak een totaal plan voor de toekomst en kies niet steeds een stukje van de gemeente want het gaat bij veel mensen pijn doen in de portemonnee en de pijn moet eerlijk verdeeld worden over de inwoners
- Verduurzamen oke, maar het moet betaalbaar blijven zonder extra hoge kosten.
- Waarom wel Veghel-Zuid prioriteren maar niet de Leest? Waarom zou de Leest zo anders zijn?
- Daken volleggen met zonnepanelen . Verplicht stellen bij grote fabriekshallen etc
- Zie 9. Leeftijduitzondering. Communicatie na Corona-crisis pas mogelijk dus afwachten. Onderzoek suggestie van Eric Rath. Gedwongen kosten zijn altijd af te wijzen.
- Bereid mensen tijdig voor op mogelijke kosten en zorg voor voldoende subsidies
- Kijk verder dan op burgerniveau. Ga als gemeente niet voorop lopen, want je gaat je neus stoten met grote consequenties voor je burgers

- Ik heb een jaren 70 huis met een beetje spouwmuurisolatie waardoor het verder niet mogelijk is hier nog iets in te spuiten voor extra isolatie. Ook geen kruipruimte want is gebouwd op zand. Heb al dubbel glas, zou misschien alleen nog wat betere dakisolatie kunnen aanbrengen. Toch blijft dit huis ongeschikt voor b.v. warmtepomp of elektrisch verwarmen. Mooiste zou zijn i.p.v. aardgas een andere vorm van brandstof door bestaande leidingen, geleverd door energieleverancier of gemeente. CV-Ketel met eventueel kleine aanpassing blijft daardoor bruikbaar. (want wie betaald het als ik binnenkort een nieuwe cv ketel nodig heb, huidige is 20 jaar oud, en over een paar jaar deze weer moet vervangen voor iets anders? Ik weet dat er ketels zijn die je kunt combineren met z.g. hybride systeem, maar zonder gas heb je daar dus ook niks aan) Wist u trouwens dat aardgas een van de schoonste brandstoffen is? En dat ze in Duitsland nu juist bezig zijn overal de olietonnen te vervangen voor aardgas om het huis te verwarmen, terwijl wij nu van het gas af moeten? Wel blij dat de gemeente mee kijkt want de overheid zadelt ons hier mooi mee op.
- Nog te weinig info.
- Zie vorige opmerking, ik wil graag beginnen als er een beetje extra stimulering komt
- Blijf de burgers erbij betrekken
- Ik zou heel graag meepraten in een burgerpanel. Waar kan ik mij daar voor aanmelden?
- Het is prima dat we minder gas gaan gebruiken, maar de grootste verbruiker (industrie) moet zeker ook mee genomen worden. Wat de burger,met alle besparingen die we al hebben doorgevoerd, verstookt valt in het niet bij wat de industrie verstookt op jaarbasis. Dus lijkt mij dat daar de meeste winst zit.
- Gebruik je verstand. Maar volgens mij zitten er mensen die dat niet hebben.
- Kijk ook naar ander gemeenten hoe zij met innovatie oplossingen omgaan, bijvoorbeeld Brainport Eindhoven.
- wij hoeven als meierijstad geen voorloper te zijn. Laat andere maar de beginnersfouten maken.
- elk huis is anders, begin met huizen waar veel winst te halen is. met besparen is nu meer winst te halen dan nu al zuinige huizen van het gas af te halen.
- Gebruik zo'n initiatief als de energie coöperatie om kennis en kunde te bundelen.
- communiceren met de burger
- niet verzanden in onwaarheden en fake
- toon visie en breng de plannen snel ten uitvoer
- opnemen in alle stukken dat particuliere houtstook geen alternatief is voor schoon gas
- Vermijd waardevermindering van woningen die nog aardgas hebben en verkocht worden. Subsidie/compensatie voor waardedaling woning door overheid. Aanpassingen bekostigd door overheid.
- Doe het neit te snel, zorg voor veel en voldoende communicatie en informatie zodat inwoners zicht voor kunnen bereiden, de tijd krijgen het "binnen" te laten komen. Hiermee voorkom je dat mensen op voorhand al negateif erin gaan zitten!!
- Kom per straat niveau op tijd met een tijdslijn , zodat ieder zichzelf kan voorbereiden
- Start eerst met andere maatregelen zoals isoleren van oudere woningen e.d. veel meer effect met veel minder kosten
- Betrek er grote bedrijven bij die kunnen helpen in het meedenken in de energietransitie. Zelf werk ik bij Strukton waar we ook gemeenten helpen met het verduurzamen.
- Leuk een vragenlijst voor burgers. maar het heeft 0 effect. Wees daar eerlijk in, alles is al beslist.
- Geef een eerlijk beeld over wat dit betekent voor mensen.
- Mooi streven, maar alle innovaties open houden
- Richt je op energie besparen... niet op “van het gas af”. En denk eens aan je burger die net (in 2018) voor 170.000 euro een huis van niveau jaar 1965 naar Energielabel B gebracht heeft... en binnenkort A als er zonnepanelen komen. Zonder ook maar een euro subsidie. En die dan nu aan zoiets compleet idioots mee zou gaan moeten doen.
- Proefprojecten opzetten met gestructureerde planning en alle fasen transparant maken en evalueren. Daaruit leren voor vervolg. Competitie maken? Er wordt weer veel gevraagd van mensen, aandacht, beslissingen, geld, tijd, onzekerheid, discussie, verbouwing. Het lijkt me dat aandacht per huishouden zeer belangrijk is en er ook individueel opname en adviezen gegeven moeten worden en bij uitvoering een werking er straks ook ondersteuning is. Ik vraag me af hoe verhouding tussen installateur, bewoner/opdrachtgever en de overheid geregeld moet worden zodat de bewoner beschermd is en zich verzekert voelt. Belangrijke voorwaarde voor deelname. GEEN GLADDE VERKOPERS EN VOORLICHTERS maar gewone mensen waarin mensen zich herkennen. Misschien kun je deze mensen opleiden en dan meld ik me aan.
- Neem contact op met Stedin / Gemeente Uithoorn, succesvolle proef met waterstof.
- Geen overhaaste beslissingen, want echt goede alternatieven zijn er nog nauwelijks.
- Kijk breed naar het probleem, er moet meer gebeuren dan simpelweg de gaskraan afsluiten
- Kijk eens wat op daken van het industrie mogelijk is en laat landbouwgrond aan natuur die er nu is.
- Hoe je Betaalbaar bestaande installatie aan te passen aan de nieuwe eisen.?
- Temporiseer in plaats van erdoor duwen
- Betrek de inwoners
- Niet den haag zo volgen maar innovatieve opties overwegen, zoals waterstof

- Dat er meer alternatieven zijn. Kijk ook naar thorium i.p.v. boeren weg kopen en vervolgens dadelijk alles vol staat met lelijke zon en wind parken. En kijk ook vooral naar oplossingen voor het bestaande aardgas netwerk leidingen liggen er niet voor niets. Hele huis aan passen is niet de oplossing. Denk daarbij aan cv ketel gas fornuis woning die niet volledig is geïsoleerd enz. Dat zijn enorme kosten.
- 1.waterstof. 2. 2 kernenergiecentrales in NLen CO2 vraagstuk is opgelost. Zonder zonnepanelen want waar blijf en de oude uitgewerkte (accu's) panelen? Tevens geen afzichtelijke windenergie molens, afschuw in het landschap.
- Haalbare termijn en redelijkheid
- mensen onder bewind kunnen en mogen geen leningen aan gaan ivm nieuwe schulden hierdoor wordt het voor hun onbetaalbaar
- Net zoals ik al aangaf, wie gaat dit betalen?
- Zorg dat bewoners goed worden geïnformeerd over reeds aanwezige stimuleringsregelingen en hou deze ook in stand zodat het vertrouwen van de burger gehandhaafd blijft.
- misschien meer inzetten op andere energie met gebruikmaking van bestaande leidingen. Kosten???

Vraag 12

Uw wijk is voorlopig nog niet aan de beurt. Wilt u wel op de hoogte blijven van het aardgasvrij maken in Meierijstad, vul dan hier uw e-mailadres in:

n = 179

- In totaal hebben 179 respondenten hun e-mailadres achtergelaten om nadere informatie te ontvangen.

AWARENESS

Awareness B.V.
Spaarneplein 2
2515 VK Den Haag

office@awareness.nl
www.awareness.nl

Per 1 april 2021:
Zeestraat 84
2518 AD Den Haag

AWARENESS

Bijlage 4

Deelrapport 4b

Meierijstad Aardgasvrij

Resultaten vragenlijst longlistwijken

DEEL I:	WIJKBELEVING	2
DEEL II:	AARDGASVRIJ	11
DEEL III:	INDIVIDUELE SITUATIE KOOPWONINGEN*	28
DEEL IV:	OVERIG	34

* De vragen over de individuele situatie huurwoningen zijn slecht door 3 personen ingevuld. Dit levert een onvoldoende betrouwbare indicatie op en IS om die reden niet opgenomen in deze rapportage.

Tabellenrapport | 12 maart 2021

DEEL I – WIJKBELEVING (VRAAG 1 T/M 10)

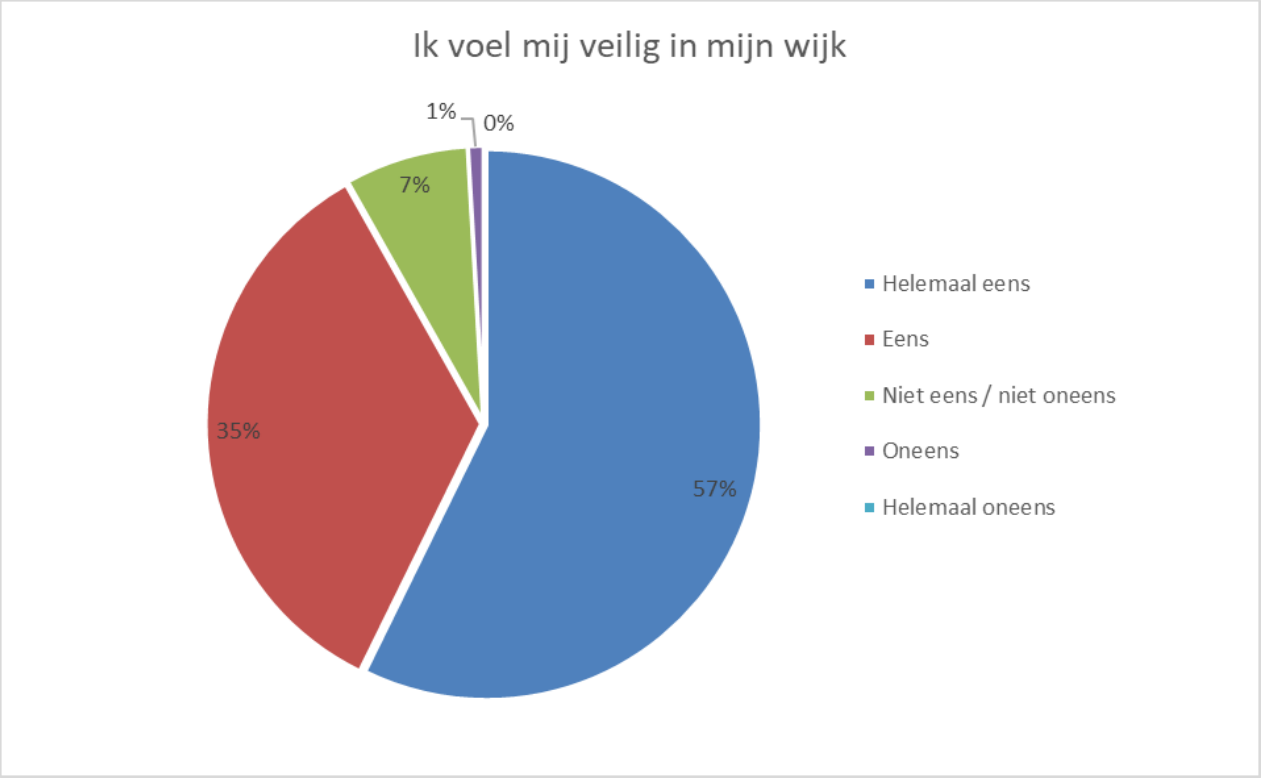
Vraag 1 - Wijkbeleving

n = 110

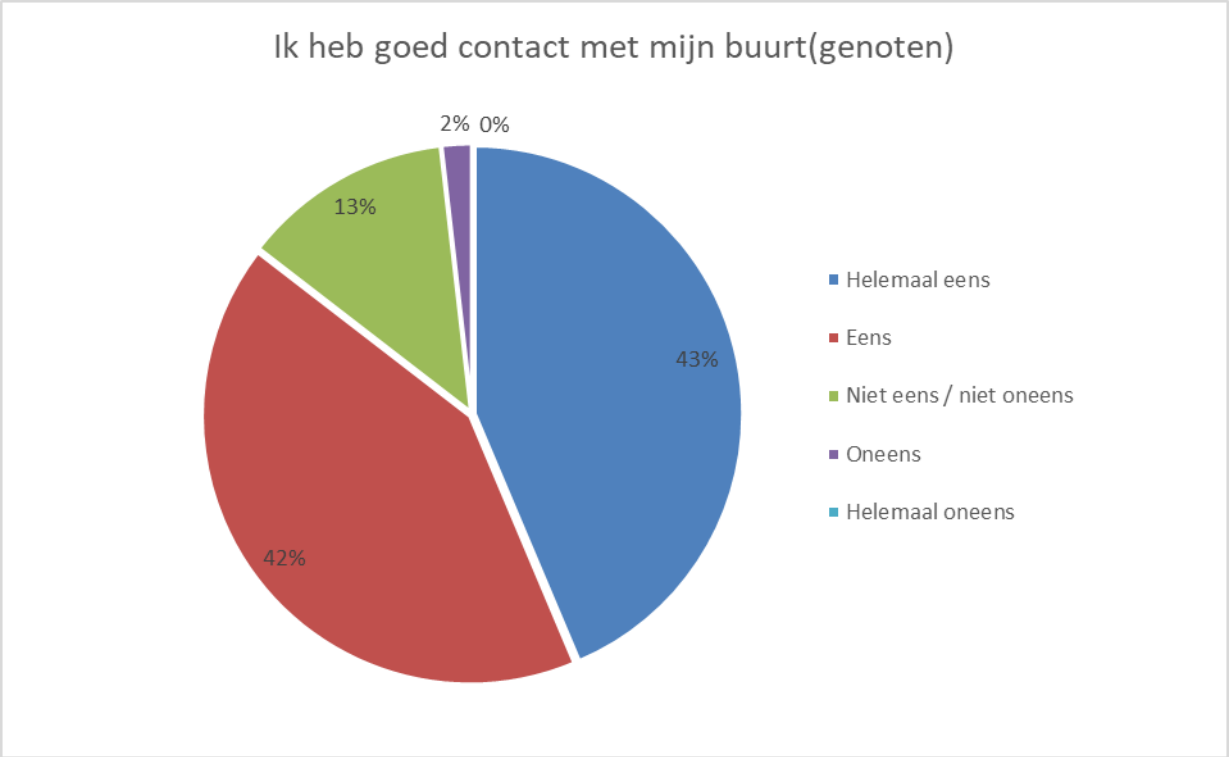
Vraag 2 - Wijkbeleving

n = 110

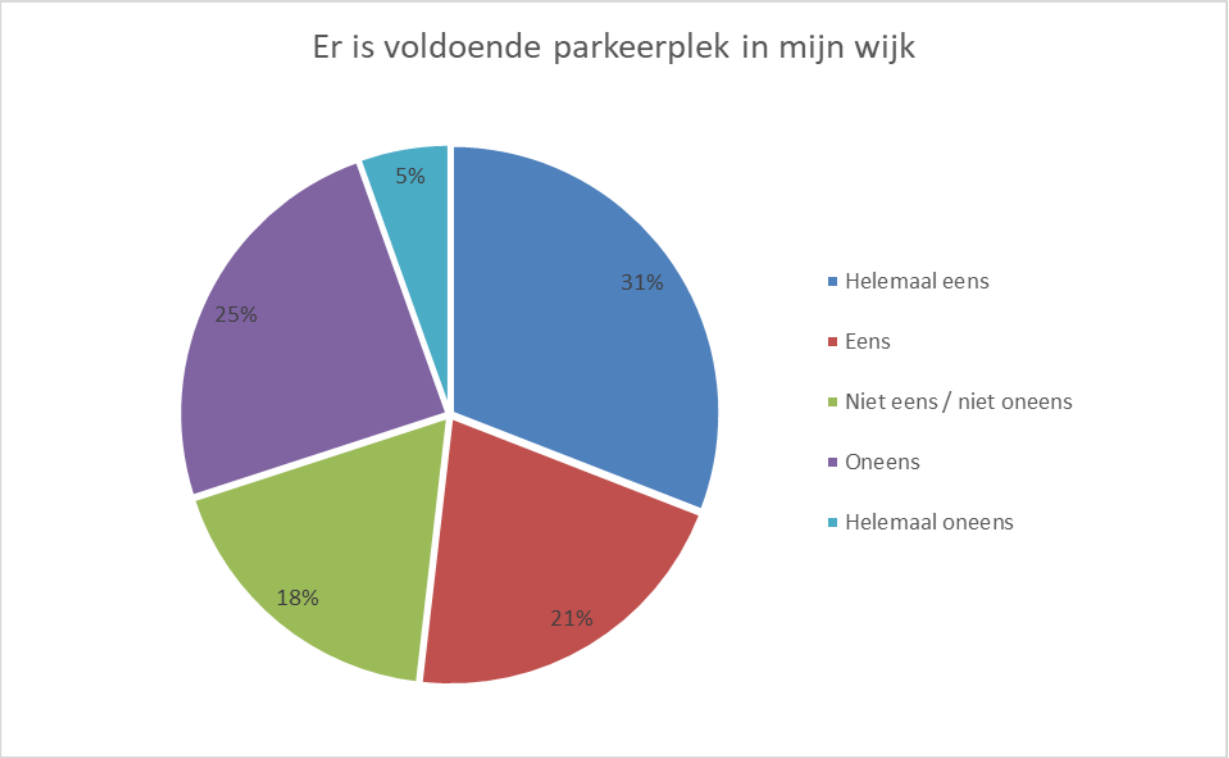
Vraag 3 - Wijkbeleving

n = 110

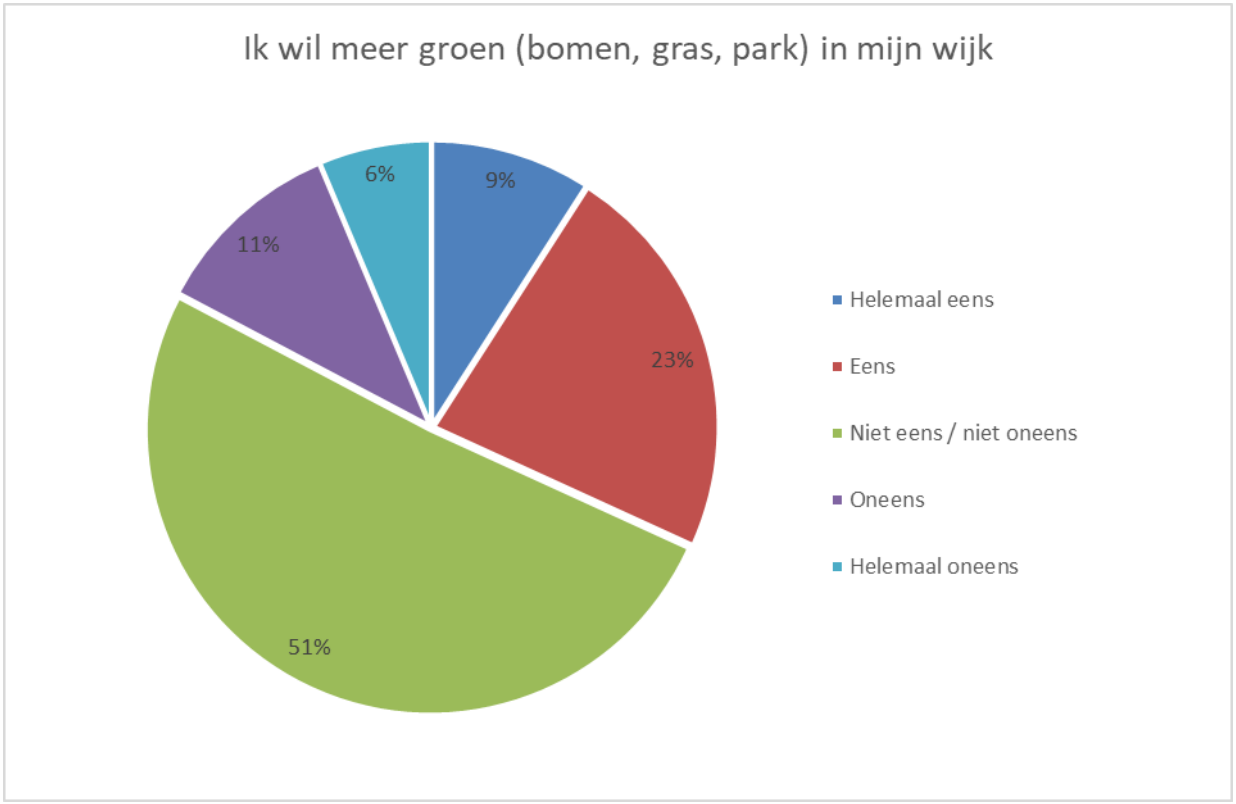
Vraag 4 - Wijkbeleving

n = 110

Vraag 5 - Wijkbeleving

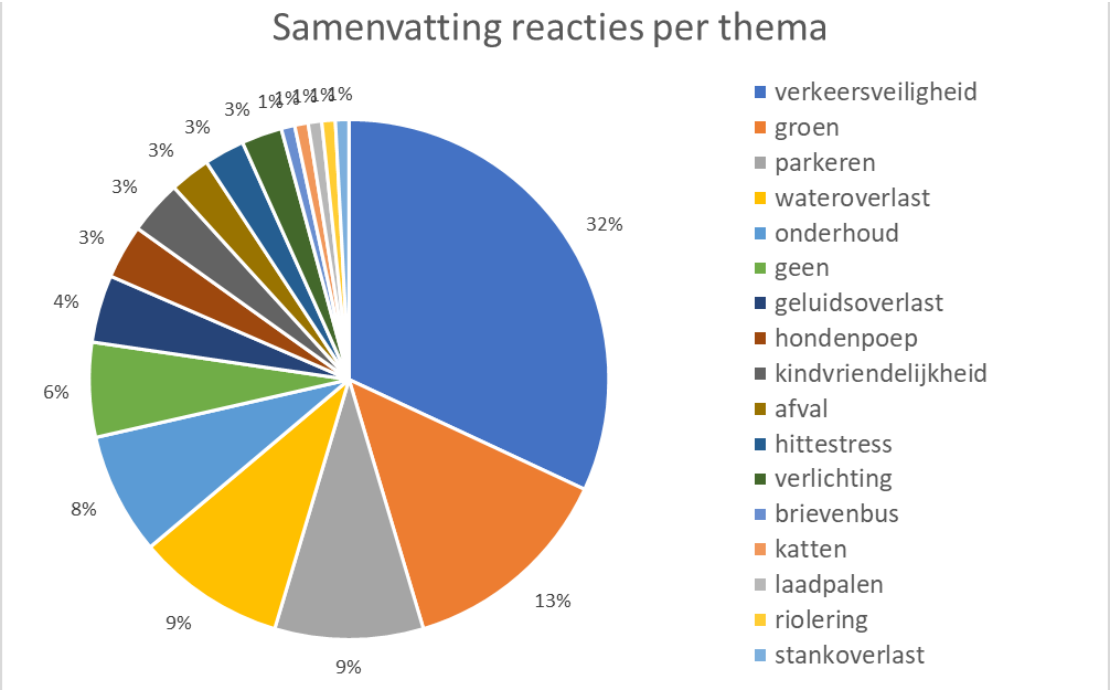
n = 110

Vraag 6 - Wijkbeleving

n = 82

Welke verbeteringen zijn volgens u op dit moment nog meer mogelijk in uw wijk? Is het bijvoorbeeld heel warm in de zomer (hittestress), is er wateroverlast bij veel regen, of denk bijvoorbeeld aan betere verkeersveiligheid, een speeltuin...

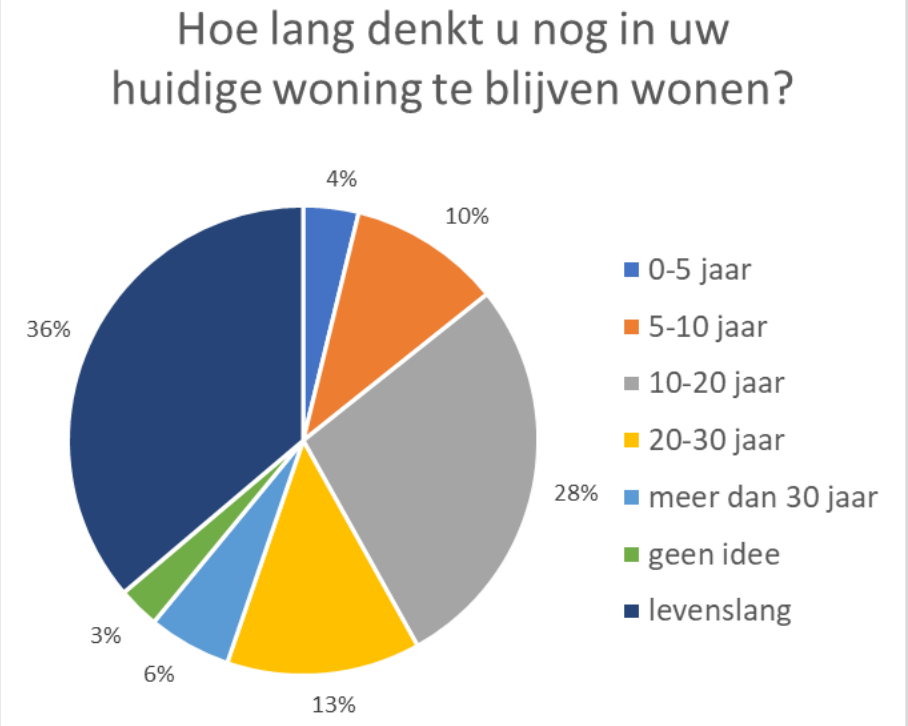
Welke verbeteringen zijn volgens u op dit moment nog meer mogelijk in uw wijk? Is het bijvoorbeeld heel warm in de zomer (hittestress), is er wateroverlast bij veel regen, of denk bijvoorbeeld aan betere verkeersveiligheid, een speeltuin...

- Speeltuinaanpassing voor kleine kinderen, veiligere toestellen
- Er staan veel bedrijfsbussen in de wijk. Die nemen in verhouding veel parkeerplaatsen in. En dan heeft men ook nog een eigen auto of twee. Daarnaast is er regelmatig overlast van afval met name plastic.
- Geen
- betere verkeersveiligheid i.vm. de school de Uilenbrink
- Hondenpoep ! Controle door BOA's ! Zie of hoor ze nooit.
- Wordt te hard gereden.
- Er is niets aan de hand, alles is perfect
- Water loopt niet goed weg bij pittige regenbui
- wateroverlast na hevige regen door al jaren verstopte kolk in weg
- Verkeersveiligheid, een snelfietsroute door een woonwijk met veel ingaand en uitgaand gemotoriseerd verkeer is absurd. Totaal verkeerde route.
- Bij langdurige waterval problemen met schoonwater afvoer (verwerkingssnelheid)
- Betere ontsluiting. De straten in Het Ven (Vlasven, Ketelven...) zijn alleen met de auto bereikbaar over 1 brug. Mocht daar iets gebeuren (ongeval, ijsvorming, ...) dan is de straat onbereikbaar
- Met de komst van de snelfietsstraat verdwijnen de drempels en in deze straat wordt nu reeds vaak hard gereden door met name bromfietsen.
- Verkeersluw maken
- Betere verkeersveiligheid voor spelende kinderen. Logischere oversteekplaatsen en eventueel zebrapaden. Als ik me niet vergis vinden hier al gesprekken met Gemeente over plaats.
- meer wilde bloemenstroken in de wijk voor behoud van insecten
- Verlichting
- Minder overkast van hondenpoep. Gemeenten moet beter opruimen en snoeien. Verkeersmaatregelen tegen hard rijden. En gern huizen meer laten kopen door werkgevers die er buitenlandse mannen inzetten.
- handhaving parkeerverboden (trotoir) en te hard rijden
- meer parkeerplaatsen minder groen.
- Betere afwatering. Bij hevige regenval kan het riool het niet aan. Aansluiting op het rioolnet van de Borchmolendijk zou m.i. een oplossing kunnen betekenen. Ik woon op het Sluisplein in Sint Oedenrode.
- Bestrating die recht ligt (stoep en straat), beter bijhouden van de groenvoorzieningen, schoon. Katten gechipt en niet meer loslopen.
- 1. Meer bomen in gemeenteperken, 2. Beter onderhoud van grasvelden in en rondom speeltuinen, 3. In woonwijk 't Ven wordt veel geparkeerd waar het niet hoort (in groenstroken, half op de weg) waar blijven de BOA's die daar tegen optreden? 4. De warmt IN een woning is geen verantwoordelijkheid van een gemeente. Bewoners kunnen er zelf voor kiezen om een aircosysteem aan te leggen. 5. Wateroverlast komt in woonwijk 't Ven voor als het meerdere dagen regent. Als inwoners klagen over (te)veel water in hun tuin dan is dat in vrijwel alle gevallen het gevolg van een (verkeerde) bezuiniging toen die mensen in de wijk kwamen wonen. Als destijds was gekozen om de tuin af te graven (omwoelen) tot op het gele zand en te egaliseren, dan zou er geen of nauwelijks sprake zijn van wateroverlast.
- Parkeerplaatsen aanpassen voor 618 groen of planten Hoge snelheden van auto's en motoren gaarne verkeers remmers verhogen of chicane aan brengen bord spelende kinderen . dit allemaal bij kinderspeeltuin .
- Hangjongeren en rommel bij afgelegen speeltuintjes. De wijk is een wat oudere wijk en nu begint iedereen zonnepanelen te plaatsen. Als dit niet symmetrisch of netjes gelegd wordt verstoord die het aanzicht in de buurt.
- verlichting op het voetpad bij de speeltuin bij de Beemdschool
- Meer groen en een goede verkeersdoorstroom
- Betere verlichting in het park tegenover mijn woning
- Tevreden met de huidige voorzieningen
- redelijk wel. Graag wat parkeerhavens langs de Langedonk
- Een betere en hogere geluidswal.
- Minder verkeersoverlast van basisschool de Uylenbrink
- Er komt een snelfietsroute, dit gaat voor onveilige situaties zorgen. Tevens wordt het parkeren dan een groter probleem.
- Verkeersveiligheid
- Betere trottoirs en ook breed genoeg zodat ook minder validen hiervan goed gebruik kunnen maken. Beter onderhoud van o.a. groenstroken.
- Betere verkeersveiligheid, wordt te hard gereden op de woonerfen
- Soms wateroverlast op straat bij erge regenval.
- Verkeersveiligheid bij bs De Bunders; daar ligt al een plan en uitwerking. Bij de kiss and ride mogelijkheid om op het terrein te komen kan men van twee zijden op het terrein komen. Niet slim: bij het oporijden en verlaten van het terrein geeft dit problemen. Oplossing: maak eenrichtingsverkeer van de wegen om de bs te benaderen!

- Beter en meer onderhoud aan groenstroken. Laadpalen voor elektrische auto's.
- Stillere straten (bestrating), betere verkeersveiligheid
- Vergroening door meer bomen, afwatering
- Geen postbus ;-)
- Ruim plicht voor honden bezitters. Al het groen in het Ven ligt vol met hondenpoep.
- Meer parkeerruimte.
- Onderhoud aan wegen en groenvoorzieningen kan beter. Zwerfafval en plastic afval
- Verkeersveiligheid zou beter kunnen
- Warm in de zomer, snelheidsbeperkingen, regenwaterafvoer,
- verbetering en zorg bermen en voetpaden
- Snelheidsverlaging Bundersweg. Geen dubbele fietspaden (een-richting paden)
- 1. Het liegen van de Gemeente. 2. Meer bomen. Met grote kruin. 3. geluidsarme straatstenen. 4. Snelheidsbeperkingen en handhaven. 5. straatnamen duidelijk aangeven. 6. eenrichting verkeer. 7. onnodig verkeer weren.
- De verkeersveiligheid rondom de basisscholen is niet goed, dit is echt niet goed ontworpen bij de aanleg van de wijk (met name rondom BS 't Ven). Het beste zou een tussen voor het doorgaande autoverkeer langs de scholen zijn, zodat op maaiveld een zone voor langzaam c.q. niet gemotoriseerd verkeer ontstaat.
- Netheid
- grondwater kan soms erg hoog staan, waardoor veel water in de kruipruimte komt.
- Handhaving 30 km-beleid
- Verkeersveiligheid rondom school Uilenbrink moet beter, maar wordt al aan gewerkt.
- Betere groen beplanting
- Ondanks de vele bochten rijden automobilisten erg hard langs de huizen. Drempels zouden daarom welkom zijn.
- Heerlijke wijk om in te wonen
- Parkeren en verkeersveiligheid
- Zebrapad / drempel in de Sterrenlaan
- Stankoverlast door overstort riool . In de zomer staat de gracht droog wat voorkomen kan worden. Ook vraag over overstort wel wettelijk toegestaan is.
- Verkeer op Jan van Amstelstraat meer vertragen. Vaak idioot hoge snelheden
- Geluidsarme drempels, vrachtverkeer verbieden in straat
- Meer bomen is beter voor hittestress. Grachten worden al goed benut als extra buffer bij veel regen. Bij school wel veel auto's voor halen en brengen. Dat moet je proberen te verminderen door te voorkomen dat kinderen van buiten de wijk komen. Op EBC oost komen veel ouders met de auto omdat er ook relatief veel kinderen van buiten de wijk komen.
- Veel hittestress en er blijft maar inbreiding plaatsvinden waardoor nog meer groen verdwijnt en de druk toeneemt.
- - Bomen (moeraseiken) vervangen door kleinere bomen. Deze bomen zorgen ervoor dat de zon ontnomen wordt bij veel huizen. Hierdoor is het gebruik van zonnepanelen niet interessant. - Huurwoningen verkopen aan eigenaren.
- Meer onderhoud en vernieuwing speeltoestellen.
- Er mogen meer bomen komen. Er moet aandacht komen voor verbod op houtkachels, ze verpesten leefomgeving!
- Overlast van hondenuitwerpselen. Hardrijders over de ventweg. Bestrating van weg en trottoir is gedateerd. Er schijnen bouwplannen te zijn in onze straat, waarvan wij de details niet (mogen/kunnen) weten.
- Meer groen gericht op biodiversiteit
- . "t Ven is al goed ingericht, qua groen en watervoorziening
- Betere verkeersveiligheid en meer speelgelegenheden. Meer groen (groene daken!) voor een lagere hittestress, vertraagde waterafvoer en minder noodzaak tot installeren airco's; we hebben platte daken van beton, prima geschikt dus!
- Geen verbeteringen, het is prima vertoeven.
- Verkeersveiligheid (minder parkerende auto's aan de weg) en daarmee de aanblik van de wijk. De standaardreactie van bezoekers; "mooie wijk, leuke huizen, alleen al die auto's"
- Des te meer groen, des te beter. Voorbeeld bij alle parkeerplaatsen waar het kan graskant tegels
- Meer parkeerplek, meer groen, betere riolering, minder geluidsoverlast
- Verkeer zou langzamer mogen rijden in de straat voor mijn huis.
- Verkeersveiligheid
- Kan niks bedenken.
- Betere layout bochten.
- Groenstrook voor de deur beter bijhouden
- Hoge grondwaterstand (in kruipruimte); Watermolen is onveilig ivm route Lidwinahof-Boschweg.

Vraag 7 - Wijkbeleving n = 105

Hoe lang denkt u nog in uw huidige woning te blijven wonen?

Vraag 8 - Wijkbeleving n = 91

Hoe ziet uw ideale wijk er over 30 jaar uit?

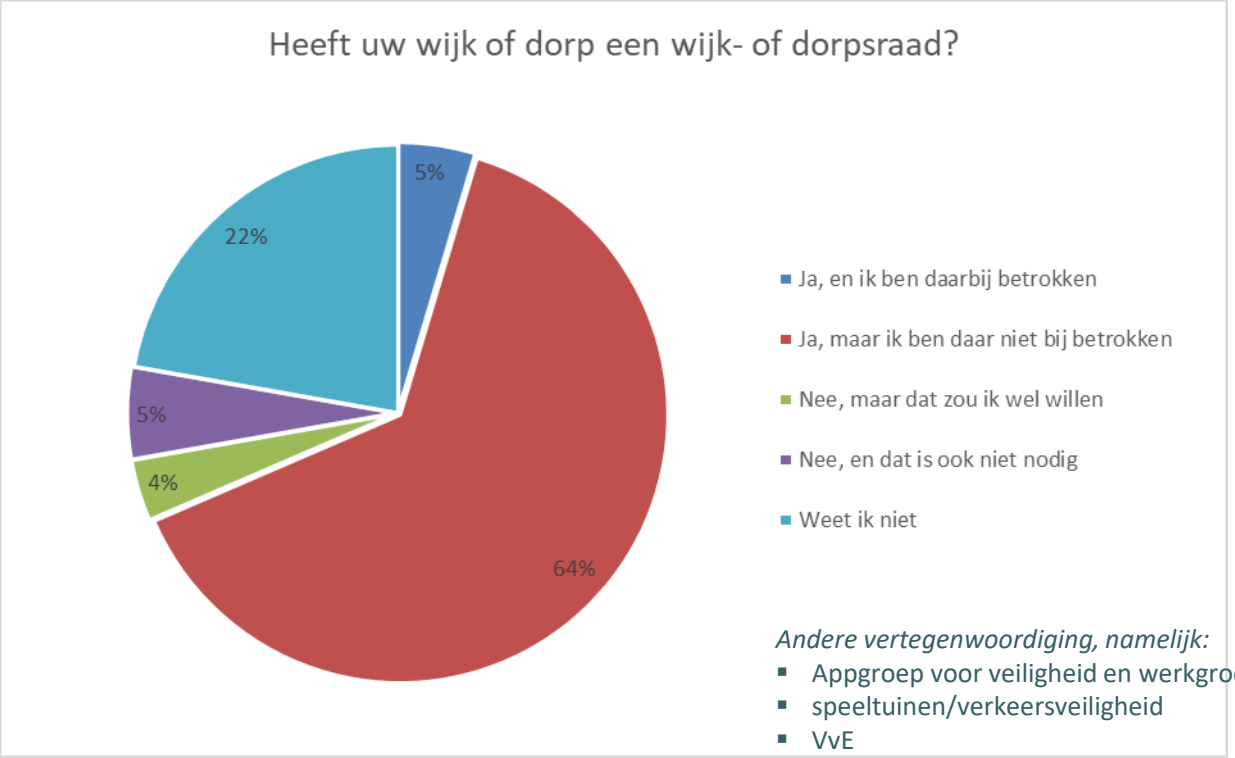
Hoe ziet uw ideale wijk er over 30 jaar uit?

- lekker kunnen wonen
- Niet veel anders dan nu; het is hier prima wonen.
- Zoals nu.
- vergelijkbaar met de huidige situatie
- Voldoende groen, wisselende en gevarieerde samenstelling. Naast wijkraad ook buurtgezelschappen.
- Ik hoop dat de wijk niet verpaupert.
- Wij ervaren al jaren dat we een goede wijk hebben.
- Meer parkeer ruimte
- Prima zo, niks meer aan doen
- Groen,alle leeftijden, speelgelegenheden, blije mensen en goed voor milieu
- hoeft niet zoveel anders, beter nadenken over verkeersremmende maatregelen kan wel; versmallingen leiden doorgaans tot snelheidswedstrijdjes. wellicht een eenrichtingsysteem een idee?
- Zoals de bestaande situatie nu is.
- gedifferentieerde samenstelling van huishoudens
- Mag van mij blijven zoals deze is
- Hetzelfde
- nvt. Ik woon liever landelijk dan in een wijk
- Zoals nu, rustig.
- Hetzelfde
- Groen, rustig, veilig, kindvriendelijk.
- Schoon, veilig en groen. Bij meer groen kan naast bomen ook gedacht worden aan meer sedumdaken.
- Ongeveer zoals nu
- Energieneutraal
- Nog zo als nu
- Zoals nu
- Net zo veel groen als nu
- Verkeersluw, eenrichtingsverkeer door de wijk, minder auto's per huishouden, groen, goede verlichting, voldoende speelvoorziening, goede infra-structuur
- meer behulpzaam zijn voor elkaar.
- Net als nu
- Met verhoogde en heringerichte Dommeloevers , gasloos en minimaal verkeer.
- ik verwacht minder goed
- Hetzelfde
- veel (bijgehouden) groen, voldoende parkeerplekken en laadpalen, lantaarnpalen die uit zijn en alleen bij beweging aangaan en zichzelf van stroom voorzien.
- Meer woningen voor ouderen en jongeren. Alleen laagbouw.
- Energieneutraal met veel groen en een goede verkeersafwikkeling
- Gezellig, leefbaar, veel jeugd/leven
- Gas vrij
- gezond, veilig, energiezuinig, kindvriendelijk, cultureel, praktisch
- Geen idee.
- Vergelijkbaar met hier
- Weet ik niet
- Behouden zoals nu, veel groen en duits lijntje behouden voor wandellen.
- Hoeft voor mij niet veel te veranderen
- Een wijk met alle noodzakelijke voorzieningen en goed onderhouden wegen en groen.
- Goede mix aan inwoners, groen, milieubewust, verbinding tussen bewoners, voldoende ruimte voor kinderen (oa speelgelegenheid)
- Zoals nu
- Veilig, sociale omgeving, goed onderhouden buurt, genoeg groen, plekken om ergens te zitten, voor kinderen ruimte om te spelen, ruimte om honden uit te laten.
- Niet veel anders dan nu, inclusief de veiligheid zoals boven omschreven
- Geïsoleerd!
- Nog hetzelfde als nu maar met veel mogelijkheden om elektrische auto’s te laden.
- Sfeer- en karaktervol, veilig en stil (zo veel mogelijk), moderne faciliteiten, voldoende winkels met divers aanbod, milieuvriendelijk
- Groen, ruim, rust, gezellige sociale, gemeenschap, geen additionele hoogbouw,
- parkeren op graskeien, electrische laadpalen?
- In ieder geval niet met overal warmtepompen in de achtertuinen.
- Grotendeels hetzelfde
- Vergelijkbaar met nu
- Minder verkeer met brandstofmotoren. Lagere snelheden autoverkeer.
- Veel groen en natuur. Aardgas dat is vervangen door waterstof gas uit eigen gemeentelijk gasfabriek. Aa gebruiken voor stroom op te wekken.
- Hetzelfde als nu
- Vol groen
- Zelfde als nu
- Netjes, sociale omgang met elkaar.
- Schoon en veilig en groener
- nog wat groener dan nu al, wijk is al best heel goed.
- Dan ben ik er niet meer, denk ik.
- Niet echt anders dan nu, maar hopelijk beter met beter onderhouden wandel en fietspaden.
- Minder busjes in de wijk
- Iedereen zelfvoorzienend

- Hetzelfde als nu. Absoluut geen huurwoningen erbij. Gewoon zoals het nu is.
- Zelfde als nu
- Hetzelfde als nu
- Wijk mag zijn zoals nu, maar dak van schoolgebouw zou gebruikt kunnen worden voor zone energie. Wojk bevat veel oude woningen 1973 die minder goed zijn te isoleren. Ik denk dat als je van het gas af moet, dat je voor deze wijk kunt denken aan restwarmte of verwarmen op waterstof. Of mogelijk iets met biogas wkk voor warmte en elektra mits uitstoot/luchtvervuiling beperkt is.
- Iedereen kan profiteren van zonne-energie, ook de mensen met daken die nu niet geschikt zijn.
- Seniorenwijk, niet teveel jeugd
- Ruim opgezet, veilig, veel groen en water en schaduw van bomen.
- Nog voldoende aantrekkelijk om er te wonen.
- energie neutraal. Voldoende parkeerplaatsen en groen.
- Iedereen zonnepanelen, niemand stookt hout in huis, ook geen bbq of vuurkorf. Er staan genoeg bomen in de wijk. Elke tuin heeft verplicht een boom en grasveld.
- Mijn ideale wijk ziet er als volgt uit: handhaven van voldoende groen, meedoen met plannen voor verwijderen aardgaswarmte, voldoende plaats voor privé-zonne-energie, handhaving grootte van eigen woonhuis met erf op mijn locatie.
- Groener
- aardgasvrij, duurzaam?
- Rustige speelstraten met groen en ruimte om te spelen. Centrale duurzame warmte (en koude?) opwekking. Groene daken / wadi's (gecombineerd met groen / speelruimte) om hitte stress en wateroverlast te beperken.
- Dicht bij het centrum, voldoende parkeerplekken, omringd door veel groen en goede verlichting (aangezien je dan wat ouder bent).
- Auto's grotendeels verdwenen uit het straatbeeld, veel meer inzet op deelmobiliteit en/of gebruik maken van voorzieningen in de nabijheid (parkeerterrein bij Skinlo bijvoorbeeld)
- Een rustige wijk omgeven door groen. Op alle huizen zonnepanelen en een windmolentje
- Rustig en groen.
- Behoud van bomen in mijn straat. Meer openbare laadpalen.
- Een goede mix van wonen en groenvoorziening met een hoge verkeersveiligheid.
- Gemêleerd qua bevolking
- Netjes groen en bijgehouden
- Ongeveer hetzelfde
- Zoveel mogelijk hetzelfde.

Vraag 9 - Wijkbeleving

n = 108

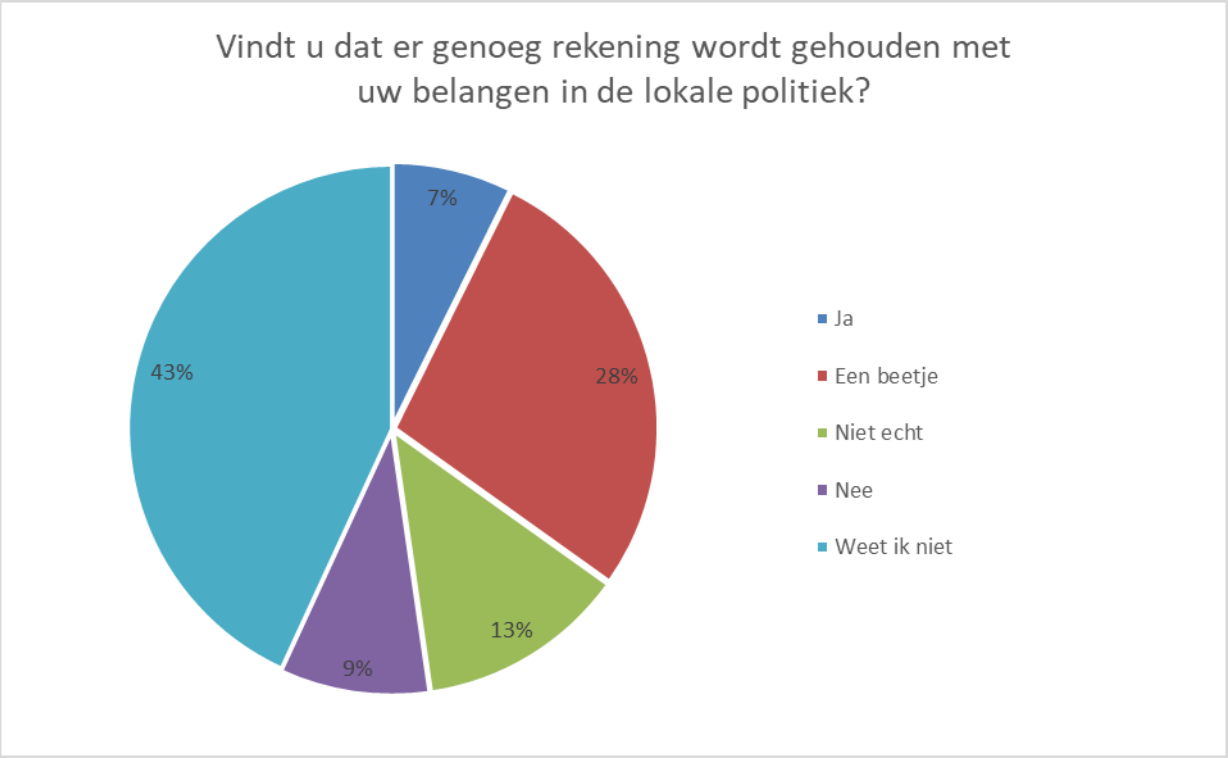

Andere vertegenwoordiging, namelijk:

- Appgroep voor veiligheid en werkgroep voor
- speeltuinen/verkeersveiligheid
- VvE

Vraag 10 - Wijkbeleving

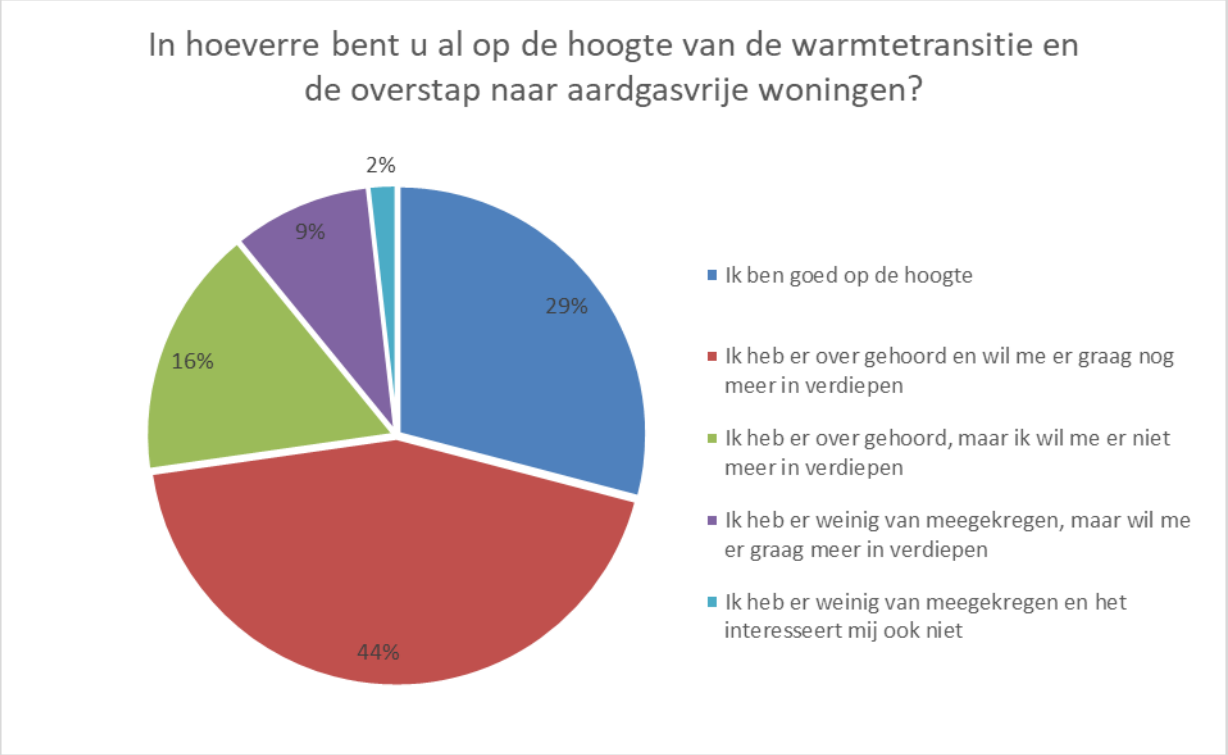
n = 109

DEEL II – AARDGASVRIJ (VRAAG 11 T/M 21)

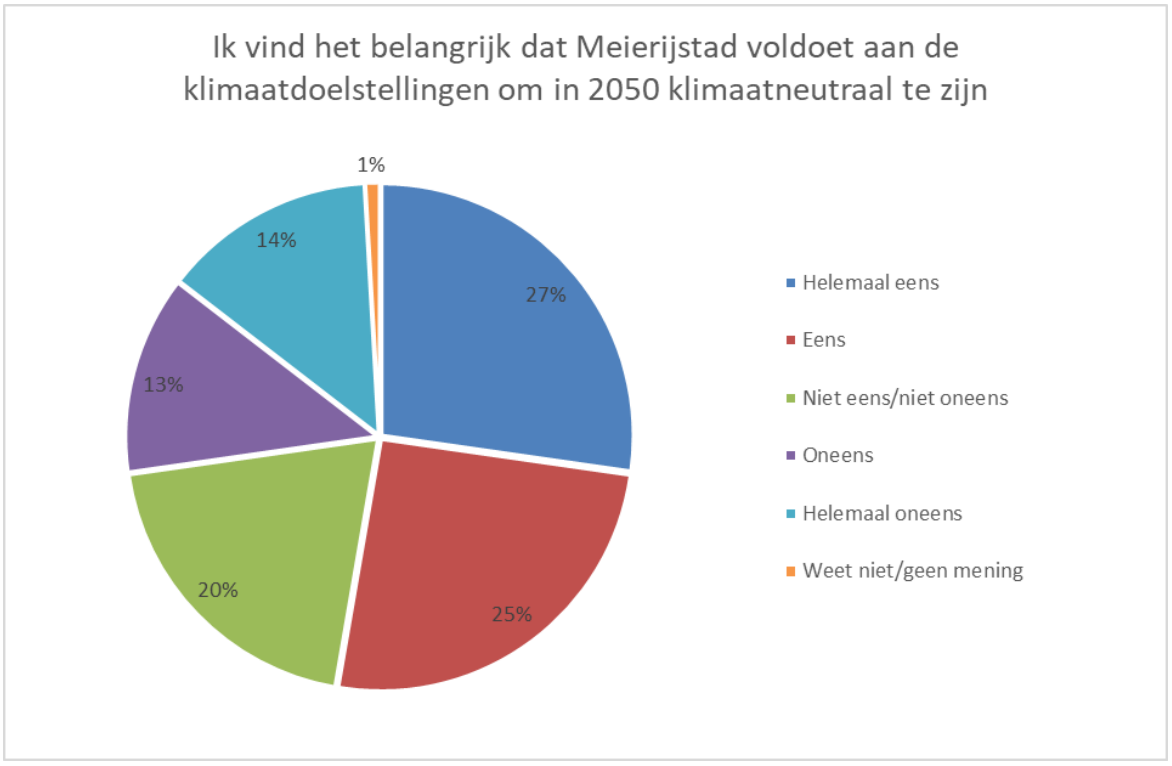
Vraag 11 - Aardgasvrij

n = 110

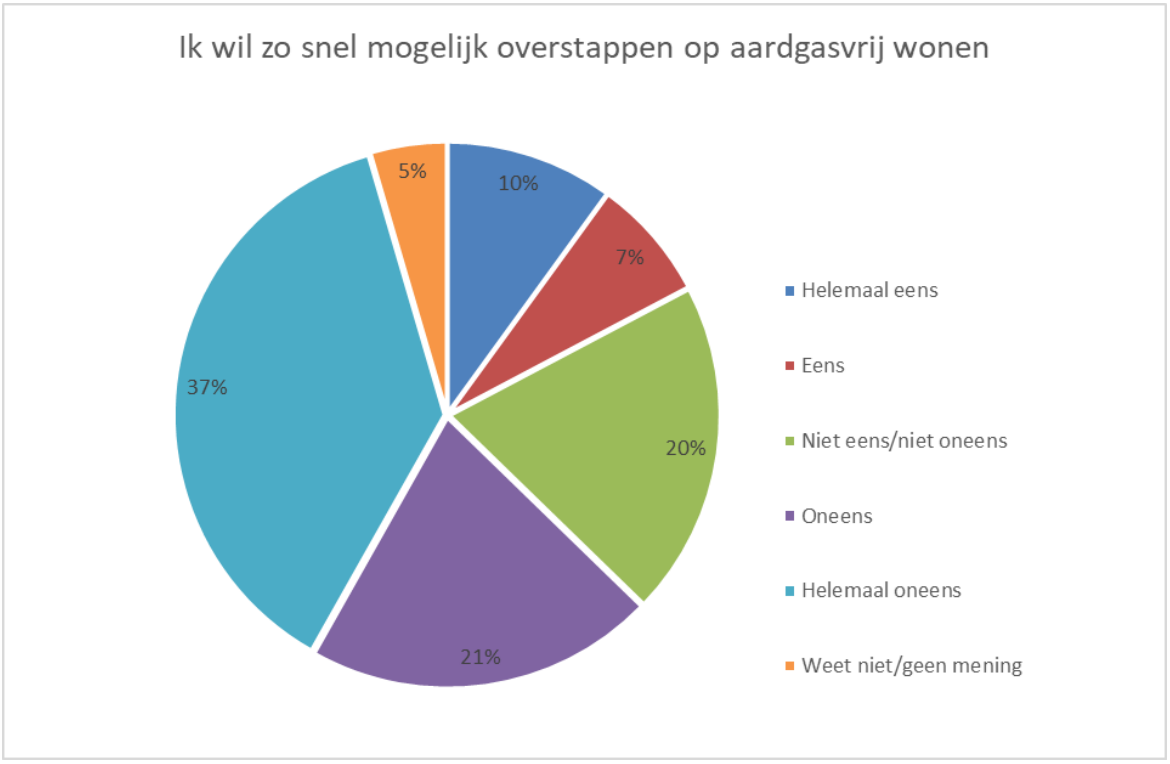
Vraag 12 - Aardgasvrij

n = 110

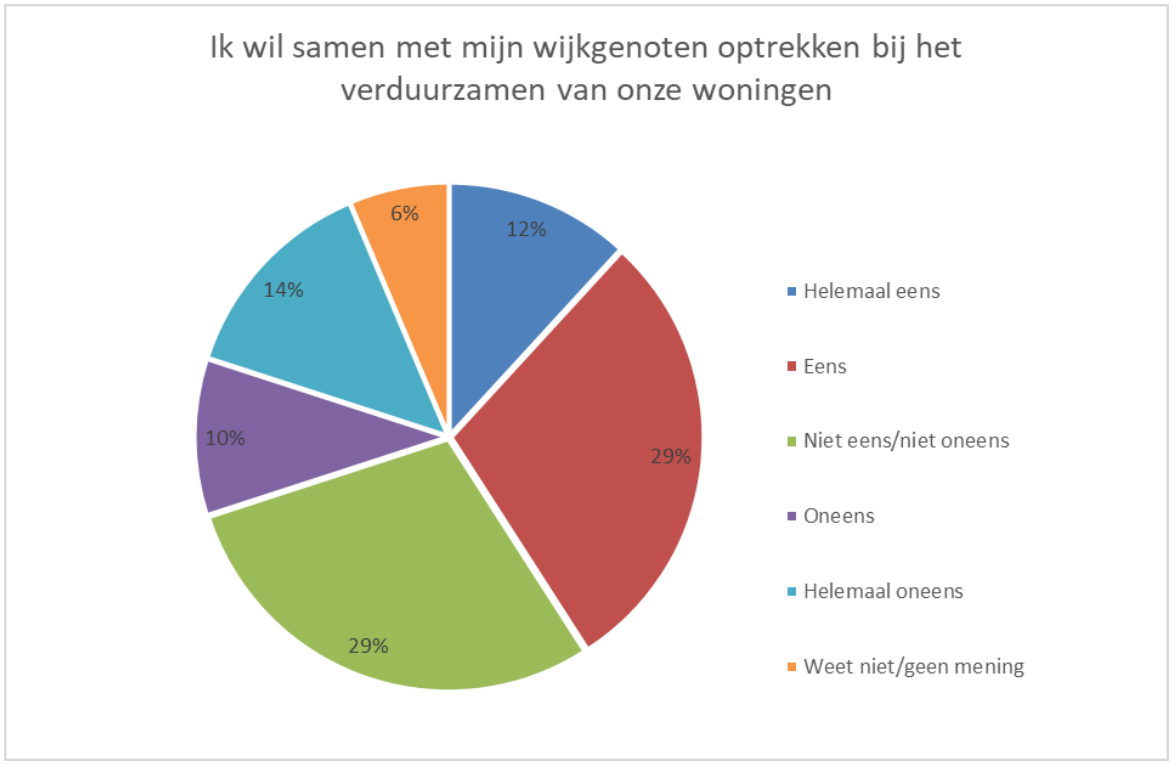
Vraag 13 - Aardgasvrij

n = 110

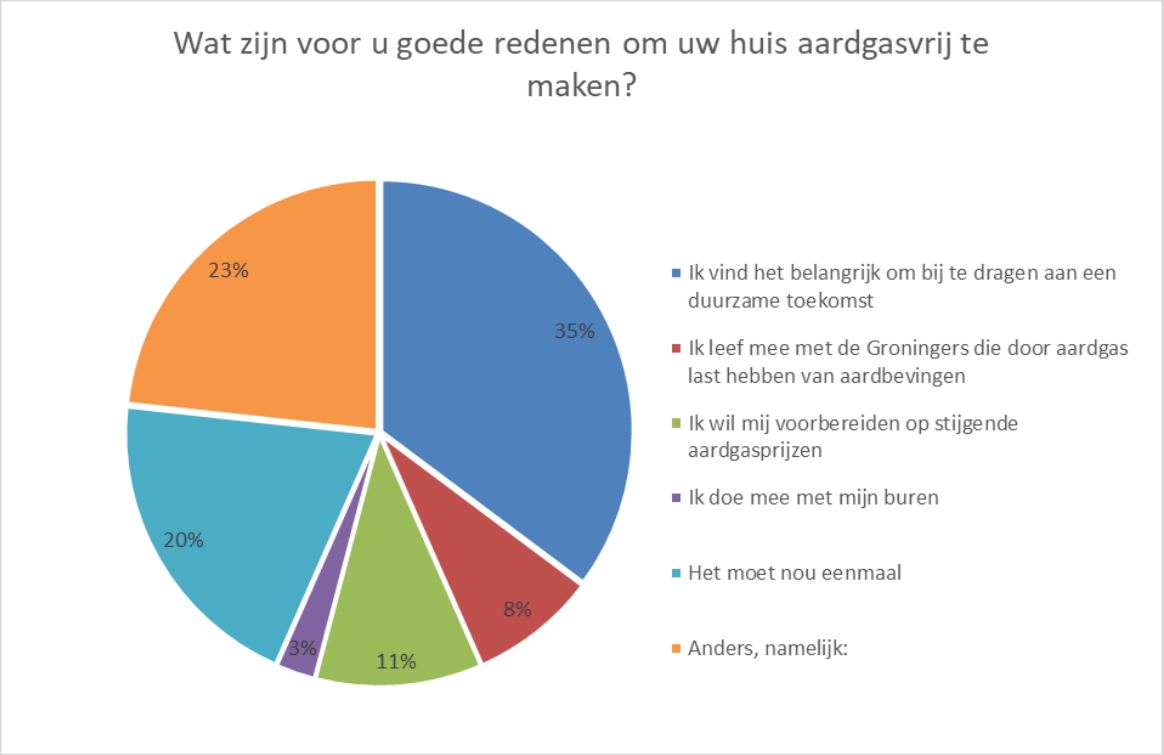
Vraag 14 - Aardgasvrij

n = 110

Vraag 15 - Aardgasvrij

n = 159 - Meerdere antwoorden mogelijk

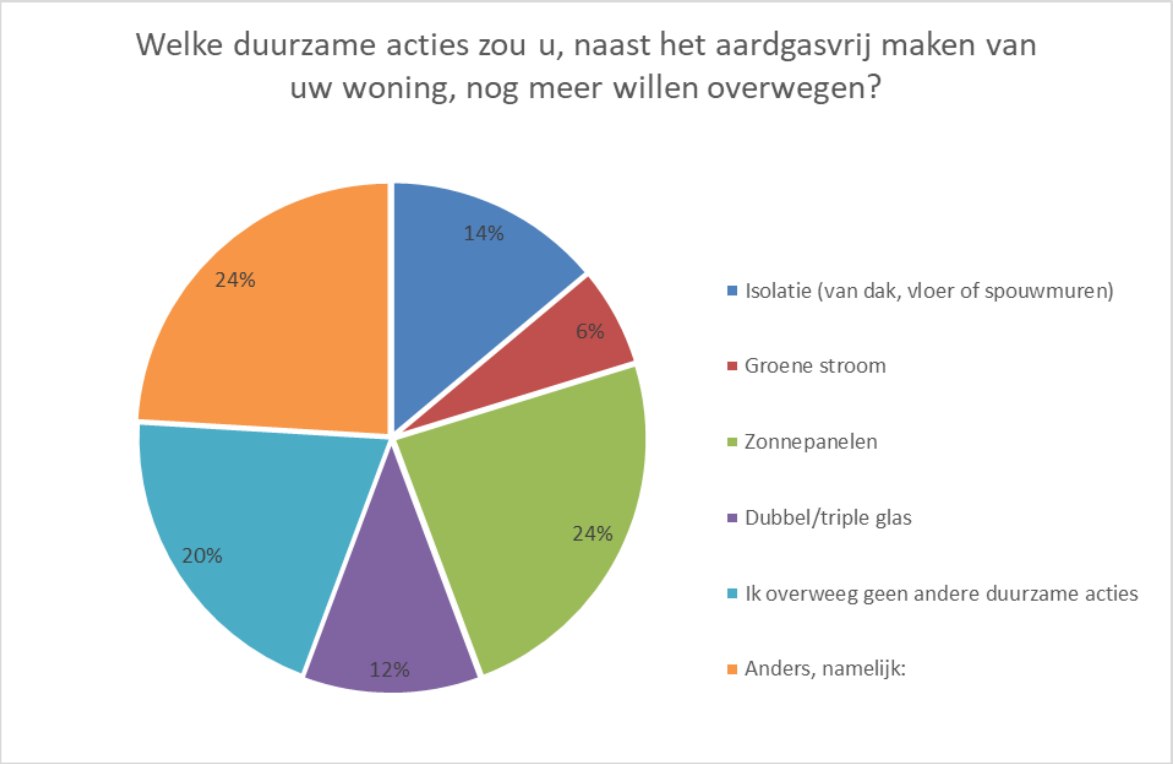
Anders, namelijk: *31 reacties*

- Ik leef zeker mee met de Groningers, maar begrijp absoluut niet waarom we, in een democratische land als Nederland, niet de vrijheid hebben om zelf te bepalen of we wel/niet over willen of kunnen stappen. Want vele portemonneeën zijn hier niet op berekend, ook niet op de lange termijn.
- als ik over kan stappen op waterstof of synthetisch gas. Goedkoopste oplossing omdat er niets aan de infrastructuur hoeft te gebeuren en een kleine aanpassing van de huidige gasketel om deze geschikt te maken voor de voornoemde brandstof.
- Er is geen reden om mijn huis aardgasvrij te maken. Er is voldoende ander gas dan gas uit Groningen. Onze oosterburen (Duitsland) stappen notabene over op aardgas ! Moet ook niet denken aan de geluidsoverlast van warmtepompen. Mooi in het buitengebied maar niet in een dicht bevolkte wijk.
- als er een goede vervanging is. voor mijn huis is die er niet: warmtepomp geen oplossing. daarbij: grote electriciteitsbehoefte die we niet kunnen gaan dekken. daarbij: wath's the footprint voor opwekken? Gas kan ook elders vandaan komen! EN: sloop niet alles voortijdig, wellicht dat waterstof een hele goede en gemakkelijke oplossing kan zijn: de leidingen liggen er al van het gasnet.
- Ik zie meer in het voorstel wat Eric Rath heeft gedaan aan de wethouder.
- Het vriest, verwarming nodig. Het is windstil en zonnecollectoren liggen onder de sneeuw. Waar klopt een hoge energie toevoer vandaan?? Gas zit op voorraad in de grond. Reserve stoom kun je niet opslaan. Gas is: draai de kraan open of dicht. Stroom omzetten in waterstof gas is een redelijk eenvoudig proces en voorkomt afbraak van een bestaand kostbaar energie distributienet dat vervangen moet worden door een nog veel duurdere electriciteitsnet distributie. Waterstof gas verbrandt CO2 vrij tot water. Gas kun je opslaan om gebruik fluctuaties op te vangen. Kortom en ondoordacht besluit.
- Ik ga geen bokkesprongen maken om een schoon product te verlaten, omdat er vele leveranciers van aardgas zijn !!!
- Collectieve aanpak binnen Europa ipv lokale individuele initiatieven. Moet financieel aantrekkelijk zijn voor de eerste die overstapt én de laatste.
- als het Rijk, de provincie en/of de gemeente een (aantal stapelbare) subsidie(s) beschikbaar stelt om de woning te verduurzamen, dan ben ik geïnteresseerd. Een lening is op voorhand niet interessant, want in principe is er bij veel mensen geld genoeg. Maar het gaat véél te ver om mensen te verplichten zélf alle investeringen te laten dragen terwijl de terugverdientijd onbekend is of lang duurt én dat hun woning daar niet méér waard door wordt. Dat klinkt niet als een aantrekkelijke investering.

- Geen reden. Vindt het goed zoals het is. En we worden anders op onkosten gejaagd voor een systeem dat niet werkt
- Het moet ook iets opleveren, kan comfort zijn of financieel aantrekkelijk zijn
- alternatieven oké mits leverbetrouwbaarheid, lage kosten, keuzevrijheid leverancier en onderhoud zijn gewaarborgd
- waterstof inplaats van aartgas
- IK wil niet aardgasvrij. We hoeven ons aardgas niet perse uit Groningen te halen
- stikstof is niet schadelijk. aardgas kun je makkelijk betrekken van Rusland pijpleiding wordt binnenkort in Duitsland aangesloten
- Ik sta niet achter de klimaatdoelen. Ik ben geen klimaatontkenner. Klimaat verandert altijd. Men moet eens zaken in perspectief blijven zien. Onder ogen zien dat de aarde al miljoenen jaren bestaat. De mensheid sinds veel korter. Er zal evht nog wel eens een flinke natuurramp komen waardoor het klimaat veranderd. Dat gaan wij nooit tegenhouden. We moeten goed zijn voor natuur en milieu. Kaar van het gas af en alles electrisch is voor mij het probleem verleggen. Die vele zonnepanelen en windmolens met van allerlei zware metalen en chemische stoffen hebben niet het eindeloze leven. Alles op elektriciteit is ons electriciteits net niet op gebouwd. Dat moet eerst veranderd worden alvorens die gekke ideeën om huizen van het gas af te halen en mensen in een financiële afgrond te laten storten zonder dat er goede inzichten zijn in de kosten.
- fossielen brandstof raakt op waterstof en kernenergie niet
- wel aardgasvrij, niet gasvrij. Indien waterstofgas nodig is, dan aansluitingen behouden.
- Het moet economisch rendabel zijn
- Ik wil dat helemaal niet. Wie betaalt de kosten. Ik zeker niet. Ik ben 78 jaar en ga niet investeren voor anderen.
- We moeten wel of we willen of niet
- Maar het moet wel betaalbaar zijn.
- Geen idee, het ontbreekt me aan de kennis om hier iets van te zeggen.
- Ik wil niet aardgasvrij. Ik verwacht meer van waterstofgas en dat kan over het bestaande netwerk
- Als er goede betaalbare alternatieven zijn
- We gaan mee met het Europees beleid. Dat kan ook zijn met aardgas. Geen oliestook en kolen.
- Het is een utopie om je huis aardgasvrij te maken zonder de bewoners op zeer grote kosten te jagen. Het zijn investeringen die je doet die je nooit gaat terug verdienen.
- Mijn woning is sinds 1 jan 2021 aardgasvrij.
- Vraagstelling is suggestief. Het moet nu eenmaal is geen goede reden maar een opgelegde reden. In landen om ons heen gaan ze juist nu aan het gas.
- Alleen als het kostenneutraal is en zeker niet als 1e de dupe te zijn terwijl over 10-15 jaar andere technieken beschikbaar zijn. Hierdoor ontstaat rechtsongelijkheid tussen diegene die nu gedwongen als 1e aan de beurt zijn en de overige burgers die later komen en veel goedkoper uit zijn.
- Mag niet duurder zijn als aardgas, dus alleen als aardgas duur wordt, maar is nu nog steeds de goedkoopste vorm van verwarmen en in Duitsland gaan ze juist nu pas de overstap maken van steenkool naar aardgas

Vraag 16 - Aardgasvrij

n = 158 - Meerdere antwoorden mogelijk

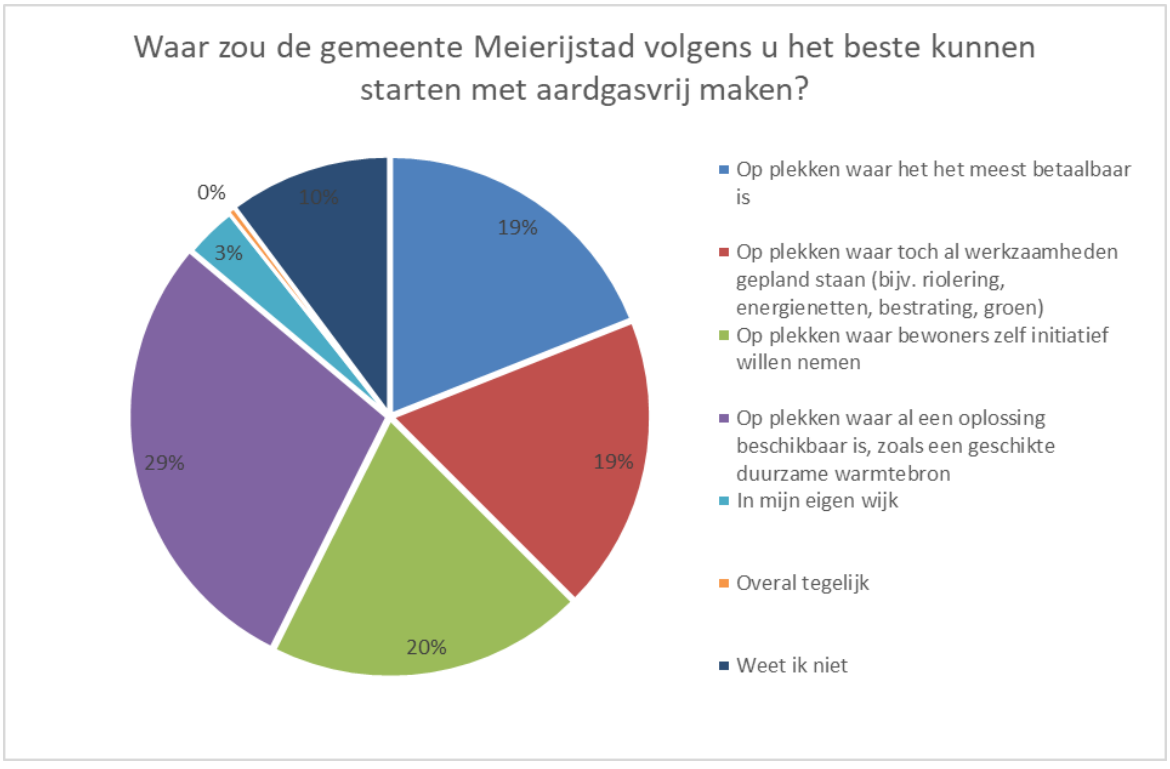

Anders, namelijk: *38 reacties*

- zonnepanelen hebben we al, dubbel glas al aanwezig .
- Ik overweeg op dit moment geen duurzame acties. Ik zou open staan voor het plaatsen van zonnepanelen, als ze niet zo opvallend zouden zijn en betaalbaar.
- dubbel glas vervangen door HR+++
- Ik heb reeds groene stroom, zonnepanelen en ben bezig met het huis verder isoleren. Wat ik echter jammer vind is dat bij aanschaf van isolatiemateriaal Meierijstad niet op de lijst staat voor subsidie. Dit is een gemiste kans!!
- Mijn woning hoeft niet aardgasvrij. Overweeg wel om zonnepanelen aan te schaffen.
- heb al panelen, heb al isolatie, heb al "beter" glas. zit aan einde van de rit of moet windmolentjes plaatsen op schoorstenen bv. meer panelen zou wel kunnen maar zie opmerking hiervoor
- Mijn huis is bij de nieuwbouw goed geïsoleerd. Werkelijk energie label behoort volgens mij A te zijn. Alleen heb ik nog standaard isolatieglas. Aanschaf van beter glas overwogen. Alleen de zeer hoge kosten vanwege circa 150 stuks kleine ruiten weerhouden mij ervan. verder beschik ik over PV-panelen die op jaarbasis voldoende zijn om in met elektraverbruik te voorzien.
- Wij hebben reeds een goed geïsoleerd huis, groene stroom en zonnepannelen
- Gebeurt al
- IK WIL NIET VAN HET AARDGAS AF !! Alleen tzt voor WATERSTOF. Tot dan geld niet verspillen aan zeer domme bio centrales.
- Ik overweeg niet aardgasvrij te maken
- Sedumdak. Groene stroom, zonnepanelen en HR++(+) glas zijn reeds gerealiseerd.
- Mijn woning is geïsoleerd, ik heb zonnepanelen, triple glas en groene stroom.
- er zijn al duurzame acties uitgevoerd in mijn koopwoning
- waterstof in gasleidingen
- We zijn voorzien van dubbel glas, Spouwmuur-isolatie, Dak-isolatie en zonnepanelen.
- In ons appartementencomplex is dit allemaal al gerealiseerd en zelf gebruik ik enkel groene stroom.
- Ik heb al groene stroom, 27 zonnepanelen, dubbel glas, bijverwarming door airco
- Ben al voorzien van HR ++ glas, vloerisolatie en zonnepanelen. Heb begrepen dat we al een vorm van muur en dakisolatie hebben waar we verder niet veel aan kunnen veranderen.
- (hybride) warmtepomp
- Ik vind dat de overheid/gemeente meer moet inzetten op waterstof. Overigens is aardgas de schoonste vorm van energie nu. Geen idee waarom we daarvan af moeten.
- Ik heb al zonnepanelen
- Warmteregulering in de zomer (geen lokale airco)

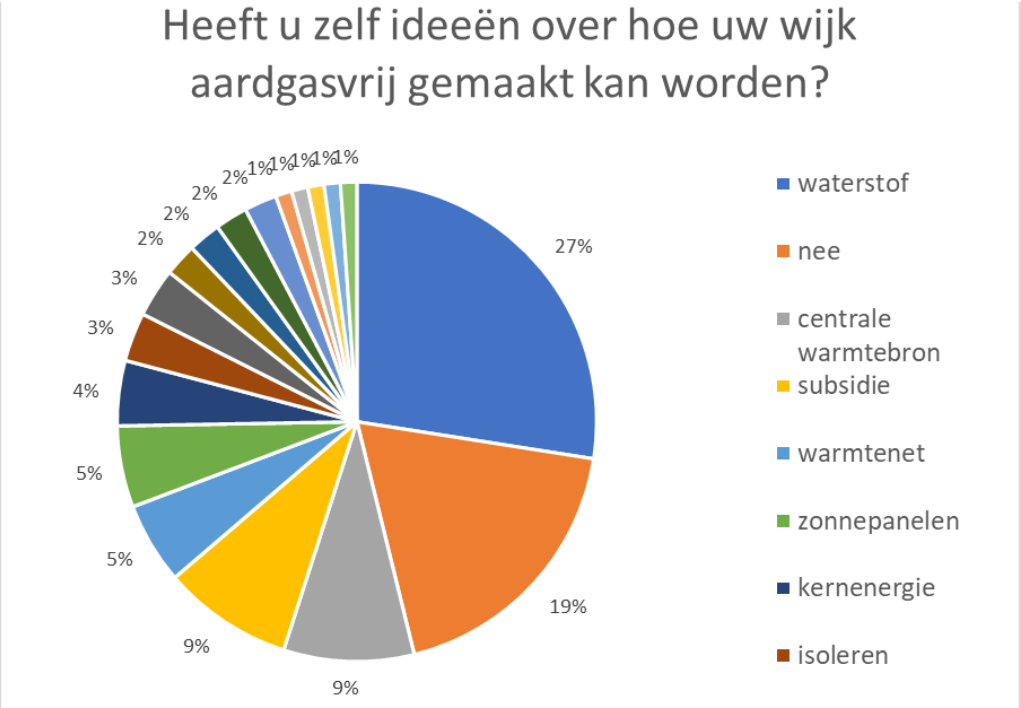
- Wat binnen mijn financiële mogelijkheden ligt doen we.
- nog meer zonnepanelen
- Alle maatregelen die genomen kunnen worden zijn reeds genomen.
- We hebben al zonnepanelen en groene stroom
- Ik heb al zonnepanelen. Of ik er straks genoeg heb om gas te vervangen weet ik niet.
- Ik heb al overal HR++glas en een nieuw geisoleerd dak met rc waarde 3. Tevens HR gasketel.
- Ik heb al een huis met een A label, waar gezien de hoge bomen zonnepanelen niet mogelijk zijn.
- Zonneboiler
- ik heb mijn huis al verduurzaamd
- Ik heb al duurzame acties uitgevoerd en spaar langzaam voor de volgende stappen...
- zonnecollector, vloerverwarming
- groen dak, lokale energie opslag.
- Zonnepanelen en isolatie is al geregeld
- Ik heb al het bovenstaander al gedaan.
- Spouwmuurisolatie, de rest van het huis is al geïsoleerd en ik heb dit jaar zonnepanelen geplaatst

Vraag 17 - Aardgasvrij **n = 216** (meerdere antwoorden mogelijk)

Vraag 18 - Aardgasvrij

n = 72

Heeft u zelf ideeën over hoe uw wijk aardgasvrij gemaakt kan worden?

- Hoe kunnen we de bestaande infrastructuren gebruiken voor andere oplossingen. Het huidige gasnet wat meer dan 125. 000 km lang en onderdeel is van een van de beste fijnmazige infrastructuren in de wereld, naast de overige nutsbedrijven netwerken, en wat vele miljarden waard is, gaan we toch niet vernietigen! Uitgangspunt op voorhand moet zijn dat we het netwerk volledig gaan hergebruiken. Op te lossen doormiddel van waterstof of groen gas, wat als restafval alleen water produceert m.a.w. CO-2 neutraal. Het huidige gasnet wordt nu al geschikt gemaakt om waterstof te vervoeren. Hieraan zitten grote voordelen voor de woningen die nu al zijn aangesloten op het aardgasnet. De investeringen die noodzakelijk zijn om de bestaande woningen aan te passen voor een waterstofketel staan in geen enkele verhouding tot plannen om andere vormen van verwarming in huizen aan te brengen. Nog los van het bestaande gasnet dat verwijderd moet worden uit de trottoirs en de gemeentelijke openbare wegen die opengebroken moeten worden voor de aanleg van bijvoorbeeld een warmtenet. Daarnaast moeten deze werkzaamheden ook plaatsvinden in alle particulieren gronden!! Wat de overheid zich goed moet realiseren is, dat door het ruimtegebrek in de bestaande openbare gronden, onverantwoorde investeringen en kapitaalsvernietiging door het verwijderen en aanbrengen van leidingen moeten plaatsvinden om dit realiseren. Mijn ervaring is, ikzelf heb zo'n dertig jaar gewerkt als beleidsmedewerker aangaande ondergrondse infrastructuren in de regio Eindhoven, dat dit een praktisch onmogelijke en onzinnige opgave wordt.
- Meer subsidie op zonnepanelen en vervanging van (Gas) CV. Mijn huidige CV installatie zal binnen enkele jaren vervangen moeten worden. Bewoners hierover optimaal adviseren (b.v. hybride warmtepomp) zal direct al veel energiebesparing geven. Dus niet wachten tot 2030!!!
- Alle straten flink uitgraven en een flink verzwaard stroom distributienet naar iedere woning leggen. In het huis een installatie die verwarming systeem gebaseerd op stroom .Heeft de gemeente daarvoor ooit een reëele begroting gemaakt?? Dat gaat heel veel geld kosten. Die zelfde Energie behoefte kan via het gasnet met waterstof gas ingevuld worden met een systeem dat veel flexibeler is in vraag en aanbod.
- Nee, want in Duitsland moeten ze aan het gas vanwege duurzaamheid. En wij gekke Hollanders moet er vanaf. Laat ons alstublieft met rust. Kost ontzettend veel geld en het levert wereldwijd gezien helemaal maar dan ook helemaal niets op !

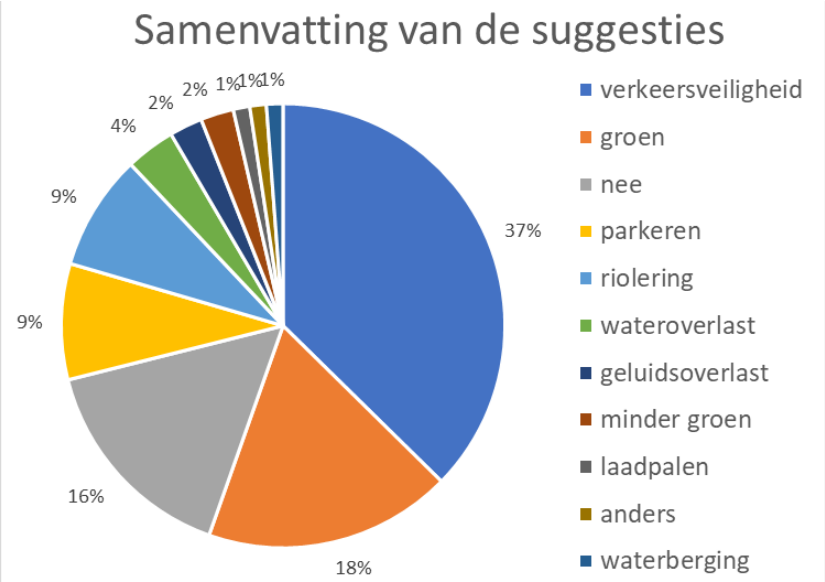
- Nee, want in Duitsland moeten ze aan het gas vanwege duurzaamheid. En wij gekke Hollanders moet er vanaf. Laat ons alstublieft met rust. Kost ontzettend veel geld en het levert wereldwijd gezien helemaal maar dan ook helemaal niets op !
- zou nu niet alles willen zetten op elektriciteit, zowel direct als indirect (voeden warmtepompen bv) denk ook aan lawaai van warmtepompen!
- Warmtenet al dan niet in combinatie met kleinere collectieve oplossingen biv. d.m.v. bodemwarmte
- Een gezamenlijk waterstof-netwerk of gezamenlijke warmtepomp. Gefinancierd/ gesubsidieerd door de overheid. Ik zie het niet zitten dat ieder huishouden voor zich hier in de wijk een waterpomp neer gaat zetten ivm. geluid en kosten.
- Mogelijkheid van waterstofgas onderzoeken. Ik ben geen voorstander van warmtepompen. 1. Vanwege geluidhinder. 2 ik krijg mijn huis daar waarschijnlijk onvoldoende voor geïsoleerd, met name de spoiwmuur.
- Het blok huizen waar ik woon zijn recente woningen met vloerverwarming, dus bij uitstek geschikt voor een LTV warmtepomp. Hier kan de gemeente ondersteuning in bieden voor het installeren van zo'n warmtepomp
- Ik ben voorstander van waterstof als alternatief voor gas
- IK WIL NIET VAN HET AARDGAS AF. WEL ALS ER EEN GOED SCHONER ALTERNATIEF GEBODEN WORDT ZOALS WATERSTOF OF KERNENERGIE
- Focus op nieuwbouw
- Geen idee, waar ik (en ik denk nog heel veel anderen) me vooral druk over maak is het feit wie deze maatregelen gaat financieren. Dit kun je immers niet van burgers zelf vragen?!
- Zeker. De tip is: vertragen. Inwoners van Meierijstad hoeven niet voorop te lopen in dit traject (en daardoor op kosten gejaagd te worden, ook al zegt de gemeente te 'streven naar kostenneutraliteit'. Dat kennen we ook van de afvalstoffenheffing). Het traject van verduurzamen overstijgt het niveau van een gemeente. Sterker nog: dit is Europees niveau. Leuk dat 'we' in Nederland veel doen, maar hoe zit het met klimaatmaatregelen in Polen, Roemenië, etc.? Laat Europa maar 'ns komen met subsidies en goede, bruikbare oplossingen.
- Via centrale aardgasvrije wijkverwarming
- Nee. Laat mensen zelf beslissen maar dring ze niks op
- Geen idee, ben nog onvoldoende van op de hoogte
- Afhankelijk van welke alternatieven de gemeente voorstelt
- door waterstof inplaats van gas
- Wordt redelijk moeilijk in appartementencomplexen, lijkt me, maar het moet mogelijk zijn. Hier zal apart aandacht aan besteed moeten worden.
- ja ik ken dat systeem toegepast bij ons in de buurt gehele flat voorzien van warmte pompen maar mislukt mensen hebben nu CV
- Een flinke zak geld vanuit de gemeente doet mensen bewegen. Maar dat betalen we via gemeentebelastingen terug. Ik vind het storend dat er een wijk aangewezen wordt. Wat als deze mensen door van allerlei kinderziektes in de systemen later weer financieel geraakt worden? Ook daarover moet duidelijkheid komen vooraf. Ik zou als gemeente wachten en investeren in waterstof. Dat lijkt betere rendement op te leveren. Want wat doet het met de 'aardbol' waar Nederland ligt als alle huizen aardwarmte uit de grond onttrekken? Is dat onderzocht? Of kijkt men blindelings naar "we moeten van het gas af, we moeten van het gas af"... En vervolgens kijkt men niet verder. Zoals gedaan is met het plaatsen van windmolens die veel flora en fauna aantasten. En zonnepanelen die straks chemisch afgevoerd moeten worden als de levensduur op is. De kosten die daarmee gepaard zijn maar ook de schadelijkheid voor de natuur. Als het echt niet anders kan dan zie ik graag dat de gemeente een stuk grond beschikbaar stelt voor een warmtepomp of waterstof installatie waar een aantal huizen aan gekoppeld kunnen worden ipv een grote installatie in of aan het huis gemonteerd.
- Per wijk gezamenlijke energievoorziening, waarbij opwekken en afnemen gezamenlijk geregeld kan worden.
- Waterstofgas, alle daken vol leggen met zonnepanelen, warmteopslag met basalt, energieopslag met ijzerpoeder, geschikte daken met natuur bedekken
- Een warmtenet, aardgasalternatief zoals waterstof of geheel overstappen op elektriciteit mits tenminste kostenneutraal.
- Warmtepompen
- Waterstof lijkt mij op de lange termijn de beste investering.
- Ik ben heel erg gecharmeerd van waterstof ipv aardgas. De leidingen liggen er al en de HR ketel kan er op aangepast worden.
- Voor mijn wijk niet direct
- Misschien per straat kijken wat er moet gebeuren bij iedereen en dan een plan maken en meehelpen in de kosten om alles om te bouwen.
- -mogelijk dat er een gezamenlijk warmtenet mogelijk is - mogelijk dat waterstof een goede vervanger is en de gasleidingen gebruikt kunnen worden
- Er moet nog gigantisch veel geïsoleerd worden willen we aardgasvrij kunnen wonen. Daar moet nu veel en veel meer de nadruk op liggen. Dan heb je direct een daling van het gasverbruik en is er meer tijd om geschikte, echt duurzame bronnen te ontwikkelen
- Gebruik van biogas; Waterstof

- (glas) Tuinders en industrie gebruiken een veelvoud van alle woiningen in Meijerstad aan (gas)energie, waarom kijken we daar niet naar. Die tomaten hoeven immers echt niet midden in de winter..... Warmtepompen geeft veel te veel herrie en vreet stroom....
- Zie eerdere opmerking over waterstofgas. Bovendien denk ik dat er meer winst te behalen is bij de industrie.
- Voor particulieren dure ingreep, dus er zal subsidie moeten komen anders denk ik voor veel mensen niet haalbaar.
- Nee, daar heb ik geen verstand van. Ik hoop dat de gemeente met een plan voor de wijk komt
- Waarom moet het aardgasvrij worden? Onze buren Duitsland gaat het aardgas invoeren. Waarom doen we niet mee met het Europees verband?
- omzetting aardgas naar waterstofgas als verbrandingsgas. Veel goedkoper dan warmwater circuit
- Aardgas vervangen door waterstof. Dan kan het huidige gasnet gewoon intact blijven.
- Eerst goede alternatieve laten zien, niet je oude schoenen weggooien voor je nieuwe hebt.
- Vooral NIET doen. En ook oppassen met stadswarmte, daar zijn al veel te veel ongelukken mee gebeurd waar de gemeenten en/of bewoners voor opdraaien (Rotterdam!).
- Nee, geen enkel idee. Moet wel financieel kunnen
- Nou, heel simpel! We beginnen pas dan als bekend is welke alternatieve bronnen beschikbaar en betaalbaar zijn! Het klinkt allemaal leuk maar laten we eerst en vooral landelijk kijken naar welke alternatieve energiebronnen mogelijkheden bieden. Het gaat niet aan om enkel in te zetten op zonne- en windenergie! Kernenergie is moedwillig buiten de besluitvorming gehouden door meneer Nijpels en dat is niet acceptabel!
- ik denk dat vooral de warmte pomp daarvoor belangrijk is in combinatie met (meer) groene opwek.
- Alle ideeën die er zijn, zijn zeer kostbaar en niet interessant. Er zou om te beginnen eerst beter kunnen worden ingezet op collectief isoleren van wijken.
- Waterstof door bestaand aardgasnetwerk
- Per cluster van woningen middels warmtepomp en bij individuele woningen kan een eigen warmtepomp of hybride warmtepomp in combinatie met elektrische ketel en zonnepanelen een goed alternatief zijn. Toegepast in mijn woning Ypelaar 19.
- Het lijkt mij aannemelijk dat bewoners zelf eerder gaan investeren in gasvrij wonen wanneer er hiervoor een bijdrage/subsidie beschikbaar komt. Bijvoorbeeld voor het laten vervangen van een gasfornuis naar een elektrisch fornuis of bij het vervangen van een oude CV ketel.
- Nee, want onze huizen kunnen blijkbaar niet extra geisoleerd worden (hebben we vorig jaar geprobeerd) dus geen idee hoe we van het gas af kunnen
- Er zijn mogelijkheden genoeg
- Huidig gasnet geschikt maken voor waterstof. Is vrij makkelijk zie https://www.hetkanwel.nl/2019/03/25/waterstof-als-betaalbaar-alternatief-voor-gas/ en https://dewoonwijk.nl/nieuws/waterstof-heeft-potentie-om-aardgas-te-vervangen-3849
- Middel of hoge temperatuur warmtenet
- Aardwarmte uit diepe bronnen (3 km diepte).Biogas wkk voor warmte en stroom en restwarmte naar woningen. Deze WKk mag geen overlast veroorzaken. Dus goed afgeschermd m.b.t. Geluid en lage uitstoot van nox etc. Langere termijn waterstof omdat dit nog veel goedkoper gaat woeden. In duitsland wordt in een proefopstelling waterstof uit mest gehaald wat nog extra voordeel opleverd omdat er dan ook minder uitstoot is.
- Bestaande gasnet in tact laten en gebruiken voor waterstofgas. Liever iets later overschakelen dan de infrastructuur al afgebroken te hebben. Waterstof heeft de toekomst.
- Ik zweer bij waterstofgas, enige realistische optie met tijdelijke overbrugging en/of vermenging met bio(groen)gas
- Oudere huizen vervangen en duurzaam herbouwen, ruimte voor groen wat er nog is behouden en geen prioriteit voor inbreiding.
- thorium kern centrale's plaatsen en alle windmolens verwijderen cq niet plaatsen
- Leg rondom de betrokken wijken velden aan met zonnepanelen voor voldoende elektriciteit. - Geef bewoners subsidies om zonnepanelen aan te schaffen. - Bereken of waterstof betaalbaar en daardoor zinvol is. - Bouw een kerncentrale in Veghel op het Raadhuisplein.
- Alternatieve energie bronnen b.v. waterstof
- Men moet beginnen met verbieden van houtkachels als bron van energie! Deze dingen zijn nóg vervuilender dan welk vorm van energie ook!
- Nee, geen idee. Het lijkt mij een hele investering.
- Inzichtelijk maken hoeveel energie ‘n huis nodig heeft en mogelijk maken dat maximaal wordt ingezet op isolatie en zonne-energie
- moet er nog over nadenken
- Centrale opwekking (evt onderzoeken of er op het bedrijventerrein de duin restwarmte beschikbaar is). Overige opties: - Centrale WKO (ook koeling beschikbaar voor woningen?) - Centrale ijsbuffer... -
- Nee, niet concreet. Woningen zijn relatief nieuw en daarmee goed geïsoleerd. Grotere winsten zijn te behalen bij jaren '60-'70-'80 wijken waar sowieso maatregelen getroffen moeten worden aan de woningen.
- Nee, Ik laat mijzelf graag door specialisten adviseren

- Hulp bij isoleren. De vloeren van onze huizen liggen op zand. Ik las dat woonstichting AREA met een bedrijf nieuwe technieken hiervoor aan het ontwikkelen is. Dit is nu niet voor particulieren beschikbaar wellicht kan de gemeente een collectief bieden.
- Draagvlak realiseren.
- Goed overleg en kijken voor warmtebronnen met meerdere huizen bij elkaar.
- Gebruik van waterstof.
- Achter onze woningen staan de productiehallen van de Ahrend, dit terrein is 6 of 7 hectare en grotendeels bebouwd. Voldoende ruimte voor zonnepanelen voor een groot deel van Sint-Oedenrode. Mocht de Ahrend verdwijnen (waar al lang geruchten over gaan) zou de gemeente deze ruimte kunnen gebruiken om WKO bronnen voor het warmtenet aan te brengen met bijbehorende installaties. Uiteraard op voldoende afstand tot de bestaande bebouwing. Mogelijk heeft de Ahrend nog restwarmte van het productieproces waar wat mee kan.

Vraag 19 - Aardgasvrij **n = 63**

Mocht de straat opengebroken worden om uw wijk aardgasvrij te maken, ziet u mogelijkheden om dan ook gelijk andere zaken aan te pakken? Denk aan: meer groen, het verbeteren van verkeersveiligheid, etc.

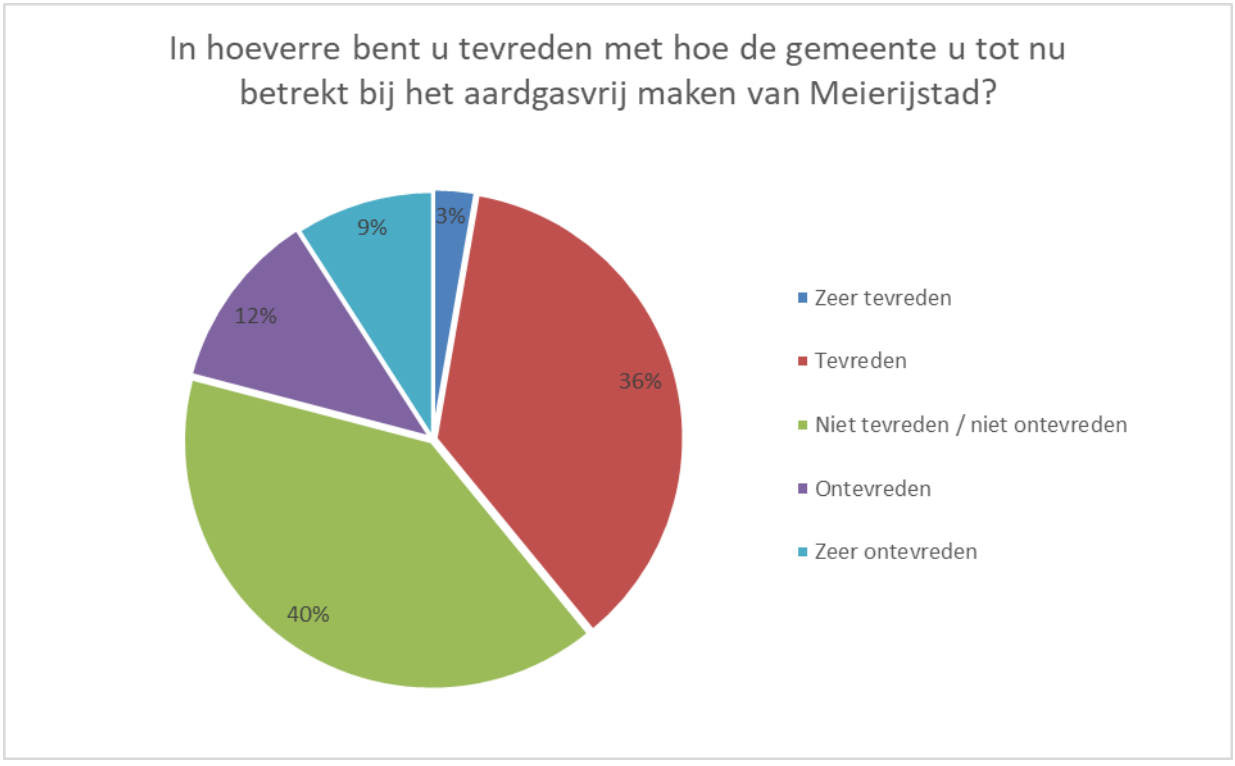

Mocht de straat opengebroken worden om uw wijk aardgasvrij te maken, ziet u mogelijkheden om dan ook gelijk andere zaken aan te pakken? Denk aan: meer groen, het verbeteren van verkeersveiligheid, etc.

- Als dat nodig is dan alles in één. We hebben hier gelukkig veel groen en de wijk heeft al een up-grade gehad
- verkeersveiligheid
- Verbetering van zicht op fietspaden die wegen van woonwijken kruise
- Gescheiden riolering / overlast teveel water na pittige regenbui
- al eerder aangegeven: intelligente verkeersremmende maatregelen (geen heuvels, geen vernauwingen). éénrichting? dan smallere rijstrook en meer ruimte voor groen. de strook voor /naast mijn huis is sinds bouw torendael nooit meer goed opgekomen (platgewalst door parkerende bussen etc). ziet er armetierig uit
- staat hoger terugleggen ca 15cm
- Is momenteel al prima geregeld. Wellicht regenwaterriool ontkoppelen
- Meer laadpalen voor elektrische auto's
- Ja wellicht in overleg met andere werkgroepen/collega's van jullie bespreken welke plannen er nog meer liggen.
- Ik mag er inmiddels toch vanuit gaan dat alle gemeenten de methode 'Werk met werk' hanteren. Overbodige vraag.
- meer groen
- Verkeersveiligheid en mogelijkheid van parkeerplaatsen voor werkbussen UIT de woonerven
- Ja, lijkt me goed als er toch aan gewerkt wordt
- wegen versmallen (veiligheid), groenvoorziening en parkeergelegenheid
- meer parkeer plaatsen minder groen.
- Ons plein loopt erg af naar een zijde, waardoor bij regenval alles één kant op loopt. Dit zou dan wat meer egaal of af bijvoorbeeld aflopend naar het midden kunnen.
- Wat een domme vraag. Ik neem aan dat de gemeente dit altijd bekijkt...
- Bij iedereen loopt op straat, heel hinderlijk en gevaarlijk. Straat is erg smal.
- Inderdaad meer groen en een goede doorstroom van verkeer
- Meer groen
- Verkeersdrempels
- Niets afbreken/afsluiten voordat een ruim voldoende alternatief werkt
- Extra verkeersdrempel, en opnieuw geheel bestraten.
- Er mag altijd meer groen bijkomen.
- Verkeersveiligheid
- Het weghalen van boomwortels, nieuwe trottoirs en het up to date maken van groenvoorzieningen en daarna ook netjes houden.
- Meer parkeergelegenheid, mogelijk nog betere ontkoppeling riool en hwa
- Bordjes op woonerfen van 15km/u
- Vernieuwen van rioleren/ gescheiden stelsel aanleggen.
- Stiller maken van de bestrating + verkeersveiligheid vergroten.
- Planten bomen.
- Goed kijken naar verkeersveiligheid
- Meer groen, verbeteren rioleringsstelsel, verbeteren wegen
- Verkeersveiligheid
- Waterberging tbv koeling van de woningen.
- ligt eraan welke keuzes er worden gemaakt als nieuwe verwarmingsbron
- Verbeteren van de verkeersveiligheid en de geluidsoverlast door verkeer.
- Snelheidsbeperkingen en eenrichting.
- Bij mij ins de straat niet nodig
- Er word op sommige plekken te hard gereden. Dit kun je onaantrekkelijk maken. Verder denk ik dat er in de wijk genoeg groen is. Echter kan het wel mooier
- Bomen in de straat
- Trottoirs herstellen/vernieuwen, bloembakken op de weg verwijderen en verkeersdrempels aanleggen. Dit laatste staat al gepland in de Ypelaar ivm aanpassing verkeerssituatie bij OS De Uilenbrink.
- Groenvoorziening
- leg dan een aantal drempels halverwege de rechte stukken, ik hou mijn hart vast elke keer als mijn kinderen de oprit af fietsen en ik een auto aan hoor komen. Ze weten dat ze op moeten letten, maar met al die elektrische auto's tegenwoordig, kunnen ze ook zomaar een auto niet horen die achter een geparkeerde auto vandaan komt.
- Ik denk alleen aan de overlast!
- Verkeersveiligheid zou kunnen maar ik zie eerder gewoon tegen die tijd onderhoud van riolering etc.. en onderhoud van trottoirs en wegen als geschikte combinatie. Maar zoals al gezegd is dat allemaal niet zo nodig als we over gaan op waterstof.
- Meer groen is altijd welkom. Snelheidsbeperkende maatregelen voor autos is ook gewenst. Met name invalswegen zoals kerkendijk en oost frieslandstraat
- Verkeersremmende maatregelen (geluidsarm)
- meer groen en meer water zichtbaar maken
- Verwijderen van te grote bomen die het zonlicht ontnemen op de daken waarop anders zonnepanelen gelegd kunnen worden.
- het verbeteren van de verkeersveiligheid

- Gelijk houtkachels in huizen aanpakken! Dit mag NIET meer als energiebron gebruikt worden! Anders heeft het geen zin om wijk aardgasvrij te maken. Aardgas is minder erg dan houtstoken!!
- Verkeersveiligheid vergroten, nieuwe frisse bekleding van straat en trottoir.
- is niet nodig op het Turfven (vind ik)
- Verkeersveiligheid verbeteren: hoge snelheden autos in straat beperken). Minder doorgaande straten voor auto's. Ontkoppelen van hemelwater afvoer en aansluiten op WADI's.
- Nee, de ruimte is helaas beperkt en daarmee is extra groen niet mogelijk. Of er moeten drastische maatregelen genomen worden om het parkeren (of de hoeveelheid auto's) in de wijk tegen te gaan.
- Groen, afkoppelen regenwater en riolering
- meer groen, meer parkeerplek, betere inrichting woonerg, verkeersremmende maatregelen
- Verbeteren verkeersveiligheid
- Meer ruimte voor voetgangers. Maar er zijn straten en buurten waar de nood op dat gebied groter is, hoor.
- Meer parkeergelegenheid
- Beperkt want de straat is al erg smal.
- Verkeersveilighied, grondwaterstand.

Vraag 20 - Aardgasvrij **n = 110**

Heeft u nog suggesties voor de gemeente om u beter te betrekken?

45 *reacties*

- Zorg bij digitale avonden voor goede verbindingen. De avond voor woningeigenaren was wat ons betreft een aanfluiting: wel (met veel moeite) beeld maar geen geluid. Dus afgehaakt!
- In een schrijven vd gemeente werd de indruk gewekt dat we in 2050 van het aardgas af moesten zijn, maar niet eerder. Nu stuitte dat "moeten" me nogal tegen de borst, maar de 2050 gaf me nog enigzins lucht. Om vervolgens deze week te horen te krijgen dat de 2050 mogelijk 2030 wordt. Boos word ik hiervan.
- Conform de landelijk overheid zou de gemeente dit onderwerp in kader van de pandemie en nieuwe regering ook moeten doorschuiven. Zodat er bijeenkomsten georganiseerd kunnen worden waarbij meer mensen inspraak kunnen hebben. En niet zoals nu digitaal met 90 personen. Hiervoor is de materie veel te complex en ingrijpend.
- Instellen gemeentelijk adviseur/aanspreekpunt
- iets terug vinden op website en info is gebrekkgi
- Luister naar inwoners van Meierijstad die er vanuit hun vakgebied echt verstand van hebben. Zie de miskleun in Den Bosch waar nu diverse inwoners in de kou zitten. Zie BD.
- Nee danku. Hopelijk krijgen we over enige tijd weer mogelijkheden voor normale bijeenkomsten.
- Sturen van brief ter informatie. Nu ben je als inwoner niet geïnformeerd wanneer je geen informatiehonger hebt en hier zelf naar op zoek gaat... Toch voor alle inwoners belangrijk om te weten dat dit staat te gebeuren en dat men mee mag denken.
- Er is een slechte keuze gemaakt, ga aub geen geld weggooien om een deadline te halen, maar gebruik je verstand.
- Regelmatig huis aan huis informatie
- Meer focus op het waarom en hoe in plaats van het wat ('moet aardgasvrij').
- Nogmaals, denk dat mensen pas mee willen denken en zicht erin willen betrekken zullen als eerste willen weten wie er wat gaat betalen!
- Leuk zo'n klankbordgroep, maar wat zijn de status en rollen/mandaat en beslissingsbevoegdheden/ invloeden van zo'n klankbordgroep?
- maak een kosten vergelijking tussen alle woningen individueel en de meest efficiënte wijkverwarming. Communiceer deze vergelijking
- Meer 'campagne' op social media. Niet alleen de officiële kanalen van de gemeente
- Informeer met brieven niet iedereen zit op facebook of weet van het profiel meierijstad.
- Graag regelmatig updates via social media
- met de mensen persoonlijk te praten
- Nu moet ik, na het lezen van het BD zelf op zoek om kenbaar te maken wat ik vind. Ik schrok ervan dat we vóór 14 februari een enquette moesten invullen. Ik neem even aan dat dat deze enquette is. Maar geen persoonlijk bericht, geen bericht in de bus over dat onze wijk als een van de eerste aan de beurt is. Alleen een krantebericht. Wat meer directe communicatie over zoites ingrijpends is zeer wenselijk.
- Kostenbegrotingen voor d inwoners, bij elke vorm van alternatieven voor aardgas.
- De informatieavonden beter aankondigen
- Via de wijkraad
- Goede communicatie via e-mail, over het hele milieu-probleem. Geen onnodig papier.
- Ik mis in de nieuwsbrief van de gemeente Meierijstad het onderwerp “aardgasvrijmaken”.
- Betrek mensen tijdig bij ontwikkelingen en niet alleen via een lokaal krantje maar via de brievenbus.
- indien mogelijk per woning op bezoek om te bekijken en door te spreken, zodat het werkelijk individueel aanpassen wordt
- Benieuwd wat er uit die digitale info bijeenkomsten komt...
- Ik hoor alleen dat de gemeente aardgasvrij wordt, maar geen idee wat dat voor mij betekent en wat dat gaat kosten.
- er is nu al ingezet een warmwater voorziening met lage en medium temperatuur. Ben het daar niet mee eens, blijkbaar ligt deze manier van verwarmen als vast. Onze verwarming werkt niet op warmwater en daardoor is deze warmtebron niet direct door ons te gebruiken.
- Tijdig communiceren over voorlichtingsbijeenkomsten.
- Eerst de duidelijke alternatieven. En burgerpanel die de klachten behandeld.
- Nee, dit vind ik moeilijk. Ik denk dat er wel met duidelijke / begrijpbare, eerlijke taal naar alle inwoners gecommuniceerd moet worden.
- Zie hierboven. De burgers zijn NIET gehoord in de plannen voor de energietransitie! Draagvlak ontbreekt en daarmee het vertrouwen in een goede democratische besluitvorming. Alles is voorgekookt door de zgn. tafels van Nijpels maar de burger is angstvallig buiten de deur gehouden.
- Concreter worden: dit en dit en dit zijn de alternatieven voor aardgas
- Niemand praat over kosten voor de burger. 1e verplichte adopters zouden hogere subsidie moeten krijgen. Kosteloos stelling voor recent aangeschafte CV ketel b.v.
- Spoor adressen op die reeds aardgasvrij zijn gebouwd of achteraf aardgasvrij zijn gemaakt en laat deskundigen beoordelen of de gekozen oplossingen herbruikbaar zijn in vergelijkbare woningen.
- Duidelijkheid verschaffen en vergunning aanvraag mbt warmtepompen

- Is nu lastig met corona. Ik denk wel dat de bewoners achter de plannen moeten staan en dat het anders niet moet worden uitgevoerd. Ik vind dat de kosten voor aanpassingen in verhouding moeten staan tot het voordeel wat er is. Terugverdientijd van maximaal 5 tot 10 jaar.
- Mensen het gevoel geven om gehoord te zijn, dat gebeurt nu amper.
- Kostprijs berekening maken per woning.
- Gemeente moet ook kijken naar meldingen die NU gedaan worden mbt leefomgeving. En contact opnemen met die mensen.
- Van de eerste twee heb ik niets gemerkt. Deze enquête kwam ik tegen op LinkedIn. Betere informatievoorziening gewenst.
- Richt u op straten en buurten i.p.v. 'massacommunicatie' met 80.000 mensen.
- E-mailnieuwsbrief (korte update met verwijzing naar de site)
- Beter informeren over voorlichtingsbijeenkomst, die van 4 feb kwam ik toevallig tegen, en dan moet je maar net thuis zijn.

Vraag 21 - Aardgasvrij

n = 101

Waar moet de gemeenteraad volgens u echt rekening mee houden bij de beslissing over de verschillende opties om Meierijstad aardgasvrij te maken?

- De betaalbaarheid voor de inwoners. En niet toegeven aan de waan van de dag. Kijk de kat uit de boom, loop niet voorop maar kijk naar resultaten elders.
- 1. Maak alle nieuwbouwwoningen aardgasvrij, vooral in nieuwbouwgebieden. 2. Vergoed alle kosten. Zo niet, verplicht inwoners dan tot niets, maar laat ze de vrije keus. Jaag ze niet op enorme kosten
- Onvoorstelbare hoge kosten voor de bewoners is onacceptabel qua investeringen en exploitatie..
- Financieel draagkracht, individuele keuzevrijheid
- Niet overhaaste beslissingen nemen is belangrijk. Wanneer men nog niet weet wat de beste oplossing is loopt men grote risico's op verkeerde investeringen en kapitaal vernietiging.
- betaalbaarheid voor de bewoners
- Aardgasvrij maken is prima. De beslissing om alles via een elektriciteitsnet te doen is een foute. CO2 vrije verbranding van waterstofgas is goed mogelijk en voorkomt dat een duur elektriciteitnet moet worden vervangen door een nog kostbaardere stroomdistributie en waarbij een bestaand waardevol gasnet ook nog waardeloos wordt. Dit gaat vele miljoenen kosten.
- Geen idee. De betaalbaarheid schiet me dan het eerste binnen
- met een wat verdere, ruime blik met oog voor toepassingen voor de toekomst. niet baseren op basis huidige stand van de techniek. komt alles op elektriciteit neer dan wordt het naast graven voor robuuster leidingnet (zit nu hier bijna vol) ook serieus kijken naar kernenergie. Maar ook en vooral kijken naar waterstof (de eerste experimenten zijn er al geweest: monteer een andere ketel et voilá. Als deze mogelijkheid hier komt sta ik vooraan
- zoveel mogelijk alles op elektriciteit huis minste aan te passen en maar 1 systeem nodig
- Betaalbaarheid. Alle heffingen zijn al duurder geworden en nu komt dit er weer overheen
- Financieel zoveel mogelijk ontzien van extra kosten voor lagere inkomens groepen (beneden modaal). daarboven eventueel bijdragen naar rato van OZB-waarde met dien verstande dat er sprake van een win win-situatie moet zijn
- Vooral de kosten voor huishoudens zo laag mogelijk houden en overlast van geluid. Daarnaast zo gunstig mogelijk plaatsen van installaties in de ruimtelijke ordening.
- De kosten die eigenaren moeten maken , dienen vooraf goed in beeld gebracht te worden

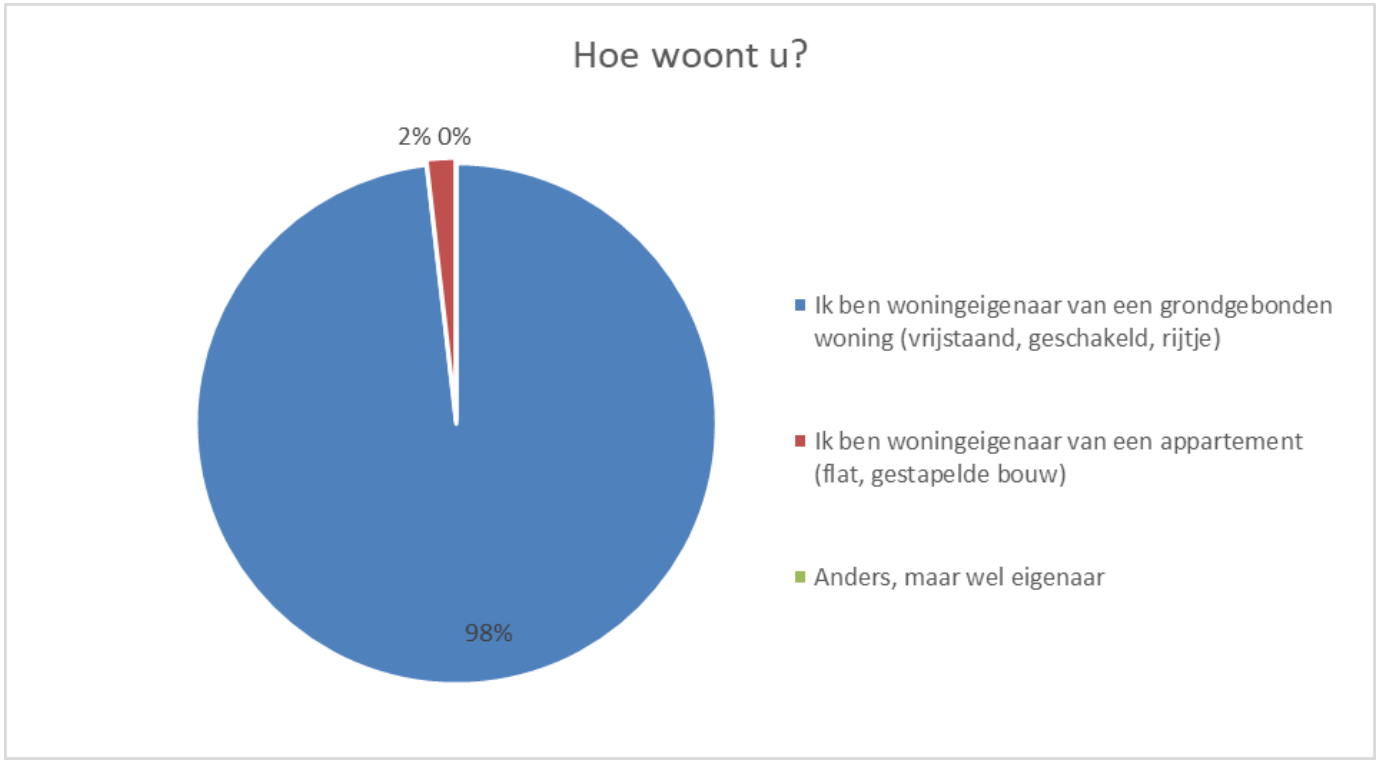
- Er moeten opties geboden worden en de gemeente moet support bieden bij aanpassingen.
- Let op een goede technische oplossing, dat ze ook in de winter bij -10 graden nog steeds genoeg warmte kunnen leveren. Mijn ervaring met warmtenetten is dat er bij erg lage temperaturen het warmtenet niet genoeg warmte kan leveren, wat natuurlijk niet alleen onhandig is, maar ook zeer snel het draagvlak onderuit haalt
- Met bewoners die die iets meer tijd willen nemen om tot een echt verstandig besluit te komen ! Tot zolang KOOP AARDGAS in Denemarken, Zweden desnoods Rusland. GEEN BIOMASSA AUB bij voorbaat dank Joke Blommaert
- Nieuwe technieken
- Keuzevrijheid voor bewoners, geen verplichting. Maak het aantrekkelijk zodat keuze bewoners positief uitvalt. Met de aanpak tot nu toe en ervaringen in andere gemeenten (WKC's) sta je al met 1-0 achter voordat je begint!
- Kosten- wie betaalt wat... Oplossingen (goed getest/geen kat in de zak/slechte ervaringen uit het verleden met warmtepompen etc.)
- nieuwe technieken in de nabije toekomst betaalbaar
- Met een aantal zaken: 1. De kosten van verduurzamingsmaatregelen; 2. Wie gaat die kosten van verduurzaming dragen? 3. Stop met leningen, geef (stapelbare) subsidies; 4. Welke bewezen oplossingen werken wél? 5. Welke partij staat garant in geval de oplossing(en) toch niet werken? En wat houdt die garantie in dan? 6. Welke fasering/termijnen (niet teveel haast maken).
- Starten met de eigen gebouwen. Industrie en kantoren.
- Anticiperen op nieuwe energiebronnen
- Dat het betaalbaar cq niet duurder is. Dat je keuze vrijheid houdt betreft providers. Bv noet 30 jaar vast aan dezelfde organisatie.
- Ze moeten bij nieuwe woningen beginnen en de oudere woningen laten zoals het is.
- Dat het geld kost en men niet bereid is voor te betalen, dit wordt door iemand van buitenaf opgedrongen.
- Degelijke en goede contracten met meerdere leveranciers. Misschien scheiding maken: meerdere energieleveranciers en beheerder infrastructuur?
- met de betaalbaarheid .
- Klaarblijkelijk is het al een uitgemaakte zaak om Meierijstad aardgasvrij te maken. Ik denk dat er betere, minder ingrijpende (voor de burger althans) maatregelen te bedenken zijn om tot een energie transitie te komen. Ik denk hierbij vooral aan waterstof.
- De landelijke en wereld politiek.
- Dat de veiligheid niet in het geding komt
- dat het technisch goed mogelijk is
- De kosten die per gezin gemoeid zijn om als eerste van het gas af te gaan. Want die kosten zijn hoger dan bij systemen waar de kinderziektes uit zijn. En als er kinderziektes zijn waar een hoog prijskaartje aan hangt dat de gemeente compensatie biedt aan de betreffende inwoners die als eerste van het gas af gaan.
- Betaalbaar. Onafhankelijk zijn van een energieleverancier.
- Kosten per woning.
- Goed inspelen op de nieuwe ontwikkelingen
- Kosten per huishouden
- De betaalbaarheid van de transitie
- Geen subsidie op halve maatregelen. Daken halfvol leggen met zonnepanelen is geldverspilling.
- Met name het kostenaspect en technische haalbaarheid in bestaande woningen.
- Kosten
- Wie betaalt de kosten.
- Betaalbaarheid.
- Dat mensen het kunnen betalen om zo'n grote verbouwing te doen.
- De kosten voor bewoners. En dat alles goed geregeld is ook als beloftes niet waargemaakt worden zoals bij de aardwarmte bij de appartementen aan het Ketelven waar mensen op hoge kosten kwamen terwijl het zuiniger zou moeten zijn.
- Dat toegepaste oplossingen echt duurzaam zijn, betaalbaar en voor langere tijd toepasbaar. Experimenteren met technieken lijkt me niet wenselijk
- Personen die daar geen behoefte aan hebben
- Dat sommige mensen wel willen, maar geen geld hebben om alles aan te passen.
- realisme, betaalbaarheid én subsidiemogelijkheid, en ook, indien een eigenaar reeds zelf heeft geïnvesteerd, een reële vergoeding als anderen die later investeren wel subsidie krijgen
- De impact van het alternatief voor de bewoners. Want zeg nu zelf zo'n grote warmtepomp naast de voordeur, dat wil je toch niet.
- Wat gaat de gemeente bijdragen aan de kosten?
- Geluidsoverlast bij inzetten van individuele oplossingen zoals warmtepompen
- Kosten minimaliseren voor de bewoner/eigenaar. Geen (hout) kachels (fijnstof) (dus verbieden). Geen lucht warmte pompen toestaan, ik heb nu al last van al die slaapkamer airco's in de zomer.....Lage temperatuur verwarming vergt immers in veel woningen een complete aanpassing van de cv installatie (radiatoren) en extra isolatie van muren, vloeren en dak, Bouwfysisch zou dat aan de buitenkant moeten, dus zeer hoge kosten!
- Waterstof. Bedrijven eerst. Inwoners niet met extreem hoge investeringen opzadelen om hun plan door te zetten.

- Financiele haalbaarheid voor burgers
- Betaalbaarheid en haalbaarheid
- Niet voor de troepen uitlopen. Een doordacht totaalplan maken in overleg met de wijken. Inwoners ontzorgen. Kosten binnen de perken houden.
- Sluit je aan bij Europees beleid.
- Belangrijkste is dat er verschillende keuzes moeten zijn voor iedereen. Niet ieder huis wordt op dezelfde manier verwarmd waardoor in sommige gevallen individuele aanpak nodig is
- De beslissing om Meierijstad aardgasvrij te maken niet op voorhand al te nemen. Laat eerst de regering maar eens met goede landelijke oplossingen komen, zoals bv. betaalbare elektriciteit uit kerncentrales.
- Niet hun eigen ideeën doordrammen.
- Zie eerdere opmerkingen. Focus je niet op dat aardgas, maar op beperking van de energievraag!
- Het is voor mij niet betaalbaar. Kan maar net rondkomen Betaald de Overheid dit? !!!!!!!
- Kostenplaatje voor de huiseigenaren, ik ben gepensioneerd en kan/wil niet investeren
- Kan iedereen het betalen
- Met de wensen en het draagvlak bij de bevolking! Welke keuzes hebben en vooral wat zijn de kosten? Wie gaat dat allemaal betalen? Ik niet als bewoner!
- betaalbaarheid voor iedereen
- Betaalbaarheid
- Er moet rekening worden gehouden met de portemonnee van de burgers. Ik ben zelf verwarmingsmonteur en zie het de komende tijd niet zitten om van het gas af te gaan. Het is een onhaalbaar, onbetaalbaar en onrealistisch plan om voorlopig van het gas te gaan.
- Betaalbaarheid voor gebruiker (eigenaar/huurder). Realiteitszin.
- Waar echt rekening mee gehouden moet worden zijn de enorme kosten die met het aardgasvrij maken gemoeid zijn. De overheid is overigens verkeerd gestart; nadat de landelijke overheid een aantal mogelijke oplossingen aanreikt, wordt het gasvrij maken van wijken pas een taak van de gemeente die dan met deskundige ondersteuning een plan kan gaan maken en voorleggen aan de wijkbewoners. Het kosten vraagstuk zal dan de grootste bottleneck zijn en zonder subsidie lijkt me het aardgasvrij maken een enorm probleem vooral in wijken en buurten waar de inkomens weinig ruimte bieden voor hogere lasten.. Ook belangrijk is dat de Gemeente met Netbeheerders afspreekt dat zij onmiddellijk stoppen met het verwijderen van aardgasleidingen. Dat gebeurt nu zodra een bewoner geen gas meer afneemt. De huidige gasleidingen kunnen immers later hard nodig zijn als biogas/waterstofgas een bruikbare optie in de nabije toekomst blijkt te zijn.
- Het snels resultaat te bereiken
- Help bewoners financieel en informatief om voor 2030 hun huis al gasvrij te maken, zodat de afsluiting van het gas daarna vele malen sneller en makkelijker zal gaan.
- de kosten die ermee gemoeid zijn
- Geen kosten voor de bewoners/eigenaren. Het wordt opgelegd door de overheid dus daar ook de kosten neerleggen. Er zijn miljarden uitgegeven aan multinationals tijdens corona. Die hadden ook in het milieu gestopt kunnen worden.
- De kosten voor de burgers en met het feit dat niet alle panden geschikt zijn voor zonne-energie dat en elektriciteit veelal nog opgewekt wordt door milieuonvriendelijke kolen- en biomassacentrales. De nadelen van warmtepompen: 1. Geluidsoverlast door de buitenunit (compressor) 2. Grote investering 3. Grotere dimensie van radiatoren of vloerverwarming vereist 4. Opwarming gebeurt op lagere temperaturen en verloopt dus trager, of er moeten radiatoren met ingebouwde fan gebruikt worden 5. Bij het type met de horizontale collector is een grote oppervlakte vereist, bij andere systemen is een specifieke ligging nodig 6. Vergunningen zijn vereist 7. Uitbreiding van een woning vereist extra capaciteit van de warmtepomp die het niet kan leveren omdat deze precies is berekend op de huidige warmtevraag. Systemen met een elektrisch back-upsysteem voor als de warmtebron (grond, water of lucht) onvoldoende warmte levert of er een storing in het warmtepompsysteem is, zorgen door het lage rendement voor hoge elektriciteitskosten.
- Kosteloos stelling van de burgers. (kostenneutraal.) Geen doekjes voor bloeden zoals renteloze leningen. Zorgen dat er geen ongelijkheid ontstaat als je nu verplicht als 1e mee moet doen ten opzichte van mensen over 15-20 jaar. Alle opties eerlijk meenemen Waterstof b.v. Kernenergie wellicht besluit Nederland dat over 10 jaar Zeker geen hopeloze warmtepompen afzonderlijk per huis
- Optie mag niet te duur zijn t.o.v aardgas stoken. Zelfde kosten als voor aardgas als gemeente of projectontwikkelaar investeerd. Eigen investeringen eigenaren beperkt en met een terugverdientijd van 5 tot 10 jaar.
- Zeer belangrijk kosten neutraal voor de bewoners.
- Strenge geluidsnormen warmtepompen ivm geluidsoverlast, wat veroorzaakt claims,burenruzie,stress
- In het algemeen de dorpen dorps houden, houd vast aan de eigenschappen van dorpen. Vrijheid, ruimte en groen.
- Beginnen met verbieden van het gebruik van hout gestookte kachels in de wijken die gepland staan voor de transitie. Ook landelijk moet Meijerijstad zijn protest laten horen over het gebruik van het opwekken van energie middels bio-massa centrales. Als je klimaatdoelen wilt halen dan moet je de grootste vervuilers eerst aanpakken.

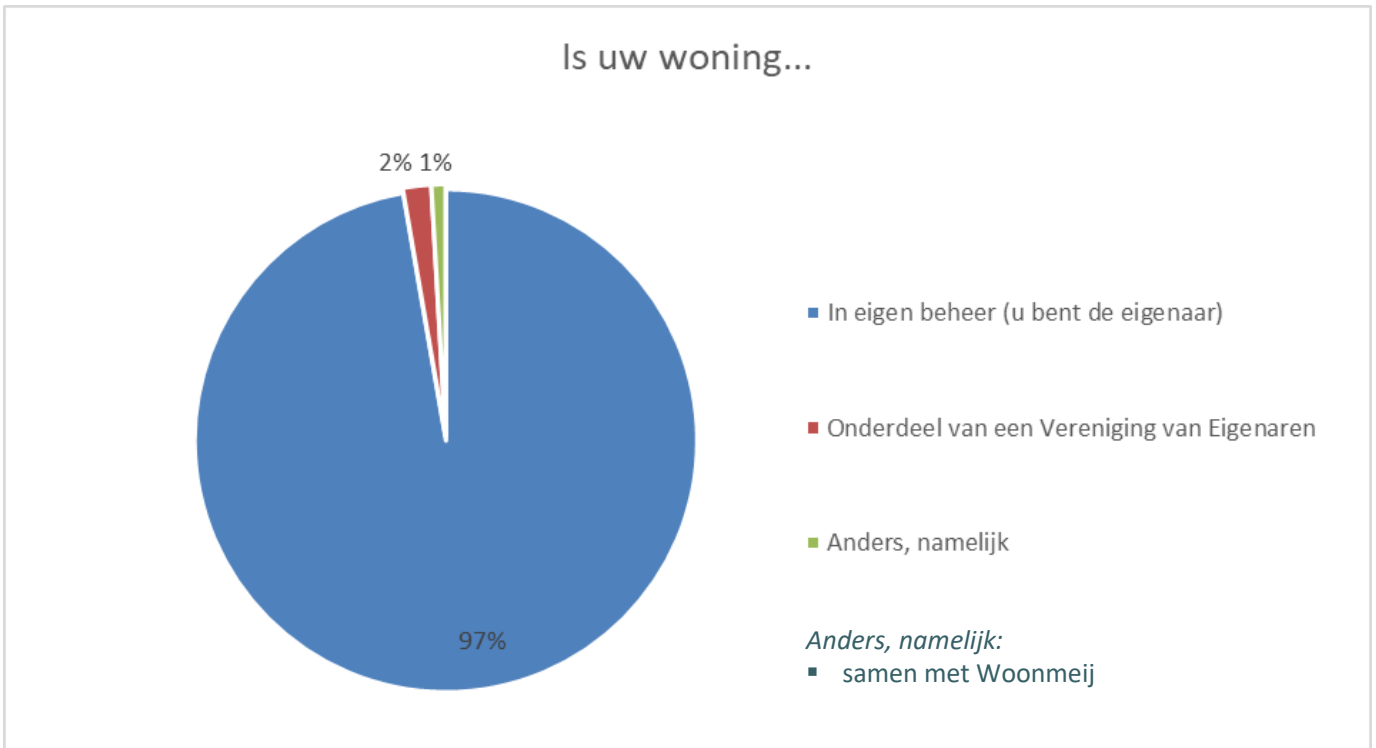
- bereikbaar en betaalbaar voor alle inwoners
- Houtstook (houtkachels) mag NIET als alternatieve bron van energie toegestaan zijn!! Daarmee haalt men klimaatdoelen zeker NIET!
- Met de financiering. Particulieren zullen een investering moeten doen in sloop en aanleg. Is er een voorfinanciering of een vrije lening mogelijk?
- Betaalbaarheid voor lage inkomensgroepen
- subsidie?
- Zorg ervoor dat alle bewoners eerlijke en gelijke lasten krijgen. Dat betekend dat wijken die voorop lopen misschien een minder goed presterende oplossing krijgen (omdat de techniek zich ontwikkeld) en daardoor per wijk verschillende energielasten ontstaan. In basis is er de warmte wet met het ' niet meer dan anders principe' maar toch moet er voor worden gewaakt dat er geen scheve situaties ontstaan. Betrek marktpartijen voor oplossingen en kennis maar eventueel ook voor exploitatie van collectieve systemen? In het geval van exploitatie van collectieve systemen is het eerste punt natuurlijk nog belangrijker. Het biedt aan de andere kant ook kansen om investeringen lager te houden doordat deze partijen deze dragen. Houdt systemen robuust, realiseer dat energievraag van gebouwen zeer aan het veranderen is (koudevraag wordt voor kantoren vaak al meer leidend!). En overweeg ook om koeling mee te nemen in de systemen (hoeveel mensen hebben ondertussen al niet een airco! Mensen zijn daarom wel bereidt om te betalen voor koeling en kan een evt bussinescase positief beinvloedden.
- Neem goed kennis van de mogelijke alternatieven van aardgas (bv waterstof) en wat de kosten hiervan zijn voor de gemeente en haar inwoners. Denk goed na over collectieve energieopwekking zoals zonneparken en eventuele windturbines, met name op plekken waar dit het minste pijn doet voor de omgeving (zone rond Zuid-Willemsvaart en Vlagheide).
- Luisteren naar en het serieus nemen van opmerkingen, zowel positief als negatief, van bewoners
- bewoners
- het geld, particuliere huiseigenaren kunnen niet voor de kosten moeten opdraaien, want de meesten kunnen het gewoonweg niet betalen
- Betaalbaarheid, kan de gemeente al helpen met energie besparende acties, zodat gas gebruik al op kort termijn daalt en later de beste techniek voor gaskookplaat wordt gekozen.
- Betaalbaarheid voor woningeigenaren.
- Onze woning is oud en slecht geisoleerd. Het zal veel kosten om aardgasvrij te worden... Ben benieuwd naar de ideeën, maar ik vrees voor een grote investering...
- Komt ie weer: draagvlak. En: betaalbaarheid voor de bewoners.
- Het financiële plaatje
- Dat het betaalbaar blijft voor iedereen
- Het betaalbaar houden van het alternatief. De kosten voor alternatieve systemen zijn nu vaak hoger dan traditioneel gas. Om draagvlak te krijgen/houden zal de burger niet (alleen) zelf de portemonnee moeten trekken voor de investering en exploitatiekosten. Verder moet er een krachtige lobby komen voor de salderingsregeling. Zonnepanelen leggen loont niet meer als het verbruik (in de winter) niet verrekend wordt met de opwekking (in de zomermaanden), terwijl zonnepanelen een wezenlijke bijdrage zullen leveren aan de transitie.
- Kosten

DEEL III – INDIVIDUELE SITUATIE KOOPWONING (VRAAG 22 T/M 28) *

Vraag 22 – Individuele situatie koopwoning n = 110

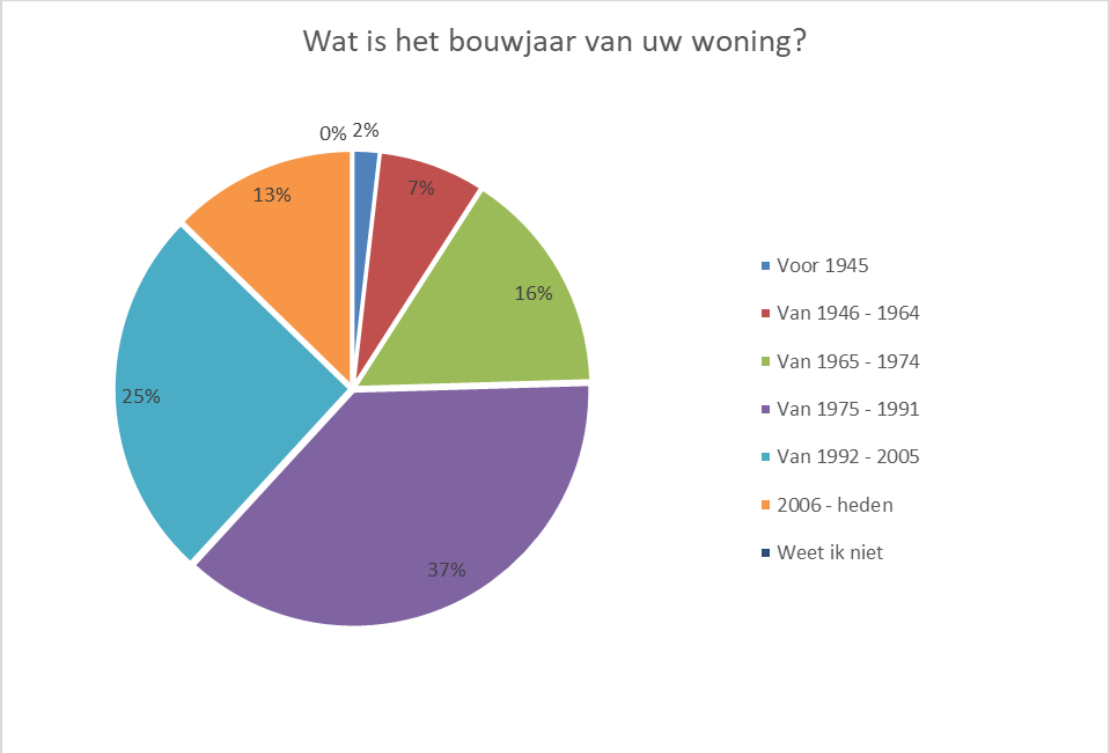

Vraag 23 – Individuele situatie koopwoning n = 110

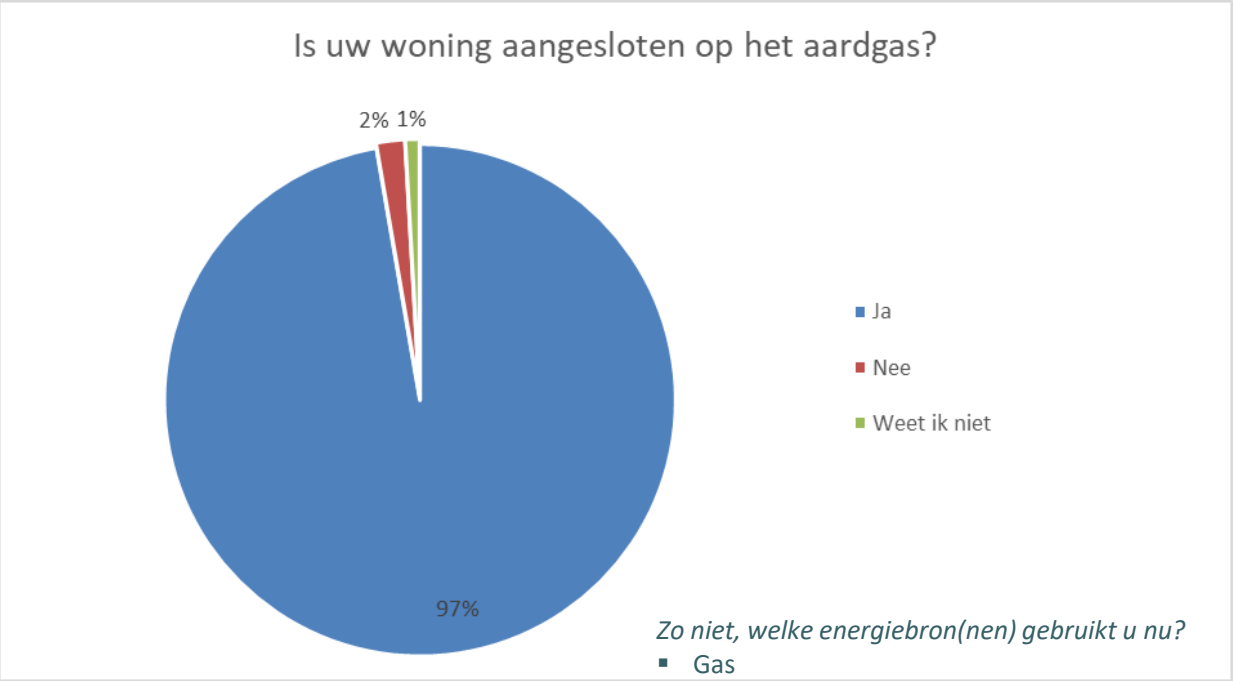

* De vragen 29 t/m 34 over de individuele situatie huurwoningen zijn slecht door 3 personen ingevuld. Dit levert een onvoldoende betrouwbare indicatie op en is om die reden niet opgenomen in deze rapportage.

Vraag 24 – Individuele situatie koopwoning n = 110

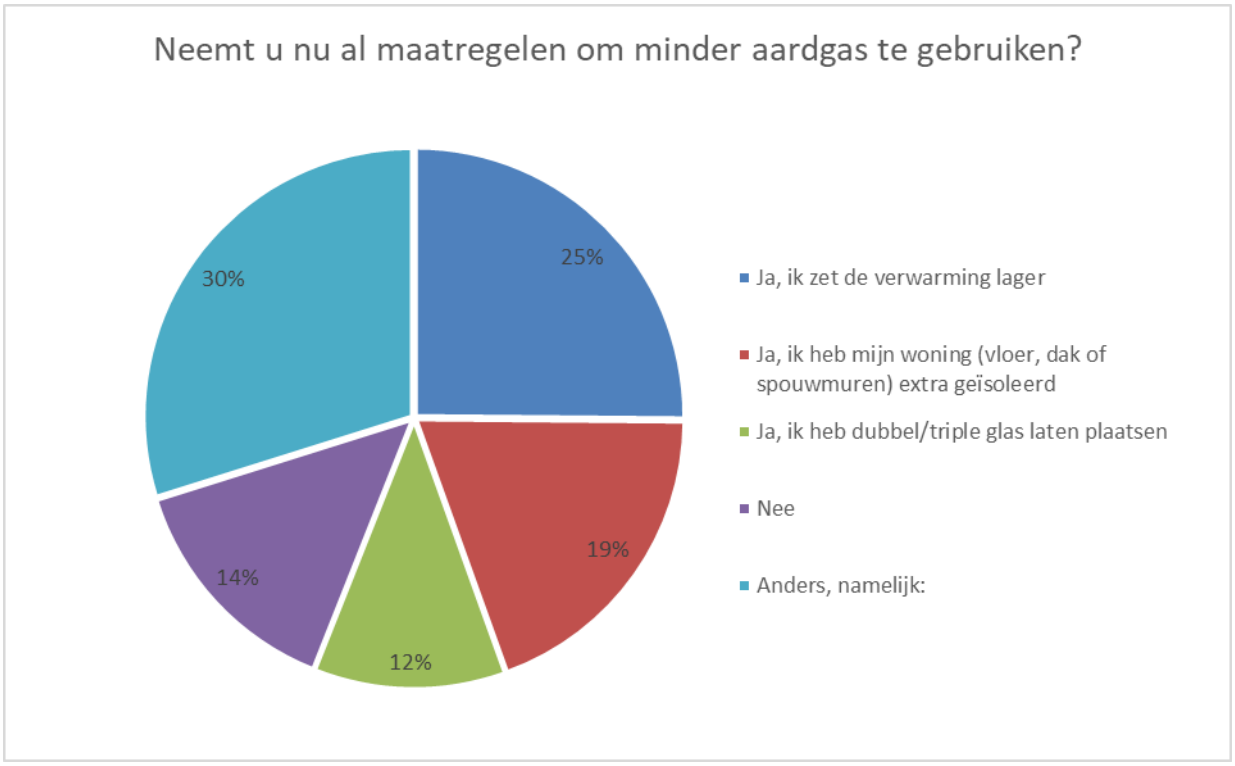
Vraag 25 – Individuele situatie koopwoning n = 110

Zo niet, welke energiebron(nen) gebruikt u nu?

- Gas
- Hybride warmtepomp met elektrische ketel, warmtepompboiler en inductiekookplaat. 20 zonnepanelen op ZO.

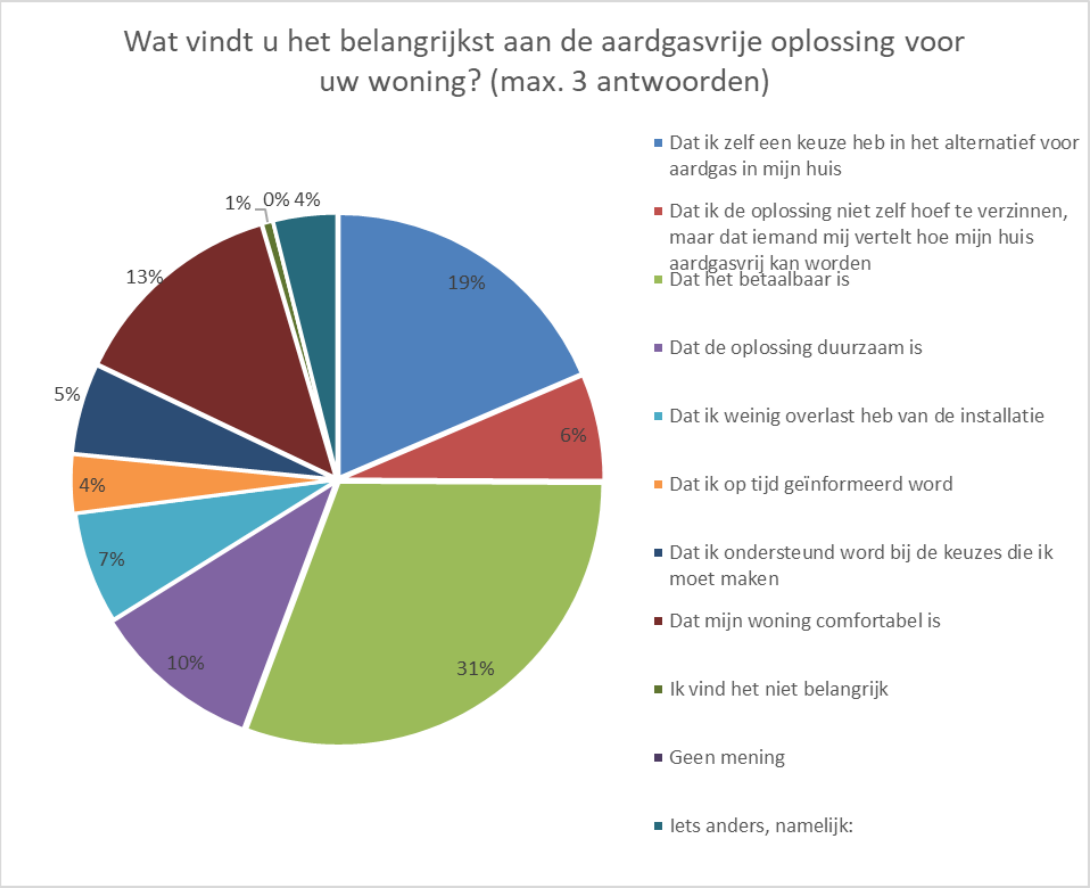
Vraag 26 - Individuele situatie koopwoning n = 191

Anders, namelijk: 27 *reacties*

- Heb nieuwe daken geplaatst
- zie opmerking omtrent glas aanpassing
- elektrisch bij verwarmen (zonnepanelen)
- Ik heb bij de bouw al rekening gehouden met extra muur- en dakisolatie, 3*isolatieglas valdorpels in de binnendeuren etc. Meer is op dit moment niet mogelijk
- Heb normaal standaard isolatieglas (1e generatie) en een WTW-systeem
- Ons huis is bij de bouw (2004) al voorzien van isolerende materialen.
- Elektrisch koken ipv op gas.
- Electrisch koken
- Zonnepanelen, kook elektrisch, gebruik warmwaterboilers
- Ik kook electrisch
- verwarming d.m.v. airco (overcapaciteit aan zonnepanelen)
- Heb ook zonnepanelen en kook op inductie.
- Huis beschikt over zonneboiler, binnenkort komt een nieuwe HR ketel, voor de rest is het huis al goed geïsoleerd en heeft HR++ glas
- Zuinigere CV-ketel geplaatst.
- zonnepanelen, koken op inductie
- Een zonneboiler geïnstalleerd welke tapwater en CV water kan verwarmen
- koken elektrisch
- Sedum op dak garage/woonkamer
- Ik gebruik geen gas meer sinds 1 jan 2021
- Kook elektrisch en heb zonnepanelen. Heb split level airco waarmee je ook je huis verwarmen kan
- Zonnepalen
- zonnepanelen op het dak
- is goed geisoleerd, heb een warmtepompboiler laten plaatsen, nu nog zonnecollector. We hebben zonnepanelen
- koud douchen
- koken op inductie ipv gas
- kook electrisch / isolatie van dak hebben we jaren geleden gedaan. We hebben dubbel glas, van ongeveer 25 jaar oud, dus dat zal niet het meest energiezuinige zijn...
- Nieuwe keuken koken op stroom van zonnepalen

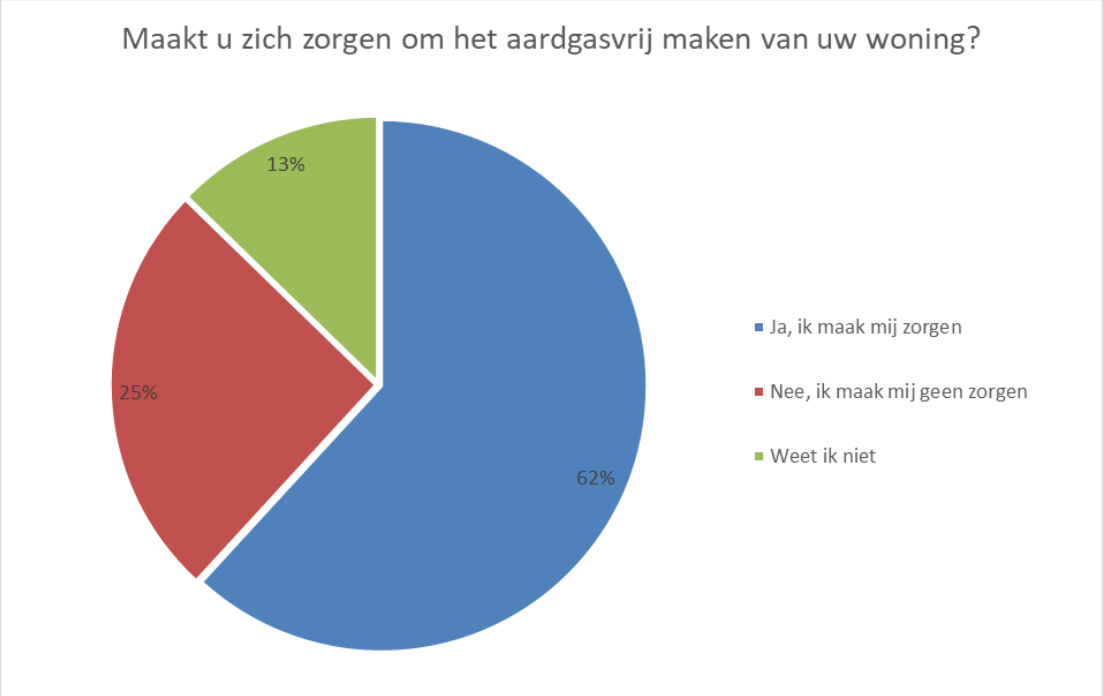
Vraag 27 - Individuele situatie koopwoning n = 307

Anders, namelijk: 12 *reacties*

- Dat de regering of de gemeente alle kosten op zich neemt die er gemaakt worden, dus ook de kosten van alle wijzigingen die in huis moeten plaatsvinden, inclusief afwerking en aankopen van nieuw apparatuur.
- Geen verhoogde gemeentelijke belasting vanwege onvoorziene uitgaven
- Handen af van mijn huis. Ik heb een gashaard, kook op gas en een CV op gas. Niet mee bemoeien aub !!!!!
- Hoezo maar 3 antwoorden aanklikken? Als 3e: Dat ik weinig overlast heb van de installatie (geen hoorbaar gebrom van de installatie) en 4. Dat mijn woning comfortabel is (dat lijkt me wel het minimale, want dat is nu ook. Waarom zou ik genoegen nemen met een investering van duizenden euro's en dan minder comfortabel kan wonen? Hoe dan?)
- Zie mijn eerdere opmerking over wijkverwarming, dat is volgens mij efficiënter
- Dat het mij geen geld kost en dar ik mag beslissende de keuze om aardgas te gebruiken.
- leverbetrouwbaarheid
- Ik hoef geen aardgasprijs woning
- Dat ik zowel binnen als buiten comfortabel kan leven en geen herrie ondervind van bv warmtepompen.
- Dat ik duidelijke begrijpbare informatie krijg
- Wat vinden we in Meierijstad van waterstof????
- geen grote apparatuur / brommend geluid waar we mogelijk last van krijgen

Vraag 28 - Individuele situatie koopwoning n = 307

Heeft u zorgen? Zo ja, welke? 65 *reacties*

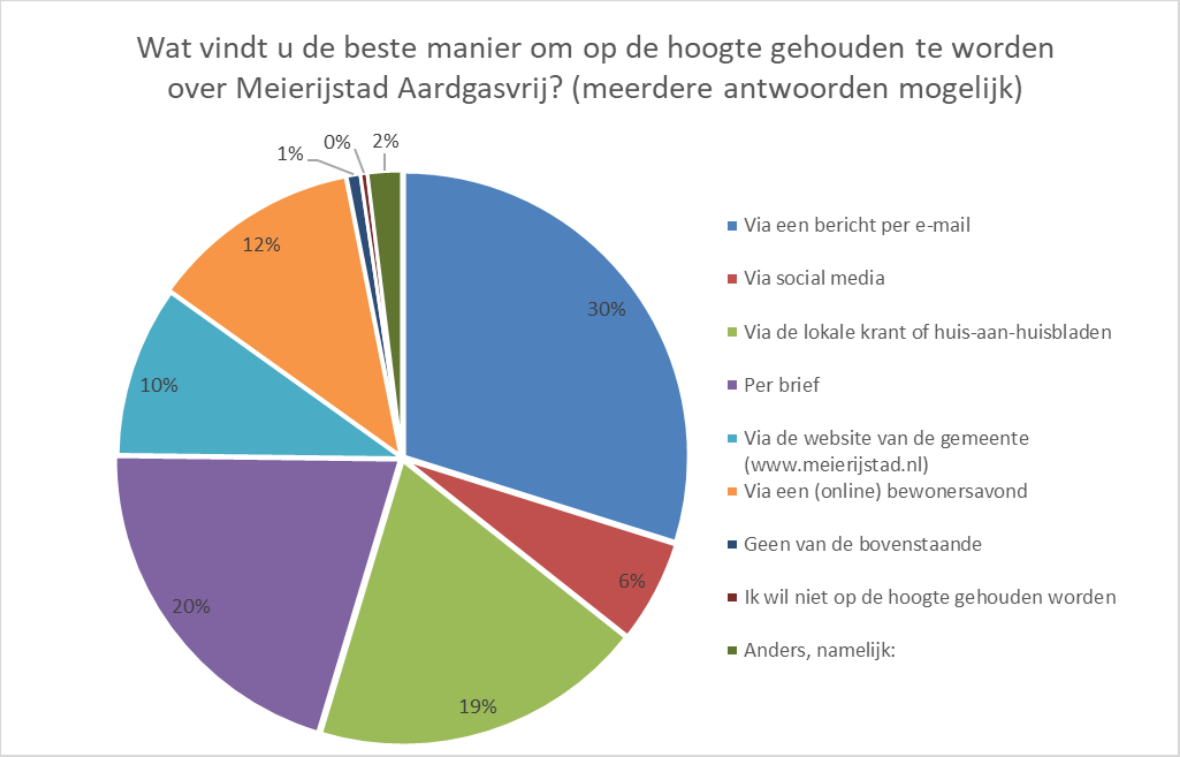
- dat het verpicht word
- Financiering
- Dat er onverantwoorde beslissingen worden genomen door de gemeente
- Of het alternatief wel accuraat genoeg is.
- Ik ben bang dat men te overhaast te werk gaat. Als men het grootschalig wil aanpakken moet vooraf duidelijk zijn wat de beste oplossing is. In dit stadium is het beter kleinschalig stimuleren door subsidies zodat op korte termijn al direct veel energie bespaart kan worden.
- alternatief koken
- Een hybride warmtepomp.....ik hoor vaak over veel problemen. Dat moet bekend zijn.
- Ja, qua duurzaamheid is gas prima en moet ik onnodig veel kosten maken door jullie dwangmatige onzin. Ik zou zeggen begin met alle nieuwbouw huizen en vele ons aub niet lastig !!!
- omdat ik nu aan het eind van de mogelijkheden zit. meer panelen kan nog, windmolen zou kunnen maar warmtepomp gaat hier niet werken zonder extreem hoge kosten (vloeren eruit)
- Ik maak me ernstige zorgen over de kosten die het met zich mee gaat brengen en wie voor deze kosten opdraait.
- eventuele wat verplichting om bepaald systeem te moeten accepteren wat niet voldoende bedrijfszeker is bij extreem weer
- Betaalbaarheid en werking. Warmtepompen zijn nog niet effectief genoeg bij koude en het energieverbruik (elektriciteit) is hoog. In de avond heb je niets aan zonnepanelen als elektriciteitsbron.
- Betaalbaarheid omdat mijn woning een indirect luchtverwarmingssysteem heeft
- Vooral de Kostenpost... Denk dan bijv. ook aan vervangen van ketels en gasfornuizen. Maar ook bijv. gaskachel (laten plaatsen in 2010 net voordat duidelijk werd dat we op een duur van gas af moeten).
- Dat mijn woning niet meer voldoende te verwarmen, tenzij er hoge kosten gemaakt moeten worden
- Persoonlijk: nee. Ik verwacht echter dat mijn buren niet zo makkelijk te overtuigen zijn om over te stappen. De huizen hier zijn echter perfect geschikt voor zonnepanelen (plat dak zonder schaduwval), maar mijn buren vinden deze nog steeds te duur...

- Mijn keuze zou zijn Waterstof of kernenergie.
- Zorgen over de beperkte keuzevrijheid en niet duurzame/betaalbare oplossingen
- Kostenaspect, huidige oplossingen zijn niet ideaal (nog geen perfecte vervanging beschikbaar)
- Over de betrouwbaarheid van de gemeente: zij geven aan te 'streven naar kostenneutraliteit'. Juist, ja. Streven. Inwoners betalen straks dus gewoon alles zelf, net zoals de jaarlijkse ophoging van de afvalstoffenheffing ondanks minder afval.
- TE duur waar blijft het gezonde verstand om een efficiënter systeem te kiezen.
- Onbetaalbaar. En.ik wil hier geen lening voor en heb hier geen geld voor.
- Er is nog een hoop onduidelijk over de kosten en mogelijke werkzaamheden.
- dat het niet betaalbaar is.
- Wat gaat het mij kosten? Moet ik perse meedoen? Gaat het allemaal niet te snel? Hoeveel zin heeft het allemaal?
- Betaalbaarheid. Kan het systeem wel genoeg warmte leveren door de verandering van het klimaat (hete zomers koude winters). Financiële consequenties als blijkt dat 'als eerste van het gas af gaan' een financiële strop geef. De herrie en omvang van de installatie.
- Inspraak /betaalbaarheid / overlast / resultaat
- Ja, wat zijn de kosten en is de woning goed te verwarmen met een alternatieve verwarmingsbron.
- De termijn omdat we gaan verbouwen en er tijdig rekening mee willen houden maar het financieel ook mogelijk moet zijn
- Moeilijk allemaal
- Kosten per huishouding
- Zoals al eerder vermeld: de kosten
- Of ik het kan betalen
- Hangt er allemaal van af hoe een en ander vorm krijgt.
- Vooral financieel, ik begrijp de noodzaak, maar het moet wel betaalbaar zijn
- Dat ik niet weet hoe we dit moeten betalen en dat er heel veel verbouwd moet worden in ons huis (vloerverwarming, radiatoren, cv-ketel, gasfornuis)
- Ook hier moet nog heel veel geïsoleerd worden, de plannen zijn in de maak maar de kosten zijn aanzienlijk.
- Kinderziektes in installaties; (geluids/trilling) Overlast van installaties; oplossing sfeerhaard; grote installatie; kosten;
- Weing creatieve maatregelen van de overheid, die ons als burgers waarschijnlijk op hoge kosten jagen.
- Ik vraag me af of alternatieven juist afgewogen zijn. Wat zijn de kosten verbonden aan een warmtepomp en hoeveel geluidsoverlast gaat dit opleveren.
- comfort en betaalbaarheid
- Kosten en uitvoering
- Dat de installatie kostbaar is, dat de variabele kosten hoog zijn en dat het wooncomfort naar beneden gaat.
- Oude woning
- Wat dit allemaal gaat kosten
- Dat het geld gaat kosten en wellicht de woning minder aangenaam wordt
- Welke energiebron gaan we gebruiken? Wie gaat dat allemaal betalen? Een warmtepomp gaat mij zo' n 25.000 euro kosten! Dat ga ik dus NIET betalen!
- Ik volg het van het gas af gaan op de voet in de media en vanuit mijn beroep (verwarmingsmonteur). Met het van het gas af gaan jaag je burgers op extreem hoge kosten. Ik heb nog nergens gehoord dat er een betaalbare oplossing hiervoor is. Ik ben benieuwd hoe dat er gedacht word alle mensen mee te krijgen in dit prestige project. Als ik het er met mijn klanten en buurtgenoten over spreek dan lijkt het draagvlak nihil.
- Ik wil graag de vrije keuze om wel/niet mee te doen met de wijk-oplossing. Zeker als blijkt dat de wijkoplossing duurder uitvalt dan mijn huidige oplossing.
- De kosten
- Dat je opgescheept wordt met ergens een warmtepomp in je huis waar je hem niet hebben wil. Torenhoge kosten moet maken. En een slecht gevoel er aan over houden omdat achteraf blijkt dat er betere alternatieven waren.
- Mega hoge kosten. Desinvestering van CV ketel en overige app. Niet werkende oplossing te koud, te weinig warm water voor bad en douche.
- Dat wij dat niet kunnen betalen en hoe dat eruit moet gaan zien
- Dat er door de gemeente wat wordt opgelegd waar ik als eigenaar geen of te weinig invloed op heb en dat me dat extra stress en kosten gaat opleveren.
- Te vroeg oplossingen realiseren die slecht werken en over 10 jaar achterhaald zijn.
- Geluidsoverlast warmtepompinstallaties
- dat mijn comfortabel wonen erg ver achteruit gaat
- Dat men overstapt op houtkachels waardoor het onmogelijk is om nog prettig te kunnen wonen! Houtkachels mogen GEEN alternatief zijn!
- Word ik wel op tijd juist geïnformeerd en wat zijn de kosten om mijn woning aardgasvrij te maken.
- of het financieel haalbaar is en over het geluid
- Welke techniek het beste is en of het wel betaalbaar is.
- Prijs.
- Zorgen niet echt maar wij hebben het geld ervoor niet zo even klaar liggen
- Kosten
- Kan ik de kosten dragen, en past het in mijn woning.

DEEL IV – OVERIG (VRAAG 35 T/M 37) *

Vraag 35 - Overig

n = 258

Anders, namelijk: 5 *reacties*

- bewoners avonden buiten de pandemietijd
- Duurzaamheidsbeurzen en -informatieavonden
- U mag mij via alle kanalen laten weten dat deze onzin is gestopt
- Algemeen kan via diverse bronnen, maar als het de eigen wijk aan gaat moet het wel persoonlijker.
- Persoonlijk adviesgesprekken, elke (t)huissituatie is anders...

Vraag 36 - Overig

n = 97

Laat hier uw e-mailadres achter als u op de hoogte gehouden wilt worden over het aardgasvrij maken van Meierijstad en de uitkomsten van deze enquête:

- In totaal hebben 97 respondenten hun e-mailadres achtergelaten om nadere informatie te ontvangen.

*** De vragen 29 t/m 34 over de individuele situatie huurwoningen zijn slecht door 3 personen ingevuld. Dit levert een onvoldoende betrouwbare indicatie op en is om die reden niet opgenomen in deze rapportage.**

Vraag 37 - Overig

n = 70

Heeft u nog adviezen, opmerkingen of mededelingen die u de gemeente graag wilt meegeven?

- Luister ECHT naar uw inwoners
- Ja, begin bij nieuwbouwwoningen in nieuwbouwwijken en bij renovatieprojecten. En niet bij woningen waar t apparatuur nog niet aan vervanging toe is. Of het moet zijn dat jullie als gemeente de kosten op jullie nemen.
- zie antwoord vraag 13
- Stimuleer bewonersinitiatieven (stichting duurzaam, etc.). Subsidieer onafhankelijke duurzaamheidsadviseurs (die woning doormeten, etc.) Organiseer duurzaamheidsbeurzen.
- Houd de technische ontwikkelingen bij. Er zijn veel ontwikkelingen gaande. Een goede keuze zal vele miljoenen schelen in het investeringsbudget.
- Nogmaals, start hier alleen mee bij nieuw te bouwen woningen en laat de bestaande woning eigenaren met rust !!!!!!!
- Ik hoop dat dit niet net zo'n toekomstig drama wordt als de geplande snelfietsroute (een zeer actieve fietser met 5500km per jaar)
- Zorg ervoor dat al voor 2030 een substantieel deel van de woningvoorraad aardgasvrij is. Sluit de mogelijkheden van het gebruik van het huidige aardgasnet niet uit.
- Denk dat je er niet van uit kunt gaan dat mensen zelf hiervoor gaan investeren. Dit zal slechts voor een enkeling weggelegd zijn...
- Wees vooral open en eerlijk over het proces, maar vooral ook de kosten. Laat de communicatie niet verwateren, want slechte communicatie creeert alleen maar weerstand tegen de transitie
- Kijk naar de mogelijkheden van waterstof die door het huidige aardgasnet kan worden getransporteerd.
- Aardgas is te koop in de wereld, het hoeft niet perse uit Groningen te komen ! Wacht op een net alternatief dat misschien iets langer duurt, maar grote investeringen voorkomt in een niet zo goed of slecht alternatief
- geen andere dan eerder geantwoord
- Communiceer vooral op basis van de vragen van bewoners. Ik schat in dat de meeste vragen voortkomen vanuit kosten en welke vervanger er komt. Speel daarop in voordat je buiten die onderwerpen gaat beginnen. Dit moet eerst helder zijn, anders krijg je niemand mee voor je plannen.
- niet te overhaast besluiten
- Wees betrouwbaar. Wees eerlijk. Wees transparant in de communicatie.
- Gevraagde kosten vergelijking tussen per woning en wijkverwarming
- Laat mensen zelf de keuze maken en dring ze niks op. Jaag mensen niet onnodig op onkosten
- Veel wijsheid en blijf kritisch naar leveranciers en niet o.b.v. kosten maar kwaliteit sturen s.v.p.
- breng de mensen niet in de problemen door het te duur wort.
- Bezint eer gij begint. M.i. wordt er nu veel te snel over iets beslist waarvan de direct gevolgen en de indirecte gevolgen nog niet bekend zijn. Zoals eerder aangegeven denk ik dat er betere en goedkopere manieren zijn om de Groningers een gezonde nachtrust te bieden. Daar waar we in Nederland van het gas gaan wordt het in de landen om ons heen juist gestimuleerd. Aardgas is vrij milieuvriendelijk. We moeten alleen een manier verzinnen om het niet meer uit de Groningse bodem te hoeven halen. Inkopen bij derden of minder exporteren zouden opties kunnen zijn. Om en masse complete woonwijken, dorpen en/of steden van het gas af te halen lijkt mij een dure en onnodige oplossing.
- Dit is een politiek spel. In het buitenland wordt nu pas van kolen op aardgas overgeschakeld omdat het enorm gunstig is voor het klimaatakkoord.....
- Ga alstublieft zo door. De gemeente Meierijstad is goed bezig, er worden veel goede besluiten genomen en er is aandacht voor een goede communicatie.
- in hoeveel dagen wordt zo'n project op geleverd
- Ga niet direct mee in de media gekte. Probeer niet 'het beste jongetje van de klas' als gemeente te zijn. Kijk vooral de kat uit de boom om straks geen onvoorziene situaties te krijgen. En beslis later als andere gemeente wat verder zijn in de ontwikkelingen. Kijk daar naar. Bijvoorbeeld naar Gemeentes waar meer rijkere inwoners wonen. Laat hen eerst gaan omdat zijn veel meer te benutten hebben. Laat de rijkeren eerst van het gas af gaan. Kijk dus naar wijken waar een huizen met een hogere prijsklasse staan en laat hen eerst de kinderziektes ontdekken. Financieel kunnen zij dit beter dragen.
- liever goed doordacht dan te snel uitgevoerd / het resultaat moet beter zijn dan de situatie nu
- Wat kunnen we doen met een gaskachel? Is deze nog bruikbaar?
- Blijf communiceren
- Het moet voornamelijk betaalbaar zijn, dat zal nummer 1 prioriteit zijn
- Zorg dat het betaalbaar is voor iedereen
- Graag informeren over kosten en wat dit persoonlijk betekent voor iedereen.
- houd de optie, de ontwikkelingen, van waterstof heel goed in de gaten, kijk of we als gemeente kunnen investeren in een onderneming als Fluidwell in Veghel
- Meer steun om eerst de warmtevraag te beperken.
- Behoud leefbare wijk.

- Klimaat regelen prima, maar durf eens te investeren in echte creatievere innovatieveren oplossingen voor alternatieve vormen van energie, en kijk vooral ook naar de (industrie) grootverbuikers (landelijk)
- Maak geen overhaaste beslissingen. Tussen 2020 en 2050 komen waarschijnlijk nog veel betere oplossingen dan die nu voorhanden zijn.
- Zorgen dat bewoners niet lastig gevallen worden door commerciele bedrijven die zogenaamd uit naam van de gemeente of samenwerken met de gemeente veinzen.
- Zie hiervoor: niet te snel maar een goed doordacht totaalplan, ontzorgen inwoners, kosten beperken
- Neem de tijd voor het juiste besluit samen met de inwoners. Denk aan voldoende draagvlak.
- Stel u afwijzend op mbt tot het verzoek van de regering om de gemeente aardgasvrij te maken. En onderzoek de consequenties om hier geen gevolg aan te geven.
- Eerst goede alternatieve.
- Hoe moet ik dit gaan betalen als ik maar net kan rondkomen met mijn salaris.
- Overheid moet er voor zorgen dat het ons niets kost
- Blijf duidelijk communiceren. En dan vooral in duidelijke taal. En geen ellenlange verhalen. Gewoon puur en eerlijk de inwoners informeren.
- Loop niet voor de troepen uit! Volg de juiste volgorde: 1) welke alternatieven zijn denkbaar voor een energietransitie? En dan ALLE opties onderzoeken! 2) Wat zijn de kosten van een transitie? 3) welke keuzen kunnen de bewoners maken? 4) hoe wordt een transitie betaald? En door wie?
- Begin met isoleren van oudere woningen, hier valt grote winst te behalen
- Kijk en leer van andere projecten in NL. Succesvolle projecten maar ook mislukte projecten, het wiel hoeft niet uitgevonden te worden, dat is er namelijk al.
- Ga NIET praten met bewoners over mogelijke oplossing zolang deze niet op landelijk niveau aangereikt zijn en er tevens duidelijkheid is over kostendekking. Doe je dit wel, dan zullen er veel vragen onbeantwoord moeten blijven en zaait deze activiteit alleen veel verkeerde emotie en onrust. Daarmee wordt het later nog moeilijker om met bewoners tot onderbouwde oplossingen te komen.
- Maak een helder plan
- We hebben nog tig jaar, maar de gemeente wil scoren en nu al aan de slag... als ik in de tussentijd zou verhuizen, moet ik misschien nog een keer kosten maken...
- In 2030 1e wijken van het gas is gewoon te snel. Geef de technische ontwikkelingen meer ruimte en luister ook naar andere meningen van specialisten op dit gebied. Denk eens na over de draagkracht van de burgers.
- Ga niet voorop lopen met deze transitie. Kijk de kat uit de boom. Hou de hand op de knip. Kijk eerst wat alle alternatieven zijn. Laat andere gemeenten maar hun nek uitsteken. De bijdrage van Meierijstad is niet zo groot. Dat de 25 grootste gemeenten als eerste een alternatief voor aardgas gevonden hebben zet meer zoden aan de dijk dan de gemeente Meierijstad. Als het hun lukt, dan volgt Meierijstad snel daar leunend op hun ervaring!
- Ik ben energieadviseur in de glastuinbouw en daar is het lastig om aardgasvrij te worden. Enerzijds door de lage aardgaskosten (glastuinbouwbedrijven betalen minder energiebelasting of vaak zelfs geen energiebelasting) en anderzijds door de hoge investeringen en daarmee samenhangend de risicos. Je zou naar aardwarmte uit diepe bronnen kunnen kijken met hoge temperatuur. Je kan bijv de hogere temperatuur gebruiken in huizen zonder vloerverwarming en minder goed geisoleerd en de retour daarvan voor goed geisoleerde woningen waarbij het retourwater uit het hoogtemperatuurnet wirdt gebruikt als aanvoer voor het lage temperatuurnet. Gezien de groete investeringen zal dit voor grotere gebieden in combinatie met grootverbruikers moeten gebeuren. Tevens is de piekvraag in de winter hierbij een probleem. In de zomer is er weinig warmtevraag in woningen en dus zou daar een oplossing gezocht moeten worden. Een aardwarmtebron moet het gehele jaar stroming hebben anders raakt deze verstopt. Warmte in de zomer gebruiken voor droogprocessen , industrie of omzetten naar elektra voor bijv koeling. Waterstof is nu nog duur, maar lijkt met wel potentie hebben. Net als bij aardgas goed toepasbaar bij piekvraag in winter. Als er op grote schaal waterstof gemaakt wordt zal dit goedkoper gaan worden. Er loopt in duitsland ook al een proef waarbij waterstof uit mest wordt gehaald wat ook milieuvoordeel heeft. Oude gasnetten kunnen mogelijk ook voor waterstof worden gebruikt. Voor de langere termijn zie ik goede potentie voor waterstof. Nadeel van alle woningen met electrische warmtepompen verwarmen is dat het electriciteitsnet onvoldoende capaciteit heeft. De vraag naar warmte is ook niet gelijktijdig met opwek door zon. Dit laatste zorgt ook al voor netproblemen.
- Bij het groenplan van de gemeente moet rekening worden gehouden dat hoge bomen de plaatsing van zonnepanelen niet beperken.
- Scherp beleid inzake normen geluidsoverlast warmtepompen is echt nodig om de zaak in het gareel te houden. Oftewel liever aardgas handhaven dan warmtepompen aan elk huis!!!
- Ondanks dat Meierijstad groot is behoud de cultuur en eigenschappen van dorpen en wijken. Deze gaan helaas in snel tempo achteruit wat de beleving niet ten goede komt.

- Richt enkele woningen in die gebouwd zijn tussen 1970-1990 en deel de ervaringen zoals aanschafkosten, verbruikskosten, comfort, onderhoud, etc.
- Bestaande houtkachels zouden ook verboden moeten worden als men van aardgas af moet. Aardgasvrij? Dan ook houtstookvrij! Anders heeft klimaatdoel GEEN zin.
- Zorg voor transparantie en correcte informatie naar alle huiseigenaren.
- Betrek extra degene met huurhuizen en lage inkomens
- Ga ervoor ondanks alle nimby verschijnselen!
- Leer van goede voorbeelden elders, durf stelling te nemen en ga hier dan ook voor.
- Luisteren, luisteren en nog eens luisteren
- zorg dat bewoners niet voor de kosten opdraaien aangezien het een verplichting is vanuit de overheid
- Jaag de bewoners van Meierijstad niet onnodig op hoge kosten om je doel te bereiken.
- Hopelijk zijn wij het laatst aan de beurt en zijn er betaalbare opties
- Geef mensen ruimte om inbreng te geven en nemen alle twijfels en bezwaren oprecht serieus.
- 2050 lang niet haalbaar is overal
- Heel veel succes met deze mooie uitdaging!
- Ik wil de sessie van 4 februari later bekijken.

AWARENESS

Awareness B.V.
Spaarneplein 2
2515 VK Den Haag

office@awareness.nl
www.awareness.nl

Per 1 april 2021:
Zeestraat 84
2518 AD Den Haag

AWARENESS

Bijlage 4

Deelrapport 4c

Meierijstad Aardgasvrij

Verslag bewonersavonden longlistwijken

Digitale bewonersavond 4 februari 2021 2
Digitale bewonersavond 11 februari 2021 5
- *Deelsessie 1* *5*
- *Deelsessie 2* *7*
- *Deelsessie 3* *9*

Tabellenrapport | 12 maart 2021

Digitale bewonersavond 4 februari 2021

Ongeveer 20 deelnemers

Wijken:
- Hulzebraak
- Plein 1, 2, en 3
- Hoevenbraak
- De Beemd 1
- Grevekeur

Stelling 1: sfeer in de wijk
- Ik ben tevreden over het wonen in mijn wijk (Geel)
- Er valt hier nog veel te verbeteren aan het woongenot (blauw)

De Beemd 1:
- Verbeterpunt: minder hondenpoep
- Aandacht voor goed kunnen parkeren.

Plein 1, of Plein 3:
- Bewoner geeft aan dat er meer groen in de wijk bij is gekomen. Daar is hij blij mee.

Stelling 2: sfeer in de wijk
- *We staan voor elkaar klaar in de buurt (geel)*
- *Ik regel het allemaal zelf wel (blauw)*

Plein 1, of Plein 3:
- De samenleving wordt steeds individualistischer, zeker in coronatijd. De verbondenheid bij kleine kernen is veel groter dan bij grotere wijken.
- Een deelnemer geeft aan dat de samenwerking en saamhorigheid ver te zoeken is in zijn week. Samen optrekken met de buurt wordt een moeizaam proces.

Hoe zou de overgang naar een ander verwarmingssysteem bij u in de wijk landen? Hoe schat u dat in?

Plein 1, of Plein 3:
- Er zal veel argwaan zijn. Het is uiteindelijk nodig. Deelnemer geeft aan dat er in zijn wijk ook iets aan de verkeersveiligheid gedaan moet worden.

Hulzebraak:
- Wij genieten enorm van de enorme groene omgeving. Wij hebben goede contacten in de wijk. Maar er zijn ook veel buren die geneigd zijn om hun eigen problemen op te lossen. Wij vinden het een prettig evenwicht.

Verwacht u dat bewoners als collectief ergens aan mee willen doen in uw wijk?

Hulzebraak:
- Ik denk dat er genoeg mensen hier wonen die daar wel in geïnteresseerd zijn.
- Bij mij in de buurt worden ook straatfeesten georganiseerd. Er is een buurtapp. Er is veel cohesie in de straat. We hebben een goede verstandhouding. De meerderheid zal openstaan om gesprek aan te gaan.

Zijn er deelnemers die denken: in mijn wijk kun je beter niet starten. Samenwerken met mijn buren wordt lastig?

De Beemd 1:
- In onze wijk wonen veel ouderen. Voor veel mensen is het een financiële kwestie. Ouderen halen het er niet meer uit.

Stelling 3: sfeer in de wijk
- *Het is hier soms wel erg stil (geel)*
- *Er is hier samen veel te doen (blauw)*

De Beemd 1
- In mijn wijk kun je genieten van de rust. Als je wat wil doen kun je dat opzoeken. Die keuze bevalt me wel. Het verenigingsleven is heel rijk hier. Maar het is niet specifiek van mijn wijk alleen, Maar in Schijndel is altijd wel wat te doen.

Plein 1, of Plein 2:
- De stelling is te zwart-wit, maar wijk Plein heeft een actieve wijkvereniging.
- Onze wijk is al redelijk aardgasvrij, op de woningen na die al eerder een vergunning hadden (levert wat scheve gezichten op). Het lijkt mij daarnaast goed om naast aardgasvrij ook aandacht te besteden aan houtstook vrij, want dat is natuurlijk geen goed alternatief, maar een alternatief die ik steeds vaker voorbij zie komen.

Stelling 4: Wat zijn uw zorgen?
Betaalbaarheid:

Plein 1, of Plein 3:
- Deelnemer maakt zich zorgen over de kosten. Hij ziet op social media veel promotie van bedrijven. Daar is hij blij mee. Wat zijn de opties voor leningen?
  - *Gemeente: We zien dat meer mensen bij ons advies aanvragen. Het onder de aandacht brengen van de lening krijgt dus ook meer prioriteit. We kunnen niet veel zeggen over de betaalbaarheid, we weten nog niet alles.*

Als gemeente hebben we tegen het Rijk gezegd dat wij het niet alleen kunnen om de doelen haalbaar te maken. Hier wordt op hoog niveau nog steeds over gesproken. Het Rijk komt nu ook al over de brug met sommige subsidies. We gaan niets overhaast doen. Wie het gaat betalen, daar is nog geen antwoord op.

Plein 1, of Plein 3:
- Het oude gedeelte van de buurt (plein 3) is een lastig gebied. Deelnemer uit deze wijk geeft aan mee te willen denken, maar het moet wel betaalbaar blijven
  - *Gemeente: asbest mag ook opgenomen worden in de lening.*

Verplichting:
- *Gemeente: er is nog niets verplicht. Misschien komt dat later, als je als collectief overgaat op warmtenet. Er zal een moment komen dat mensen mee moeten. Daar zijn we nog ver van verwijderd. Daarin moet nog heel veel gebeuren*
- *WE Adviseurs: Klopt. Die verplichting is een maatschappelijk vraagstuk. We dragen gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Het is wel zo dat het vanuit Europa steeds strenger wordt.*

Plein 1, of Plein 3:
- Is waterstof een optie voor de toekomst?
  - *Pondera: Er wordt nog op gestudeerd op waterstof, maar voor woningen is waterstof nog ver weg. We weten al dat het naar verwachting niet de oplossing is. Er is niet genoeg waterstof. Op windmolenparken ver op zee loopt een experiment met het omzetten naar waterstof. Het zou kunnen dat het lokaal ergens kan. Zal misschien geschikt worden voor monumenten. We volgen het op de voet.*

Geschiktheid van de woning:
De Beemd 1:
- Deelnemer maakt zich zorgen of woningen in de wijk wel geschikt zijn.

Zorgen over veel isolatie:
De Beemd 1 (drie deelnemers):
- De Beemd heeft veel oude huizen.

Grevekeur:
- Een deelnemer uit Grevekeur uit zorgen over de isolatie.

Hulzebraak:
- In hoeverre is de haalbaarheid bekeken. Ik weet dat in mijn vorige gemeente een hele wijk warm gehouden zou gaan worden met warmtepompen. Dat is mis gegaan: het gebied is afgesloten en teruggezet op gas. Hier gaat het om gemeenschapsgeld. Moet goed uitgezocht worden.

Wat opvalt dat veel mensen al veel hebben gedaan. Lopen veel deelnemers voorop naar jullie gevoel?
- De groep beaamt de constatering

Ik hoor weinig zorgen over comfort. Klopt dat?

Hulzebraak:
- Ik spreek uit ervaring. Wij verwarmen het huis op 40 graden en in het najaar op 35 graden. Het comfort is prima.

Stelling 5: hoe ziet de wijk eruit?
- *Er is genoeg speelruimte voor de jeugd (geel)*
- *Als je jong bent kan je beter ergens anders opgroeien (blauw)*

Hulzebraak:
- Het oude gedeelte van de wijk is er beperkte speelruimte.

Stelling 6: hoe ziet de wijk eruit?
- *Ik vind dat er teveel ruimte is voor de auto (geel)*
- *Wonen, werken, spelen, parkeren: prima in balans zo (blauw)*

De Beemd 1:
- Bij ons is het prima.

Plein 1, of Plein 3:
- De parkeerdrukte in de Korte Heikantstraat is problematisch. De straat is niet goed ontworpen.

Stelling 7: waar liggen kansen?
- *Ik geniet van het groen (geel)*
- *Het mag hier wel wat groener (blauw)*

Hulzebraak:
- Meer groen is prima, maar moet een balans gevonden worden.

Plein 1, of Plein 3:
- Bij mij gaat het wel (plein) maar er zijn stukken (Mozartplein) daar is het erg schaars.

Stelling 8: waar liggen kansen?
- *Bij een beetje stevige bui loopt de boel hier onder (geel)*
- *Op een hete zomerdag is het hier niet uit te houden (blauw)*

- Er zijn in mijn wijk veel platte daken. Er komen elk jaar meer airco's op de daken ivm hittestress.

Hulzebraak:
- Groene daken is hier een goed idee om hittestress aan te pakken. In hoeverre wordt ook rekening gehouden met koeling in plaats van verwarmen.
  - *Gemeente: De behoefte om huizen ook goed te koelen is er steeds meer. Combinatieoplossingen zijn hier mooi: groen en zonnepanelen. Deze avond is ook om ideeën op te halen. We zijn op zoek naar slimme combinaties.*

Plein 1, of Plein 2:
- Deelnemer geeft aan last te hebben van de hoge waterstand van het grondwater. Hij weet niet precies wat de gevolgen zijn, maar woont al 30 jaar in de wijk. Om de zoveel jaar komt het voor.

Stelling 9: wat is uw conclusie?
- *Aardgasvrij? Noteer onze wijk maar als laatste in 2050 (geel)*
- *Aardgasvrij! Natuurlijk zijn we nu al geïnteresseerd in wat mogelijk is (blauw)*

De Beemd 1:
- Deelnemer geeft aan eerst veel meer te willen weten voor zij een keuze maken. Deelnemer heeft al zonnepanelen op het dak liggen en dakisolatie. Alleen koken en verwarmen gaat nog een beetje op gas, waarvoor zij ook een elektrische ketel kunnen kopen. Als verduurzaming collectief gedaan wordt met buren, moet prijstechnisch interessant zijn om mee te gaan. Deelnemer benadrukt dat er veel oude mensen in de buurt wonen.

Conclusie: goede voorlichting is cruciaal.

Digitale bewonersavond 11 februari 2021

Ongeveer 50 deelnemers

Plenaire vragen

- *Moerven:* in relatie tot de uitzending van Kassa over het warmtenet, zijn we niet te vroeg? Kunnen we niet beter wachten tot er betere technieken zijn?
- *'t Ven:* Wordt het een verplichting om over te stappen?
- *Veghel Zuid 1:* Op welke schaal wordt naar oplossingen gezocht?
- *Ketelven:* Hoe zit het met kosten/subsidies?
- *Laarbunders:* Ik was betrokken bij het aardgasvrij project met huurwoningen in 't Ven, mijn tip: "Houd het voor bewoners simpel, anders zijn nieuwe ontwikkelingen bij voorbaat kansloos."

Deelsessie 1

Wijken:

- Oranjewijk/Drosveld
- 't Ven Oost
- 't Ven West

Stelling 1: sfeer in de wijk

- Ik ben tevreden over het wonen in mijn wijk (Geel)
- Er valt hier nog veel te verbeteren aan het woongenot (blauw)

Iedereen heeft geel omhoog

't Ven West:

- Ik vind het heel prettig wonen, het is rustig. Er mag wel meer kennis zijn over wie hier wonen. Maar er is veel groen en vriendelijke mensen. Simon: Ik vind vooral de ligging fijn, ik woon bijvoorbeeld vlakbij de school van mijn zoontje, vlakbij de snelweg en vlakbij een speeltuintje.

Rietven:

- De hele straat heeft contact met elkaar, we houden (als het kan) ook feestjes met elkaar. Ik maak me wel zorgen over dat wij deel gaan uitmaken van de fietsstraat. Ik vind dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de snelheid van bromfietsers over de straat, zeker als de drempels verdwijnen.

Stelling 2: sfeer in de wijk

- *We staan voor elkaar klaar in de buurt (geel)*
- *Ik regel het allemaal zelf wel (blauw)*

5 geel, 3 zowel geel als blauw, 4 blauw

Vlasven:

- De meesten weten zelf hun weg te vinden, hier wonen zelfstandige bewoners.

Turfven:

- Ik woon hier net, dus ik ken mijn buren ook nog niet zo lang. Nu met corona zie ik ze weinig.

Rietven:

- We komen nu ook nog wel bij elkaar. Als er iets is, helpt men elkaar. Maar mensen zijn ook wel zelfstandig.

Wie zou samen willen doen met isolatie (steek geel omhoog):

4 geel omhoog

Rietven:

- Met directe buren zou ik wel samen willen doen. We zijn met de wijkvereniging ook bezig met zorgen voor meer cohesie in de hele wijk, maar dat is nog afwachten.

Dorsveld:

- Mijn wijk is pas 5 jaar oud, dus isoleren is minder urgent.

Stelling 3: sfeer in de wijk

- *Het is hier soms wel erg stil (geel)*
- *Er is hier samen veel te doen (blauw)*

6 geel, 3 blauw/geel, 1 blauw

Rietven:

- Ik ben lid van de wijkraad. We zijn ons in dit thema aan het verdiepen. We proberen een actieve groep te vormen, maar we merken dat het nog wel een kunst is om mensen in het hele Ven te activeren. De buurtadviseur van de gemeente is aangesloten.

Stelling 4: Wat zijn uw zorgen?

Betaalbaarheid:

- Subsidies/kosten/betaalbaarheid?
- Bezorgdheid dat mensen qua budget een keuze moeten gaan maken tussen isoleren of warmtetransitie.
- Niet alleen 'kunnen' mensen dit betalen, maar ook 'willen' mensen dit betalen? Er komen ook nog veel andere dingen op ons af (elektrische auto overstap, effecten van corona, onzekerheid over de toekomst, etc.). Ook de totaalsom moet te dragen zijn.
- Willen ouderen nog wel investeren?
- Wat is het voordeel voor mij als individu om over te stappen?

Verplichting/flexibiliteit:

- Zit ik straks vast aan een wurgcontract? Worden er meerdere mogelijkheden aangeboden of wordt het 'take it or leave it'?
- In hoeverre wordt het een verplichting?
- Wat als het niet blijkt te werken? Wordt ik dan verplicht alsnog te betalen (ervaring met debacle in de wijk)

- Welke (andere) oplossingen zijn er?
- Ik wil wel zonnepanelen, maar kan dat nu niet met mijn dak, zijn er subsidies om ook dit soort dingen aan te passen?

Timing:
- Starten we niet te vroeg? Is de techniek al wel (voldoende) bewezen? Krijgen we straks geen last van de wet van remmende voorsprong?
- Kan ik ook op een 'natuurlijk' moment zelf besluiten om over te stappen, in plaats van het opgelegd te krijgen (relatie tot verplichting)?
- Ik zou graag stapsgewijs over willen stappen, moet het per se in een keer? Er zijn ook kleinere stappen mogelijk (bijv. eerst elektrisch koken, zonnepanelen nemen, etc.)
- Hoe gaat de aanleg van zo'n warmtenet eruit zien? Welke techniek wordt daarvoor gebruikt?
- Kan het elektriciteitsnet dit al wel aan?
- Hoe concreet wordt het plan dat de gemeente eind dit jaar heeft?

Wijkspecifieke informatie:
- *Moerven:* Wijk is in 97/98 gebouwd. Ik ben blij dat er naar individuele oplossingen voor onze wijk wordt gekeken, ik denk dat dat de juiste richting is.
- *Rietven:* Hier wonen veel ouderen.
- *Visven:* Huizen uit 2003 met energielabel A
- *Turfven:* Veel huizen met zonnepanelen

Stelling 5 t/m 8: Kansen

Rietven:
- Ik wil niet vooraan staan (wet van remmende voorsprong), maar ook niet achteraan (duurzaamheidsgevoel). Ik zou wel willen dat er geïnvesteerd wordt in ontmoetingsplekken in de wijk (bankjes onder bomen, bij speelplekken, aan de rand van groen of water).
- De wijk is redelijk jong, maar er zijn misschien dingen die beter kunnen op het gebied van isolatie.

Moerven:
- We moeten het sociale aspect niet uit het oog verliezen. De maatschappij is erg individualistisch ingesteld op dit moment. Maar dit probleem gaat over geluidsoverlast, financiën, etc.

Stelling 9: Conclusie
- De algemene conclusie op basis van de deelsessie Oranjewijk/Drosveld, 't Ven Oost en 't Ven West is dat inwoners van deze groep wijken niet de behoefte hebben om als eerste rond 2030 van het aardgas af te gaan. Men heeft reserves ten aanzien van de technische en financiële haalbaarheid, verwachtingen over positieve technologische innovaties en behoefte aan individuele keuze vrijheid.

Ongeveer 50 deelnemers

Deelsessie 2

Wijken:
- Erp
- 't Ven
- Bunders

Stelling 1: sfeer in de wijk
- Ik ben tevreden over het wonen in mijn wijk (Geel)
- Er valt hier nog veel te verbeteren aan het woongenot (blauw)

Overwegend geel

Erp:
- voldoende sfeergelegenheid, voldoende ruimte, ruimte opgezet. Mix vrijstaande woningen en huurwoningen. Zeer tevreden over wonen in deze wijk

Stelling 2: sfeer in de wijk
- *We staan voor elkaar klaar in de buurt (geel)*
- *Ik regel het allemaal zelf wel (blauw)*

Overwegend geel

't Ven:
- Oplossingen warmte transitie bij voorkeur zelf? Probeert voorstander te zijn van milieu bewust leven: heeft al een EV, zonnepanelen en extra isolatie. Heeft bij aanschaf in de buurt rondgevraagd en kreeg geen enkele reactie: dan doe ik het zelf wel. Veel mensen lieten niets horen, en anderen vonden het te duur.

Erp:
- Heeft ook afzonderlijk zonnepanelen besteld. Wel overleg over gehad maar ieder had eigen verantwoordelijkheid. Geen voorstander van een warmtenet. Slechte ervaringen met functionaliteit. Welk kijken hoe we elkaar kunnen ondersteunen maar gezamenlijk warmtenet staat niet boven aan het lijstje.

Stelling 3: sfeer in de wijk
- *Het is hier soms wel erg stil (geel)*
- *Er is hier samen veel te doen (blauw)*

Overwegend geel

Bunders:
- Geen gezamenlijke activiteiten, maar praten wel met elkaar. Helpen elkaar als het nodig is maar geen buurtbarbecues.
- We spreken elkaar, verschillende buren komen bij elkaar langs. Meeste mensen zijn vooral aan het werk. Wel leuke sfeer.

Kan de funfactor het gesprek over warmtebronnen verder brengen?

Bunders:
- Er is een drempel / afstand. Buurtfeest zou meer mensen over de drempel kunnen helpen. Dan is het toegankelijker.
- Informatievoorziening kan beter. Veel mensen zijn druk en gaan er niet naar op zoek en zullen er niet eens van afweten. Als meer mensen hier een brief over zouden ontvangen. Dat had wel geholpen.

Stelling 4: Wat zijn uw zorgen?
- Kosten worden vaak genoemd. Gemeente reageert dat de gemeente hier goed naar gaat kijken. Er moet een verevening komen als het gaat om de kosten. Dit is benoemd bij het Rijk maar er is niet zomaar een oplossing. Hier wordt de komende jaren naar gekeken.
- Erp heeft zonnepanelen en infraroodpanelen. Gasverbruik afgelopen jaar behoorlijk gedaald. Bedoeling op termijn is gasloos. Die investering is al gedaan, dus liever geen nieuwe investering.
  - *Gemeente: dit wordt in het wijkuitvoeringsplan nader bekeken. Daar is wel aandacht voor.*
  - *Ketelvervanging kan met een gerust hart. Het alternatief wordt niet morgen aangeboden. Op dit moment gewoon vervangen.*
- Wat is de invloed van bewoners hierop?
  - *Gemeente: we gaan nu kijken welke wijken op de shortlist komen. Bij de wijkuitvoeringsplannen worden zaken een stuk concreter en dan gaan we in gesprek over oplossingen. Dat wordt een samenspel tussen de gemeente en de buurtbewoners: moet voldoen aan comfort en de kosten die u gewend bent. Samen zoeken naar wat het beste past.*
- Voorwaarden shortlist?
  - *Gemeente: we kijken naar wat er de komende jaren aan plannen op stapel staan bij de gemeente en woningcorporaties. Kan een aanleiding zijn om direct een warmtenet mee te nemen zodat er maar één keer overlast is als de riolering moet worden vervangen. Zeker speelt ook de bereidheid van bewoners om de stap samen te gaan maken. Als de buurt massaal niet wil hebben we een probleem. We willen zoeken naar wijken die hier werk van willen maken.*

Stelling 5: hoe ziet de wijk eruit?
- *Er is genoeg speelruimte voor de jeugd (geel)*
- *Als je jong bent kan je beter ergens anders opgroeien (blauw)*

Overwegend geel

- Erp: woont in het buitengebied dus stemt blanco
- Speelvoorzieningen zijn voldoende.
- Balans is in orde voor deelnemers.

Stelling 6: hoe ziet de wijk eruit?
- *Ik vind dat er teveel ruimte is voor de auto (geel)*
- *Wonen, werken, spelen, parkeren: prima in balans zo (blauw)*

Overwegend blauw

Is er behoefte aan meer laadpalen voor elektrische voertuigen?
- Bij vrijstaande woningen zie je veel elektrische auto's en eigen laadpalen. Bij de rijtjeswoningen zijn ze er nog niet. Daar willen we ook met zijn allen naartoe en daar moeten voorzieningen voor komen.
  - *Gemeente: durft zo niet te zeggen of er beleid is voor laadpalen.*
- Mensen hebben zelf voorzieningen aangebracht, maar er is in de toekomst behoefte aan.

Stelling 7: waar liggen kansen?
- *Ik geniet van het groen (geel)*
- *Het mag hier wel wat groener (blauw)*

- Bunders: genieten van het groen, maar het mag altijd een beetje meer.
- Tegenover natuurtuin is mooi gebied, maar het grasveld is niet groen meer. Onderhoud kan beter.

Stelling 8: waar liggen kansen?
- *Bij een beetje stevige bui loopt de boel hier onder (geel)*
- *Op een hete zomerdag is het hier niet uit te houden (blauw)*

Bijna niemand steekt iets op

't Ven:
- Steekt beide kleuren op: Hitte ligt aan de huizen: plat zwart dak en daaronder de slaapkamer. Regen: alles bestraat en weinig grasstroken. Tuin komt onder water te staan.
  - *Gemeente: item waar oog voor is, wat zijn kwetsbare plekken voor wateroverlast? Dit soort aspecten worden meegenomen om risico's te beperken*

Stelling 9: wat is uw conclusie?
- *Aardgasvrij? Noteer onze wijk maar als laatste in 2050 (geel)*
- *Aardgasvrij! Natuurlijk zijn we nu al geïnteresseerd in wat mogelijk is (blauw)*

Overwegend blauw

- Wij zijn geïnteresseerd in aardgasvrij wonen, maar wat is het doel van de bijeenkomst? Niet het gevoel dat er veel informatie is gegeven. Dit geeft geen representatief beeld. Wat was het doel voor jullie? Het voelt alsof het vooral een sessie voor de gemeente was.
  - *Gemeente: daar heb je gelijk in, deze avond is niet bedoeld om diep in te gaan op de techniek. Er is eerder een vraag en antwoord avond geweest. De gemeente is bezig om nauwkeuriger te kijken naar de wijken maar dat is op het gebied van dichtheid en type woningen. Wat is een voor de hand liggende oplossing? Maar we moeten het wel samen doen. Avond is bedoeld om het eerste gesprek aan te gaan. Wat zijn belangrijke items die wij mee moeten nemen in toekomstige verkenningen? Vandaar dat we aan de hand van stellingen zicht willen krijgen op hoe dit thema leeft bij bewoners.*
  - *De gemeente heeft ook contact met envia buurtadviseurs etc. Dit is pas een eerste verkenning. Het is ook de situatie waarin we zitten, omdat we niet fysiek het gesprek aan kunnen gaan. Het is een van meerdere bijeenkomsten. Wat voor informatie mist u nog?*
- Had misschien verwacht dat er al informatie over het warmtenet was.
  - *De gemeente neemt dit mee in de stappen van het verdere proces.*
- Er is nu nog geen reëel beeld van wat er leeft in de wijk. Is het vooral de enquêtes die bepalen wie er op de shortlist gaan komen en moeten wij dat nog stimuleren bij buurtbewoners?
  - *Gemeente: Ja graag, er is een onderscheid aangebracht in de enquêtes tussen longlist wijken en overige wijken.*

Ongeveer 50 deelnemers

Deelsessie 3

Wijken:
- Busselbunders
- Heibunders
- Laarbunders
- Veghel Zuid 1 & 2

Stelling 1: sfeer in de wijk
- Ik ben tevreden over het wonen in mijn wijk (Geel)
- Er valt hier nog veel te verbeteren aan het woongenot (blauw)

Veghel Zuid:
- Goede wijk, leuke mensen. Iedereen kent elkaar.
- Beter een goede buur dan een verre vriend. We vinden allemaal dat in ons blok geen verloedering plaats moet vinden. (Bunders (de Donker?))

Stelling 2: sfeer in de wijk
- *We staan voor elkaar klaar in de buurt (geel)*
- *Ik regel het allemaal zelf wel (blauw)*

Bijna iedereen geel

Bunders:
- het is een prettige wijk waar we elkaar kennen en weten te vinden. Met deze sneeuw worden er weer veel sneeuwscheppen uitgeleend.
- Ik doe het graag zelf. Het is een buurt waar we elkaar helpen waar nodig, maar waar we elkaar niet constant in de gaten houden.
- Er woont hier een mix van ouderen en jongeren. Er is een goede verdeling. Ik ken niet iedereen maar je ziet wel saamhorigheid. Dat houdt het levendig. We helpen elkaar met de boodschappen of in de tuin.
- We zijn het afgelopen jaar hechter geworden, door de corona.

Stelling 3: sfeer in de wijk
- *Het is hier soms wel erg stil (geel)*
- *Er is hier samen veel te doen (blauw)*

Bunders:
- Algemeen: het wordt een beetje saai maar inderdaad, de sfeer is goed
- We houden twee keer per jaar een BBQ.
- Weinig verhuisbeweging. Komen jongeren voor terug en dat is goed. Houdt het levendig.

Stelling 4: Wat zijn uw zorgen?
- Betaalbaarheid
- Ouderen: voor hen is het niet meer rendabel. Hoe wordt daarmee omgegaan?
- Wat doet dit met de huizenprijs?
- Hoe werkt dit voor huurders?
- Het moet niet ten koste gaan van het groen. We moeten bomen behouden. We hebben mooie oude eiken.
- Veel bomen in de wijk verdwijnen.

Stelling 5: hoe ziet de wijk eruit?
- *Er is genoeg speelruimte voor de jeugd (geel)*
- *Als je jong bent kan je beter ergens anders opgroeien (blauw)*

Overwegend geel

- Is goed, maar vroeger was het wel beter. Een aantal plekken is leeg. Grasvelden met kooien erop. Er verdwijnt veel groen voor woningen.

Stelling 6: hoe ziet de wijk eruit?
- *Ik vind dat er teveel ruimte is voor de auto (geel)*
- *Wonen, werken, spelen, parkeren: prima in balans zo (blauw)*

- Het verkeer naar de school zorgt soms voor overlast. Daar weet de gemeente al van. De school wordt nu verbouwd. (Laarbunders)
  - *klopt. Er is nu soms te weinig ruimte i.p.v. te veel. Wordt actie op ondernomen door de gemeente.*

Stelling 7: waar liggen kansen?
- *Ik geniet van het groen (geel)*
- *Het mag hier wel wat groener (blauw)*

Voornamelijk geel, een paar blauw.

Stelling 8: waar liggen kansen?
- *Bij een beetje stevige bui loopt de boel hier onder (geel)*
- *Op een hete zomerdag is het hier niet uit te houden (blauw)*

Een paar blauw en een paar geel

Stelling 9: wat is uw conclusie?
- *Aardgasvrij? Noteer onze wijk maar als laatste in 2050 (geel)*
- *Aardgasvrij! Natuurlijk zijn we nu al geïnteresseerd in wat mogelijk is (blauw)*

Iedereen stemt blauw!

AWARENESS

Awareness B.V.
Spaarneplein 2
2515 VK Den Haag

office@awareness.nl
www.awareness.nl

Per 1 april 2021:
Zeestraat 84
2518 AD Den Haag